

B U E Z

AR

PEVAR MABEMON,

DUC D'ORDON,

LAQET E FORM UN DRAEDI.

E MONTROULEZ,

Eti LÉDAN, Imprimer-Librier, e traon ru ar Vus.

1818.

AN IMPRIMER D'AL LENNER.

Goudt meur a ênclasq, on deut a ben da gaout tri c'hopi eus *Buez ar pévar Mab Emon*, pehini a zeziret pel zo, hac en o lennân diouz-tu, dre m'el laboutân, ar pez a rei din e gaout en antier.

Ranqet emeus qemer calz a amzer hac a baciântet evit lenn hac arenji un nombr bras a rimou fal hac ep muzur a voa enne. Gouscoude, daouest da gementse, oun pell da zonjal em be e rentet dizefot; mes mar gel plijout d'am c'henvrois, e vin meurbet contant.

Gant calz a blijadur hac a obligacion e recevin an avisou a alfet rei din evit e renta parfetoc'h, couls ha Canticou, Rimou ha Soniou, pere a dalfe ar boan da vea imprimet.

R E M E R Q.

Al lizeren *g* a dleo bea atao prononçet evel er c'homzou-ma : *gant*, *goulen*, *ar gurun*, etc.

Ar *j* er ramplaço naturelamant e meur a lec'h.

QENTA PROLOG.

ASSAMBLE enorabl, carget eus a brudanç;
 Puzit, mar plij ganéc'h, va selaou en silanç;
 Me deu d'o saludi gant enor ha respet,
 Pa rit din an hini da zonet d'am c'hlévet
 Da selaou recita un Histor pehinin
 Oc'h interesso sur, erve a seblant din;
 Ha mar plij gant Doue rei d'am speret sclerdet,
 Me e discléryo déc'h gant pep sort parfetet.
 N'en dé qet va dessign, compagnunez prudent,
 Ober déc'h un discour a gomzou eloquant,
 Rac aon na ven-déc'h oll-cals re importunus,
 An histor a so hir ha ni so daleus.
 Poent é, compagnunes, comanç gant hor matier;
 Da disclérya'r Vuez a bêvar Chevalier,
 Ar vaillanta biscoas a zo bed e renom,
 Pere voa bugale d'an Duc vaillant Emon;
 Brava tud voe james certen var an douar;
 O hano voa : RENOD, GUICHARD, RICHARD, ALARD!
 En amzer ma renent e voa Roue en Franç
 Ar vaillant CHARLAMAGN, carget eus a buissanç;
 Huc so figur, nep a garre compren,
 Bresel rigourus voa neus qet pell o rên;
 Ne bresant demp-ni demet bresel sanglant,
 Neou nombrus bras a zoudardet vaillant.
 Ar ar bresel-se, den vên ha divergont,
 Pa an Duc BEUVET demeus a Egremont;
 Musacras LOHIER, mab uniq ar Roue,

A voa bet deputed da vouet e bete,
 Da soumeti anean da zont d'e servichi,
 Dre m'oa dindan e urzou, vel e oll sujeti.
 Mes guelit, Bretonet, guelit e insolanç,
 Penos e voe trêtet gant pep sort violanç:
 Me o lès da sonjal crueldet tud ep feiz,
 Laza tud ar Roue, ha ne voant nemet seiz!
 Hac evit insulti davantach ar re-se,
 E rent corf LOHIER gèz er gis-se d'ar Roue.

Impossibl e ve din disclèry gant guirione
 Ar c'hanvou truezus a eure ar Roue
 O velet e vab qèz evelse massacret,
 Hac e crial venjanç demeus ur sort torfet!

An Duc a EGREMONT, insolant hac hardi,
 A ras pront e zepech vit en em brepari
 Da receo an ataq eus ar Roue a Franç,
 Pini voa den vaillant ha carget a buissanç.

An histor zo trajiç, compagnunez santel,
 Ar sujet anean n'en dê nemet bresel,
 Hac ur pez dificil da c'hoari ep manqi;
 Rac-se, compagnunez, humblamant m'o supli;
 Hac e selfec'h eure ac'hanomp o faya,
 O ped ar vadelez da zont d'en escuza.

Me o supli bremâ da zerc'hel ar silanç,
 Me ya da laqar urz ma teuin da gomanç.

B U E Z

AR PÉVAR MAB EMON.

Q E N T A A C T.

Q E N T A D I A L O G.

CHARLAMAGN, AMPEREUR HA ROUE FRANÇ;
azeet vare drôn; AR PRINÇ LOHIER, e Vab;
AN DAOUZEC TAD A FRANÇ; *Suit ar Roue.*

M E a meus an enor da vea Roue Franç
Hac Ampereur Romen, dre ar guir Brovidanç;
Me so mab da Bepin, ar monarç immortel,
A verit un enor a vezo eternal.
An histor a raport pa voe ganet va zad,
E c'hoarveas un dra marvailus, admirabl,
Rac er moment memes ma teuas er bed-mâ,
E voe un tarch curun a laças da grenâ
An douar en antier gant trous ha tintamar;
Qementse a voa sur ur sin dreist-ordinal
E voa ar bugel-se neuse predestinet
Da laqat da grenâ e oll enemiet;
Ar pez eus e amzer zo bet accomplisset;
Calz a dud zo en Franç hac er gouar en effet.
Mes mar boa va zad gant Doue favoriset,
Me ell a dra cêrten ive sur lavaret
E meus bet recevet en durant va due
Grâçou particulier expres digant Doue
Gant arach, Otrone, roue al Lombardâ

A savas un arme terrubl en Itali,
 E clasq assieji ar gêr superb a Rom,
 Evit ma adorjet ar vil idol Mahom;
 Ma fatigas ar bobl en hevelep fêçon,
 Ma voant prest da vervel gant miser ha gant naon.
 Rac-se ar Romanet hac ar Pab Bonifaç
 Am pedas da vont d'y d'exerci va hourach,
 Ha da rei ar chasse da arme Lombardi,
 E d'oa ruinet oll bro gaer an Itali.
 Doue am preservas en ocazion-se,
 Er fêçon ma eure en andret Josue,
 Rac pa voamp er gombat hac e creis ar harnach,
 Ec'h aretas an eol teir heur crenn en e blaç,
 Eyit rei demp amzer da repos ur momant,
 Ha roue Lombardi, heritiq ha mechant.
 Hac evit testeni demeus ar victor-se.
 Me a voe consacret gant peb solanite
 Ebars en Alamagn var an oll bobl Romen,
 Gant ar Pab Bonifaç Ampereur souveren.
 Rac-se e lavaràn, ep gloar nac aroganç.
 On Ampereur Romen ha Roue eus a Franç:
 Ennes zo un enor, mar boe biscoas hini,
 Ha ne zeus bet james comparachet dezi.
 Me a meus bet graçou, mar boe biscoas er bed,
 Bete'n heur a vremàn, me ell el lavaret;
 Mes bepret e laràn e ma va oll fianç
 Ennoc'h-u, Otrone, qenta pennou a Franç;
 C'houi, evel pillerou, a souten va etat,
 Va c'hurunen brillant ha va septr en eclat;
 Mes me a bromet dêch, endra vîn én bue,
 Em bo evidoc'h oll bepret guir garante.

AN DUC A NÊM.

Ampereur Charlamagn, gant ho permission,
 E meus c'hoant da gavet brema an ardisson

Da lavaret un dra dirae ho Majeste :
 Pardon ma parlatàn gant re a liberte.
 An histor a rapport goechal ar Romanet
 A voa gant bresellou qen terrubl affijet,
 Qement ha qer bian, ma voant oll nos ha de
 Ebars en servitud hac en captivite ;
 Hogen Octavian pa deuas d'ar gurun,
 Ennes a voa deàn favorabl ar fortun.
 Mar boa'r Romanistet qent en adversite ;
 Ennes ê o laqas ebars en liberte,
 Hac ober dê cavet an dominacion
 Partout dre ar bed ma var bep sort nacion.
 Dre-se'r Romanistet, couls pinvidiq ha paour ;
 A gontribuas oll d'ober ur statu aour
 En enor hac en gloar Cesar-Octavien,
 Vit bea: roet ar peoc'h d'an Ampire Romen.
 Ma enorit qement an Ampereur payen,
 Gaut mui cus a réson e hell ar Francisien
 Renta dêc'h, va Roue, ar respet, an homach,
 Nonpas dre ur statu, nac ive un imach,
 Mes curuni ho pen, en ur bresanti deoch
 Ur balmen a lore a aparchant ouzoq'h,
 C'houi ê guir esperanç an oll gathol, qet,
 A laqa da grena dre oll ar bayanet :
 Doue d'o qendalcho nombr bras a vlavesiou,
 Da souten an Ilis hac hoch oll poblou.

Ar Princ LOYER, Mab ar Roue.

Va Zad ha va Roue, brema e meus desir,
 Gant ho permission, da lavaret ur gir,
 Pehini a so sur demeus a importanç :
 Me ya d'en laret dêc'h dirac an Tadou a Franç.
 Biscoas sur Alexand, na genebeut Cesar,
 Pompe, na Marc-Anton n'e dint bet dêc'h-u par.
 Nan, ne zeus bet biscoas Ampereur na Roue

8

Elevet er bed, m'ân ebays en dignite,
 En dese goneet gement a brovinçou
 Gant an disterra, brud demeus o armeou,
 Evel och eus-u grêt dre nêra ha dre adrea,
 Qerçouls er vroyou, all evel er gistenes.
 Pa false dêch brêma sevel pêvar arme,
 Ha caout trêgont mil den e pepini anê,
 En neubeut a amzer en eur gafent ganêch,
 Rac sujedet och eus hac a so fidel dêch.
 Ogen mar och eus darn a so oboissans,
 Och eus ive re-all hac a so suffisant;
 Evel an Duc Beuvet demeus a Egremont,
 Ennes sur en em vant hac a ra c'hoas e gont
 Penos ne brisfe get renta nep homach deoch,
 Hac anfin, ve zepand nêtra tout diouzo'h,
 Ne laràn nêtra dêch nemet ar wiryone;
 Tud so amàn present am souteno var ze.

GANELON.

Sire, guît ê ar pez a lar ar Princ Lohier;
 An Duc Beuvet a so arogant ha fier,
 Hac en em vant huel penos gant e vreuteur
 Ê capabl' d'ober faç dêch-u, va Ampereur.
 Touet en deus ive, e presanç cals a dud,
 Ne brisfe renta dêch nac homach na tribut;
 Hac anfin e pretant chom e peoch en e vro,
 Ep sujedi da-zen, grognet nep a garo;
 Ha ne laràn nêtra dêch, Sir, dre jalousi:
 Me a meus en clêvet sur eus e brometi.

AR ROUE.

Certen, m'en tou amàn, dre Sant Denis a Franç,
 E vo sur izellêt deàn e aroganç;
 Ia, da viana, mar dê guir qemense:
 Roit avis din var se, me o ped, Quirec.

NÈM.

Ampercur Charlamagn, ne gredàn qet certen
 E ve an Duc Beuvet gen dalc'het en e ben
 Ma conteste renta homach d'o Majeste,
 Evel ma rê e dud ataq en re a re;
 Mes an ambicion se ordinal en dro:
 Endra vo beo daou den, bepret sur e reno.

AR ROUE.

C'houi, Duc demeus a Nêm, e va brassa mignon,
 Ha va fura conseil e peb occasion;
 Rac-se me o supli da rei din' avis pront,
 Da c'houi patra a rin eus an Duc Egremont,

NÈM.

Sire, me so avis, hac m'el lavar ep nech,
 Mar gra refus Beuvet da renta homach d'êc'h;
 N'oc'h eus nemet brema deputi darn ho tud
 Da vont betec enna da c'houlen an tribut;
 Hac ive an homach digant an duc Beuvet;
 Mar gra refus da se, ec'h ellit ep aret
 Prepari un arme da vontet vardeâ,
 Mar be qer suffisant, evit en distruja.

AR ROUE.

Ho conseil, Duc a Nêm, a dle bea heuillet;
 Rac-se delibirit, ama, va mignonet,
 Piou a yêlo bêma evel ambassadeur
 Betec an Duc Beuvet, ep doujanç e vraudear.
 Fouqes de Morillon ha c'houi, Comte Idelon,
 Me o teput da vont, evel va zaon mignon,
 Ha c'houi, va mab Lohier, gant pèvar Ecuier,
 Pa zoc'h oll tud hardi, jenerus ha fier,
 Hit o seis em reget betec an duc Beuvet,
 Ha lavarit deàn distat hac ep caqet,
 Penos mar gra refus da bêa an tribut,
 Evel a bep amzer a bêe din e dud,

Me laqai ar ravach var e oll zouarou ,
 Hac en dalc'hin da vreina ebaré va frisoniou.
 M'o ped da rei deán choas ur sonacion ,
 Da zont da renta din homach , soumission ;
 Mar gra refus da se , m'en tou , fe a Charles ,
 Me er grai regretant e durant e vuez.

FOUQUES DE MORILLON, *Qenta Paj.*

Sire , pa blij gané'h rei demp ar gomission ,
 Ni rei sur anczi eus a greis hor c'halon ;
 Ne dalfe get e nac'h : me zo rejouisset ,
 Pa meus comission da vont bete Beuvet ,
 Eyit digas da zonz deán eus calz a draou
 En deus reprochet din eun neubeut amzer zo.

AR C'HENTA ECUIER.

Ma , comz Beuvet ouzomp en termou arogant ,
 Ni barlanto ive ontàn pareillamant ;
 Ha mar be qen hardi vit qemer an armo ,
 Ni c'hoario ontàn , deuet neb a garo.
 Mes ne yêl get Beuvet , michañ , bete qêit-se ,
 Bet persuadet mat , va Mestr hac Otrone.
 Adieu ta , va Roue , ha c'houi , Tadou a Franç ,
 Ni rento dê'h respont gant calz a zilijanç.

LOHIER.

Marteze , bitvigen , va zad , n'om guelfot mui ,
 Rac ar superb Beuvet a zo leun a furi ;
 Hac evel ma clévo petra é hor beach ,
 E teuy gant e arme varnomp-ni gant atach ;
 Mes evel m'on trêto ni en trêto ive :
 Demp Adieu va zad qer , ha dê'h oll , Otrone.

AR ROUE.

It en hano Doue , na zonzit get en se :
 Doue o preservo ebars er veach-se.
 Adieu dê'h , otrone ; adieu , va mab Lohier :
 Hast am bo , d'o quelet oc'h eruout er gêr.

Ar Roue hac e suit a zortê.

~~—————~~
E I L V E T I U D I A L O G .

AN DUC BEUVET, *e suit ha c'houec'h soudard.*

BEUVET.

Me so Duc puissant ebars en Egremont,
 Hac el en em vanti da ober sur va c'hont
 Penos ez on ar mestr absolu em duche,
 Pa meus-én goneet dre jenerosite.
 Me voar erfat Charles, Roue demeus a Franç,
 A vo gen efrontet da zont d'en em avanç,
 Hac ive dam opos formelamant da se,
 Balamour ma meus en anavet da Roue;
 Mes mar dê Ampereur ha Roue bars en Franç,
 N'en dê qet e-unan, daouest d'e aroganç,
 En deus aqisitet an digniteou-se,
 Mes me ha va breudeur, ha calz eus va ligne
 On eus er zicouret en e oll yrezellou,
 Exposet en danger hor c'horf hac hor madou,
 Evit ober deân bea victorius;
 Gouscoude e velân ez e gen orgouillus,
 Da drêti ac'hanomp en fêçon dreist-musur,
 Evel pa vemp tud lach hac ep tam discadur.
 Rac-se, va mignonet, me, zisclêry dêc'h brêma
 On en em resolvet agrenn ar veach-ma
 Da gontest an tribut eus ar Roue Charles,
 Pa dlefe qementse coustout din va buez.

FANON, *Qenta Dijentil.*

Duc nobl ha puissant, gant ho permission,
 Emeus c'hoant da laret va resolucion
 Amân en o presanç touchant an afer-ze.
 Rac-se e lavarân ve ur simplicité
 Hac eul lachete vras dêc'h dont da accepti
 Truach var ho tuche, p'oc'h eus bet anezi

Dre jenerosite hac ive dre bartach ;
 Rac ma zoc'h puissant, c'huic heus breudeur c'hoas
 Zo capabl d'ober fac d'ar Roue Gharlamagn ;
 Mar en em frot ouzoc'h, n'en devo qet calz gagn.

UN EIL DIDENTIL.

Ha me en assuranç ive, Duc puissant,
 A lar ar memes tra ive pareillamatit :
 Me ra ofr am pouvoar demeus a galon vat,
 Da exposi va c'horf hac ive va oll voad
 D'o sicour da vout mestr absolu'n ho contre, ...
 Mes cetu Francisien o' tont en ho pete.

TRIVET DIALOG.

An Ambassadeurien a antre.

LOHIER d'an Duc Beuvet.

Salud dec'h, Duc Beuvet demeus a Egremont,
 Ni zo deut o pete ur Prinç nobl ha daou C'hont,
 Ha pevar Ecuier, a beutz ar Roue Franç,
 Evit anonci dec'h traou eus a gonseqanç.

BEUVET.

Ha pa vec'h deut ouспен, me ne ran caz ebet :
 Lavarit prest petra oc'h eus da lavaret.

LOHIER.

Raportet zo d'am Zad, gant cals demeus a dud,
 Penos e contestec'h peñs deñs tribut,
 Ha da renta ive homach d'e Vajeste,
 Evel a rê ho tud atao en rê a re.
 Mes evit ma voefot prest va c'homission,
 Ez on carget da rei dec'h ur somacion
 Da zonet ep manqout brema souden vatan
 Da renta hoc'h homach hac ho tribut deñs ;
 Pe ma vanqit da zont, ep areti pel bras,
 E laqai ar vro-mâ certen oll en carnach,

Hac ober dêc'h guel drist echui ho pue :
 Soujit petra oc'h eus da lavarat var se.

BEUVET.

Hac êchu ê ar pez o poa da lavaret ?
 Rac babilla a rit evel ur pêroget.
 Clêvit eta, Lobier : gout a ousoc'h erfad
 Dirac ar gêr a Rom pa voe lazet va zad,
 Me ne zalcis qet da en em exposi
 En ur plaç na fourje qet meur a hini o fri.
 P'en em stringis e creis an arme enemi,
 E tigassis ganen Roue al Lombardi,
 Hac er rentis prisonier d'o tad ar Roue Franç,
 P'ini a brometas, evit va recompanç,
 Din-me an Duche-mâ evit va heritach,
 Exant eus a dribut ha demeus a homach.
 P'en deus rôet e c'hir, e renq en delc'hel mat :
 Eur Roue ne die qet james bea gaouyat ;
 Rac-se e pretantân, daouest d'o courdrouzon,
 Beva ebars en peoc'h hac en repos em bro.

FOUQUES.

Evit qement a rit, o clasq digareou,
 Deuet ê an amzer, daouest d'o pombançou :
 Da renta hoc'h homach d'o Prinç ha d'o Roue.
 Gît oc'h eus ho pompad alies gouscoude,
 Penos na brisac'h qet oboissa da zen,
 Hac e vijec'h en peoc'h assur da virviquen.
 Clêvit eta, Beuvet, nâ vet qet obstinet :
 Sentit ouz ar Roue, pe o pezo regret ;
 Mar grit ar suffisant, me bromet dêc'h penos
 Ne veot birviquen lêset mui e repos.

QENTA ECUIER *Beuvet.*

N'en deut qet qen terrupl, Fouques, d'or menaci,
 Rac na vec'h-u soueset qent fin an disparti ;
 Ni on eus abondanç a zir hac a houarn,

Hac a rei d'éc'h buan adreus ho tioussouarn.

EIL ECUIER *ar Roue*

N'en deus dant en ho pen, pa ve qeit ha va bis,
 Mar deut bete qeit-se, c'houi a vo diävis
 Mar qirit oc'h enor, Otrou an Dûc Beuvet,
 Roit tribut d'ar Roue, evel ma ê dleet,
 Hac ive hoc'h homach, qercoulz hac ar re all,
 Pe' renqfot finissa en ur prison teval.

TRIVET ECUIER *ar Roue.*

N'en deus nemet ur gir mui ebars er chanson :
 Lavarit demp-ni pront ho resolucion,
 M'or bezo ho respont evit monet d'ar gêr;
 Ha depechit buan, rac an amzer zo bêr.

BEUVET.

Va resolucion a zo sur evelen :
 Tec'hit eus va fresanç, n'am importunit qen.

LOHIER.

Penos, den insolant ! evelse ê dide
 Parlant gant aroganç dirac Mab da Roue ?
 Hogen, ia, m'en tou, fe eus a Brinç Lohier,
 Ma na chenchi langach qent evit pell amzer.

BEUVET.

O ! ententit, Lohier, daouest d'oc'h aroganç,
 Penevert respeti ho tad, ar Roue franç,
 Me a voelc'hfe buan va daouarn en ho coad.
 Tromplet oc'h un nebeut ganen, va c'hamarad.
 Ia, me en toue, dre va c'houraj ardent,
 Dre va brec'h furius ha va c'hleze tranchant,
 Me a ve brusunet munut vel qig paste,
 Qent ma obeisfen birviqen d'ar Roue ;
 En em dennit ac'han ur veach, p'o pedàn,
 Ne al qet va c'hourach o soufri qen amàn.

LOHIER.

Ne spontomp qet nemeur ous o clêvet, Beuvet ;

Ni on eus guelet calz eus ho sort friponet ;
 Ni rêi dêc'h gouscoude, daouest d'o tintamar ;
 Dont da ober certen un darn eus hon lavar.

BEUVET.

Toret ê ar reglen eus va faciantet :
 Crogit en insolant, m'o ped, va zoudardet,
 Evit ma vo laqet ebars en ur prison,
 Neuse ni a velo piou a bêo rançon.

EUR ZOUDARD *da Beuvet a tostât ous Lohier.*
 Me a grego ennàn, Otrou, pa gomandet....

LOHIER.

Mar deues bete se, en em gavi trompet.
 Cede ar recompanç eus da demerite.
 Da tisqi da laqat an dorn var Mab Roue.

Lohier en laz gant un tol cleze.

BEUVET.

Venjanç ! va zoudardet, demeus an insolant :
 A laz unan va zud, ha me ama presant !
 D'an armou ! va oll dud : saillomp oll varneze ;
 Ni rayo ne velint birviquen o Roue.

LOHIER.

Poc'h eus c'hoant combati, vo ret o contanti ;
 Combatomp, mignonet, evel leonet cri ;
 En em strinqomp dious-tu var an dud mechant-ma :
 Bezomp victorius pe marvomp oll ama.

BEUVET.

M'en toue dêc'h, Lohier, en despit d'o fureur,
 Ez oc'h sur deut amân evit clasq ho malheur.
 Me blanto bete'r goard ennoc'h va c'hleze guen :
 Dalit..... recevit-an evit ho croas nouen.

Treuzi ra Lohier gant un tol cleze.

LOHIER, *beuzet en e voad ha prest da vervel.*

Ah ! vil muntrer Beuvet, scôet on em c'halon :

Venjit ac'hanon-me, Fouques ha Ganelon.

Mervel a ra.

GANELON.

Malheur d'emp, Otrone, cetu Lohier lazet;
Ma n'en em zicouromp, e vimp oll massacret.

EIL SOUDARD *Beuvet.*

Ret ê o laza tout, ep pardoni hini:
Cetu var an douar dija discaret tri.

PÊVAR ECUIER *ar Roue.*

Otrou an Duc Beuvet, trevers, mar plij ganêc'h,
Ha ni en em rento ama sur ractal dêc'h:
N'en d'omp qet evidoc'h, ni a voar erfat se,
Rac-se, ni o supli, lest ganemp hor bue.

BEUVET.

Me rei dêc'h ho pue; mes e condicion
E c'hefoc'h o pêvar, hac ep remission,
Da gass ganêc'h ractal ha da renta er gêr
D'o mestr ar Roue Franç corf e vab qez Lohier;
Hac evit testeni ne rân fors aneân,
E rân renta e vab er fêçon-ma deân.
Ma na rit qemense, m'en tou, fe a Veuvet,
Me am bo ho pue vit certen er momet.

TRIVET ECUIER *ar Roue.*

Ni bromet dêc'h, Otrou, fe a Chevalieryen,
Dont da efectui antier ho courc'hemen:
Ni rento corf Lohier d'e dad ar Roue Franç,
Hac a laro deân petra voar gonseqañç.

BEUVET.

It ta eus va fresañç, ha ne zalcit qet,
Troit ho talonou ha cessit ho qaqet.

Beuvet a zortí gant e suit.

GANELON.

O beach pitoyabl evidomp, Otrone!
Penos e credfomp-ni mont dirac ar Roue,
Da gass deân e vab massacret er gis-mân:
Disespeli a rei pa velo aneân.

Pa

Pa zê ret demp monet, ne dal qet deplorant
 Distroomp da Baris humblamant, m'o suppli,
 Ha leqcomp ar c'horf ebars en e arches,
 Da renta d'ar Roue, pa zê demp comandet.
 Sortjal a reont evit mont da Baris.

PÊVARVET DIALOG.

AN DUC EMON, E VREG HAC O FÊVAR MAB.

EMON

Clêvit, va fried qèz, ha c'houi, va bugale,
 Ma larin dêc'h un dra a zo em bolonte,
 Hac am boa da ziçlêry pell zo intancion;
 Mes bremâ'n em bresant mat an ocasion.
 Trugarecomp Doue, hor Zalver beniget,
 Brêmâ ez omp e peoc'h hac e paciantet:
 Ne zeus en hor famill nep sort division;
 Beva a reomp oll en ur guir union.
 Bea on eus ive madou en abondanç,
 Capabl da gundui hor stad hac hon noblanç;
 Mes ar pez a ra din bea rejouisset,
 Ê m'on eus bet ar c'hraç da vea eievet
 Ha maget e doujanç ha carante Doue
 Pêvar mab o devo un devez renome.
 Ia, va bugale, hep donet d'o flatal,
 Mar en em gomportit evel tud cordial,
 E viot dign ur vech da vea réccvet
 En palez ar Roue, etouez an oll brincet.
 Rac-se, va fried qèz, ouzoc'h e c'hànzavàn,
 E cavàn ez ê poent, memes en desiràn,
 Tremen hor pêvar mab da vout Chevalyeryen:
 Ne dalfe qet e nac'h, ne vanq netra dê gen.

B

f

AN DUQUES EMON.

Otroi an Duc Emon, va c'harante barfet,
 Mea aprouv ive ar pes a leveret.
 Be' on eus pèvar mab, pere sur-a seblant
 A votud jenerus hac ive tud vaillant;
 Rac-se, va fried qèz, me a ro dêch avis
 D'en em brepari prest da vonet da Baris,
 Evit o fresanti o fèvar d'ar Roue,
 Da bedi anean, gant pep civilite,
 Da ober pepini anê ur chevalyeryen:
 N'o po qet a refus a se, mem eus esper.

EMON.

Or sus, deliberit bremâ, va bugale,
 Ha chouï so o pèvar ebars en bolonte
 Da réteo an urz caer eus a Chevalyeryen,
 Ma elfot mont neuse hardi en pep tachen.

RENOD.

Dre ma meus an enor da vea'r mab ena,
 E meus choant da avanç vit parlant da genta.
 Rac-se, va zad ha mam, me zisclêry dêch o taou
 E reqet va breudeur, hac ep lavaret gaou,
 Penos n'or boe biscoas na n'or bo birviqen
 Qen bolonte nemet da heuill ho cour'hemen.
 Hac evelse, va zad, mar oc'h eus bolonte
 Da vonet da Baris da saludi'r Roue,
 Pedit-en d'on ober brema Chevalyeryen,
 Ni so prest da vonet, ne c'houlomp netra qen.

EMON.

Adieu dêc'h, va fried: ni a ya da Baris;
 Mes genta ma hellimp ni deuyo var hor c'his.

AN DUQUES.

Adieu va fried qèz! adieu, va bugale:
 Doue d'o qendalc'ho en ho prosperite.

P E M P E T D I A L O G .

EMON *hac e Vugale a antre dre eur c'hoste.*

AR ROUE *hac e suit dre eur c'hoste als.*

AR ROUE.

Gant cals a nec'hamant em guelit, va zud'qer,

Pa velàn n'en dê qet êru va mab Lohier,

Nac ive ar re all demeus a Egremont.

Ne on hac én ve bet an Duc Beuvet qer pront

Da vea maltretet va Ambassadourien.

Mar dê bet qer mechant, m'en toue, birviqen

N'em bezo evitàn nep sort remission;

Rac-se ta, Gidelon, c'houi, evel va mignon,

It buan evidòn entrese Egremont,

Hac en em infortit, ia, buan ha pront,

Pè sort respont a so roet d'am mab Loyer,

Ha roit din da c'hout pe goulz e teuy d'ar gêr.

GIDELON.

O Roue! an nopla a so var ar bed-mâ,

Pa ê ho polonte va deputi bremâ

Da ober ar veach ebars en o reqet,

Me ya da bartia ep dale eur momet;

Me ya da bartia gant ho permission,

Evit renta prest dêc'h ens va beach rêson.

Sortial a ra.

EMON, *o tostât d'ar Roue.*

Salud dêc'h, humblamant, va Frinç ha va Roue,

Cetu deud assambles ganèn va bugale

Evit o fresanti dirac ho Majeste,

Hac ive d'o pedi gant pep humilite,

Mar be dêc'h agreabl, accepti hon homach;

Hogen, mar plij ganêc'h, en o supliàn choas

Da recto anese da vout Chevalyeryen,

Hac e vint oblijet dêc'h-u da virvigen.

AR ROUE.

Bezit, sur, Duc Emòn, c'houi vo bepret deut mat
 Comte hac he pugale dirac va daoulagad,
 Peré azeblant din a vezo ur veach
 Tud a vo jenerus ha carget a gourach;
 Rac-se ma fel dêze bea Chevalyeryen,
 Me'a ya d'o receo eta bremâ souden.

RENOD.

Roue nobl ha puissant! Monarq ar Francisien!
 Ni ofr dêc'h hor zervich gant joa evit biqen;
 Hac a bromet ive, endra vimp en buë,
 Renta obeissanç bepret d'o Majeste.

AR ROUE.

M'en assur, tud yaouanq, emeus joa vras ouzoc'h,
 Hac em bezo bepret confianç vras ennoç'h.

Sortial a ra.

C'HOUËC'H VET DIALOG.

*Ambassadourien ar Roue a antre, ha gante
 corf LOHIER en un archet.*

UN AMBASSADOUR.

O na pebes qêlou, pebes tristidiges
 A êruo enber gant ar Roue Charles!
 Sonjal a ra guelet e Vab e tont d'ar gêr,
 Gant an Duc Egremont rentet e dributer;
 Mes allas! ar c'hontrel a so bet êruet:
 Pa zonzân er malheur, va c'halon so mantret.

GIDELON.

Joa dêc'h a vir galon, p'o quelàn, Otrone....
 Mes; piou ar c'horf maro a zougit evelse?

GANELON.

Allas! va c'henderv qêr! control da joaustet

Zo maleurusamant ganemp-ni c'hoarveet !

GIDELON.

Piou ê ar c'horf maro a zougit en archet ?

FOUGES.

Lohier, Mab ar Roue, massacret gant Beuvet !
Ha n'en deus manet den nemedomp hor pèvar,
Na dint bet oll lazet gant an tirant barbar.

GIDELON.

O den abominabl ! penos, ha possubl ve
E ves bet qer mechant lasa Mab ar Roue !
Ret ê sur avoui ezeo an aerouant
En deus sollicitet ac'harout, den mechant,
D'ober un accion sanglant ha temeret,
A vo cos da ruin da famil en aniet.
Me voa bet deputed eus a beurs ar Roue,
Da zonet da rancontr ac'harout, Otonne,
Evit fin da c'houzout petra voa e hoarveet !
Douti rê ar Roue ar maleur comeret.
Rac-se me o supli, Fougès ha Ganelon,
Grit m'en am agith eus va c'hoarveet !
O ped ar vadelez d'arte ho pasyou,
Vit ma vin en ho rog da anone ar Roue !
Guir ê, ar c'hélou-se ne de bet agreabl ;
Mes me rang e anone, pe e veza barbar.

GANELON.

It eta, va c'henderv, d'anna ma ellet,
Ha larit d'ar Roue e c'hoarveet gant regret,
Hac ive gant glachar d'e Vab ar Prince Lohier,
Pa renqomp er renta er fecon-mâ er gêr.

UN ECOTER.

Ha ni, demp var hor pouez etreze a Paris.
Ne vo qet calz a joa oussomp, ameds avis ;
Mes pa ê dre valeur an torret c'hoarveet,
Ê ret-mâ demp e souffr gant calz paciantet.

SEIZVET DIALOG.

AR ROUE *hac e suit*; EMON *hac e bévar Mab,*
pere a zoug peb a Groas en o c'herc'hen.

AR ROUE.

Va ententit, Renod, Alard, Guichard, Richard,
 Un dra a livirin, ep bea tam couard,
 Penos aboe ma zon Roue ebars en Franç,
 N'era eus qet bet qement a joa en assurance
 O rei da zen an urz demeus a Chevalyer,
 Evel ouz e rei dêc'h, va fêvar mignon qêr;
 Rac c'houi a zouteno gant enor ha courach,
 Evel pêvar billyer, ar se er gristenach.
 Rac-se, me o supli, Emon, va mignon qêr,
 O pet eus ho mipien eur soign particulier,
 Dreist pep tra a Renod, rac dêc'h me a lavar,
 Biscoas nac Alexand, na qen neubeut Cesar
 N'o devezs bet qement a jenerosite
 Evel en deo Renod, m'en tou, se a Roue.

EMON.

O Ampereur, guirion var ar Romanistet!
 Roue ebars en Franç, gant justic curunet!
 Me n' trugareqâ, va bugale ha me,
 Demeus an enor bras oc'h eus grêt demp hirie.

RENOD,

Ni o trugareqâ, Sire hac Ampereur,
 Poc'h eus ar vadeles d'ober demp ar faveur,
 Din-me ha d'am breudeur da vout Chevalyeryen,
 Rac-se ni bromet dêc'h pelloc'h da virviquen,
 Donet da exposit hor c'horf hac hor bue
 Evit renta servich bepret, d'o Majeste.

AR ROUE, *d'e suit.*

A propos, Otrone, estranch bras êguellet.

Ne meus respont ebet digant an Duc Beuvet!
 Rac-se e estimàn, pa na retörn d'ar gêr,
 Qen neubeut Gidelon evel va mab Lohier...
 Mes cetu Gidelon.... Petra zo a nêve?....

GIDELON.

Nevezenti aoalc'h a so sur, va Roue.

AR ROUE.

Goelet oc'h eus Lohier e retörn var e chis?

GIDELON.

Ja sur, va Roue, en ur fêçon esqis.

Ah! perac n'on-me qet ganet mud er bed-mâ,

Evit na renqfen qet donet da zisclêrya

Dêch-u'n nevezenti qer cruel hac omâ!

Glac'haret e voc'h sur pa vouifoch aneâ.

AR ROUE.

Larit en ber gomzou ar pez so éruet.

GIDELON.

Massacret eo ho Mab gant ar muntrer Beuvet;

Hac ar rest eus ho tud, epqen nemet pêvar,

Zo êru da Baris gant hirvoud ha glac'har,

Hac emedi gante corf ho Mab qer Lohier:

Cetu va c'hevredi ebars en lañgach bêr.

Ar Roue a goe samplet en eur foteil.

OJER-DANOÀ.

Apesit ho cânvou, va Roue, m'o supli,

Pouvoar aoalc'h oc'h eus da zont d'en em venji.

Demeus an Duc Beuvet a varo ho Mab qer...

Mes cetu e gorf paour oc'h êtuout er gêr.

EIZVET DIALOG.

An Ambassadourien a antre gant ar c'horf maro.

AN TRI ECUER.

O beac'h 'infortun-ha carget a valeur!

Ni garje bout maro ive, va Ampereur,

Evit na vizemp qet en obligacion

Da renta dêc'h ho Mab en evelep fêçon!

Ar Roue, soutenet gant daou ecquier, a dosta da zellet ous corf e vab.

AR ROUE, *ouz e gontempli, e galon mantret.*

Allas! va mab ena, va brassa esperanç!

Me zonje o quelet Roue ebars en Franç,

Hac ê va joayou oll troet bars en hirvoud.

Sevgl a ra an tapis, hac o velet e vab e losq ur griaden, hac elavar :

Mes cetu leun e gorf a dolyou mortel tout!

Ar vech-mâ' grêt an tol, nè zeus qen a voyen.

E rafen nep sort joa er bed-mâ birviquen.

Rannet ê va c'hâlon gant glac'har pitoyabl:

Ar maro a ve din amâ qen agreapl!

Ah! boureo detestabl! monstr demeus an ifern!

Penos! ha possub ve ne alfen-me biqen

Donet d'en em venji ac'hanout, den impi!

Pa zonjân er sort crim, on prest da araji.

RICHARD A NORMANDI.

O' Roue, hor guir dad, apezit ho cànvou,

Hac o pet esperanç e Crouer an ênvou,

A zo oll-galloudec ha leun tus a buissanç,

Ha ne vurmurit qet enep e brovidanç.

Doue, eus on aprou, a deu d'on aflija,

Evit gouzout ha ni a zo fidel deâ;

A deu da rei d'an den, pa gar, adversite,

Pa blij ive gantân, e ro prosperite.

Guir ê, sujet oc'h eus da vea contristet,

Pa ê lazet ho Mab gant ar superb Beuvet;

Hogen pouvoar oc'h eus, a drugare Doue,

Da laqat en glac'har, qent evit pêvar de,

An insolant Beuvet, e gêryou ha qestel:

Mar qerit, va Roue, se ne bado qet pel.

AR ROUE.

Me o ped humblamant, Otrou Comt Ganelon,

Evel un den credabl, da renta din rêson,

Petra ê ar sujet m'en deveus massacret
An Duc Beuvet va Mab gant qer bras crueldet.

GANELON.

Pa blij ganêch, Sire, presta din odianç,
Me laro dêc'h dirac an Tadou eus a Franç
Hor beach pen-da-ben ebars en guiryone;
Tud so amâ presant hac er goar couls ha me.
Dre ho comandant e hejomp prest ha pront
Or seiz bete Beuvet, Duc eus a Egremont.
Pa êrujomp eno, ho Mab, ar Prinç Lohier,
A lavaras d'an Duc, dre gomzou familyer,
Renta dêch an tribut, hac an homach ive,
Evel ma ê dleet bep bla d'o Majeste.

Hogen an Duc Beuvet, gant calz eus a outrach,
A laras ne rentje na tribut nac homach
Da Roue na da zen, ebars e nep fêçon;
Hac enfin e vevje en e ziscrecion.

Ni deuas d'e repren neuse tranquilamant,
Rac ma comze d'o Mab gant un êr suffisant.

Qement ha qer bian, demeus a bep coste,
Ma zeus savet qement eus a inimitie,

Ma comandas Beuvet d'unan e zoudardet
Laqat dorn var ho Mab, ma vije prisoniet;
Hogen ar Prinç Lohier, pa glêvas qementse,
Allas! a voe qer pront da denna e gleze.

Hac à lazas unan a zoudardet Beuvet
Ebars en e bresanç, ep nomeur a gaqet.

Pepini a laqas neuze dorn en cleze.

Da gomanc ar gombat demeus a bep coste:

Ar fortun a zo bet on henep qer ponner,

Ma zê lazet ho Mab hac an daou ecquier.

FOUQUES.

Davantach a zo c'hoas, Amperceur puissant:

Beuvet en deus touet ha grêt ive sermant,

Penos ne vanqje qet da gavet hor bue,
 Ma na doujemp deân hor pèvar dre hor fe,
 Penos n'em oblijemp da' renta en e vro
 Dêc'h-u, va Ampereur, ho Mab qer en maro.
 Hac evit disquel dêc'h tîe ra' forz ac'hanoc'h,
 E ra renta ho Mab er gis-mâ dirazoc'h.

AR ROUE.

Mar be agreapl dêc'h, va Doue ! o pedân
 N'am lêzit davantach er bed miserabl-mân :
 Guel ê ganen'r mâro evit na der vue ;
 Ne allân souffr pelloch ur sort adversite.

SALOMON A VREIZ.

Ah ! Roue Charlamagn ! ha possubl ve penos
 E ve maro un den a drouplfe ho repos !
 C'houi zo bet alies en danjer ho pue,
 Guelet dirac ho fac massacri hoc'h arme,
 Gouscoude goude se c'houi oc'h eus bet ar c'hraç
 D'en em venji eus se ep arrei pel bras.
 Pa ê maro ho Mab, ne dal qet deplori :
 N'oufset qet ober guel evit en enterri,
 Hac en em brepari evit tenna venjanc
 Demeus an Duc Beuvet evit e insolanc.

AR ROUE.

Me o ped, Otrone, da gas prest o pèvar
 Corf va Mab qer Lohier d'an Ilis Cathedral,
 Ha grit, me o supli, ive e ambomi,
 Rac n'ententân qet c'hoas donet d'e enterri.

Ar pèvar Ambassadeur a zorti gant ar c'hoif, en eur lavaret

Sire, ni rêyo se, ep donet da vatqout ;
 Ni'r c'hasso d'an Ilis gant calz eus a hirvout.

EMON, *Breur da Veuvet.*

Me voar erfat penos Beuvet a zo va Breur,
 Couscoude me anzao erfat va Ampereur,
 Ne die qet e offanç bea impunissab.

Pa en deus massâcèt ar prinç Lohier ho Mab ;
 Ha n'en deus dem en Franç a rae dificulte
 D'o sicour d'en em venj aneàn, me gretfo.

RENOD.

Entetit, Amperour, ha c'houi oll, Otrone,
 Ma lavar in un dra a zo em bolonte,
 Ne dalfe qet e nac'h : va eont an Duc Beuvet
 A zo un den fier ha meurbet amportet ;
 Hogen me oc'h assur ne lahje qet Lohier,
 Panavert ma comas outàn re demerer.
 Re altier voa Lohier, laza en e bresañ
 Unan e zoudardet ; sclêr ê ar gouseqañ.
 Neus hini ac'hanomp, mar teufet d'e choqi,
 N'en defe prest desir da zont d'en em venji.

AR ROUE.

Tao din garit an traou-se, me er gomand dit pront ;
 Te a vo orgovillus qercoulz, ha da eont ;
 Hogen, me en toue da Zoue ha d'ar Zent,
 M'en em venjo a Venvet, en despet d'e gerent.
 Or sus, va Baronet, Tadou demeus a Franç,
 Mar on eus tam couraj, ê poent tenna venjañ
 Evit en em venji eus a varo, va mab :
 Qen e veso grêt se, ne vezin qet erfat.

IDELON.

Pepini a so prest d'oboisas dêch, Sir ;
 N'oc'h eus nemet laret demp brêmâ ho tesir,
 Hac e velfoc'h souden un arme puissant
 Sivet en ho rêqet ebars en un instant.
 Da vont da Egremont da zistruja Beuvet ;
 Meritout a ra se, ep conscianç ebet.
 Me'n em ofr va-unan da vonet er veach,
 Ha c'houi velo neuze ha ni on eus courach.

GALLERAN.

Me lavar franchamant diracoc'h, va Roue,

E contesse ur c'hrim dirac ho Majeste,
 Anch; a ziferse da rei d'êch assistanç.
 Da zont d'en em expos evit tenna venjanç
 Demeus au Duc Beuvet, assassin ho Mab qer.
 Rac-se e lavariàn, ep bea tam flater,
 Penos sur e verit ar sufisant Beuvet
 Bea memsamant en beo bout diframet,
 Ha laçet e geryou en tan hac en ludu,
 Evit e recompanç demeus ur c'hrim qer du;
 E veubl hac e imeubl confâsqet d'ar Roue,
 Hac e oll zouarou privet eus e Zuche.
 Me a ra ofr ive da ober va dever
 D'o sicour da bunis Beuvet, infam muntrer.

AR ROUE.

Princet hac Otrone, me o trugareca.
 Bezit sur ho comzou a ra din calz a joa;
 Rac-se ta, sortiomp, ha bemp prest preparet,
 Ma hayomp-ni varc'hoas da saludi Beuvet.
 M'en toue dre va septr, va c'hurunen a Franç,
 Ma nalve isellêt deàn e aroganç.

NOUVEAU DIALOGUE.

BEUVET, *hac p suit.*

BEUVET.

Daquest da oll gourdrous ar Roue eus a Franç,
 Me mens disqet d'e vab bremâse gontenanç
 Terrupl evoant tromplet, coulz ar Mab hac an Tad,
 Sonjal dre gourdrizou donet d'am dominat.
 Rac m'en toue a grenn, pa on peur-revoltet,
 Ne roat taz abet a gement so er bed.
 Penha! ha possub vie, e ven-me bet qen lach.
 Soufri laza va zud memes dirac va faç!
 Ne dalbe qet e, nâs'h; choas ez bu regretant.

N'or boa grêt paper nêt anê antieramant,
 Da zisquel da Charles ha d'e Dadou a Franç,
 Ne roàn cas ebet demeus o fuissanç.

TREDE SOUDARD *Beuvet.*

Assurit, va Otrou, insolant voa Lohier,
 Parlant en o presanç qer robust ha fier,
 Ha laza dirazoc'h unan ho soudardet
 Ebars en ho qichen : en se voa efrontet.
 Gouscoude e laràn un dra zo guirione,
 E voar bet calz re bront demeus an daou goste.
 Evit maro Lohier certen en assuranç
 A gousto o bue da galz a dud en Franç.
 Brezellyou criminel a vo a bep coste,
 Rac un dra horubl ê laza Mab eur Roue.
 Me garje bout toret va brec'h deo dre'n anter,
 Ha na vije qet bet lazet ar Princ Lohier ;
 Rac evit ar Roue a greuffe gant furi
 Qent bigen ma vanqfe da zont d'en em venji
 Eus a varo e Vab ; rac-se oc'h assuran
 Ne vanqo birviquen brezel demp er vro-màn.

PÈVARVET SOUDARD *Beuvet.*

Den vil hac execrabl ! te'm laqa en coler !
 Terrup sur e crenes, poltron, evit da lêt !
 Hac int zo davantach evidomp ? miserabl !
 Qig ha goad int ive, an drase so anad.
 Rac-se me gred ive n'o deus netra da goll
 Nemet ur vue simpl, evel o deus an oll,
 Hac ec'h ellont bea qercoulz ha ni lazet,
 Gant o oll gourdrouzou, o c'houraj diremet.
 Terrupl e vijemp lach ha tud ep tam calon,
 Soufri hon massacri en evelep fêçon,
 Ha laza darn hon tud e presanç hon Otrou.
 Nen deus den, pa denner e vleo sur ne santo.
 Rac-se, Otrou Beuvet, na vet gant se poaniet,

Birviqen em presanç ne vezoc'h ofancet.
 C'houi'm guelo, mar be ret, oc'h exers va c'hourach
 Ous hoc'h enemiet gant calz eus a outrach.

PEMPET SOUDARD *Beuet.*

N'on eus afer ebet da zouti eus a ze;
 Bea or ho bresel assuret, ep dale.
 Rac-se, Otrou an Duc, e ven avis penos
 E ve doublet ar goard, serret ar perzier clos,
 Ha laqet santinel partout var muryou qêr:
 Nep a deuyo d'or c'hlasq neuse en er gueler;
 Laqât an oll armou ebars en aparail,
 Ma vezo prest pep tra aroc mont d'ar vataill.

BEUVET.

Oh ôh! ne voar qet prest, va mignon, c'hoas da se;
 Ne vo qet qer foll-ze, me a gred, ar Roue
 Dont e qer ber amzer da livra demp combat.
 Me garfe e teufe, demeus a galon vat;
 Rac me renonç a grenn d'am stat ha d'am madou.
 Mar deu en personach Charlamagn en hor bro,
 En devo ur banqet evel hini e vab;
 Rac sur, p'en-em fachàn, me ne ràn qet a voab.
 Me am eus c'hoas tri breur, zo coulz ha me Duqet,
 Me gret e c'hoarifont un tol prest em reqet.
 Renod hac e vreudeur zo ive nizyen din,
 Ha mar cassàn cannad eus va feurs d'o fedi,
 E tigassint prest din ur vanden soudardet,
 D'ober faç da Charles ha d'e oll vignonet.
 Ha ma ne vemp qet c'hoas crén aoalc'h evite,
 Me bedo Sultan bras Constantinopl ive
 Da zigas din buan un arme payanet:
 Ne refuso qet-se, dre ma zomp mignonet.

G'HOUEG'HVET SOUDARD *Beuet.*

Otrou an Duc Beuet, gant ho permission,
 E credàn-me bremâ qemer an hardisson

Da lavaret un dia ameus clêvet bremân;
 Aon ameus n'am blamfach ma n'och avertissân.
 Biscoas ne voe guelet, un arme qer ponner
 Evel ebars en Franç bremâ e ramasser
 Gant ar Roue Charles, evit o tistruja.
 Rac-se bet preparet da resista outâ;
 Rac an Tadou a Franç, pepini anese,
 Zo comandet deân espres gant ar Roue,
 Pourvei oll zicour pep den en e gartier,
 Evit venji varnoch maro ar Prinç Lohier.
 Richard a Normandi a zigas Normantet,
 Ar Roue Salomon a zigas Bretonet,
 Ojer-Danoa ive a ro e varqisiën,
 Hac enfin, pepini a bourve e vanden
 D'en em unissa tout gant a Roue a Franç,
 D'en em venj ach'hanoch gant calz a violanç.
 Qement-mâ a zo guir, Otrou an Duc Beuvet:
 Ne laràn netra dêc'h na veler an efet.

BEDVET.

Me renonç d'ar Roue, ne rân fors ancâ.
 Orsus eta, va zud, ret ê apparissa,
 Pourve dê saladen abars ma vint êru,
 A vo asêsonet a bebr ha guineg ru.
 Ret vezo dêc'h brêmâ, c'houi, va daou dijentil,
 Ober prest em reget peb a veach util.
 It o taou eus va feurs da gavet va breudeur,
 Da suplia anê dre c'hraç ha dre faveur,
 Penos mar pretantont e vezomp mignonet,
 E pedân aneze da bourve tud armet,
 Ha dont da Egremont neuze gant dilijanç,
 D'am sicour da repous ar Roue eus a Franç.
 Me o ped, c'houi, Regnier, dre ma oc'h va mignon,
 Da vont betec va breur Jerard a Roussillon.
 Roit deân da entent ebars e langach bêr,

Hep ober complimant, penôs emañ afer.

REGNIER.

Pa blij ganêc'h, Otrou, rei din comission,
 Me ya bete an Duc Jerard a Roussillon,
 Hac a laro deàn, dre ma on conessant,
 Oc'h eus ar veach-mâ un afer important;
 Anfin, oc'h eus c'hoant bras e teufe d'o sicour,
 Da rei dêc'h asistanç enep oc'h adversour.
 Me ya da bartia, Otrou, pa ê d'o crât,
 Rac an amzer a bress me a voar se erfat.

BEUVET.

It, va mignon Fosson; me o supli ive
 Da ober em reget eur veach hep dale.
 It da gavet va Breur an Duc eus a Nanteill,
 Ha lavarit deàn, ep caçet na merveill,
 Mar en deus evidôn e nep sort amitie,
 Rei din e assistanç, pa meus necessite.
 C'houi a ell disclêrya amploc'h ar gonseqanç,
 Penos on menasset gant ar Roue a Franç.

FOSSON.

En fe a zijentil, Otrou an Duc Beuvet,
 Me rêi fidelamant se sur en ho reget;
 Hac ho preudeur ive ne refont nep difer.
 Evit rei dêc'h sicour en evelep afer.
 Me ya eta, Otrou, en beach prontamant,
 Rac an amzer a bress, me a vel ze patant.

BEUVET.

Sortial a ra.

Evit va breur Emon, ne meus qet ar greden
 E rafen va frofit donet d'en digemen;
 Ennes a grên qement rac comzou ar Roue
 Evel ma ra'n deillou gant an avel er goe,
 Ha ne grete biqen disoblija Charles:
 Goell e ve gantan soufr confusion ha mez.
 Hogen e vugale so pêvar den vaillant,

A

A rose d'in sicour me gret fidelamant ;
 Hogen ne on penos dont d'o avertissa ,
 Ret ê tremen epte evit ar veach-mâ.
 Allas ! va mab Mojis a so ive absant ,
 Vaillanta den a zo er bed antieramant :
 Ma ve ennes er gêr hà pêvar mab Emon ;
 A combatfe Charles en desir ho chalon.
 Mar em outrajer re , ar re-ze a disfe
 Dont da denna' vidon venjanç eus ar Roue.

EILVET SOUDARD *Beuuet.*

N'o pet qet a chagrin, Otrou an Duc Beuuet,
 Bea oc'h eus breudeur, qerent ha mignonet,
 Pere so en pouvoar da rei dêc'h asistanç
 Da repoussi gant nerz ar Roue deus a Franç ;
 Rac-se, demp da laqat hon armou en etat:
 Goell ê bea abret evit re diveat.

BEUVET.

Demp d'en em brepari da receo va breudeur ;
 Me gred en em gafont ep retardi nemeur.

DEUVET DIALOG.

JERARD A ROUSSILLON.

Me so hanvet Jerard, Duc eus a Roussillon,
 A el laret ep gloar hac ep presompcion
 Em eus bet ar gourach qement d'en em avanç,
 M'on bet choaset upan an daouzec Tad a Franç ;
 Ar pez zo un enor considerabl meurbet,
 Ne ve roet da zen ep er bout meritet.
 Me meus bet asistet ar Roue deus a Franç
 En occasionou demeus a importanç ;
 Me a meus alies exposet va bue
 Da genderc'hel Charles, da ogmanti ar fe ;
 Mês evit guirione n'en deus qet ignoret

Ar servichon fidel am eus deàn rentet :
 Elevet en gantàn ebars en dignite
 Dign demeure va merit ha va chapacite.
 Rac-se , Chevalieryen , me a ro dec'h avis
 Em eus bréma desir da vonez da Baris ,
 Da resta d'ar Roue va omach ha respet ,
 Rac biscoas , m'en toue , n'em boe brassoc'h souet
 Evel hijo an de da rei deàn sicour
 Da zont d'en ein venji demeure e adversour.

QENTA CHEVALIER *Jerard.*

Duc nobl ha puissant , mar oc'h eus bolonte
 Da vonez da Baris , n'a yêlo ive ;
 Rac me et promet dec'h mar doc'h demeure a grat
 Da sicour Charlamagn , c'honi a vezo deut mat ;
 Rac be en eus bréma un terrapl enemi ,
 Ha ne vanqo james da zont d'en em venji
 Eus anean , certen ; mes me en toue dec'h ,
 Adversour ar Roue a zo sur mignon dec'h.

JERARD.

An nep so enemi d'am Prince ha d'am Roue ,
 Me bromes dec'h erfat a so dime ive.
 Lavarit din piou e , ep arrêti pelloc'h.

AR C'HENTA CHEVALIER.

Setu aru un den a larô dec'h amploc'h.

REGNIER , *Ambassadour Beuvet.*

Salad , Otrou an Duc Jerard a Roussillon.
 Me so dent d'o cavet , mes nonpas ep rezon ,
 A beuts ho preur ena an Otrou Duc Beuvet ,
 A rent dec'h , dre ennon , e endr ha respet ,
 Peint o supli , gant peb civilite ,
 Mar oc'h eus evitan bréma nep amitte ,
 Da ober dilijanç da bourvel tud armet ,
 Ha dont da Egremont prontamant de gavet ,
 Evit en gantàn ebars en ein aser

A zo a importanç; mes an termen zo bêr...

JERARD.

Petra è an afer? larit en ber gomzou:
Crena a ra ar goad ebars em goaziou.

REGNIER.

Allas! eur maleur bras, Otrou, zo êruet;
Pa glêfot an afer, c'houi vezo spouronet:
Mab ena ar Roue, ar Prinç vaillant Lohier,
Fouques ha Ganelon ha pêvar Ecuier,
A voa bet deputed eus a beurs ar Roue,
Da vont da Egremont, an de genta a Vê,
Da lavaret d'o preur renta d'ar Roue Franç
An tribut ordinal hac an oboissanç.
N'en don qet ur flater, me lavar guirione,
Re choquant o deus bet comzet a bep coste,
Hac an eil comz choquant so tennet da eben.
Unan a dud ho preur ha mab ena'r Roue,
Daou Ecuier deân so bet lazet ive;
Ma medi ar Roue oc'h ober pourveanç,
Da zont da Egremont, evit tenna venjanç,
Demeus an Duc Beuvet, eus a varo Lohier:
Setu en bêr gomzou penos emân afer.

JERARD.

O! qêlou meurbet trist, funest ha detestabl!
Setu an Duc Beuvet ar vech-mâ miserabl!
Cos e vo d'e valeur ha da ruin e ligne,
Pa â bet ger mechant laza mab ar Roue.
Or sur, Chevaleryen, petra leverit-u?
Setu difficulte d'emp brêmâr a bep tu;
Mar sicourân va bœur, Charlamagnon a facho,
Ha ma na râñ ive, ar bed oll am bianç.

AN EIL CHEVALIER.

Biscoaç ne broposioç'h netra tout em presanç.

N'am bije'n ardisson da zont d'en em avanç
 Da zisclêry va avis var ar pes a larjec'h;
 Hogen brêma, Otrou, me a anzavo d'êch
 Penos ne gredan get digeri'va ginou
 Da lavaret netra d'êch var ar sort qêlou.
 Difficulteou bras so demeus a bep coste.
 Un dra choquant bras ê laza Mab eur Roue !
 Neûze an Duc Beuvet a zo hô preur ena,
 Hac ec'h ellit ive rei assistanç deâ.
 Troublet ê va speret pa zonjan en afer :
 C'houi' voâr goell evidon petra so da ober.

AR CHENTA CHEVALIER.

Mar oc'h eus vit ho preur, Otrou, nep amitie,
 Roit deân asistanç en e necessite,
 Hac e rei goude ze evidoc'h ar pareil.
 D'onet a rei ive an Duc eus a Nanteuil.

JERARD.

Allon' eta ; va zud, en em rezolvomp pront
 Da vont brêmâ zouden etreze Egremont :
 Pa dlefê ar veach coustout din va bue,
 Oblijet on d'am breur mui evit d'ar Roue.

AN EIL CHEVALIER.

Demp ta, Otrou an Duc, p'oc'h en em resolvêt,
 Ni zicouro fidel an Otrou'n Duc Beuvet.

UNNECVET DIALOG.

An Duc JERARD a ya da Egremont gant e arme.

AN DUC A NANTEUIL HA DAOU VARON.

NANTEUIL.

Me a zo Duc puissant ebars contre Nanteuil,
 Hac a hel assuri, ep lavaret metveil,
 On deus ar re genta a so ebars en Franç,
 Qen demeus a ligne êvel eus a buissanç.

Na a zo pèvar breur so Duquet hor pèvar,
 A non eus qet cavet or par var an douar;
 Ni on eus bet gement avancet hor fortun,
 Ma hellomp, mar caromp, pretanti d'ar gurun;
 Mes brêmâ, Baronet, me a lavaro dêch
 Un dra ameus clêvet a ra din cals a nec'h.
 Ret ê ec'h ententach ar Roue deus a Franç
 A zo bet qen hardi da zont d'en em avanç
 Da zont da zeputi e vab ena Lohier,
 Fouques ha Ganelon ha pèvar Ecuier,
 Da vont da Egremont da soumeti va breur
 Da bêa evel qent tribut d'an Ampereur;
 M'o deus comzet qer rust demeus a bep coste,
 Qen nan dê comancet entreze ar melle.
 Lohier en deus lazet unan a dud Beuvet,
 Mes Lohier ha daou all so ive massacret,
 Ha rentet er stat-se d'e dad ar Roue Franç,
 Evit en difia : na pebes insolanch!
 Mar dê guir qementse, me oc'h assur erfat
 Ez ê va breur Beuvet ar vech-mâ miserabl;
 Rac evit Charlamagn, me voar se a dra sclêr,
 A venjo var va breur maro e vab Lohier.
 Me meus choant e c'hafe ur c'hannat em reget
 Bremâ souden vantan bete va breur Beuvet,
 Da c'hout hac en zo guir se evit assuranç.
 Ret vo, mar be ezom, rei deân assistanç,
 Rac me ve brusunet qer munut ha paste,
 Qent ma sousten ober-nep outrach d'am ligne.

QENTA BARON AN DUC NANTEUIL.

Otrou, ne gredân qet e ve guir qement-se,
 Pa na zigas Beuvet eur gannat o pete,
 Da supli'a c'handoc'h da bourvei tud armet,
 D'er zicour d'en em venj eus e enemiet;
 Enemiet en deus, mar dê lazet Lohier,

Se a vago en Franç brezeliou criminel ;
 Rac nerz ha puissanç a zo a bep coste,
 N'en deus qet, me'n assur, fin c'hoas da gement-se.
 Mes êru ê Fosson, unan a dud Beuvet,
 Ni a glêvo brêmâ petra zo c'hoarveet.

FOSSON.

Bonjour, Duc puissant, ha déc'h oll, Baronet ;
 Me zo deut o pete, mes non pas ep sujet,
 A beurs an Duc Beuvet evit o saludi,
 Ha d'o pedi ive gant pep sort courtoazi,
 Mar be ho madelez rei deàn assistanç
 Ebars en eun afer demeus a importanç.
 Qer ponner êr fortun sur a enep ho preur,
 Ma voar eus a bep tu e clasq deàn malheur.
 Ar Roue Charlamagn hac e Balatinet
 O devez conspirer ruin an Duc Beuvet,
 Hac e voar var ar poent da laçat e carnach
 An oll en Egremont, coulz ha bian ha bras.
 Ha Beuvet, mar geller, a vezo diframet
 Ebars en carteryou gant pep sort cruedet.
 Rac-se eu o supli humblamant bras ho preur,
 Mar och eus nep true o velet e valeur,
 D'ober prest dilijanç da pourvei tud armet,
 Da zont da Egremont prontamant d'e gavet.
 Mar grit se evitàn, Otrou an Duc Nanteil,
 E réyo goude-se evidoc'h ar pareil ;
 Hac e vo oblijet déc'h epad e vuç.
 Setu va chevredî brefamant, Otroue.

AN EIL BARON.

Petra ê ar sujet ma ê qer coleret
 Ar Roue Charlamagn ous an Otrou Beuvet ?
 Goechal en em garient dre un amour fidel,
 Ha brêmâ emedint chemiet mortal :
 Eur chanchamant estranch e zê sur gement-se.

Ha guir eo ê lazet Lohier, mab ar Roue,
Ebars en Egremont gant an Otrou Beuvet?
Rac ni or boa a ze un dra benac clêvet;
Mar dê guir qementse, me oc'h assur erfat
E teuyo Charlamagn da rei deân combat.

FOSSON.

Allas! se ar sujet hac an occasion
A laqâ calz a dud en desolacion
En Rouantelez Franç etoues an dud-jentil,
A vago eur brezel crimineî ha civil.

NANTEUIL.

Me am eus entetet penos emâ'r choari;
Rac-se, va mignonet, demp d'en em brepari
Da vont da Egremont da assista va breur,
Ma vomp êru eno gent tud an Ampereur.
Ha mar or be nep aon da vea surprenet,
Ni deuy c'hoas d'ar vro-mâ da bourvei soudardet,
Qement ha qer bian, ma rêyomp ar voyen
Da allout repoussi hon oll adversourien.

AR CHENTA BARON.

Otrou, pa zezirit, me zo prest da vontet.

AN EIL BARON.

Ha me a yêl ive, ep nep difer ebet.

An Duc Nanteuil, e zaou Varon hac an arme a barti evit
mont da Egremont da zicour an Duc Beuvet.

DAOUZECVET DIALOG.

AN DUC EMON HAC E VUGALE.

EMON.

Orsus, va bugale, pa omp amâ hor pemp,
Emeus desir bremâ penos e conferfemp
Var sujet ar maleur a zo bet choarveet
Ere tud ar Roue hac oc'h cont Beuvet.

Onnes zo eun afer noazus en assuranc,
 A gousto o bue da galz a dud e Franç.
 Puissant ê ar Roue; mes, ep dont d'e fatal,
 Va breur a zo ive demeus ar c'hoste all.
 Mar en em unissomp gant ar Roue Charles
 Da gombati va breur, e ve demp calz a vez;
 Mar sicouromp Beuvet a enep ar Roue,
 E vimp adversourien deân hed hor bue:
 Or, evit evita na vezimp tamallet
 Demeus a nep coste, emeus bremâ sonjet
 Penos e ve mat demp monet bremâ d'ar gêr,
 Ha na soursifomp qet enep tra en afer.

RENOD.

Va zantimant, va zad, zo control d'oc'h ini;
 Rac me bretant monet, ep camet arêti,
 Bremâ zouden vantant etreze Egremont,
 Demeus va oll pouvoar da zicour va eont
 A enep ar Roue hac an Tadou a Franç,
 O deus eur vepris vras evit hon alianç.
 En pales Charlemagn ez eus Chevalieryen
 Hac a verit assur bout hanvet traitourien;
 O deus calz a valis, er fêçon ma comzont,
 Ous va eont Beuvet, Duc eus a Egremont,
 A gonsêil ar Roue da rei brezel deân;
 Mes m'o recompanso eur veach, ma'r bevàn.
 Rac-se ta, va-breudeur, mar qerit ac'hanòn,
 Deut ebars em reget da zougen an armoù,
 Da zicour va eont er sort occasion:
 Poent e demp temoigni penos on eus calon.
 Me zispense va c'hig va-unan gant va dent
 Qent evit ma vanqfen da zicour va c'herent.

EMON.

Oh! va mab qer Renod, ha possubl ve penos
 E ve c'houi ar c'henta a drouplse va repos?

C'houi ê va mab ena, hac em boa esperanç
 E rentjec'h din bepret pep sort oboissanç,
 Hac e rit ar c'hontrol, erve a velàn-me,
 Pa fel dêc'h revolti a enep ar Roue,
 Peini a zo demp Souveren temporel,
 Hac e tleomp bea deàn bepret fidel.
 Dent da gonsideri, m'o ped, va bugale;
 Oc'h grêt Chevalieryen bremâ gant ar Roue,
 Eun enor ar brassa a oufet da gavet;
 Rac-se, me o supli, na vet qet obstinet
 Da zont en nep fêçon da choqi ar Roue,
 Pe ne vo birvigen entreomp amitie.

GUICHARD.

Ebars er guir lezen dre zorn Doue scrivet
 Ez eo d'ar vugale tout expres commandet
 Bea oboissant bepret da dad ha mam,
 Dindan boan da bec'hi ha da goea en blam;
 N'en dê qet vit loënet ê grêt al lezennou,
 Mes vit an dud epqen, evit m'o observo;
 Rac se, va breur Renod, oboissomp d'on tad,
 Parlant a ra certain ebars en termen mat.
 Demp-ta d'ar gêr gantàn, ha neuze var hor poez
 Ni velo petra rei an impaler Charles.
 Mar chagrin va cont dreist muzur ha rêzon,
 Ni yêlo courajus, evel pêvar leon,
 Da gavet va cont evit en asista,
 Pa dlefemp evit se donet da berissa.

RICHARD.

Penevert balamour ma tle peb guir vugel
 Cavet evit e dad eur respet naturel,
 Me haje va-unan, pa na deu den ganén,
 Da sicour va cont a enep ar Roue.
 Mes enfin, demp d'ar gêr, neuze ni a veld
 Ep ober tam seblant, pe sort c'hoari a vo,

R

RENON.

Me en tou dâc'h amân, dre Doue, ha va c'hroas,
 Penos, mar gra'r Roue d'am cont nep outrach,
 E vo guelet c'hoari, m'oc'h assur, bars en Franç;
 Mes evit eun neubeut reposomp en silanç.

EMON.

Demp eta, me o ped, buan, va bugale,
 Ma partifomp ac'han, ep ma voe'r Roue.

Emon hac e Vugale a zorti deus a Baris.

TRIZECVET DIALOG.

AN DUC BEUVET *hac e suit.*

BEUVET.

Chagrin ha nec'hamant ameus, va mignonet,
 Pa deuan da zonzjal pelec'h ez é manet
 Ha Fosson ha Regnier, hac ive va breudeur,
 Da sicour ac'hanon enep an Ampereur.
 Mes setu éru din va c'honsolacion:
 Me a vel oc'h antren va zijentil Fosson,
 Hac eus at c'hoste all va mignon bras Regnier.
 Orlus, va mignonet, penos emân afer?

An daen Ambassadeur a antre en Castel Egremont.

REGNIER.

Me a meus grêt, Otron, bref va c'homission:
 Éru é var va lerc'h an Duc a Roussillon
 Gant e Chevalieryen, hac int oll resolyet
 Da sicour ac'hanoc'h eas oc'h enemiet.

FOSSON.

Me, Otron'n Duc Beuvet, va lavar ar pareil:
 Éru é sus pete an Duc eus a Nanteil
 Gant calz eus a buissanç evit oc'h vassista,
 Rac-se bet preparet da receo anea.

Daen Yreuzereq hat o miltre antre en Egremont.

JERARD.

Bonjour dèc'h, Otrone, gant ur guir amitié.

NANTEUIL.

Me a reget dèc'h tout pep sort prosperite.

BEUVET.

Dewet mat, va breudeur, ra veoc'h oll em zi,

Me ya da boqat dèc'h a hini da hini.

Ne doutàn get penos oc'h eus oll ententet

Petra ê ar sujet ma meus c'hoant d'o cavet.

Ar Roue Charlamagn a zonch er veach-mâ

Ep nep remission donet d'am distruja ;

Hac evel, va breudeur, ma ouzoc'h oll erfad

Omp ganet eus eur vam hac eus eur memes iad,

E dleomp n'em sicour e peb occasion :

Me gred ec'h ouzoc'h oll a betra ê question.

JERARD.

En em sicour a dleomp, me a voar erfat se ;

Mes re outrajus voac'h, m'en lar en guirione.

Evit ar Roue Franç da c'houlen diganêc'h

An tribut, an omach, ne voa get dleet dèc'h

Dont da laza e vab dre un dransportamant ;

Hac ober davantach, evit eun decrimant,

Da bêvar Chevalier renta deàn e vab

Er gis-se massacret : an dra-se voa choqabl.

Ne get c'houi a bretant rei brezel d'ar Roue ?

Calz a draou azo c'hoas da lavaret var ze.

Oc'h-unan ez oc'h test demeus ar victoryou

En deus bet goneet e calz a brovinçou.

Ar Roue deus a Franç so eun den redoutet,

Cavet afer ontàn n'en dê get tra êset ;

N'en domp netra deàn me'l lavar evel guir,

Mui evit clese coat en gichen unan dir.

BEUVET.

Hâ possubl ve, va breur Jerard a Roussillon ;

E ve ét var da gorf eur c'hroc'hen a boeltron !...
 Me voar er fat e meus grêt eun tol follente,
 O' veza bet qer pront da laz' mab ar Roue;
 Mes den ne'n em chocje certen qerqent ha c'houi,
 Ma vije cannet dêc'h ar memes vileni
 Evel a soufris-me eus an dud arogant,
 Bars em pales memes, ha tud va lez presant.
 Va zreti a goqin ha calz' injuriou c'hoas,
 Lasa unan va zud memes dirac va fas.
 Ha ne gavit-u qet e voa poent din disque
 Penos em boa eun dra eus a otorite?
 Ne zeus grêt din netra na vo grêt qercouls dêc'h,
 Mar beet re gentil, me'n lavar hardy d'ec'h;
 Há ma n'am sicourit er sort occasion,
 Me bedo ar Sultan demeus a Vablon
 Da rei din asistanç ebars en afer-mâ,
 Ha ne vin oblijet dêc'h demeus a netra.

NANTEUIL.

Guir ê a pez a lar va breur an Duc Beuvet:
 Mar beomp re gentil, e veomp sufoqet
 Gant ar Roue a Franç en lies fêçonjou,
 Ha tolet var hor c'hein nombr bras a druachou.
 Guir ê sur ar Roue zo eun den redoutet,
 Mes non pas evitàn, mes vit e sujedet.
 Pibu a ampech a lestr da zont da berissa,
 Nemet ar pilot mat peini so ennâ?
 Piou en deus difennet ar Roue Charlamagn
 Ne zê bet surmontet ebars en Allamagn?
 Hac er brezelliou oll en deus antreprenet,
 Pibu, muyoc'h evidomp, en deus er sicouret?
 Ni on eus er poulset en hent eus ar fortun,
 Ha laqet gant hor brec'h var e benn ar gurun;
 Ha brêmâ ne ra demp bepret nemet outrach,
 Hac e teu d'on treti evel pa vemp tud lach.

Ha tud n'o defe qet rentet deân servich !
 Rac-se me lavar dêc'h, ep ober couardis,
 Mar en em sicouromp fidel evel breudeur,
 N'on eus qet a afer da douja'n Ampereur:
 Ni rêi brezel deân qement hac a garo,
 Ni a voar coulz hac en exersic an armou.

JERARD.

Me ne ziferàn qet da rei sicour d'am breur ;
 Gouscoude em eus aon na glasqomp hor maleur.

BEUVET.

Courach, va breudeur qer, ha c'houi, va mignonet ;
 Ni repouso Charles, daouest m'ê redoutet.
 Demp d'en em divertis, da eva, da zebri,
 Ma or bezo courach pa vo ret combati.

Sortial a reont tout.

PÈVARZECVET DIALOG.

AR ROUE *hac e suit gant an instrumanchou brezel.*

AR ROUE.

Me lavar dêc'h, va zud, Princet ha Baronet,
 E varvàn gant chagrin hac impaciantet,
 En defot na allàn vomissa va c'holer
 Var an impi Beuvet, munter va Mab Lohier ;
 Rac me'r promet deân, mar don Roue en Franç,
 Ma na ràn er staga en croug ous eur potanç,
 P'otramant me rêyo ma veo diframet,
 E vit disquel exempl partout d'am sujedet.

ISAKAR.

Qement hac a fell demp, Ampereur redoutet,
 E dont d'en em venji deus oc'h enemiet ;
 Gant impaciantet e c'hortoemp an de
 Ma vijec'h, va Roue, en ho comodite
 Da ober d'oc'h arme marcha da Egremont,

Betec an Duc Beuvet, den vën ha divergont,
 Evit gant violanç donet d'en distruja,
 Ha da venji varnàn maro ho mab ena.
 Mes me lavaro dêc'h eun dra ne ouzoc'h qet :
 Emon hac e vapien a zo en em dennet
 Ep laret gir ebet ermes eus ar pales ;
 Ne ouzon qet hac int o defe bolontes
 Da vont da Egremont evit sicour Beuvet,
 Balamour ma int tout qerent ha mignonet.
 Êt int ep laret gir er mès eus a Baris ;
 Ne on qet evit guir petra ê o avis.

CHARLAMAGN.

Me'n toue da Emon, ia, mar don Roue,
 Me a rêyo ma vo qer deàn qementse.
 Ret ê laret ez ê incivil, insolant,
 Mont ermès va falès hep va c'honsantamant!
 Mar be qen aheurtet mont da sicour e vreur,
 Me'n asur vo certen evit clasq e valeur.

NÊM.

Ne gredàn qet e vè nemeur coupabl Emon,
 Ia, da viana, gant eur gondicion :
 Mar dê subtilamant en em dennet d'ar gêr,
 N'en em sourcio qet en nep gis en afer.
 Ne dle qet an eil breur mont enep egile,
 Nac ive qen neubeut a enep ar Roue ;
 Rac-se mar car Emon chom en paciantet,
 Ne gavàn qet penos e tle bout tamallet.

CHARLAMAGN.

Enfin, ni a velo penos vo ar c'hoari ;
 Rac-se, va zud fidel, partiomp, m'o supli,
 Evel tud courajus bremâ da Egremont,
 Da zisquel da Veuvet ê manqet en e gont.
 Dêc'h-u, Ojer-Danoâ, pâ ne doc'h qet couard,
 E rôân-me ar soign demeus va avan-gard,

Hac eus an a Oriflam, ar guir anseign a Franç,
 Dre' meus bepret ennoc'h calz eus a gonfiang.
 Cunduit va arme evel m'ê necesser;
 Gout a rit pel a so al lezen militer.

OJER-DANOÀ.

Pa roit din-me'r soign, o Roue Charlamagn!
 Demeus oc'h avan-gard ha demeus oc'h ansagn,
 Me ra a neve flam sermant d'ec'h, Impaler,
 Penos ne vanqin qet da ober va dever;
 Ne'n em espernin qet d'exposi va bue
 E vit renta servich bepret d'o Majeste.
 Me voar erfat penos an Duc a Egremont
 A zo deus va ligne, dre ma ê va cont;
 Mes me a voar ive penos ê criminet,
 Pa ê bet qer meehant laza ar princ Lohier,
 Ha ne bretantàn qet donet d'en esperni:
 Me zeclar a vremen on deàn enemiv
 Mar gràn nep trahison, Sire, en oc'h andret,
 Me'n em gondaon qenta da vea punisset;
 Me a soufre qentoc'h bea hachet en beo,
 Qent transgressi ini deus o courc'hemenon.

RICHARD A NORMANDI.

Displegit an anseign, sonit tabourin bras,
 Vit me'n em gourajo an oll, biantha bras,
 Ma partifomp bremâ en hanô an Drindet:
 Venjanc! camaradet, eus ar muntret Beuve!
 Serdaka ra amistice da vont da Egremont.

P E M Z E C Y E T D I A T O G.

*Arme ar Roue a ra eun dro var an teatr, hac
 en em aret e tal qer Egremont.*

CHARLAMAGN.

Anfin, qerzet on eus qer dilijant ha pront;

Ma omp dija rentet e qichen Egremont ;
 Rac-se, sonjomp ha ni a antreo fete,
 Pe ni a chortoyo var ar c'hoas er beure.

BERTELOT, Niz ar Roue.

N'en dê qet enorabl, Ampereur redoutet,
 Labourat en traitour ous an enemiet ;
 Me ve guell calz ganén ças eun ambassadeur
 Betec an Duc Beuvet hac ive e vreuteur,
 Evit o defia abeurs ho Majeste,
 Da lavaret dêze e bref ho polonte.

CHARLAMAGN.

Va niz qér Bertelot, c'houi a gomz gant ferveur,
 Rac-se o teputàn evel Ambassadeur,
 Da vont bete Beuvet, ha lavarit deàn,
 Ep ober complimant, penos en defian ;
 Enfin penos on deut ar vech-mâ da laqat
 Ar pave en e gêr da ruia gant ar goad.

BERTELOT.

Ampereur puissant ! pa ê ho madelez,
 E rin ar veach-se, ha ne vanqin james
 Da laqat ho tesir en execucion.
 Me ya eta var-se bars em c'homission.
 Me meus ive c'hoant bras pel so deus a amzer,
 Da venji var Beuvet mado ar Prinç Lohier.
 Adieu dêc'h, va Eont, ha c'houi, Tadou a Franç,
 Me rento dêc'h respont ebars en dilijanç.

CHARLAMAGN. *Sortial a ra*

Ha ni n'em retiromp ebars er fobourjou,
 Vit en em rafrechi ha dressi hon armoù.

Sortial a ra gant e suit hac e arme;

FIN EUS AN ACT QUINTA

EILVET PROLOG.

OITORET parfet, carget eus a brudanç ;
 Pa velàn ac'hanoc'h o telc'hel ar silanç .
 Me ya da zisclêry d'êc'h an Eil Act en Histor ;
 Bezit oll attantif, me o ped gant enor.

Charlamagn a eure e zilijançou pront
 Da ataqi Beuvet ebars en Egremont.
 Ha! na pebes combat a voe er memes plaç !
 Henno gant goad an dud e ruye ar yeot glas.
 Enfin, an Duc Beuvet dre'r pes ma è coupabl ;
 A bromet d'ar Roue repar maro e Vab,
 O tont d'er zervicha gant daou-c'hant den armet ;
 Setu var gementse an acord concluet.

P'oe êru, an termen, e teu an Duc Beuvet
 Da ober pourveanç demeus a dud armet
 Da vonet da Baris oboissant ha prest,
 Hogen arrêtet voe dre eur maleur funest.

Ret è c'h ententac'h conseilhou ar Roue
 Voa neuse composet demeus a zion ligne :
 Eur rum a voa anê qerent d'ar Rouanez,
 Certen tud avius ha leun a draitourez ;
 Hac ar re all a voa qerent d'an Duc Beuvet ;
 Hac vel Tadou a Franç e voant calz redoutet.
 Ha ma voa jalouzi entre an diou ligne,
 Da c'hout piou voa'r muja en speret ar Roue ;

Qerent ar Rouanez, Fouques ha Ganelon,
 Ha calz eus a re all a vemes nacion,
 A inspiras Beuvet pa voa en hent o tont ;
 Hac evel tud barbar en e assassinjont.

E

~~Et d'iret Beuveit d'at-eun tel-trabison;~~

Mes e dud o deyo a gementse rézon.
 Biscoas sur maro den de voe en Franç qen qer
 Vel m'oe maro Beuveit, c'houi velò gant amzer.

Mojis, mab da Veuveit, a yas gant courtoasi
 Bete mibien Emon, a voa e gendervi,
 Hac an daerou o scuill demeus e zaoulagad,
 O fedas d'er zicour da venj, maro e dad.

Renod hac e vjeudeur a bromet d'o c'hender
 Penos maro e dad a yê da goustout qer.
 Ma hejont da Baris assambles gant o zad,
 Da c'hoari an tricon a esperont erfat;
 Rac Renod a lazas en palez Charlamagn
 Bertelot, e niz propr, ep nemeur a vorgagn.
 Rac-se ar Roue Franç a conjuras Emon,
 Da c'bout hac en a voa coupabl a drahiçon.

Emon evit bea discaig a vugale,
 A renonças dêze en presanç ar Roue,
 Hac e tou davantach, var levr an Aviel,
 En em disciplery dêse eun enemi mortel.

E qichen eur c'hoat bras, hanvet *Forest Darden*,
 Eno en em guzas prest ar chevalieryen,
 Elêc'h ma vatisjont eur c'hastel imprenabl;
 Hogen, ataget v'gent, ep dalc gant o zad.

C'houi veloze ember simplechi, gant-grac Dewe:
 Rac aeven impolten, me gemes wa t'hoije.

ACT III.

QUINTA DIALOG.

AN DUC BEUVET *hac e suit a entre.*

BEUVET.

Evit ar Roue Franç da zont d'or menassi,
 N'en deus qet credet choas donet d'on ataqie
 Rac-se, pa omp lezet en peochi bete vrêmâ,
 Ret ê demp, mignonet, en em divertissa,
 Ret ê demp chasseal ebars er forestou,
 Hac er memes amzer ebars er champagnou,
 Da c'hout ha me allo exerci vâzpenet,
 Peini a gavan eun neubeud contristet.

EILVET SOUDARD *Beuvet,*
 Sujet oêh eüs, Otron, da ober eurr chassene,
 Ha n'ompas d'ar bleysi qen neubeud ar modigoni,
 Mes d'ar choas couinet traitour ha devout,
 O deüs c'hoant ar vech mâ d'o laqat da neant,
 Bisca ne vœ gôlet eun arme qers p'q'noê,
 Evel a so campet, Otron, dirac ho q'ê,
 Prest ite memesamant da livra demp assota,
 Mes me vel o tonet de caver eun Heros.

BERTHOZ *a entre hac a lavancous eil*
 Me o salut, Beuvet, ha choui q'ê, Otron;
 Deut on da anonc deê b' sar eun chêlou nêve
 Deus a beurs va Bont ar Roue deus a Franç, o
 A so hanavet partout e buiesq'ê,
 Zo êra en ho pro ganu dasuigeas mil idon,
 Qen a infanciri vel a chevaligrens a frois a
 Rac-se en de p'ce da zont beç eun

A beurs e Vajeste evit o tiffa.
 Rac-se n'em difennit, mar oc'h eus tam calon.
 Êru ê an amzer ma teuyo gant rêson
 Da venji sur varnoc'h maro e Vab Lohier :
 Setu va c'homission ebars en langach bêr.

BEUVET.

Pardie, Bertelot, terrubl ez oc'h hardi
 Donet en hor presañ qement d'or menassi !
 Penevert, m'en toue, dont da souill va daouarn,
 Me rose dêc'h buan adreus ho tiousscouarn.
 Lavarit d'o Roue ebars en ber gomzou,
 E ran goab ancân vel eus fanq va boutou ;
 Ha mar en deus desir da livra demp combat,
 Ez omp prest d'e receo demeus a galon vat.
 Haq entre ma oc'h yac'h, it quit, me o supli,
 Ha na chomit pelloc'h amân da resoni.

BERTELOT.

Ne spontomp qet nemeur evit ho courdrouzou,
 E ma rebon varlerc'h, Charles, hac o talc'ho.
 Mâeurus ê vo dêc'h ar moment hac an de
 Ma voelc'hjot ho taouarn en goad mab ar Roue.

BEUVET.

Sortial a ra.

Setu demp ar vech-mâ mancion a gombat !
 Esom voa demp bea en em breparet mat.
 Rac-se, me o supli humblamant, va breuder,
 Ha c'houi oll, Otrone, da ober ho tever
 Da zicour achânôn ebars en afer-mâ,
 Ha m'o recompanço eur vech, mar bevân,

NANTEUIL.

O clévet ho comzou, va breur, ne nac'hân qet
 E cavân va memrou terrubl fortifiet ;
 Ar goad em goaziet a verv gant an ardeur ;
 Va c'horf a zoc'arjet a gouraj, a vigueur :
 Anfin, ne allân qet dont dien em bossedi

Gant an desir ameus da zont da gombati
Ous ar Roue Charles hac an Tadou a Franç:
Ret e vo izellât dêze o aroganç.

JERARD.

Mar crédit va avis bremâ, va breudeur qer,
Ne lesfomp qet anê da dostât re da gêr,
Rac na dôlfent enni nep sort tan artifiç:
Leun int a draitourach ha carget a valiç.
Pa omp oll resolvet, beomp ive hardi:
Digoromp ar porz bras ha greomp eur sorti;
Ataqomp aneze en ho favillonou,
Hac ar re vaillanta neuse a c'honeo.

BEUVET.

An avis-se zo mat; ret ê' executi;
Rac-se eta, demp prest da glasq hon enemi.

E I L V E T D I A L O G.

BEUVET *hac e suit a ra eun dro var an teatr,*
hac ec'h eont da gaout ar Roue Charlamagn
hac e arme, evit livra combat deze.

CHARLAMAGN.

Ne on qet, Otrone, hac ên ve bet qer sot
An arogant Beuvet da lasa Bertelot;
Terrubl on doânet pa n'er guelân ari.
Mar dê bet qer mechant da vassacri va ni,
Me deuy da exerci ar brassa crueldet
A voe biscoas guelet, var ar muntre Beuvet...
Mes me er guel e tont... Eh bien-ta, va niz qer,
Petra en deus laret Beuvet, an den fier?

BERTELOT.

Fier sur, va Eont, ez ê an Duc Beuvet;
Biscoas n'em boa guelet eun den qen-revoltet;
Me sonje e crevje gant furi, var ar plac.

Qer bras voa e golêr hac ive e araj,
 Ma ê bet comaneet qement d'am menassi,
 Me gred en devoa c'hoant da zont d'am etrangli,
 Lavaret en deus din evit concluzion
 Ne ro cas ac'hand'h ebars e nep fêçon.
 Setu, va Eont qer, petra ê va beach;
 Biscoas n'em eus goelet sur eun den qer sovach.

CHARLAMAGN.

N'en deus qet a voyen, me a vel se erfat,
 Nemet dre ar maro da zonet d'en douçat;
 Rac-se n'em zicouromp fidel, va mignonet,
 Rac me glêo e arme o tonet d'or c'havet.

Beuvet hac e arme a antre, hat ec'h ednt d'en em renji en eur pen
 eus an teatr; ha Charlamagn gant e arme en em renj vis-a-vis.

OJER-DANOA.

Arêtit, arêtit, poeltronet didalve:
 Mach avancit eur paz, ê collet ho pue.

JERARD.

Ah! var ho còreges ez efoc'h, Francisien:
 C'houi zo deut d'ar vro-mâ da leusqel ho croc'hen.

CHARLAMAGN.

Ah! Beuvet orgouillus, piou en dije credet
 E teujes te bigen da droubli va speret!
 M'em boa da elevet ebats en diguite,
 Hac em boa evidout bepret pep amitié;
 Gouscoude e velàn out bet qen dinatur
 Da drempa da zeouarn en goad va c'hrouadur!
 Pignet ê bête'n ên goad pur va mab Lohier,
 Eyit crial venjanç a eneb dit, munter!
 Evel ma en deus grêt goethal goad eun Abel,
 Pa voe massacret gant Gaim e vreur cruel.
 Ne oufes qet m'int da vea condabnet;
 An t'ê deus da oondaon hac ive tud ar bed;
 Rac-se e spectantur, ma ofance Douc,

Donet d'en em venji demens da gruote.

BEUVET.

Traou a lavarit, Sir, hac a zo inutil;
 Mes mestr oc'h var ho taod, gementse zo facil.
 Lavaret a ellit gement hac a geret,
 Mes me a ziscléry déc'h dirac va Baronet,
 Ma carje bet ho Mab comz ouzin gant prudanc,
 Ne voa get êruet gantân sur nep ofanc;
 Hogen elêc'h goulen diganen an tribut,
 E teuas d'am gourdrous gant gement eus a vrud,
 Ha laza darn va zud evit va zifia.
 Ha ne gavit-u get e voa poent din facha?
 Lazet emeus ho Mab, m'en anzap franchamant,
 Nonpas dre drahison, mes em c'horf-defandant;
 Coulez e rafen d'un al, n'en don get eur flater,
 M'am trête er fêçon ha ma eute Lobier.
 Rac me zêpre va c'hig, me zraillse va esqern
 Qent evit ma souffren achanoc'h divagan.
 Da exerc em andret gement a gueldet
 Evec'h a rit, bennde var calz ho stjedst,
 Guir ê sur, Charlamagn, c'houi zo en Franc Roue;
 Hogen ni a zoug c'hoas, ha va breudeur ha me,
 Partout dre hor c'horfou méréou an tolliou lanc
 Recevet vit souten ho curunen a Franc;
 Hac evit recompanç da ventent ho stad,
 E fel déc'h or laqat pave dindan ho stad!
 Mes, mar oc'h eus desir dont da denpa venjanc,
 Eus a varo ho Mab, n'oc'h eus nemet comanc.
 Me a zo preparet, hac e tefi ive
 Da dostât diouzin demeus hed va c'hleré.

OYER-DANOA.

Ha possubl ve, Beuvet, ha c'houi rentet cablus,
 Evec'h c'hoas gen hardi da gema qen orgiillus?
 Ret é, erve veân disquel déc'h sobér, ho ffa

Sur eta, Otrone, brêmâ vo tom ar yod:
Goelc'homp-ta hon daouarn en goad ar vuntreryen;
N'o deus qet a galon evit en eur souten.

JERARD *a denn e gleze.*

Na rit qet ho pompad, Ojer, qer brân-se,
Rac ni viro ouzoc'h, gant ar c'hraç a Zoue,
Na refoc'h qet pep tra erve ho fantazi:
Saillomp eta, va zud, varnê vel loënet cri;
Saillomp ôll a vagad var dud an Ampereur,
Pa int deut d'ar vio-màn evit clasq o maleur.

SALOMON A VREIZ.

C'houi a glasq ho maleur, assur, tud didalve,
Pa fel d'êc'h revolti a enep ho Roue;
Ha c'houi rentet coupabl, ezoc'h meurbet fier!
Rac-se ta, Otrone, tennomp hor c'hlezeyer,
Ma traillfomp a damou an dud orgouillus-màn,
En hano an Drindet. Tad, Mab, ha Speret-Glan.

Amâs en em rancotr an armeou hac e-comañç ar gombat.

GALERAN.

Evit disquel, Sire, n'en don qet eun traitour,
Me laqa dirazoc'h a blat va adversour.

Laza ra pemp a zoudardet Beuvet.

Setu lazet unan da gomanç ar choari.

ISAKAR.

Ni or, bo aneze rêson, n'o pet sourci.
Dal-a-zaou, Galeran; bremâ ezomp qites.

Laza ra ar c'houec'hvet soudard.

Redoublit ho courach, me o ped, Otrones.

FOUQES.

Ha! ha! eta, Beuvet, ha c'houi anav ez ê
Eur maleur evidoc'h laza mab ar Roue?

BEUVET.

Ma n'em hije er grêt, e voan, prest d'en ober;
Ha c'houi, cos traitourien, laqit eyes, d'o lêt.

RICHARD.

RICHARD A NORMANDI.

Commanç a ra dija biannat ho panden.

NANTEUIL.

Ni o recompanço a ze bremâ zouden.
 Allon eta, va zud, mar deus ini am c'har,
 Laqit e adversour pepini d'an douar;
 Me meus laqet unan da c'hourve var ar plaç.
 Laza ra trivet Ecquier ar Roue.

JERARD.

Ha me laqai eun all da zisquel va c'houraj.
 Bremâ on eus pêet ac'hanoc'h, Francisien;
 Noc'h eus qet goneet netra tout bere en.
 Laza ra pévarvet Ecquier ar Roue.

CHARLAMAGN.

Couraj oll, Otrone, doublit a violanç,
 Rac me a vel e chom ar victor en balanç.
 Ma na vemp evite, e collin va sqient.

REGNIER.

Ni rei d'è pêrissa, pa ve qeit all o dent.

OJER-DANOA.

Couraj, camaradet, hac e vomp evite.

BEUVET.

Nebon mar c'hoezomp-ni, e vo tom déc'h ive.
 Ententit, Charlamagn, daouest d'oc'h oll furi,
 Setu ni pel a zo dija o combati,
 Ep juji ar victor demeus a nep coste:
 Terminomp ar gombat qen a vo goude-ze,
 Hac n'em gefomp amâ varc'hoas ar beure-mat,
 Ha ni guntunuo adare ar gombat;
 Pe ma n'oc'h eus qet c'hoant da gemeret repos,
 Ni a guntunuo etre pado an nos.

CHARLAMAGN a achu ar gombat, hac a lavar:
 Amzer avoalc'h on eus en de da gombati;
 Rac-se eta, Beuvet, ne vo qet a fasi

D'en em gavet amâ varc'hoas eus ar beure,
Ha ni gantunuo hor c'hombat adare.

NANTEUIL.

Nebon, ni n'em gavo, ne vo get a zale;
Rac-se o peet sonj d'en em gavet ive.

Sortial a reont tout.

TRIVET DIALOG.

AN DUC BEUVET *hac e suit a antre.*

JERARD.

Me lar dêc'h, Otrone, ep bea tàm couard,
On eus antreprenet eun afer a zo stard.
Crena ra-va memprou, bervi a ra va goad,
Gant ar vorc'het ameus na golfemp ar gombat.

BEUVET.

Me ell mui evidoc'h crena sur, va breur qer,
Rac carget ê va c'horf a vlesseuriou cruel:
Penevert ar gourach ameus da resista,
E varvfen var ar plac en heur präsent amâ.

NANTEUIL.

Lavarit din, va breur, ha blesset oc'h mortel?

BEUVET.

Ne don get, a gredàn, dre c'hraç an Eternel,

NANTEUIL.

Mes erfin, n'em deus cas, guir ê ez eus ive
Massacret eun darn vras eus a dud hon arme;
Hogen, me en toue, mar don Duc a Nanteil,
Me rento da Charles varc'hoas sur ar pareil;
Rac ni royo deàn eur vatail vo qen ten,
Ma collo o bue ouspen trégont-mil den.

JERARD.

Ah! va breudeur guirion, dre reget o pedàn
Da zelaou an avis a larin dêc'h brêmàn.
Gousout a rit erfat ar Roue deus a Franç

Zo demp superior, sclêr ê ar gonseqanç;
 Eur confusion vras ê demp ha-lachete;
 Bea en em armet a enep hon Roue,
 Ra en en eus ar guir ha ni on eus ar gaou;
 An debat a zo bet ep mui qen entre daou.
 P'en eus an Duc Beuvet lazet ar Prinç Lohier,
 Êz ê er fêçon-ze en em rentet muntret;
 Rac-se, mar am c'hredit, e casfoc'h ep dale
 Darn ho Chevalieryen da gavet ar Roue,
 Da bedi aneàn var ar c'henta abord
 Mar be nep seurt moyen da ober an accord.
 An Ampereur me gred zo eun den cordial,
 Hac o recevo sur en e c'hraç vat ractal.

BEUVET.

Ret ê en em renta eta d'on enemi,
 En despit d'am speret ha d'am oll fantasi!
 Ma vijac'h, va breudeur, a zantimant gane;
 Bigen n'en em rentjemp, m'en assur, d'ar Roue;
 Mes enfin, pa fel dec'h, ne dal qet marc'hata.
 Choui, va zaou zijentil, selaouit an dra-mâ:
 It'ebars em reget hac abeurs va breudeur
 Brêmâ zouden vantant bete an Ampereur,
 Ha lavarit deàn, ep arêti pelloc'h,
 Oc'h casset eus hor peurs evit goulen ar peoc'h;
 Enfin e prometomp en amzer da zonet
 Oboissa deàn evel ma ê dilect.
 Larit deàn ouspen ez omp calz regretant
 Da vea bet lazet e vab qer prontamant;
 Hac ez òn prest enfin da repar e varo
 D'e dad ar Roue Franç er fêçon mar caro.
 Setu, va mignonet, petra' c'heus da laret:
 Grit eta ar veach, m'o supli, ep aret.

REGNIER.

Otrone, gant joa vras ni rôyo qementse.

Rac-se eta, Fosson, gent mont bete'r Roue,
 Sônjomp a fêçon vat petra'r bo da laret;
 Homa zo eur veach zo important meurbet.

FOSSON.

Pel zo ne ris beach gant mui demeus a joa
 Nac a gontantamant evel ma ran omâ;
 Rac ma alfe ar peoc'h eur vech bea sinet,
 E chomfemp adare en hor paciantet.
 Adieu ta, Otrone; ni ya en hor beach:
 Ni rento dêc'h respont hep arêti pel bras.

An daou Ambassadeur a zorti, hac e yeont da gaout ar Roue.

BEUVET.

Ha ni n'em retiromp, me o ped, va brudeur,
 Da c'hortos ar respont digant an Ampereur.

PÉVARVET DIALOG.

CHARLAMAGN hac e suit.

CHARLAMAGN.

Pelec'h ez ê manet Beuvet hac e vreudreur?
 Pa na deuont souden n'o c'hortoimp nemeur;
 Ni laqayo Beuvet da ober eur remu,
 Rac ni laqai e gêr en tan hac en ludu.

*An daou Ambassadeur a éru e cân ar Roue hac en em stringont
 d'e saoulin.*

FOSSON, *eur branq olivez glas en e zorn, a lavar:*
 Jesus-Christ, Mab Doue, guir Redemptor ar bed,
 D'o conserva, Sire, en peoc'h hac en yec'het,
 Ha da rei dêc'h ar c'hraç da vea triumphant
 Var gement antrepris a ret antieramant.
 Ah! perac n'a meus-me eloqanc Ciceron,
 Hac ive ar furnes en devoa Salomon,
 Ha eun teod alaouret da zressi eur reqet
 Dirac ho Majeste, ô Monarq redoutet!
 Abeurs an Duc Beuvet, an Duc a Roussillon,

Hac an Duc a Nanteuil a eun ompinion,
 O deus on deputer da zonet o pete,
 Ha d'en em brosterni dirac ho Majeste,
 Da bedi ac'hanoc'h, m'ar deus nep moyen c'hoas,
 Da gaout ar vadelez d'o receo en ho craq.
 Regretant ê Beuvet ha qercoulz e vreudeur,
 Ma ê bet massacret ho Mab, ô Ampereur!
 Memes an Duc Beuvet anzao ê criminel:
 Ofr a ra repari maro ho Mab Lohier.
 Ouspenn e prometont an eil hac egile
 Renta oboissanç bepret d'o Majeste.

CHARLAMAGN.

Birviqen ne gredjen evijac'h qen hardi
 Da zonet em presanç gant ar sort qevredi:
 Bras ê oc'h insolantç, cavet an hardisson
 Da barlant evit tud zo leun drabison!

REGNIER.

O Roue Charlamagn! possubl-ve penos mu
 Ne ve qet ho calon carget eus a vertu!
 Biscoas den ne zougas ar gurunen a franç,
 Vaillantoc'h evidoc'h, sclêr ê ar gonseqanç.
 C'houi oc'h eus pardonet oc'h enemiet bras,
 Pen en em humilijont, c'houi ros deze graç.
 Guir ê penos oc'h eus ar c'hleze a justicç,
 Ha pouvoar absolu da ober ar policç;
 Mes, sul-vrassoc'h ê crim cometet, credit din,
 Sul-vrassoc'h merit so o tont d'er pardoni.
 Recevit en ho craq, m'o ped, va Ampereur,
 Va mestr an Duc Beuvet hac ive e vreudeur,
 Hac a protestont dêc'h pelloc'h a virviqen,
 Evel ho sujedet da heuill ho courc'hemen.
 Imitit hor Zalver, Sire, me o supli,
 Pa varvas evidomp var menez Calvari,
 Hac en prest da vervel, e creis e oll boaniou.

E pardonas d'an nep en laqas d'ar maro :
 Dre imita Jesus, Sire, on eus esper,
 E pardonfot d'am mestr maro ho Mab Lohier.

CHARLAMAGN.

En em dennit am faç, ha, na zaleit qet ;
 Ne qet êz pardoni eun hevelep torfet.
 Me ya da gonferi gant an Tadou a Franç,
 Touchant an afer-se a zo a gonseqañç.

FOSSON.

Sire, pa gomandit, ni ya d'en em denna.
 Adieu dêc'h a leromp qen a vezo breinâ.

CHARLAMAGN.

Sortial a reont.

Petra lavarit-u bremâ, va oll dud qer ?
 Evit an Duc Beuvet oc'h ober ar fier,
 En deus c'hoant ar vech-mâ d'en em humilia.
 Petra meus da ober ? livirit din bremâ.
 Mes den ne lavar gir : mud oc'h-u, Otrone ?
 Roit din conseil vat, pa meus necessite.

NÊM.

Pa velân ar re all ar terc'hel ar zilañç,
 Em eus c'hoant, Ampereur, da zont d'en em avanç
 Da laret va avis var sujet qementse.
 Pardon, mar parlantàn gant re a liberte.
 Guir ê an, Duc Beuvet a zo bras e furi,
 Cavet an insolañç qement d'oc'h ofanci ;
 Hac e rafec'h assur eur graç particulier,
 O pardoni deân maro ho Mab Lohier ;
 Gouscoude e garsen donet da gonclui,
 Mar o pe madeléz, Sire, d'am permeti,
 E recefac'h en graç Beuvet hac e vreudeur :
 Balamour da Zoue, m'o ped, va Ampereur.
 An accord-se, Sire, a garsen util bras
 Evit an dud-jentil coulz hac ar bopulas ;
 Rac ne gafet ligne e Rouantelez Franç

Creoc'h evit Beuvet hac e oll alianç.
 Cavet afer oute n'en dê qet re facil;
 Mes enfin eur peoch mat, Sire, a ve util.

RICHARD A NORMANDI.

Duc Nêm, me a aprôu ar pes a leveret:
 A ligne puissant ê assur an Duc Beuvet;
 Bea int pêvar breur ha Ducqet o fêvar,
 En qement ma varchont ne gavont qet o far.
 Nemet fragilite n'en dê netra an dud,
 Beuvet a eure ze dre un tol prontitud;
 Ha pa ra ofr, Sire, da zont da repara
 Dêch-u maro o mab, Sire, mar credit-din,
 Pardonit da Veuvet e ofañç tremenet,
 Hac e vo sur furoc'h en amzer da zonet.

CHARLAMAGN.

Me bardon aneze ebars en ho faveur.
 Grit eta prest antren an daou Ambassadeur,
 Ma lavarin deze va resolucion,
 Mo devo o mennat, gant eur gondicion.

An daou Ambassadeur a antre, hac ar Roue a guntuna.

Orsus, va mignonet, lavarit da Veuvet
 Hac ive d'e vreudeur, emeus-int pardonet,
 Gant ar gondicion an eil hac egile
 Ma rint a neve flam sermant d'am Majeste.
 Larit choas da Veuvet, me o supli, Ragnier,
 Evit repara din maro va Mab Lohier,
 Mateuyo da Voel-Yan, gant daou-c'hant den armet,
 Evit va servicha ellec'h m'am bo souhet.
 Setu aze, va zud, an oll gondicion,
 Mar sonj antren em graç ha bea va mignon.

FOSSON.

O! Roue vertuus hac an nopla biscoas
 Zo bet var an douar nac ive er mor glas,
 Ni o trugarecâ demeus a galon vat,

Pa ê ho madelez rei demp-ni hor mennat.
 Ni ya gant calz a joa da anonç d'an tti breüt
 Oc'h eus a galon vat ar vech-màn, Ampereur,
 Pardonet bet dêze an amzer dremenet;
 O clêvet qementse e vint rejouisset.
 Adieu dêc'h, Ampereur, ha c'houi, Tadou a Franc,
 Ni reget dêc'h bepret pep sort rejouissanç.

An daou Ambassadeur a barti da vont da renta respont da Veuve.

CHARLAMAGN.

Ha ni n'em retiromp eun neubeut va Frincet,
 Ma vo accomplisset ar pes zo proposet.

Charlamagu hac e suit a sorti.

PEMPET DIALOG.

AN DUC BEUVET *hac e suit a antre.*

BEUVET.

Ne dalse get e nac'h : contant ven, va breudeur,
 Da glêvet ar respont digant an Ampereur.
 En dispit d'am fatiq, e ven c'hoas joaüs bras,
 Ma ve plijet gantàn va receo en e c'hraç;
 Rac piou benac en deus e Roue da barti,
 Ne ell get esperout bea re disourci.
 Mes me vel oc'h antren prest va zaou zijentil :
 Hac en zo, lavarit, o peach demp util?

An daou Ambassadeur a antre.

REGNIER.

Id sur, Otrone, util ê hor beach :
 Ar Roue Charlamagn o receo en e c'hraç,
 Gant ar gondicion an eil hac egile
 Ma refet a neve sermant d'e Vajeste.
 Dêc'h-u, Otrou an Duc, e lar' particulier,
 Evit repar deàn maro e vab Lohier,
 Ma trefoc'h da Voel-Yan qenta d'e servichi,
 Gant daou-e'hant den armet, erve e fantasi,

Ha

Ha bout oboissant deàn da virviqen :
Qementse a c'houlen, ha nonpas netra qen.

JERARD.

Me o trugarecâ, va C'hrouer biniget,
Me am boa qement-màn pel a zo desiret;
Ne vouije qet ar Roue exerc brassoch douster.
Ebars en on andret, va c'hredit, va breuder.
Rac-se, n'em breparomp da vont gant dilijanç
Da c'houlen hor pardon eus ar Roue a Franç,
Hà d'e drugarecât humblamant var ar plaç,
P'en deus ar vadelez d'on receo en e c'hraç.

BEUVET.

Me zo prest da vonet pa gerot, va breudeur,
Den em humilia dirac an Ampereur;
Ne gomand din netra sûr na efectuin,
Moc'h assur, va breudeur, nan, bigen ne vangin.
Da ober pep tra tout erve e volonte,
Evit galloud bepret conserv e amitie.

NANTEUIL.

Demp eta, va breudeur, da gavet ar Roue,
Rac aon, eus or gostos, n'em impaciente.
Sortial a reonta

C'HOUEC'H VET DIALOG.

AR ROUE hac e suit a antre dre eur c'hoste.

BEUVET hac e Vreudeur dre eur c'hoste all, hac
en em stringont d'an daoulin dirac ar Roue.

BEUVET.

Me bed Jesus, Roue an douar hac an êe,
Da ogmanti ho cloer, va Franç ha va Roue,
Ha da rei dêch ar c'hraç da yea trionfant
En qement antrepris a reet antieramant.
Me zo deut o pete hac ive va breudeur,

G

Evit en em stringa d'o treid, va Ampereur,
 Ha da c'houlen pardon demeus an ofañç grêt,
 Mar be dêc'h agreabl, ô Monarq redoutet!
 Me a anzaq va fôt hac n'em avou coupab.
 Da vout dre brontitud lâzet Lohier, ho Mab;
 Hogen me brumet dêc'h, dirac ho Paronet,
 E reparin-me se er fêçon ma qerfet;
 Ha va breudeur ha me en em rent sujet dêc'h.
 Prest clos d'o servicha, pa plija se ganêc'h.

CHARLAMAGN.

Pa o quelân, Beuvet, qement humiliet,
 Ne allân qet bea cruel en oc'h andret;
 Raç-se e pardonân d'an eil ha d'egile,
 Ma observit ar pezh so laret en trete.
 Mes c'houi, Otrou Beuvet, pa oc'h ar c'houpapla,
 Ar jaouq, pa lîd, donet d'am servicha
 Gant daou-c'hant den armet, ep manq, pa o pedin:
 N'en dê qet va goulen dies da observi.

BEUVET.

O Monarq jenerus! pa felfe dêc'h oupen,
 Ne refuzin james da heuil ho cour'hemen.

CHARLAMAGN.

Deut eta da Voel-Yan da Baris d'am havet.

BEUVET.

Sire, me deuvo sar gant daou-c'hant den armet.
 Adieu dêc'h, Ampereur, gant eur guir amitie:
 Me reget dêc'h bepret peb sort prosperite.
 Adieu, Tadou a Franç ive pareillamant:
 Me a drugareca a'hanoc'h humblamant;
 Rac qblijet on dêc'h, ha qercoulz va breudeur,
 Poçhous grêt hon acord dirac an Ampereur.

CHARLAMAGN.

Adieu dêc'h, Otrou, qon' vo'r c'hanta goelet:
 Bezit qe prudentoc'h en amzer da zonet.

Partia a reont

SEIZVET DIALOG.

GANELON, GRIFON, HERNIER, GALERAN, RIFUS,
GIDELON, BERTELOT, FOUQUES, ISAKAR, ha pévâr
Chevalier d'ar Rouz en em laqa da gomplodi.

GANELON.

Po quelàn, Otrons, o terc'hel ar silanç,
Me ya da laret dêc'h eun dra a importanç;
Me am boa d'en disclery pel zo intacion,
Brêmâ en em bresant mat an ocasion.
Setu ni n'êtr gavet, dre c'braç ar Brovidanç,
Tud so deus a famill ar Rouanez a Franç,
Zo en em exposez en danjer aliç,
Evit renta servich d'an Ampereur Charles;
Gouscoude nonobstant d'er bout servichet mat,
E velàn Charlamagn qer cruel, qen ingrat.
Da gavet evidomp eur certen meprisanç:
Me a voel ze avoalc'h demeus e gentenanç.
Setu lazet Lohier gant ar superb Beuvet,
Hac evit qementse e zê bet pardonet.
Lohier a voa car demp abeurs ar Rouanez,
Hac en d'oa evidomp a bep sort madelez;
Rac-se ec'h arajan, m'el lar dêc'h, va zud qer,
Ma chom impunissabl maro ar Prinç Lohier.

GRIEON.

Guir ê, Comt Ganelon, ar pez a leveret;
Me zo en qementse ive bras estonet,
Pa vtiàn Charlamagn, zo eun den a gourach,
Manqet d'en em venji eus eun afront qer bras;
Rac eun dra orupl ê laza mab eur Roue.
Ma vije c'houi pe me, na den eus hor ligne
A raje qement all, m'el lavar franchamant,

E vije punisset ha laçer da neant.
 Hogen an Duc Beuvet a zo eun den traitour,
 P'en em zante goasqet en deus comzet qer flour;
 Hat en eur ober goab memes eus ar Roue,
 Ez ê bet recevet en e c'hraç adare.

HERNIER.

Pa oc'h eus, Otrone, laret ho santimant,
 Me laro va ini ive pareillamant.
 Ne dalse qet e nac'h; Beuvet hac e vreudeur
 O deus bet eur c'hraç qer digant an Ampereur,
 O pardoni deze gant qement a zouçder,
 Maro e vab ena, ar Prinç yaouanq Lohier!
 Hogen, ma na ouzoc'h, mel lavaro dec'h prest
 E labour ar Roue en ze dre interest;
 Rac gout a-ra erfât Beuvet hac e vreudeur
 A het rei o-unan brezel d'an Ampereur;
 Hac e voa goell dean o zrêti gant douçter,
 Evit cavet en Franç eur brezel criminel.

GALERAN.

Ma ne gavomp remed, me gonclu, Otrone,
 N'on eus mui a respet en pales ar Roue.
 Ema brema an ton gant ar c'nos Duc Emon,
 Gant an Duc a Nanteuil, an Duc a Roussillon;
 Hac ar muntrer Beuvet a zo bet pardonet,
 Evit rei d'ar Roue eun daou-c'hant den armet!
 Gant alianç Beuvet emma partout an ton;
 Rac-se me lavar dec'h evit conclusion
 Ezomp ar veach-mâ discaret crenn ha plat,
 Ma na gavomp moyen evit o izellât.
 Or, evit dont abent de meus hon antrepris,
 (Beuvet o tleout dont er moment da Baris)
 E ret demp monet tout a vagat var an hent,
 Evit en distruja entreomp-ni qerent.
 Ma ve maro Beuvet, ne ameus esperanç

E vemp c'hoas respetet gant ar Roue a Franç.

IDELON.

C'houi oc'h eus studiet, Galeran, eur gentel,
Ha ma heuillomp anei or bezo sur bresel.
Hac e lasfemp Beuvet, en deus c'hoas aliang,
Pere ne vanço qet da zont da denn' venjanç
Demeus a gementse. Davantach c'hoas a so :
Ar jenerus Mojis, m'en assur, a glasço,
Pe dre nerz pe dre art, me bromet se erfat,
Da zont d'en em venji eus a varo e dad.

FOUQES.

Roit demp paciantet, Idelon, eus a se,
Ni' vasacro Beuvet, ma permet ar Roue.

BERTELOT.

Na vezit qet en poan gant se, va Otrone,
Me laqai va eont en trein vat evit se.

RIPUS.

Pa oc'h eus concluet, tentomp prest ar fortun;
Arabat ê disclêry hor secret da n'icun,
Ha demp oll d'ar pales da gavet ar Roue,
Da remontri deàn e ve eul lachete
Hac eur gonfusion souffri en e zervich
An nep en deus lazet an Dofin a Paris.
Ar Roue avichou zo eun den violant,
Hac a varo e vab e zê c'hoas regretant;
Marteze e tise donet da bermetti
Demp-ni mont var an hent evit en assomi.

Sortial a reont.

EIZVET DIALOG.

BEUVET *a antre gant e suit hac a lavar:*

Orsus, Chevalieryen, tud-jentil, soudardet,
Êru ê an amzer a voa demp assinet
Gant ar Roue Charles da vont d'er servichi;

Ar peñ zo promet zo ret d'effectui.
 Rac-se, va mignonet, humblamant o pedân
 Da vea courajus en ocasion-màn,
 Ha mar or be ar c'hraç da zont e peoc'h d'ar gêr,
 Me o recompanso tout e particulier.

QENTA CHEVALIER *Beuvet.*

Pa é din comandet gant an Duc Roussillon
 Rei d'éc'h va assistanç en sort occasion,
 Otrou an Duc Beuvet, me bromet d'éc'h erfat
 Ne esperim bigen da scuilla va oll goad
 Evit oc'h asista ebars er veach-mâ,
 Me a gred ar re all a rei ar memes tra.

BEUVET.

En hano va Douc, guir Roue ar bedis,
 Comançomp hor beach etreze ha Paris,
 Da demoigni erfat d'am mestr ha d'am Roue
 Ez òn fidel deàn ebars em promesse.

Ober a reont dro an stait hac en em aretoùt er c'hreñt; mes o vèñ
 c'hoas pel çus Paris, Beuvet a dro eus e dud hac a lavar:

Pa omp avantet mat ebars en hor beach,
 Poent e zê demp, va zud, qemeret eur repas;
 Goell ez efomp en hent pa vimp rasrechisset.
 Demp eta da leina, m'o ped, va mignonet.

FOSSON.

Ni zo prest da vonet, Otrou, pa zeziret;
 Etre vimp en buc n'oc'h abandonfomp qet.

Sortial a reont.

NOUVEAU DIALOG.

CHARLAMAON a-antre gant e suñt hac a lavar:

Birvigen ne zorti ameus aon, va zud qer,
 Ar c'hens eus va c'halon denneus maro Lohier;
 Rac caer ameus antrea en pates trionfant,
 Nac er plaçou zo leun a bep contantant.

Qementse am gendalc'h d'am zourmantu bepret,
Evit bout e varo pardonet da Veuwet.

GRIFON.

Sire, va Ampereur, erve ameus clêvet,
Ê era da Basis an Qitrou'n Duc Beuwet,
Gant daou-c'hant den armet evit o servichi;
Rac-se e teuy an oñl bremâ da estoni
Pa zeud da accepti ha da soufri ouspen
Eun den en ho servich a zo gen inhumen,
Hac en deus rentet dêc'h eun afront ar brassa
A ouije den d'ober birvigen er bed-mâ,
Hac e soufrac'h eun den dirac ho taoulagad,
En deus trempet e zorn ebars en goad ho mab.
Troublet ê va speret o sonjal qementse.
Mar qerit permeti, m'én lar dêc'h, va Roue,
Ni a yel var an hent pêvar-c'hant den armet,
Evit téri o fenn d'e dud ha da Veuwet.

CHARLAMAGN.

Pa m'eus-ân pardonet demeus e ofañç grêt,
Ne dal qet comz a ze pelloc'h, va mignonet.

BERTELOT.

En a lazaz ho mab, Sire, dre drabison;
Rac-se me lavar dêc'h va resolution,
E tle dre drabison dont da beris' ive;
Qementse a verit, ep ofanci Doue.

CHARLAMAGN.

Se a ve pec'het bras; birvigen ne soufran
Ober injustamant da eun den perissân.

FOUQES.

Qementse a zo just, me'l lar dêc'h, va Roue;
Pareil evit pareil, bue evit bue.
Beuwet, dre drabison, en deus lazaz ho mab,
Dre drabison e tle marvel, se zo havad.
Mar qerit permeti, gant ar C'hont Ganelon

Hac e gamaradet, tout potret a galon,
 Ni yêl en hor peril da assomi Beuvet;
 C'houi evit qementse ne viot qet blamet.

NÊM.

C'hoant oc'h eus, Otrone, c'hoas da gomanç labour.

FOUQES.

Me gred din e teufoc'h, Nêm, ive d'or zicour.

OJER-DANOA.

Abred pæ diveat e vo sur pêet se.

RIPUS.

Bepret emma Ojer o sicour e ligne.

SALOMON A VREIZ.

Lest Beuvet en e beoc'h hac e refet erfat.

HERNIER.

Ne dleer qet e soufr ep scuilla e oll voad.

RICHARD A NORMANDI.

Mar be lazet Beuvet ho pezo c'hoas brezel.

GADELON.

Qementse a verit sur an traitour cruel.

CHARLAMAGN.

Ebars en ho fortun me bërmet se ganêc'h;
 Mes me voelc'h va zaouarn eus a se, m'en lar dêc'h;

Moyenant n'em bezo nep pechet evit se,

Me a lèz ac'hanoc'h libr en ho polonte.

Hogen, laqit evez n'en em gafac'h tromplet,

Rac me a bromet dêc'h, mar be lazet Beuvet,

Ne vanqè birvigen adversour dêc'h en Franç;

Coustout a rei se dêc'h ha d'oc'h oll aliانç.

GANELON.

N'em eus morc'het ebet, Sire, demeus a se,

Me a zifi Beuvet ha tout e oll ligne,

Hac, ive qement den a zo ebars en Franç,

Da foula e nep gis me ha va alianç;

Ha p'oc'h eus permetet demp monet en beach,

Ni

Ni ya gant ho conje ep goasta qen langach.
Ganelon hac e gonsortet a ya var an hent da hedal Beuvet.

CHARLAMAGN.

Ha ni, demp, Otrone, d'ar recreacion,
Da c'hortos an issu en devo Ganelon.

Ar Roue hac e suit a zorti evit mont d'ar recreacion.

DEGVET DIALOG.

AN DUC BEUVET hac e suit a antre var an teatr
evit cuntunui o hent da vont da Paris.

BEUVET.

Va zud ha mignonet, avancit, me o ped,
Bremâ en hor beach, pa omp oll disquizet;
Goell ê bea abret evit re diveat.
Qen a vîn en Paris ne vîn qet divorchat;
Rac me a voar erfat emeus adversouryen
En pales ar Roue hac a zo traitouryen,
Hac a ve joaus bras da gaout ocasion
Evit ober dinme afront pe trahison.

AN EIL CHEVALIER.

Moyenant graç Doue, va C'hrouer biniget,
N'oc'h eus qet a afer, Otrou an Duc Beuvet,
Da gemeret morc'het da vont en ho peach,
Rac bea so ganêc'h tud demeus a gourach;
Hac an nep, m'en toue, a zeuy d'on ataqi,
Ni er grêyo souezet qent fin an disparti.
Mes me vel calz a dud o tonet d'on rancont;
A bales ar Roue, me gred, e teu ar reont.

BEUVET.

Maleur demp, Otrone! bea zo trahison;
Me vel va adversour, ar superb Ganelon.

GANELON.

O arênt, Beuvet, muntrex ar Prinç Lohier;

H

Eru^o é ar' vech-mân an' heur hac an' amzer
Ma veo goerzet dêc'h maro mab ar Roue :
An drase a zo jüst, meritet oc'h eus se.

BEUVET.

O Rouantelez Franç ! possubl ve birvigen
Ne oufes qet bea net eus a draitourien !
Piou na rêi trahison, p'ê ar Roue a ra ?
Ne zeus mui' assurance er bed-mâ-a netra.

HERNIER.

Gouscoude, Duc Beuvet, mar boach qent orgouillus,
En o quelân bremâ eun nebeud morc'hedus.
Mat ec'h allit bea, rac ni deuy da laqât
An douar da ruya souden sur gant ho coad.

TREDE SOUDARD *Beuvet.*

N'en domp qet morc'hedus evit dont da vervel,
Rac ni a voar erfat e zomp corfou mortel,
Hac e renqfomp eur vech donet da finissa ;
Mes qent evit mervel ni deuyo da genta
Da voerza hor maro da zarn eus ac'hanoc'h,
Ia, m'en assur dêc'h, ma avancit tostoc'h.

RIPUS.

Tostoc'h ec'h avançfomp, n'o pe qet a vorc'het.
Sus eta, Otrone, evel chass ar rajet
En em strinqomp varne d'o zruilla a damou,
N'an dêyo den d'ar gêr evit cass e gêtou.

BEUVET.

Allas ! va mignonet, ni or boa ar gredanç
E voa an acord grêt gant ar Roue a Franç,
Hac en deus trahisset ac'hanon a volân !
Rac-se, va breudeur qer, vit ar vech diveâ
E pedân ac'hanoc'h d'ch em sicour fidel,
Rac ret é ar vech-mâ pe trefhel pe vervel.

IBELON.

Dhouest dêc'h, pokronet, ha c'houi en em zifen.

Ni a ya er vech, mâ, da derri d'êc'h ho penn,
 Malcurus e voe d'êc'h ar moment hac an de
 Ma voelc'hjoc'h ho taouarn en goad Mab ar Roue.

PEVARVET SOUDARD *Beuvet.*

Nebon en em difen a rimp bete'r maro.
 Rac-se ta, Otrone, tennomp hor c'hlezevou,
 Ha d'emp d'en em difen ous an dud milliget,
 Ma n'alfont qet laret e veomp poltronet.

FOUQES.

Ne allan, davantach o soufri da barlant:
 Saillomp oll varneze d'o lagat da neant.

GANELON. Comanç a ra ar vataill

No pet qet a drue ous an dud miliget.

GRIFON. Lazara zoudard da Veuvet,

Setu daou aneze d'an douar discaret.

Courach, va mignonet, ha ne vano ini.

BEUVET.

Qer vezo da eure qent evit ma varvin.
 Pa rencomp oll mervel, va zicourit, va zud,
 Rac mar chom beo ini, e vezo sur butud.

GALERAN. Laza ra an drivet Ecuier.

Courach, va mignonet, doublit ho violanç,
 Ha ne chomo qet pel ar victor en balanç.

Laza ra pemp soudard ha bleesi ra Beuvet d'ar maro.

BEUVET.

Ret ê din finissa, me a vel ze eifat,
 Biannet ê va nerz, coll a ran va oll goad;
 Pa ê ret din mervel, reposit oc'h armou,
 Evit m'am bo amzer da zonzal er maro.

GALERAN.

Ac'hanta, miserabl, gout a res-te eifat
 Ech ous efei afer bremâ eus eur pot mat?

PEVARVET ECUIER AR ROUE.

Haat eta, traitour fall, ha ne ves qet re hir;

Lavar da *in manus* en daou pe en tri c'hir.

BEUVET.

Atlas ! va breudeur paour Jerard a Roussillon,
Ha c'houi, Ducas Nanteuil, c'houi ive Duc Emon,
Ma vouejach, a gredàn, e vije trahison,
E fojac'h din sicour er seurt ocasion.

Ha ! va niz qès Renod ! ma vouifes va doare,
E teufes d'am zicour ha da vreudeur ha te.

Adieu, va mab Mojis, daouest pelec'h ez out,
Pa glêvi vin maro te po calz a hirvoud.

Me reget sur ma po ar c'hraç eus an êvou
Gant da genderv Renod da venji va maro.

Mes pa ranqan mervel dre zaouarn tud barbar,
Me réyo ma vezo eus ac'hanon memoar.

Laza ra pévare Ecuier ar Roue.

RIPUS.

En em stringomp varnàn, an den traitour infam,
Laza a ra hon tud bepret a neve-flam.

GRIFON.

Oh ! lezit ganemén an traitour inhuman,
Ha me royo deàn breman e groas-nouen.

Laza ra Beuvet en eur lavaret deàn :

Orgouillus ! tiset out gouscoude er vech-mâ ;
Alon... ret e ive depechi ar remâ.

GANELON.

Deut d'en em arêti, me o ped Otrone ;

Mar greont va lavar, o devo o bue.

Pa zê ta guir penos, pa voe lazet Lobier,

E comandas Beuvet da bêvar Ecuier

Renta ar c'horf maro evelse d'ar Roue,

Pe otramant ive e coljent o bue ;

Me a gomand dêc'h-u breman ar memes tra.

Mar fel d'ech caout cartier, sonjit eta breman

E tenqit cas d'ar gêr corf ho mestr qer Beuvet,

Ma tretomp aneàn evel m'en devoa grêt.

FOSSON.

Otrone, ni réyo evel a lavarit.
Prest clos omp da ober ar pez a gomandit.

HERNIER.

Crogit eta er c'horf, me er gomand dêc'h prest.

QENTA CHEVALIER *Beuvet.*

Ni er grei prontamant, ep ober pep contest.

Amâ tud Beuvet a gemer e gorf evit e gas d'ar gêr.

GANELON.

Ha ni demp, Otrone, prontamant var or c'his
Da laret d'ar Roue on eus grêt vaillantis.

Ganelon hac e gonsortet a ya da Baris.

FOSSON.

Allas! va mestr Beuvet, emâ è ar maleur
Oc'h eus bet o tonet da gaout an Ampereur!
Douti a rêc'h eun dra, ha nonpas ep rêzon,
Penos o poa aon bras na vije trahison.
O Roue Charlamagn! piou a gredje bigen
E teujaç'h da zoufri eun dra gen inhumen!
Donet da hermeti laza eun den vaillant
A yê d'o servicha gant eur galon ardant!

EIL CHEVALIER *Beuvet.*

Oh! Duques Egremont! penos et cretomp-ni
Donet da anonci dêc'h-u eur sort anui?
Ranna rêi ho calon am eus aon gant regret,
Pa velfoc'h ho pried er gis-mâ massacret.

AR C'HENTA CHEVALIER.

Hon oll tristidigez ne zervich da netra:
Demp prest da Egremont gant ar c'horf maro-mâ;
Pa vimp êru er gêr e vezo entêret:
Ne c'houlen mui nêmet an douar biniget.

Sortial a reont tout gant ar c'horf evit mont d'ar gêr.

UNNEC'V'ET DIALOG.

AR JEANT a antre hac a gomz outàn e-unan.

Bremâ ep eur guir gaou e allàn lavaret
 Ne gafet qet va far, pa rafet tro ar bed.
 Biscoas var an douar ne voe guelet jeant
 Qer puissant ha m'ôn-mei, nac ive qer vaillant;
 Va zad pa voa goetral o vev var ar bed-mâ,
 A eure, dre e nerz; da Jupiter crena,
 Pa deuzs da laqat sevel var billyerou,
 D'en discat eus e drou; mene var moneyou;
 Mes mestr an douedou a stringas e-gurun,
 Hac o laqas en poukr; ep esperni nicun.
 Ma vijen bet eno, no voa nac Apolon;
 Jupiter, Mars, Mercur; na geneubeut Pluton,
 Capabl d'am spouroni, na memes d'am sponta;
 Qent se men am bije grêt dêze oll crena.
 Me'm bije grêt deze, gant eur zel coll' dalon,
 Ha dont da c'hout ha me a zoug crochen poltron.
 Rouard an diaoul fin, a sonje va zrompa;
 Hogen trompet ê bed e-unan da genta.
 Boyard, ar marc'h vaillant, roue an oll ronceet,
 Ha Flamberj, cleze caër en devoa bed qrachet
 Ebars en cnezen demeus a Balamos,
 Hac eno e heure goard varnàn de ha nos;
 Hac e sonje ne voa den er bed qer puissant
 Da lemel digantàn e densor excelant.
 Mes pa meus en cavet gant e vizaj fier,
 Emeus laret deàn ep pel eus a amzer,
 Neur frisa va moustach : arsa, diaoul Rouard,
 Rent diñme prontamant Flamberje ha Boyard,
 Rac ma n'o rentes pront, me zavc da dorchon :

Ne zens diaoul er bed nar strapen pen vit pen.
 Rouead zo bed souezet o clêvet va c'homzou,
 Hac en eus qemeret min eur c'holle-taro,
 Peini a dolfe tan, curun ha lachet,
 O sonjal va sponta, mes me ne sponten qet.
 Me meus-an desumet ebars en e gavarn,
 Amaret brec'h ha gar gant eur chaden ouarn;
 Me meus-an contragnet, dre efet a Robard,
 Da zilezel ganen Flambeje ha Boyard.
 Bremân ne choulennân nemet occasion
 Da zisquel dre ar bed penos emeus calon.
 Clêvet ameus laret penos ebars en Franç
 Ez eus Chevalieryen a zo a importanç:
 Me a gare cavet unan eus ayeze,
 Evit aprou outân Flambeje, va chleze.

Amâ en em gao Mojis, hac ar Jeant em eur zellat outân a lavar i
 Piou al lorenec-se a dremen dre amân?
 Em enor, ne brisfen qet dont da gomz outân;
 Rac fê e ve ganen ober, nep acostanç
 Nemet gant eur Roue, pe eun Tad eus a Franç.

MOJIS.

Ah! bonjour, camarad!

AR JEANT.

Me, camarad dide?

MOJIS.

Perac ne vez-te qet?

AR JEANT.

C'hoeradennic bue!

MOJIS.

Ha se, ces bandrin bras!

AR JEANT.

Ro peoch dîn, mar deut fur.

MOJIS.

Call a reods egiant.

AR JEANT.

Qê, cornee dre natur!

MOJIS.

O, va c'hamarad qêz, terrubl oud orgouillus!
 Daouest dac'h oll bombanç, nout qet qer danjerus;
 Mar doud eun neubeud sod, nebon m'e tisodo:
 Bremâ ni velo piou qenta a boltrono.

AR JEANT.

A possubl ve, paour-qêz! e pe an assuranc
 Hac an temerite da zont d'eu em avanç?

MOJIS.

En gard, loe bras.

AR JEANT.

Rê peoc'h din-me, tos-lorennec.

MOJIS.

Daoust did e pe fêcon.

AR JEANT.

Me zec'ho dit da veg.

MOJIS.

Me vel erfat ez out guell derrupl insolant.

AR JEANT.

Lem ê bec da gleze? lar din, den important.

MOJIS.

Partout ech antreo.

AR JEANT.

En eur c'horf eveldôn?

MOJIS.

Meur a blaç a gavo.

AR JEANT.

Dioual da gorf, haillon.

MOJIS.

Ha te voar sçei eun tol?

AR JEANT.

Dioual erfat da gig.

MOJIS.

MOJIS.

Da gof, vel eur por'hel, a drapin manifiq.

AR JEANT.

An arach ha furi' antre bars em c'halon,
Hac a ra din certen bea leun a eston,
O clêvet ar c'homzou demeus eun tamic den,
A dolfen pemp cant lêo crac gant eur c'hoesaden.

MOJIS.

Arça, cleze en dorn, pe me doro da faç:
Tremenet ar gomz-mâ, ne pezo mui a c'hraç.

AR JEANT.

Ah! paour-qêz preôn-douar! pa fell dide mervel,
Red vo da gontanti, mes ne vezi qet goell.
Tremen, poursu da chang, hac e po marchat-mat;
Ne vi qet joausoc'h pa po scuillet da voad,
Rac eur goad qen dister ne rei enor ebet
Da eun den eveldôn a so qen redoutet!

MOJIS.

Têri a res va fenn gant da gomplimanchout,
Crougaden milliget; diouâl eus va dolyou;
Me rêy did displega ha coea d'an douar:
Piou ôñ, va c'hamarad? va hano te êñ goar?

AR JEANT.

Ne on qet da hano, mes da dol zo pouner;
Va glazet ac'h eus ferm, mes me pêo ember.
Ha te allo souten eun tol eus va c'hleze?
Mar tizân ac'hanout, me am bo da vue.

Dougen a ra eun tol da Vojis, mes Mojis a zaili varnân.

MOJIS.

Manqet out, camarad, mes me nes manqin qet;
En creis da vouellou ez out bremâ tiet.

Disqar a ra ar Jeant d'an douar.

AR JEANT.

Hola! glazet bras ôñ : ro din bremâ quartier,

Hac e velln erfat ez ont guir Chevalier.

MOÏS.

Qartier a c'houlennès; var bes condicion?
Ha te c'heus' peudra da bêa da rançon?

AR JEANT.

Setu aze Boyard, caera marc'h zo er bed,
Hac a vo birvigen var an douar goelet.
Cren ê evel ar mor, buan vel an avel,
Douç, agreabl d'e vestr; n'oufet qet cavet vel.
Flamberje, va c'heze, a zo c'hoas eur present
Ar c'haera a gafet dindan ar firmamant,
Trempet en god aspiq ha forjet en ifern,
Labouret gant Vulqin, ne doro birvigen.
Ar rese a zo din, gra a giri gante;
Mar doud guir Chevalier, lès ganén va bue.
Flamberj eus da goste ha Boyard dindannout,
Ep aont rac den ebet ec'h elles mont partout.

MOÏS.

Pa out en em rentet e po sur marchat-mat;
Mes laqa eves mat na ves re diveat.
Da c'houlenn da vue, rac va zol zo mortel;
Nefmet sicour a pe, ez out prest da vervel.
Mes pa c'heus roet din Flamberje ha Boyard,
Ebars en ho reget me rêi eun tol apard.
Orsus, deut d'am zicour, diaoulou eus an êr,
Hac ar sperejou all a zo din familier:
Tariel, Gayiel, Tarquam, Guabariel,
Grarari, Atarib, Core, Gargariel,
Roit sicour da Vojis da rei choas ar vue
D'ar Jeant-mâ zo prest da renta e ene.

AR JEANT.

C'houi ê eta, MoÏs, ê bet ar Chevalier
En eus va zurmontet dre eun tolic dister?
Latet mat e voa din gant ar diaoul Rouard

Birviqen ne goljen Flamberje na Boyard.
Nemet dre da zaouarn, jenerus enemi!
Te, Chevalier vaillant, c'heus combatet ouzin.
M'am bize bet s'qient d'en em c'houarn erfat,
E voan bet achapet diouzout ep combat.

MOJIS.

Ar pez zo grêt zo grêt. Pansomp da c'houliou,
Goude-se, mar qerez, are ni gombato.
Biscoas ne meus douget ar c'hroc'hen a boltron;
Bian on da velet, mes bras ê va c'halon.

AR JEANT.

Setu me rentet yach eur vech c'hoas em bue!
O trugare, Mojis: qemerit va c'hleze,
Pignit var gein Boyard, m'o ro dêc'h a galon,
Poc'h eus-int goneet vit pêa va rançon;
Mes, roit din, m'o ped, lod en ho carante,
Ha me o respeto en durant va bue.

MOJIS.

Mar tigoe din biquen cavet occasion,
Me rento dêc'h servich en desir va c'halon.
Adieu; me ya bremâ etreze ha Renod.
Ma ve var gein Boyard, e ve ar goella pot,
Flamberj eus e goste, ebars e zorn eul lanç,
Hac eve dirac-ân an deouzec Tad a Franç,
Ha daou-c'hant den armet prest clos da gombati,
E retent atoc-ân evel gad dirac qi.

Sailla ra var Boyard, hac e ya evel an avel da gaout e gendervi.

DAOUZEGRET DIALOG.

AN DUQES EGBEMONT *cuti he-unan*:

O Doue, va G'houer! m'o ped, va c'honsolet;
Mervel a ran gant deus hac impaciantet,
E defot n'em eus qet clêvet nevezentis
A zoare va frist, a zo êt da Baris.

Emedi va glac'har bepret eus va zurpren,
 Rac e ve trahisset gant e adversourien.
 Neuze va Mab Mojis nemedi get er gêr
 Evit va c'honsoli, pa meus bremâ afer ;
 Ma hallàn lavaret, gant bep sort guirione,
 Ne zeus merc'h var ar bed qer desolet ha me.

MOJIS, *en eur antre* :

Bonjour dêc'h, va Mam gêr, gant joa a lavaràn ;
 Pefl zo boe ma velis ac'hanoc'h divea.
 Penos a ra zad ? lavarit din, m'o ped :
 Eun dra zo a nêve, meurbet oc'h contristet.

AN DUQES.

Sujet oc'h eus, va mab, da vea contristet,
 Rac êt ê da Baris ho Tad an Duc Beuvet,
 Gant daou-c'hant den armet, da zervich ar Roue,
 Ha nê meus en nep gis clêvet deàn doare.
 Ne allàn get lemel eus va ompinion
 Ne ve bet assomet eun tu dre drahison.

MOJIS.

Bet cônsolet, va Mam, ha na gredit get se.
 Ha c'houi a zonz penos e soufre ar Roue
 Cométi trahison en e Rouantelez ?
 Qementse ve deàn confusion ha mez.

Tad Beuvet a antre gant corf o mestr.

AR BÉVARVET CHEVALIER.

Otrou hac Itron gêr, mar oc'h eus exercet
 Gœchal ar vertu gaer eus ar baciantet,
 Oc'h eus lec'h ar vech-mâ d'e exerç davantaçh ;
 Ni ro dêc'h eur c'hêlou, allas ! a zo trist bras !

AN DUQES.

Va Otrou biniget ! m'o ped, va c'honsolit ..
 Mes piou ar c'horf maro peini a zougit ? . . . .

FOSSON.

Allas ! va Itron gêr, setu lazet her mestr

O vonet da Baris, dre eur maleur funest,
 Gant an traitourien fall Fouques ha Ganelon,
 Ha gant calz a re all, siouas! dre drahison,
 A zo deut d'on rancontr : an dud cri ha barbar!
 O deus lazet hon tud, nemedomp hor pêvar;
 Ha ni a zo grêt demp renta hor mestr d'ar gêr,
 Er stad ma voc rentet goechal ar Prinç Lohier.

AN DUQES.

Consolite ac'hanon, ô va guir Redempteur!
 Rac ne meus mui nemet maleur var bep maleur.
 Allas! va fried paour! o caout re a gourach,
 Ê pêtet dêc'h bremâ gant calz eus a outrach.
 Maro ar Prinç Lohier, zo cos da gementmâ.
 Sicourite ac'hanon, pe ec'hàn da zempla....

MOJIS.

Confortite ho calon, va Mam gès, me o ped.
 Guir ê oc'h eus sujet da vea contristet;
 Mes me ameus esper, abred pe divead,
 Da zont d'en em venji eus a varo va zad.

AN DUQES.

Cassite corf va fried d'an Ilis, m'o supli,
 Ma vezo grêt depech evite en entêri.

Cass a reont ar c'horf d'ar véred, en eur gana al libera.

TRIZECVET DIALOG.

MOJIS, outàn e-unan.

Pa devàn da zonzal gant pe sort crueldet
 Ez ê trêtet va zad, an Otrou'n Duc Beuvet,
 E fell din arraji; n'en deus gen gession,
 Ma ne allàn tenna deus e varo rêson.
 Ah! Roue Charlamagn! piou a zonje biqen.
 E rajec'h trahissa va zad qer evellen!
 Hogen me er promet d'an Douc am c'hrouas,

E p'efot e varo qent ma vezo pell bras.
 Me ya brema zouden bete va c'hendarvi,
 Ar p'evat mab Emon, evit o regeti
 D'am zicour d'en em venj eus a varo va zad,
 Dre ma int tud vaillant, hardi ha potret vad.
 Mojis a zont evit mont da gaout e gendervi.

PÉVARZ BEUET DIALOG.

AN DUC EMON *hac e Fugale.*

EMON.

Clêvir, va bugale, aon amens gouscoude
 Na atirfemp varnomp re coler ar Roue,
 O vea sortiet e secret a Paris.
 Eb e bermission na goulen e avis.
 Rac-se ta, va mibien, pa ê ar peoc'h sinet
 Entre ar Roue Franç hac oc'h eont Beuet,
 Emeus desir brema, q'h afemp var hor c'his
 Da bales ar Roue er gêr eus a Paris.
 Mojis a antre e castelan Duc Emon, var Boyard,
hac o laqât troad d'an douar e lavar:
 Salud dêc'h, va eont, ha c'houi, va c'hendervi;
 Me zo deut o pete gent calz a velconi,
 Pa deuan da zonzal oc'h eus bet permetet
 Laza dre drahison va zad an Duc Beuet.

EMON.

A possubl ve, va nîz, e ve garir qementse,
 Ve cometet en Franç trahison evelse.

MOJIS.

Ia sur, va Eont, se a zo c'hoarveet.
 Pa voa' vont da Paris gant daou c'han den asmet,
 Ez ê deut d'e rancontr Fouges ha Ganelon,
 Ha calz a draicousien revele, ep calon,
 O deus int lazet o c'p'ac'h asmet p'aveu.

Me o lès da zornjal en eun act qer barbar?
 Dêc'h, va c'henderv Renod, en em recomandân;
 Mar oc'h ens evidôn amitié, er vech-màn,
 Roit din oc'h assitanç da venj maro va zad,
 Ha me bresanto dêc'h traou a zo enorabl.

RENOD.

Gant arach ha furi ez òn frenesiet,
 Pa deuan da zornjal ez ê bet trahisset
 Va c'ont qer Beuvet, Duc eus a Egremont:
 An nep-en-deus grêt se ne gavo qet e gont.
 Me zistrujo'r Roue hac alianç e vreg;
 Gant va c'hontelassen me dorcho dê o beg.

EMON.

Allas! va bugale, marteze ar Roue
 Biscoas ne bermetas dont d'ober qementse;
 Pa vezimp e Paris, ni voeo ar rêson,
 Piou ê bet an otor eus eur sort trahison.

RICHARD.

Ha possubl ve, va zad, e vech qer dinatur
 No pe evit o coad eun dra a nouritur!
 Ne soufrae'h qet tenna venjanç a varo preur,
 Zo bet assassinet dre dud an Ampereur!
 Ma n'or lest d'en em venj (a varo va sont,
 Ni a yell da vale level tud vagabont,
 Ha birvigen james ne deuyomp var ho tro,
 Nac evit ho respect ne zougomp an arrou.

MONS.

Dalit va marc'h Boyard, va c'henderv qer Renod;
 Pa veot var e gein, it hardi d'an asst.
 Ennes a zo eur marc'h hac ameus-me tennet
 Demeus eun enezen, hac a voa diaollet
 Gant an diaoul Rouard, eun dragon ha serpent,
 Hac ameus surmontet gant va c'hourach ardant.
 Me dennas ar marc'h-mâ demeus eur c'havarn don:

M'en rô dêc'h, va c'henderv, eus a greis va c'halori.
 Dalit va Flamberjen ive, va c'bleze guen,
 Ameus-me gonceet var eur Jeant payen.
 Ar c'bleze-mâ zo grêt ebars e tremp Vulcan,
 Mestr qement marichal a zo var ar bed-màn;
 Hac e deus ar vertu, me'l lar dêc'h en eur gir,
 Da zonet da drec'hi an ouarn hac an dir.
 Ar re-se azo traou ne rofen qet anê
 Vit Versaill ha Paris, ha madou ar Roue.

RENOD *a zaill var Boyard hac a lar:*

Ah! courajussa marc'h, va c'henderv, ê emàn!
 Mar er goel, ar Roue a c'hoantêi aneàn.

ALARD.

Nen dê qet necesser mont d'en disquel deàn;
 Rac emâ zo eur marc'h biscoas ar vaillanta
 En deveys gant e dreid moustret var ar yeod glas:
 Leun ê deus a furi ha carget a gourach.
 Pa zoueto va zad, ni yêlo da Baris;
 Me a gred ez omp oll da gementse avis.

EMON.

Me ya da bartia, c'houi hastit dont ive
 Da bales Charlamagn, m'o ped, va bugale;
 Pa vomp êru eno, parlantit gant douçder,
 Bete gouzout penos emedi an afer.

GUICHARD.

It aroc, c'houi, va zad, da zaludi'r Roue,
 Ha lavarit deàn ez omp êru ive.

RICHARD.

C'houi a renqfe, Mojis, chom amàn gant Boyard.
 Hogen me o supli da vea var ho coard
 Pa zeuimp d'o cavet, ha d'erc'hel prest ar marc'h,
 Eure a vo soueset, me a gred se aoiâl'h.

MOJIS.

M'o ped, va c'hendervi, reprochit da Charles

Penos

Penos ez ê deàn confusion ha mēz
 Bea soufret laza va zad dre drabison ;
 Ze a vo reprochabl d'e reputacion.

GUICHARD.

Nebon ni er greyo, ep aprehancion ;
 En despet d'an dud vil ha d'o oll drabison.

Mont a reont o fevar da *Paris*.

PÈVARZECVET DIALOG.

CHARLAMAGN *hac e suit a antre dre eur c'hoste ;*
 FOÜQES, GANELON *hac o c'honsortet dre eun all.*

CHARLAMAGN.

Orsus eta, Fouques, ha c'houi, Comt Ganelon ;
 Rentit eus ho peach bremâ din-me rêson.

GANELON.

Ar rêson zo, Sire, cavet on eus Beuvet
 O tonet da Baris gant daou-c'hant den armet,
 Hac on eus o lazet nemet pèvar epqen :
 An nemorant anê zo sec'het o c'hroc'h en ;
 Ha grêt d'ar pèvar-se renta Beuvet er gêr,
 Er fêçon ma voe grêt ive d'o mab Lohier.

CHARLAMAGN.

Grêt oc'heus eun tol caer ar vech-mâ, Otrone !
 Daouest penos e teuy an afer goude-se.

AN DUC EMON *a antre e-unan hac a lavar :*
 Salud dêc'h humblamant, Monarq ar Francisien ;
 Deut on c'hoas d'o pales ha me ha va mibien,
 Evit temoigni dêc'h, mar boam n'em absantet ;
 Eus ho pales, va Frinç, ne voa qet ep sujet.

CHARLAMAGN.

Ne roân dêc'h nep blam evit se, Duc Emon,
 Rac ajisset oc'h eus gant prudañç ha rêson.

K

EMON.

Ne allàn get ampech gouscoude, Ampereur,
D'en em glem dirazoch eus a varo va breur.
Eun dra goell horubi e dont da gonsideri
Penos eun Ampereur get verbius na c'houi
Enacuz lazet laza va breur dre drahison,
A zeue d'o servich eus a greis e galon!

CHARLAMAGN.

Qementse so bet grêt gant justic, Duc Emon.
Biscoas den ne lazaz den all dre drahison,
Ne ranje perissa dre drahison ive.

Ar pez so tremenet, na gomzomp mui a ze.

AR PÈVAR MAB EMON *a autre ha* RENOD *a lavar*:
Bonjour dèc'h, Ampereur, hac houï, Tadoua Franç;
Me reget bepret dèc'h pep sort rejouissanc.

CHARLAMAGN.

Ha dèc'h, Chevalierien, ive pareillamant;
Me ameus evidoc'h eur garante ardant.

RICHARD.

Mar carjac'h ac'hanomp, Ampereur Charlamagn,
Me'l lavar hardi dèc'h, ep ober nep bargagn,
Na soufrjac'h get laza va eont qer Beuvet,
A deue d'o servich gant daou-chant den armet.
Rac-se n'o conjuromp da renta demp rêson
Ha c'houï cheus consantet ive d'an drahison.

GRIFON, *Tad a Franc.*

Ha te a fel dit, lar, insolant efrontet,
Tenna nep conseqanc a var' an Duc Beuvet?
A vassacras Lohier ebars en e bales:
En zo lazet ive, bremâ e voar qites.

RENOD.

O! me entent bremâ penos ema an dro.
Lazet e va eont; mes eure a bêo.
Grêt on ganèc'h, Sire, dre ho craç, Chevalier,

Rac-se e tleàn dèc'h respet particulier;
Hogen me er promet, ep bea eur gaouyat,
E tennin sur venjanc abred pe divead
A varo va cont, demeus an draitourien;
Emaint ous va chlêvet; hogen ne soujan den;
Nep zo drouc ene gôf digasset-an ermes,
Ha ni velo neuze hac en en deus adres.

CHARLAMAGN.

Chevalier orgouillus, ro din paciantet,
Pe me a reyo dit divèra da gaget.
Iazet ez è va Mab. Beuvet a zo ive:
Pareil evit pareil, bue evit bue.
Rac-se absolutant e ran ouzoc'h defanc.
No po da gomz a ze davantach em prezanc.

RENOD d'e vreudeur:

Eus neubeudic amzer arêtemp hor langach;
Goude ni parlanto gant mui eus a gourach.

SALOMON A VREIZ.

Poc'h eus oïll apezet brema an debat-ma,
Servichet è an dôl, Sire, poent è leina,
Mac'h efot eur banne an eil da egile,
Evit n'eur bardoni dre eur guir amitié.

CHARLAMAGN.

Arça ta, Otrone, qement a zo presant,
Antreit er zal-vras, ma leinimp prontamant;
Pa en devo debret hac evet pepini,
Ni n'em divertisso erve hor fantazi.

P E M B E C H E T D I A L O G .

B E R T E L O T H A R E N O D a antre.

R E N O D .

Brema p'on eus leinet, Renod, ha c'houi eteur
Douz da c'hoari damier e spac eun anter-heur ?

RENOD.

Ia-da, Bertelot, me zo prest da c'hoari;
Mes, qent evit comanç, da bet vo ar barti?

BERTELOT.

Leqeomp anezi da ugent emuigen,
Ha da zaouzec lous-aour, pe mar qerit ouspen.

RENOD.

Demp eta da c'hoari bremâ presantamant.

BERTELOT.

Me c'hoario qenta gant ho consantamant.
Me meus dija c'houezec da gomanç ar barti.

RENOD.

Ne dal netra ho tol, rac-se n'oc'h eus hini.

BERTELOT.

Penos, cos mab ar c'hast! evel-se ê dide
Dont d'ober tricheri ous niz propr ar Roue?
Pa oc'h ar sort pot-se, dalit adreus ho chot,
D'o tisqi eur vech-all na veet qet qet sod.

RENOD.

E creis da zaoulagad, gaou a leres, infam:
N'en don qet mab eur c'hast, greg honest ê va mam.
Manqet oc'h, Bertelot, mes me n'o manqin qet;
Me voerzo dêc'h bremâ maro an Duc Beuet.
C'houi zo ive unan demeus an draitourien;
Hogen me réyo dêc'h bremâ ho croas-nouen.

Renod a fraill e benn da Vertelot gant eun tol damier.

BERTELOT, *beuzet en e voad.*

Maleur din, Roue Franç, setu me massacret;
Dreizon e comancer venji an Duc Beuet.
FOUQES, GANELON *hae* AR BRINCET *a antre er zal.*

*RENOD a ra eul lam adréen, a zaill var e gleze,
en eur c'hrigonch e zeut evel eun den furius.*

GANELON.

D'an armou! Chevalieryen; lazet ê Bertelot

Bremâ zouden vantant gant ar muntre Renod.
 Avancit ho paziou c'houi oll, Tadou a Franç,
 E pales ar Roue ez eus grêt insolant.

An Tadou a Franç a antre.

RICHARD A NORMANDI.

Petra zo c'hoarveet, mar c'hiit d'an assot?

HERNIER.

Ato, niz ar Roue zo lazet gant Renod.

RIPUS.

Ret ê en em venji demeus an den traitour. . . .

Mes, me vel e dri vreur o tonet d'er sicour.

RENOD. Tri vreur Renod a antre.

Clêvit, Tadou a Franç, c'houi ê an draiturenien.

C'hoant oc'h eus-u ive da leusquel ho croc'hen?

Ar re a deuy re dost, m'en tou, se a Renod,

P'en defe mil bue, me doullou sac'h e yod,

FOUQUES.

Saillomp oll a vagad var an dud miliget;

Rac ma achapont demp e vezimp tamallet.

ALARD.

Nebon a neubeudou, Fouques ha Ganelon,

Ni deuyo da verza qer dêc'h ho trahison.

Qement den zo coupabl a varo va eont,

Bepret dre m'o c'hasomp ni zresso dê o c'hont.

GALERAN.

N'or menaçit qet re, cos pêvar grougaden,

Rac birviquen ac'han ne gasset ho croc'hen.

Tud ar Roue a zaill var Renod hac e vrendeur, pere en em difen
 gant courach; raetal ec'h antre Mojis gant ar marc'h Boyard.

MOJIS.

Courach, va c'hendervi; êru èn d'o sicour:

Goerzomp maro va zad d'an dud fal ha traitour!

Renod a bign var Boyard, pehini a lam hac a zaill a deo hac a glej.
 Mojis a ra an avan-gard; Renod hac e vrendeur an arier-gard.

GRIFON.

Me meus aon ez int quit, ar vuntrerien traitour!

GUICHARD.

Ec'h comp, va mignon, ha p'oupe c'hoas sicour,

GRIFON.

Allas! achapet int; ne dal qet mont d'o heul.

CHARLAMAGN.

Neb a yêlo re dost en devo e valeur.

CHARLAMAGN *a antre hac a lavar:*

Petra zo c'hoarveet, ma rit ar sort fouge?

Ha nen deus den respet evit ti ar Roue?

RICHARD A NORMANDI.

Pa glêfoc'h ar sujet, c'houi fougeo ive:

Setu lazet ho niz Bertelot, va Roue,

Bremâ zouden vantant gant mab ena Emon;

E voant êt goude lein d'ar recreacion.

CHARLAMAGN.

Ah! ligne miserabl! ha possabl ve bigen

Nemet bepret malheur n'em bo diouzoc'h gen!

Mes, re dit oll varlerc'h an dud abominabl:

Me varvo sur mar chom o c'hrim impunissabl.

OJER-DANOÀ.

Allas! va Ampereur, dija int êt guell bell,

Rac monet a reont qer prim hac an avel.

Pa voamp memesamant terripla en assot,

En deus rentet Mojis eur marc'h caer da Renod;

Eur marc'h an horupla a velis e nep par;

Me gred parfetamant ez ê ar marc'h Boyard.

Pa voe pignet Renod var ar marc'h terrupl-se,

Voa capabl e-unan da repous eun arme.

CHARLAMAGN.

Ah! êru ê en Franc ar c'hos sorcer Mojis!

Me voar bremâ perac ez ê lazet va niz.

Ar Duc Emon a sante, ha Charlamagn a e'hoien outa:

Petra ê qement-mâ? lavarit din, Emon;

Coupabl oc'h-u ive ebars en drabison?

EMON.

Petra zo c'hoarveet? lavarit, Ouhé...

GIDELON.

Lazet é gant Renod, Bertelot, niz ar Roue.

EMON.

Me assur dre'n Doue en devez va c'houet.

Ha déc'h pareillamant, ô Monarq redoutet!

N'em eus qet conseillet nac ententet biscoas.

En devba c'hoant Renod da ober diotâche.

P'en deus grêt inselant ebars on ho pâlès,

Punissit anean erve ho polontez.

CHARLAMAGN.

Me bromet d'ar Roue an ên hac an douar,

Hac en tou dre va septr, va c'huertner royal,

E tennit sur venjanc, Emon, eas ho mipien,

Pa na ve den en Franc nemed ânc sep muiden.

Rac-se eta, Emon, vit en om liberia,

C'houi a renqo monet var penhou ho taoulin,

Da donet din penos é forbanisset crenn.

Demeus oc'h oll vadou da james ho mipien,

En em discipléya dé ho brassa crenni,

Ha qenta m'o c'hefet, tacheut d'o genta din.

Ma ne rit qementese, imar don Roue a Franc,

Me zeuy da ziscarga vamoc'h va c'honsiang.

Rac me oc'h exite en durant ho pue

Eus va Rouantelez hac a roy ho tuche

Da zarn ar vignonet a zeuy d'am zervichi:

Rac-se, sonjit, Emon, ha c'houi a zenj ouzin.

AN DUC EMON var é zaoulin a lavar:

Prononç a ran eun de a zo meurbet confus,

Penos va bugale a zo re orgouillus;

Ha n'en de qet defot, en fel a Zuc Emon,

Da zerc'hel aneze d'indan coreccion.

Hogen ar veach ma nen don qet euc.

Rac me a renonç dê dirac ho Majeste,
 Hac ho forbanis crenn demeus va oll vadou :
 N'o deus biqen afer da zonet var va zro.
 Me a don davantach, var levr an Aviel,
 En em disclêryân dê eun enemi mortel.
 Birviqen nep qartier ganen sur n'o devo :
 P'o c'havin m'o rento dêch, Sir, beo pe varo.

CHARLAMAGN.

Avoalc'h ê qementse, va mignon qer Emon;
 M'o tislêry inoçant demeus an drabison.
 It pa gerfoc'h d'ar gêr da gavet ho pried,
 Ha pa gomandin dêch, deut buan d'am c'havet.

EMON,

Sire, me deuyo sur, nebon ne vanqin qet:
 Eus va oboissanç n'o pe qet a vorc'het.
 Adieu dêch, va Roue, ha dêch oll, Otrone;
 Doue d'o conservo en ho prosperite.

CHARLAMAGN.

Sortial a ra.

Mar boa dija êchu glac'har va mab Lohier,
 Eus renouvelet din adare eun afer,
 Pa deuan da zonjal ebars maro va ni
 Crogit ennân pévar evit en entêri;
 Rac me esper Doue a deuyo gant rêson
 D'on zicour d'en em venj a vugale Emon.

Dougen a rer Bertelot da entêri.

C'HOUEZEC'VET DIALOG.

AR PÉVAR MAB EMON HA MOJIS.

RENOD.

Orsus eta, Mojis, setu ni comancet
 Da voerza d'ar Roue maro an Duc Beuvet.

MOJIS,

Me vel erfat penos ez os'h eun den hardi,
 P'oc'h

P'oc'h eus credet laza Bertelot en e di ;
 Hogen depit ameus, pa consideran se,
 Oc'h eus, balamour din, fachiri ar Roue.
 Ho Tad an Duc Emon en deus ranget touet,
 E presañ ar Roue ha dirac e Brinnet,
 Penos en o prive deus oc'h oll heritach,
 Ha n'o tretje biqen nemet gant peb outrach.
 En em discléryet ê ho prassa enemi,
 Ha n'êru qementse nemet balamour din!

RENOD.

Da beadra, Mojis, en em laqit e poan
 A fachiri enn den muiget eul loe bian?
 Ne ràn qet mui a fors a fachiri'r Roue
 Eget na rafen sur a fachiri eul loe ;
 Ha mar en deus va zad n'em desistet ive
 Demeus ac'hanomp oll en presañ ar Roue,
 Ha touet davantach or priv' eus hor partaj,
 Me ra goab eus a ze, rac ne don qet eul lach.
 Rac me a bromet déc'h en presañ an' ênvou,
 Penos qeit ha ma vo va Boyard dindannon
 Ha va c'hleze Flamberj ive deus va c'hoste,
 Ni a vevô bepret, en despet d'ar Roue.

ALARD.

Me a vel, va breudeur, etve an aparañ,
 N'on eus qet da chom reir pelloc'h ebars en Franç;
 Rac-se me o supli, deut da zéliberi
 Pelec'h e pourvesomp plaç d'en em repui.

GUICHARD.

Demp da laret adieu d'or mam eu heur bresant,
 Mar rêy demp hor pêvar calz a aour hac arc'hant:
 Pa or bezo chevanç, ni allô mont hardi
 En eur plaç crén benaç vit en eur repui.

RICHARD.

Demp etâ, va breudeur, pa omp tout a ali;

L

Esper ammus e voump recevet mat ganti.
Partial a jeont evit mont da gaout o mam.

ACTE II. SCENE I. **DIALOG.**

AN DUQES EMON HAC E BUGALE.

RENOD *d'e Vam.*

Bonjour dech va mam ges, humblamant a laran;
Deut omp arc dar ger evit o pisita.

AN DUQES.

A chomet e ho tad choas ebars er pales?
Souezet bras on n'en de deut ganich assambles.

RICHARD.

Chomet e choas hon tad e pales ar Roue,
Da ober eun afer a regreto goude.

AN DUQES.

Petra zo c'hoarveet? Renod, lavarit din;
Me meus aon ez och deut dar ger dre fachiri.

RENOD.

Dre fachiri omp deut, me anzao ouzoc'h se:
Lazet meus Bertelot, e niz propr dar Roue.
E voamp et goude lein da choari an damier,
Ma ze bet Bertelot qer choquant ha fier
D'am henvel mab ar c'hast, ha rei din eur façad
Gant qement a furor, qen a deue ar goad.
Mes me ameus calon, ha ne vouezis biqen
Soufri eun insolanc, ma tigoris e benn,

AN DUQES.

Va C'hrouer beniget! m'o ped d'am c'honsoli,
Pe ezan da vervel gant ar melanconi
Allas! va mab Renod, grêt oc'h eus eun accion
Hac a vo goerzet qer d'o jeneracion!
It prest d'am c'habinet ha qemerit arc'hant,
Ha sortiit a Franç bremâ incontinant;

Rac evit ar Roué, a lar va e'halon din,
A venjo sur varnôc'h ar maro eus e ni.

GUICHARD.

Ne bretantomp qet chom pelloc'h ebars en France;
Ni a yel eun tu-all hæ a gavo hor chanc;
Mes nor boa qet a c'hoant da vont demeus ar gêr
Ep laret adieu dêc'h da genta, va mam ger.
Ha p'oc'h eus madelez da rei demp-ni arc'hant,
Ni a ya da gerc'hat gant ho consantamant.
Adieu ta, va mam baour, gant calz a galonad,
Grit hor gourc'hemennon, ni o suphi, d'on tad.

AN DUQES.

Adieu, va bugale; adieu c'hoas eur veach!
Birvigen n'o quella marteze davantach!...
An Duques hac e bugale en em zepar, mantret o c'halon gant glac'har;
Ar pévar Mab Emon ha Mojis a ya ermes ar vro.

RENOD.

Bremâ, va mignonet, p'on eus aour hac arc'hant,
Hâstomp prest tenna bro, na vomp qet negligant,
Demp da forest Darden, so eur plac ecartet;
Birvigen Charlamagn na deuy d'i d'or c'havet,
Pa vimp en assuranc ech alfomp sonjal guel
Pelec'h e vo propr demp batissa eur c'hastel.

MOJIS.

Ar pes, a lavarit ne gontesto nicun;
Qendervi omp hor demp hac eus memes fortun;
Hac erve a velan, omp en em rezolvat
Qeit a ma vezimp beo d'en em sicour depret.
Demp eta, qendervi, atreze ha Darden;
Pa vimp êru eno ne refomp fors a zen.
Ernout a reont e forest Darden.

ALARD.

Exu omp er forest a gomzemp anezi;
Mes ententit, Renod, ha c'houl ive Moji,

Me ameus remerqet, ne zeus qet c'hoas goel bel,
 Var bord rivier ar Meus eur plaç brao d'eur c'hastel;
 Eunan a grénva plaç a oufet da gavet.

RENOD.

Avancomp eta di, me o ped, ep aret.

Avanç a reont, ha goude bea examinet ar plaç, Renod a lavar a
 Guir ê, va breur Alard, aont ez eus eur roc'hel
 Hac a zo sur varni fondamant eur c'hastel;
 Râc-se demp da repos, hac an deyou qenta
 N'ir bo micherouryen da gomanç batissa.

TRIVAC'H VET DIALOG.

DAOU VAÇONER o tremen a gomanç da gozeal.

AR C'HENTA MAÇONER.

Demp-ni, va mignon qer, are da vaçonat;
 Huel bras ê an eol, heryo omp diveat.
 Mes pa veomp êru en hor labour eur vech,
 E renqfomp c'hoari caer da zével an devez.
 A brepos, compagnon, neizeur da ziveat
 Me a vœe spouronet qen a grenas va goad,
 O velet sortial eus a forest Darden
 Eus lod chevalieryen a bêvar pe pemp den.
 Ouspén ma voant armét, e voant sud robust bras;
 Spouron am boa memés eus o sellet a faç...
 Me vel unan anê o tonet d'or c'havet:
 Setu terrupla den ameus biscoas guelet.

RENOD.

Bonjour, maçoneryen ! ha de ve qet moyen,
 Neur dont d'o contanti, da oblija eua den?

AN EIL MAÇONER.

Ia sur, ya Otrou; mar dê en hor pouvoar,
 Credit en assuranc e refomp prest ep mar.

RENOD.

Me laro va dessign bremâ ne vo get pell.
 Var ar roc'h-mâ' fel din ve savet eur c'hastel
 Hac a vo goernisset gant daou rum murailhou.
 Nebon, va mignonet, me o récompanço.

AR C'HENTA MAÇONER.

N'on eus get a vorc'het demeus ho pêamant;
 Mes me lavaro dêc'h, Otrou, va zantimant:
 Ne alfomp get bepret, ac'han da bêvar mis,
 Comañ en ho reget eur c'her-bras edific.

RENOD.

Penos? da bêvar mis! Cléo ta, va c'hamarad,
 Bremâ zouden vantant e renq'oc'h labourat,
 Ia, ha c'hoazi caer hac en de hac en nos:
 P'o po grêt va afer, m'o lêzo en repos.

AN DAOU VAÇONER.

Ni zo o sevel ti da Varqis an Detret,
 Hac e renqomp êchu pe vea maltretet.

RENOD.

Ha me a zô eun Duc; hac ententit erfat
 Pa ran ofr d'o pêa, e ranqit labourat;
 Ha na rit get pelloc'h nemeur a dintamar,
 Pe me neo ho coug evel penn eur glujar.
 Hijaraoc'hollerou d'an daou Vagoner, hac e storloq an eil eus egile.

AN EIL MAÇONER.

Olla! pardon, Otrou, ha n'or maltretit get;
 Ni ya da labourat bremâ en ho reget.

RENOD.

Grit eta prontamant; rac-se e tivisân
 Ma vo grêt ar c'hastel var ar roc'h huel-mân,
 Hegen, me o supli da ober labour cren,
 Rac ressita' renqo ous arme ar Roue.

AR C'HENTA MAÇONER.

No pet get a vorc'het, Otrou, me oc'h assur;

Ni rei dêc'h ho Castel, erve ho plijadur.

RENOD.

Rac-se, maçonerien, courach da labourat
Setu aze bepret arc'hant eur voutailad.

AN EIL MAÇONER.

Ret ê demp, camarad, me avel ze ep fent,
Donet da labourat en despit d'on oll dent.

AR C'HENTA MAÇONER.

Biscoas den ne laqas e graban var va chouq,
A raje, m'en toue, gement din eus a zong
Evel an diaoul-mâ; me grêd ê diframet
Ar c'hig hac ar c'hroc'hen elec'h m'en deus touchet.
Comañcomp labourat: ne dal qet marc'hata;
Cavet on eus hor mestr a fei ar veach-mâ.

Amâ e comañcent da labourat.

AN EIL MAÇONER.

N'oc'h eus nemet darbar, ha me zavo moger,
Ha ni rei e gastel ebars en ber amzer.
Rac pa ven-me en trein me labour vel eul lion;
Ni vaçono hardi evel tud a galon.
Ar pévar mab Emon ha Mojis a antre. Ar Vaçonerien a echu ar c'hastel.

RENOD.

Setu grêt ar c'hastel ganêc'h, va zaou bot mat;
Me gred oc'h eus sicour da zont da labourat.

AN EIL MAÇONER.

N'eus cas petra on eus: pa ê grêt ez ê grêt;
Guelit hac al labour a zo eus ho souhet.

RENOD.

Nemeus doutañ ebet eus ho labour, tud paour
Dalit en eur yalc'hat pévar-c'hant lous-aour.
P'oc'h eus grêt dilijanç ez omp oblijet dêc'h.

AN DAOU VAÇONER.

Doue d'o conservo. Adieu a leromp dêc'h.

RICHARD.

Setu grêt hor c'hastel ebars en ber amzer,

Qer crép hac an hini a zo e Montpeiller.
Romp deñ eun hano var ar c'henta abord.

RENOD.

Hanvomp aheñ-ta : ar C'hastel Rochefort.
Bremâ pa ê hatvet, demp ennàn da bourmen;
Deus an tour ni velo ar forest vras Darden.
Mont a reont da visita o C'hastel.

FIN EUS AN EIL ACT.

TREDE PROLOG.

COMPAGNUNEZ santel, vertus ha discret,
Me o ped da exerç c'hoas ho paciantet,
Hac e velfoc'h ar suit demeure an trajedi;
Nemet scuisa' rafemp ac'hañoc'h gant anui.
Setu grêt eur c'hastel gant bugale Emon,
Mes ataquet e vist en alies fêçon :
O zad memesamant, ennes vo an hini
A zeuyo da genta evit o ataqi.
Me o ped da zonjal pebes tra dinatur
È da eun tad rechetch bue e grouadur!
Mes p'en devoa Emon, en presañ ar Houe,
Banisset e vibien, errenq ober se.
An Impaler Chârlès gant an Tadou a Franç
Ataqo aneze gant pep sort violanç;
Mes bugale Emon a voa tud a gourach,
Ha ne allent cavet varne nep avantach.
Pa na aillet dre nerz trec'h bugale Emon,
E voe sonjet c'hoari oute dre drabison.
Ma voent oll var ar poent da vea qemeret,
O credi re facil d'eun traitour degiset.
Anfin, pa na aillet o laqât da vervel,
E voa laquet an tan varne en o c'hastel.
Neuze voe contraignet ar Chevalieryen-gès
Da c'hrilla gant an tan pe zortial ermes.

Neuze mibien Emon hac e c'hendero Moji
 A yas da glasq o chanç vit en em repui;
 Ha dre ma voant fatiq, e teujont da repos
 E qichen eur feuteun evit tremen an nos,
 Pa voant disourcia demeus o enemi,
 Ec'h eruas o zad eno d'o ataqi.
 Allas! evit eno e voent crenn ruinet;
 Rac lazet e voe de tout o oll zoudardet.
 Pa voe lazet o zud, losquet o oll vadou,
 E renqjont habita neuze ar forestou.
~~Ma voant gant ar fornn~~ certen qen reduiset,
 Nemet griou louzou n'o devoa evit bouied.
 An histor a raport er spaç eus a zeis bloa
 E voe mibien Emon en estreme-mâ.
 Enfin n'em resolvjont gant poan da vont d'ar gêr;
 Vit bea soulajet ebars en o miser.
 N'en em aretân qet; me les se da dremen,
 Da gomz eus a c'hlac'har ar vam hac ar mibien
 E teujont da gavet an eil eus egile!
 C'houi velo ze ember amploc'h, gant graç Doue.
 P'oe n'em rafrechisset ar pêvar mab Emon,
 Ec'h ejont d'ar Gascogn bete ar Roue Ion,
 Evit ober ofr mat deân eus o servich.
 Ion o recevas ep ober coûardis.
 Bras e voa ar zervich a renjont da Ion,
 Chasseal a rejont Sarazinet Bourgogn;
 Hac evit recompanç eus o fatiq ha poan,
 E roas de Ion Castel caer Montohan.
 Biscoas Chevalieryen n'en deus bet, me gred-se;
 Er bed-mâ qerlies en danger o bue
 Vel ma voe ar remâ; ha gouscoude bepret
 E voant victorius var o enemiet,
 Enfin, Compagnunes, ezân da zortia;
 Rac na ven importun, adieu a lavarân.
 Me bed ho madelez da zont d'am escusi,
 Ma na meus qet, gallet plijout d'o fantazi.

ACT III.

ACT III.

QUINTA DIALOG.

CHARLAMAGN *hac e suit.*

CHARLAMAGN.

Me lar d'êc'h, Otrone, Prîncet ha Baronet,
 E varvân gant glac'har hac impaciantet,
 En defot ne allân dont da denna venjanç
 A vugale Emon demeus o insolânç.
 Birvigen ne allân pardonni da Renod
 Bea lazet em zi va niz qer Bertelot.
 Rac-se e vanissân eus va Rouantelez
 Ar pêvar mab Emon e durant o buez.
 Breinâ me a ro urz d'êc'h oll e jeneral
 Da glasq laqat an dorn var an dud disleal;
 D'en em laqat en poan evit o renta din,
 Ha bezit erfat sur en o recompansin.

GRIFON.

Sire, va Ampereur, erve amêus clêvet;
 Ez ê mibien Emon en em fortifiet
 Ebars en eur c'hastel o deus laqet ober
 Var bord rivier ar Mens, ne zeus qet pell amzer;
 Eur c'hastel hac a zo, a lerer, imprenabl,
 Fortifiet partout gant eun art admirabl.

CHARLAMAGN.

Otrou an Duc Grifon, me o trugareca.
 O clêvet ho comzbu me amêus calz a joa;
 Rac me zônje voa et lan dud m'illiget-se
 En sur vivo ne aljen biqen nem venj ane.

M

Hac erve a larit, emedint c'hoas a dost.
 Rac-se eta, Hernier, c'houi ranqo mont en post
 Bremâ-zouden vantant d'ar gêr eus a Zordon,
 Ha lavarit buan d'an Duc eus a Emon
 Donet prest da Baris da gavet ac'hanon,
 Ma velin hæ en zo fidel en e gomzou.
 Ia, me a fel din monet incontinant
 Da velet contenanc e vibien insolant;
 Hac e ranqo Emon dont d'or sicour ive
 Evit assieji castel e vugale.

HERNIER.

O Ampereur puissant! pa rit din ar faveur
 Da zont d'am implija evel Ambassadeur,
 Me ya brema-zouden bete an Duc Emon,
 Da lavaret dean och eus intañcion
 Da velet anean dirac ho Majeste:
 Me a ya en beach, Sire, gant ho conje.

Partial a ra evit mont da gaout an Duc Emon.

CHARLAMAGN.

Ha ni n'em breparomp gant calz eus a ardeur
 Evit mont da velet Renod hac e vreudeur.

EN L'VE ET DIALOG.

AN DUC HAC AN DUQUES EMON.

EMON.

Bonjour d'éc'h, va frid, contristet o cavân?
 Pelêc'h ma hor mibien? n'o goelan qet affran.

AN DUQUES.

N'em assisit n'ouro qet e pe bro ez int êt?
 Mes, lefit, din petranc d'éc'h bea souffit?
 Hor mah onâ Renod da las' niz an Roue?
 Qer vazo gozret sa d'éc'h ha d'och otvigne.

Da zont bremâ zouden ganén betec enna.

EMON.

Credit en assuranc, va mignon qer Hernier,
Ne ran netra nemet éruout choas er gér,
Goudé bout retournet a bales ar Roue:

Hogen pa gomand din, me ya t'hoas adare

Evit gouzout petra a zo en e zouet.

Qen a vo ar return. Adieu d'êch, va fied.

AN DUQES.

M'o ped da zont d'ar gér buanna ma elfet.

EMON.

Bet dichagrin ganén, rac ne zalcin qet.

TRIVET DIALOG.

CHARLAMAGN à antre gant e suit.

HERNIER.

Sire, va Ampereur, grêt emeus va beach:

Deut é an Duc Emon ganén en personach,

Evit oboissa bepret d'o Majesté.

Lait deán bremâ, Sire, ho polonte.

EMON.

Némeus gréd, va Roue, certen nep couardis,

Evit dont d'o cavet adare var va chis,

Da c'houzout da betra o pba c'hoant d'am c'havet:

Me zo prest da ober evel a leverfet.

CHARLAMAGN.

Orsus eta, Emon, clévet ameus laret

Es é ho pugale en em fortifiet

Ebars en eur c'hastel zo hanvet Rochefort.

Rae-se emeus desir da ober eun efort,

Hac en om sicoutfech evit assieji

Ar c'hastel p'emodi ho libbet ha Meji.

EMON.

Me oc'h assur, Sire, ne meus grêt nep sermant
 Ne zalc'hin deân mat perpetuelamant.
 Pa gerfot partia, me o c'hevillo ive
 Da zougen an armou enep va bugale.

CHARLAMAGN.

Rac-se eta, Emon, pa n'en doc'h qet couart,
 E soân dec'h ar soign demeus an avan-gard;
 Fouques ha Ganelon a deuy d'o secondi,
 Hac Ojer an Danoa, Richard a Normandf.
 Ras-se eta, Emon, pa gafoc'h ho mibien,
 N'o espernit-int qet, pe ê collet ho pent.

EMON.

Nebon me n'er grin qet, me'r promet dec'h certain.

NÉM.

Ni zo prest da varcha, Sire, pa gomandet;
 Hast on eus da venji deus oc'h enemiet;
 Rac-se me o supli, Princet ha Baronet,
 Ebars er c'hampagn-mâ na vet qet divorc'het;
 Ec'h comp da gomanç eus brezel peini
 Ne finisso qet c'hoas, a ze oc'h assurin.
 Renod hac e vreudeur a zo tud courajus,
 Mojis zo eur sorcer adret malicius,
 Ha dre art pe dre nerz, me'r promet dec'h, Sire,
 E teuint gant violanç da repous oc'h arme.

CHARLAMAGN.

Sonit an trompillou, an labourinou bras,
 Evit ma veomp oll carget eus a gourach,
 Ma c'hêyomp da velet ar muntrer cri Renod;
 Qer vo deân laza va niz qer Bertelot.

Amàn e son an trompillon. An arme a barti evit mont da forest
 Darden. Emon a song an drapo e penn an arme.

CHARLAMAGN.

Faitq on, Oubne, poent e din' repous. . . .

Mes petra eo'r forest mach antreomp enni?

ISAKAR.

Omàn a zo hanvet ar forest a Zarden.

CHARLAMAGN.

Èru ez omp eta tost d'on adversourien!
Demp bremâ da repos, ha varc'hoas ar beure
Ni visito Renod en e gastel neve.

Ar Roue hac e dud a zortu evit mont da repos.

PÈVARVET DIALOG.

AR C'HOMT SAMSON HA TRI ECUIER.

SAMSON.

Ententit, Otrone, me lavar dec'h eun dra
Peini a glêvis dec'h da nos divea,
Ez eus en em gavet amâ en hor c'hichen
Pemp Chevalier vaillant demeure a Francisien;
Ne gafet get o far en Franç, en Alamagn,
Rac ober reont brezel d'ar Roue Charlamagn,
En deus o chasseet dre eun ambicion
Eus e Rouantelez, ep sujet na rêson.

AR C'HENTA ECUIER.

Otrou ar C'homt Samson, piou an dud vaillant-se
O deus bremâ-zouden gret eur c'hastel neve
Var bord rivier ar Meus, zo crén hac imprenabl?
Me a gred e zint tud demeure a gourach vad.

SAMSON.

Pêvar zo bugale d'an Duc vaillant Emon,
Egile zo Mojis, mab an Duc Egremon,
Biscoas sur Alexand, na genebeur Cesar,
Pompe na Marc-Anton, Tiber nac Anibal
N'en dint bet qer vaillant evel m'èar re-pâ.

Rac-se mar am sentit, ni a yêlo bremâ
 Da gavet aneze ep ober couardis,
 Evit ober deze ofr ma; eus hor zervich.
 Evurus e vemp c'hoas cavet o amitie,
 Rac me grad e vezint mestr ebars er c'hontre.

AN EIL ECUIER.

Oc'h avis a blij din, Otrou ar Gouarnet;
 Pa eus tud qer vaillant êru en ho qartier,
 E qafen enn dra vat donet d'o zaludi,
 Ar re-se a zo tud a hell talvout demp-ni.

SAMSON.

Demp eta, Otrone, demeus a eun acord,
 Ma velfomp ar C'hastel demeus a Rochefort.

Avanç a reont etreze ar C'hastel, ha Samson a lavar

Salud, Chevalieryen, ar vaillanta biscoas
 Zo bed var an douar nae ive er mor glas.
 Me zo deut o pete gant darn va mignonet
 Evit o pizita a garante parfet.
 Ha, nemet, Otrone, na gafac'h se esqis,
 Evit ober ofr dec'h demeus a hor zervich;
 Pa oa eus an enor d'o cavet en hor bro,
 Ez omp prest evidoch da zougén an armou.

RENOD.

Otrou ar c'hont Samson ha c'houi, Chevalieryen,
 Ni so oblijet bras dec'h-u da virvigen;
 Hogen me bromet dec'h, ha va breudeur ha me,
 A veso fidel dec'h e durant hor bue,
 Pa e ho madeles ober offr d'or sicour,
 Rac be or bo afer ons eur goal adversour.
 Ni zo Chevalieryen chasseet eus hor bro,
 Hac evel bastardet privet eus hor madou.
 Hon tad; ia, hon tad, var levr sacr an Aviel,
 Zo nem discleryet demp eun enemî mortel.
 Ha Roue Charlomag, hor brassa chemi;

N'on eus nemeur a lech da vea disourci.

AN DREDE ECUIER.

Ne dê get balamour d'q lachete, me gred,
 Ez och demeus a Franç evelse chasseet;
 N'och eus get ar fêçon da vea sur tud lach :
 C'houi och eus ar fêçon da vout tud a gourach.
 M'och eus an aparañ, och eus mui en efet ;
 Rac-se me lavar dêc'h ez omp rejouisset
 Pon eus an avantaj da gaout en hor c'hontre
 Tud zo qer jenerus eveldoc'h, Otrone.
 Ni rei dêc'h asistanc demeus hon oll pouvoar
 Epad an oll ma amzer vimp var an douar.
 Mes czom bras och eus da vea preparet
 Da ober resistanc ous och enemiët.
 Ar Roue Charlamagn hac an Tadou a Franç
 Zo en em assamblet gant calz eus a buissanc
 Da zonet d'ar vro-mâ evit o tistruja ;
 Rac-se n'em breparit da resista ountà.

RICHARD.

Me o trugareca dre garante parfet.
 Me vel bremâ ez och fidel en hon andret.
 Ous hon adversourien ; ataet vimp ersat,
 Gant arme ar Roue abred pe divead.
 Rac Charlamagn en deus ouzomp ambicion ;
 Qen a garfe difram gant q zent hor c'halon ;
 Mes, mar deu d'ar vro-mâ, e cavo e valeur,
 Ha pa renqfen mervel er momant hac en heur.

RENOD.

Antreit em C'hastel, Otrou ar C'homt Samson ;
 Ha c'houi oll, Otrone, ma ramp coladion ;
 Hogen a visiqen na veomp get couard,
 D'en em fortifia, da redoubli ar goard,
 Evit dont da receo ar Roue Charlamagn,
 Már teu sur d'ar vro-mâ n'en deyo get calz gignad

PMPET

PEMPET DIALOG.

CHARLAMAGN *hac e suit a antre.*

CHARLAMAGN.

P'om n'em rafrechisset, demp gant calz a ardeur
 Da visita castel Renod hac e vreudeur;
 Me en toue erfat ez ê eur c'hastel crén,
 Mar deu da resista epqen ouzomp tri de.

ISAKAR.

Arêtemp eun neubeud, me o ped, va Roue,
 Êru omp ar vech-mâ tost d'ar c'hastel neve
 Pehini a gredàn a zo zur da Renod;
 Ne vo qet re facil livra deàn assot.
 Deut da gonsideri, m'o ped, va impalaer!
 Ar situacion eus ar vatimant gaer!
 Eur roc'h vras da genta en deus da fondamant,
 N'oufet qet e vina, an drase zo patant.
 Fortifiet ê c'hoas gant daou rum muraillou,
 Rivier ar Meus' servich deàn da zouvezou;
 Ouspen, remerqit c'hoas huedet ar muryou,
 Zo carget tro var dro deus a zantinelou.
 An nep a yel re dost zo e risq da vervel,
 Var an tour huella e rer ar santinel;
 Bea a zo eur plaç zo imprenabl meurbet,
 Nan, nemet dre famin ne vo sur qemeret.

CHARLAMAGN.

M'o ped, va avan-gard, c'houi, ancien Emon,
 Ojer, ha c'houi, Richard, Salomon, Ganelon,
 Da vonet em reqet d'ober dy eur bale.
 Visitit tout erfat ar c'hastel superb-se,
 Da c'hout ha c'houi gafe eur plaç indifennabl,
 Ma posfomp hon arme en andret-se timat,

N

OJER-DANOA.

Pa blij ganêc'h, Sire, donet d'on deuti,
 Ni rêi en ho reget qementse ep fasi.
 Demp eta, Otrone, da visita'r c'hastel;
 Ni rêi ar veach-se ne veomp qet goel bel.
 Me o ped, Ampereur, ha c'houi oll, Baronet,
 Qeit a ma vimp absant na vit qet divorc'het,
 Rac mar or zant Renod nac ini e vreuteur,
 E rint demp ar chasse gant calz eus a rigneur.
 Mar clêvit nep tourni, deut prest d'or secondi;
 Rac m'ar beomp santet e vo torchet hor fri.

CHARLAMAGN.

Nebon it, Otrone, p'o pedàn, hardimant:
 Ne veoc'h qet goassoc'h qeit a ma vîn present.

C'HOUEC'H VET DIALOG.

*EMON a antre e-unan, hac en eur zellet eus
 castel e vugale e lavar:*

Setu me eta deut da visita'r c'hastel
 So amâ batisset gant va fêvar bugel!
 Possibl ve, va Doue, e ven-me qen ingrat
 Dont d'en em revolti enep va fêvar mab!
 Ret ê din en ober pe otramant caout blam:
 Quementse a redoubl va foan a neve-flam.
 Allas! va bugale, me meus o panisset
 Evel pevar bastard eus va zi hep sujet,
 Hac ive o privet eus oc'h oll heritaj:
 Me zo en oc'h andret cruel dre va c'houraj.
 Ha possabl ve, Emon, ne ves qet c'hoas contant
 Goude hea privet da bévar inoçant
 Demeus da oll vadou, da zonet amâ c'hoas
 Eut clasq a bue? oh! ingrateri vras!
 Ra vco milliget ar moment hac an heur

Ma renoncis dêzê dirac an Ampereur!
 Pa meus grêt va sermant, e renqan en derc'hal
 Dindan boan da vea traitour hac infidel.

FOUQUES.

Hé bien, Duc Emon ! ha c'houi c'heus bisitet
 Erfat ar C'hastel-mâ, hac a voar ar secret
 Evit en distruja ep arêti nemeur?
 Mar gouzoc'h se, c'houi vo mignon d'an Ampereur.

EMON.

Ne meus qet bisitet c'hoas ar c'hastel neve;
 Hogen pa oc'h êru, demp or pemp da valé,
 Da c'hout ha ni velfe ar plaç hac an andret
 Pehini a ve propr evit e gemeret.
 Ne reomp qet a drous, me o ped, Otrone,
 Rac mar beomp santet or bezo ar chasse.

Pourmen a reont var dre ar c'hastel.

OJER-DANOA.

En em dennomp ac'hann, n'oufemp qet ober goell;
 Guelet omp, moc'h assur, gant tud eus ar c'hastel,
 Rac me glêo ar porz-bras memes o tîgeri:
 Ne dal qet marc'hata; ret ê demp combati.

Amâ e elever tud ar c'hastel oc'h ober calz a vruç.

SEIZVET DIALOG.

RENOD *hac e dud a antre dre ar c'hoste oposet
 da dud ar Roue.*

RENOD.

D'an armou ! d'an armou ! buan, chevalieryen !
 Rac me a vel amâ darn hon adversourien.
 Arçs ta, va breudeur, mar qarit ac'hann,
 Greomp moyen d'o atrap en beo pe en maro.

RICHARD.

Peçs ? Ojer-Danoa, Richard a Normandi,

Ha c'houi gouzout erfat ez oc'h hor c'hendervi,
 Ez oc'h ar re genta a deu d'on ataqi !
 Souezet en em gefoc'h qent fin an disparti.
 Evit guelet Fouques, hac ar c'homt Ganelon
 O tont d'on ataqi, ne gavàn qet eston ;
 Adversourien int demp, an dud fall ha traitour ;
 Hogen me en toue, ni rêyo dê labour.

RICHARD A NORMANDI.

Terrubl oc'h orgouillus gant ho preudeur, Renod,
 Bremâ e vo goerzet dêc'h maro Bertelot.
 Laza niz ar Roue ebais en e bales !
 Ha c'houi vouije ober brassoc'h fallagries ?
 Deut ê an Ampereur ebars en personach
 Da venji Bertelot gant calz eus a outrach.
 Peger sufisant oc'h gant ho castel neve,
 Nebon ni a verreo ho çaqet marteze.

RENOD.

C'houi o po da dalvout o c'horto qementse.
 Orsus eta, va zud, evel leonet goe,
 Saillomp oll a vagad var tud an Ampereur,
 Pa int deut en on toues evit clasq o maleur,
 Amâ e tenner ar c'hlezeyer a bep coste. Emon en em bresant ractal.
 Renod oc'h anaveout e dad e peun e adversourien a gri gant spont :
 O pebes tra estranch, horrupl da gontempli,
 Me vel ive va zad deut d'or persecuti!!...
 Daouest d'o crueldet, va zad, en hon andret,
 Ni zedo ar blacen ganêc'h, mes dre respet.
 N'em dennomp, va breudeur, ne vomp qet qen ingrat
 Da zougen an' armou da gombati hon tad.

EMON.

Renod a laqa sqei ar retret evit nonpas en em ganna ous e dad,
 Arêtit, arêtit, poltronet didalve !
 Mez am eus oc'h anzae evit va bugale ;
 Me gallomp oc'h atrap, tud fall ha liquidie!

C'houi a vezo crouget evel crouga silzig.

Bugale Emon en em aret evit selaou o zad.

RICHARD.

C'houi oc'h eus blam, va zad, d'on henvel poltronet,
Abalamour ma omp civil en oc'h andret;
Penevert respeti ma zoc'h er rejimant,
Ni or bize draillet ho tud oll en instant.
C'hoas eur vech o pedomp, gant pep civilite,
D'on lezel en repos, ha tec'hel alesse.

EMON.

Ah! poltronet infam! noc'h eus get a galon;
C'houi n'en doc'h mat nemet da ober trahison.
Daoust pe c'houi n'en disen p'otramant na ret get,
Rac ni zaillo varnoc'h evel leopardet.

RENOD.

Clêvit eta, va zad: p'oc'h eus c'hoant combati,
Ha pa oc'h obstinet, ret ê o contanti;
Hogen me o supli, na fiet get ennomp,
Mar git bete qeit se, e vo manget ho cont;
Mar gellomp och atrap, ni o talc'ho'r prison,
Da c'horto Charlamagn da bêa ho rançon.
Mes en em aretit. Daouest d'o cruote,
Me lavar dêc'h amâ dirac an assamble:
Lavarit din, va zad, e petra e sonjet?
Ha possubl ve o pe collet oc'h oll speret,
Dont da bersecuti ho pugalgou baour,
Zo preciusoc'h dêc'h eget arc'hant nac aour!
C'houi c'heus on renoncet e presañ ar Roue;
Ah! pegen enoret oc'h-u gant qementse?
Hac evel bastardet, privet eus hor partaj,
Hac evit qementse n'en doc'h get contant c'hoas,
Pa oc'h deut d'ar vro-mâ da zicour distruja
Ar plaçiq on eus grêt evit en em loja!
Hac e vijach ganet etouez ar bayanet,

Ar barbaret cruel hac an idolatret ;
 Ha n'o pije biscoas clêvet comz a Zoue ,
 Ne vijach'qet qer cri' qever ho pugale.
 Ma na suivit exempl , va zad, demeus an dud ,
 Deut da gonsideri ebars el loened mûd ;
 Ne gafoc'h qet certen eul leon bars er c'hoat ,
 N'en deveus carante atao evit e voad ;
 Hac al loënet sovach demeus an horuplân ,
 En em briv eus ho boued evit o re vian.
 Ia , c'houi zo eun tad qer cri en hon andret ,
 Ma ve eur blijadur dêc'h or guelet crouget.
 C'houi ê sur an hini a dlefe or sicour ,
 Hac ez oc'h gouscoude hor brassa adversour !
 Hogen , bezit furoc'h en amzer da zonet :
 Sicourit ach'anomp ous hon enemiet ,
 Hac e laro an dud : Setu an Duc Emon
 Oc'h ajissa bremâ gant prudanç ha rêson.

EMON.

Ah ! glouton ! na te gomz en termou nebeut fur !
 Ha sonjal a res-te e rin-me eur parjur ?
 Me dreujfe da galon adreus , gant va c'bleze ,
 Qent terri ar sermant ameus grêt d'ar Roue.

SAMSON,

Re a civilite oc'h eus , Chevalieryen ,
 En andret ar re-mâ zo ispienerien ,
 A voa deut , ma c'haljent , evit o trahissa ;
 Alôn , saillomp varnê evel var ar chaç clân :

Renod hac e dud a gombat avan-gard ar Roue.

GANELON.

Evidoc'h da vea mui evidomp a dud ,
 N'oc'h eus qet a afer d'ober qement a vrud ;
 Rac ni or bo sicour mar or goeler goassa :
 Courach , va mignonet , sicourit resista.

Chem a ra tranqilamant da c'hôte respont e d'ar

MOJIS.

Ha ne voac'h get contant, Fouques ha Ganelon,
 Da vea massacret va zad dre drahison,
 Oc'h deut c'hoas d'ar vro-mâ da drahissa ive,
 Dre'r gassoni vortel va c'hendervi ha me?
 Hogen ni rêyo dêc'h leusqel sur ho c'hroc'hen:
 Redoublit a gouraj, m'o ped, Chevalieryen.

Avan-gard ar Roue a goll gant Renod.
 Anlevi a ra e dad evel eur bugel eus a greis e rijmant.

RICHARD A NORMANDI.

En em zicouromp oll, Otrone, m'o supli,
 Pe ez omp dre valeur contraign da reculi.

RENOD.

Orsus eta, va zad, pa droublit hon repos,
 M'o laqai prizonier qent evit ma vo nos.

FOUQUES.

Alarm! Roue a Franç, pelech oc'h-u manet?
 Ma na deut d'or zicour, ez omp oll qemeret.

E I B V' E T D I A L O G.

IDELON, GRIFON, RIPUS, GALERAN, etc. a antre.

IDELON.

N'em disconsortit get : êru omp d'o souten...
 Mes setu qemeret Emon gant e vibien.
 Avançomp, Otrone, var an dud fal traitour.

RICHARD.

Lêzit va zad, Renod, ha deut pres d'or zicour,
 Ma rêyomp reculi arme ar Roue Franç.
 Renod a les e dad.

MOJIS.

En dispit d'o furi ive d'o aroganç.

GRIFON.

Penos? ha ni doublet e renqomp reculi?

Dirac mibien Emon hac e zivroidi?
 Djaoulou incarnet me gred eo ar re-mâ:
 Ma ne n'em gourajomp, sur e veomp goassa.

RENOD.

Couraj, va breudeur qer, ha c'houi ive, Samson;
 Ni rei dê sur qarsa en o c'hofusion.

CHARLAMAGN.

Penos, va Baronet, maro ê ho calon,
 Ma ranqit achap quit dirac mibien Emon?

GALERAN.

Ma na deut d'or zicour, Monarq ar Francisien,
 Ez omp dishenoret gant ar friponeryen.

CHARLAMAGN.

Renod! me gomand déc'h abeurs va Majeste
 Da sessi ar gombat, d'en em denn alesse.

RENOD.

En em dennomp, va zud, en reget ar Roue:
 Just ê ober deàn eur sort civilite.

RICHARD.

Ne ran cas a Roue nac eus a Rouanez;
 Ar c'henta a baqàn, me'm bo sur e vuez.
 Mar tizàn ar Roue, me'n toucho ep egard:
 Couraj, va breur Renod, na veomp qet couard.

CHARLAMAGN.

C'hoas eur vech, p'o pedàn, fe a Roue a Franç;
 Renod hac o preudeur it demeure va frezanç.

RENOD.

Holla! arêtemp crac, repozomp hon armou;
 Nep en em avanço, me en extermino.
 P'en deus c'hoant ar Roue e cedfemp ar gombat,
 Oboissomp deàn demeure a galon vat.

Renod hac e dud a cess da gombati hac a retorn d'o c'hastel.

NÊM

NÊM.

O va Roue. puissant ! peger bras domaj e
 N'en dê grêt peoc'h Renod dirac ho Majeste
 Aboue ma mân ar bed en e greacion,
 Ne voe tud qer vaillant evel mibien Emon.
 Mave peoc'h entreoc'h, ec'h alfec'h mont ep doue
 Da ober ar brezel d'an oll infidelet.

CHARLAMAGN.

Na gomzit qet a beoc'h, Duc a Nêm, m'o suplia
 Ne oufen birvlgren donet d'o fardoni.
 Ret e en em venji a varo Bertelot.
 Ha gonscoude bremâ e plijet din Renod,
 Pa en deus em reget cedet ganen ar plac.
 Hogen e vreur Richard zo carget a outraj
 En deus dre e gomzou ofancet a chanon,
 Ne brisfe qet quitat ar blacen evidon.
 Me gare ec'h afe eun daou ambassadeur
 Em feurs bete Renod hac ive e vreudeur,
 Da lavaret dêze livra din-me Richard,
 Da zispos dioutan evel eus eur pandard,
 Evit ober outan erve va bolonte,
 Hac o recevin c'hoas ebars em amitie.

RICHARD A NORMANDI.

Sire, me en em offr da genta da vones
 Da ober ar veach ebars en ho reget.

NÊM.

Ha me a yel ive joaus hep laqat mar;
 Me gred e rôi Renod eun darn eus hon lavar.

CHARLAMAGN.

Rentet din ar respont qent evit ma vo nos:
 Ni ya d'or pavillon bepret vit ho cortos.

An Duc a Nêm ha Richard a Normandi, gant peb a vranq ollives
 plac'ha d'ora, a ya da squ'no da castal Renod.

NOUVEAU DIALOGUE.

QUINTA ECUIER RENOD *d'andaou* *Ambassadeur*:

Petra fel dêc'h amâ, mar sqoit qen divergont?
 Mar bat qen abeurtes, ne gafoc'h qet ho cont.

NÊM.

Ni so messajerien abeurs an Ampereur,
 Hac a fel demp' gulet Renod hac e vreuteur.

AR C'HENTA ECUIER.

Paciantit eun tam, ma reün respont dêc'h;
 Me ya da lavaret dê dont da gomz ganêc'h.

Mont a ra d'e gommision. Renod, e vreuteur ha Mojis a zisqen.

RICHARD A NORMANDI.

Saluê, Chevalieryen vaillant ha redoutet:
 Deus abeurs ar Roue ez omp bet deputet
 Da zonet o pete evit lavaret dêc'h
 Mar qerit ez ê prest da ober peoc'h ganêc'h.

RENOD.

Ah! va c'henderv Richard, ne c'houlennân qen tra
 Lavaret-u prest din petra a fel deân.

RICHARD A NORMANDI.

Me en disclêryo dêc'h, ep bea tam couard,
 Mar qerit delivra deân ho preur Richard,
 D'en em venj ancân ebars en e souhet,
 E pardon ac'hanoc'h dre garante parfet;
 Ma na rit an drase, en deus touet penos
 Ne lêzo birvigen ac'hanoc'h en repos.

RENOD.

Clêvit eta, Richard, ha c'houi Duc Nêm ive:
 Ha no poa qen beac'h da zonet or bete?
 Penevert, m'en toue, ma oc'h va c'hendervi,
 Me a rafe en beo donet d'o tiframi.
 Lavarit d'ar Roue, daonest d'e c'houdrouzon.

Ne rân fors aneân muiget fanq va bontou,
 C'houi qenta a dlefe donet d'or menteni,
 Hac e velân ez oc'h hor brassa enemi!
 Hac oc'h qen efrontet da rei din conseil c'hoas.
 Da livra va breur qêz! Tec'hit dirac va faç.
 Mar deut gant ar sort traou eur vech all dirazôn,
 Me zeuy hep consianç d'o trailla a bezion.

NÊM.

Ni ya da zortial, Renod, hep ober brud.

RICHARD.

It eta, hac astit evel pa vec'h deud mud;
 Terrupl en o cavân efrontet evit tud.

RENOD.

Dalc'het ê Charlamagn eun neubeut en e ben,
 Mar sonj deân penos e vemp-ni traitourien.
 Ma teufe an eil breur da verza egile.
 Nan, nan; bigen james ne c'hoarvo qementse.
 Orsus, va breur yaouanq, va mignon qer Alard,
 C'houi a renqo fenos donet da ober goard.
 Ennoc'h em eus fianç; rac-se en o pedân
 Na lest den da antren ep on avertissa.

ALARD.

Chevalieryen vaillant, mar deus er gristenes,
 C'houi zervich demp da dad ha da vreur assambles;
 Mar domp forbanisset gant nep on anjandras,
 C'houi a zeu d'or zouten, va breur qer, dre ho chraç;
 Hogen me'r promet dêc'h ha va breudeur ha me,
 Ech oboisfomp dêc'h en durant hor bue.
 Ha pa gomandit din fenos ober ar goard,
 Me a zento ouzoc'h hep bea tam couard,
 Hac en em aqito qercoulz ha ma rei den,
 Nemet dre drabison e teufet d'am surpren.

RICHARD.

Va breur ena Renod, me o trugareça;

O clâret ho' compou' me' meus caiz que a joa.

RENOD.

Demp eta' da repos, m'o pod, va mignonet,

Rac Castel Rochefort zo dur plac' assurez.

Mont's, ston' da gouzeta
 RENOD.

DE VET DIALOG.

CHARLAMAGN, *hac e suit q' autre, hac a c'houlennous an daou Ambassadeur:*

M'o ped, va mignonet, da renta dan rason

A respont o' d'heuz bet degant mibien Emon.

NAM.

Ia, c'certen, sire, si on eus respont bet;

N'o pezo' get a joa nemeur ous e glêvet.

Né d'alse get e nac'h, bea amous horreur

Pa sonjan' en comrou Renod hac e vrendeur.

Pa meus laret dega ebans en ber langaj,

Humpla ma voa possubl, petra voa hor beach,

Ê antfeet Renod en qement a fusi,

E sonjen e tenje ractal d'en distruji...

Scrignal a rê e zent, savet voa blêo e ben,

Ma respontas demp-ni ebans en ber termen.

Renos ne voa get dan da verza e vrendeur

Evit savet trover ganêc'h, va Ampereur.

Setu or c'hrevidi, ô Monarq' puissant!

Biaous n'em boa gaelet eun den qqr violant.

CHARLAMAGN.

Pa deuan' da sonjat, e fel dia araji,

E ve petar goqin a resiste ouz!

Na e'hoi eta, Emon, petra' sonjit vas se?

Ne'm bo-me get rêzon d'emoes ho pugled?

EMON.

Me bromet da Zoue ha d'êc'h, va Impaler,

E pec'het eus va blam, pa'meus grêt va devoit
 Evel ma meus cavet anê var ar bale,
 Emens o c'hombatet oc'h avan-gard ha me
 Qement ha qer bian ma voamp bet var ar poent,
 Penevert ho sicour da vont prisonerien.

CHARLAMAGN.

Orsus, va Baronet, me ro dêc'h odianç
 Da laret pepini e avis em presanç,
 Da c'hout petra on eus ar guella da ober:
 Biscoas tra n'am poanias evel ar soit afer.

SALOMON.

Ampereur puissant, gant ho permission,
 Me lavaro var se va resolution,
 Hac en oc'h assuràn evit nep sort efort,
 Ne gemersomp dre nerz birvigen Rochefort.
 Ouspen, mibien Emon ma int tud redoutet,
 Emaint en eur c'hastel fortifiet meurbet,
 Hac a zo imprenabl, erve a zeblant dia,
 Bigen n'o gemeret nemet dre ar famin.
 Rac ne vo qet Renod hac e dud gemeset,
 Sortial hac antren ar reont d'o souet.
 N'en dê qet tra facil donet d'en distrinja;
 Rac-se me ve avis da vont var hor c'his
 D'ober goñvaduroz adare da Paris;
 Ha pa voamp êt ac'han, Sire, mar o pe c'hoant,
 E leqfoc'h da varcha tout oc'h eriere-band,
 Ha doubla oc'h arme da zonet d'ar vro-mâ,
 Ma leqfoc'h Renod hac e dud da grenâ.
 Nemet dre't voyen-se mement aon gant rêson,
 N'en em venjoc'h bigen eus a vibien Emon.

CHARLAMAGN.

Penos? tud jeneros ha qer vaillant ha nîn,
 Ne deuyomp qet a ben deus ar pèvar goqin?
 Nâ on eus gonet membr, bras, a brevisqou.

Gant an distera brud epqen eus hon armou ;
 Hac e ve eur c'hastel grêt em Rouantelez
 A resistfe ouzin?... Fonta ran gant ar vez.

HERNIER.

Grêt on ganêc'h, Sire, gouarnet bars en Franç,
 Bea meus dindannoc'h calz eus a buissanç;
 Mes mar grit din eun dra zo em ompinion,
 Me rêy dêc'h en em venj eus a vibien Emon.

CHARLAMAGN.

Assuret mat, Hernier, mar d'on Roue a Franç,
 Me royo dêc'h qement demeus a buissanç
 Evel a zezirit, mar gallit ober ze,
 Hac o caro parfet epad va oll bue.

HERNIER.

Ma ve dêc'h agreabl, Ampereur puissant.
 Donet da ogmanti c'hoas va gouarnamant
 Eus a drêgont leo dro, en form a eun duche,
 Me en em oblije, dindan boan va bue.
 Da renta dêc'h Reod hac ive e vreudeur
 Dindan o buissanç, credit, va Ampereur,
 Ha livra dêc'h n'alc'houe deus ar c'hastel neve:
 Ne brômetân netra na rin sur, va Roue.

CHARLAMAGN.

Mar gallit ober se m'o créyo Duc en Sans,
 Eun duche ar c'hæra a zo ebars en Franç;
 Hac ho tud o coude o devo'n dignite
 Ha memes privilej, mar qarit ober se.

HERNIER.

Me a ya da c'hoari eta va fersonaj;
 Rac-se roit din, Sis, tud demeus a gouraj,
 Mes tud a vo fidel, allin fiout enne,
 Hac a rêyo evel ma comandin deze.

CHARLAMAGN.

Deputit, va mignoe, an nep a zo d'o crat,

Hac e varchfont ganêc'h ne vo get a sebat.

HERNIER.

Pa rit din an obcion eus a ze, va Roue,
Grifon de Hotefeill am eus c'hoant a deufe,
Fouges de Morillon hac ar C'homt Ganelon,
Galeran ha Ripus, hac ar Prinç Idelon,
Hac an Duc Isakar, zo ive den vaillant;
Ar re-mâ a fel din, Ampereur puissant:
Comandit dê, Sire, dont ive d'am zicour,
Eyt tenna venjanç demeus oc'h adversour.

CHARLAMAGN.

It eta, Otrone, p'en deus fianç ennoc'h;
It prest d'er secondi, hep areti pelloc'h.

IDELON.

Ampereur puissant ! pa ê ho madeler
Da zont d'am deuti, me hac oc'h Otronez,
Vit mont, en ho reqet da secondi Hernier,
D'en em venji demeus oc'h enemi mortel,
Ni yêlo gant joa vras ebars er yeach-se,
Hac a bromet ive dirac ho Majeste,
Penos ne vançomp get da ober hon esfort
Da renta dêc'h Renod ha castel Rochefort;
Rac meritout a ra pol zo mibien Emon
Digant ho Majeste cavet punicion.

CHARLAMAGN.

It eta, Otrone; hogen me o supli,
Grit din en em venji demeus va enemi.

HERNIER.

Orsus, va mignonet, setu m' en eur poent
Ma rençomp implija bromâ hon oll sçient,
Evit dont da sonjal penos nac en pe gis
Ech alfomp dont a ben demeus hon antreprie.

GRIFON.

C'houi a zo an oteuz demeus an drajedi;

Rac-se n'oe'h eus' b'émâ nemet delibéri
 Penos efectui erfat ar bromesse
 Och eus-u grêt bremaic en presanc ar Roue.
 Ni zolw' d'êch sicour demeus on oll pouver,
 N'oe'h eus nemet sonjal petra zo da ober.

HERNIER.

Ret vo n'em ambusqi' fenos er c'hoadiq-mân;
 Mes en em dalc hit prest, dreist pep tra o pedan;
 Pa deun d'o cavet da vea ôll' armet,
 Ha da heuill' ac hanon dilijant ha secret,
 Ha me ya d'ar c'hastel evit goulén loja:
 Me bretant mont fenos gant Renod da goanya.

GALERAN.

Grit moyen eur veach demp da vont er c'hastel,
 Ha ni vo mestr ebats certen hep dalc' p'él;
 Ha ma ha ellomp qe' dre ennomp on unan
 Distruja Rochefort; ni da lajai an tan
 Assur qent' sonjal en daob pe dri andret,
 Ha dre ar voyen-se-e vo sur obhjet
 Renod hac e vrendeur da gufât o c'hastel:
 Mar gallomp ober se né vo netra a'voel.

HERNIER.

Me ya era em zro; rac-se va' mignôfiet,
 En em dalc' his en stât p'ê deun d'o cavet.

UNNECQVET. DIALOG.

ALARD da Hernier, p'isid' sqo var an nor:

Pious sqo vellec, d'ar c'houz-mâ eus an nos?
 An nepozar'ê hont' sqo p'ê d'êus de'apos!

HARNET.

Ma sicour Chevalier a d'êc' an Amperer.

Ha rac ma meus meult Renod hac e vrendeur

En p'roinje' Charlamagny en deus va' chascet

Er mes eus e servich gant pep sort crueldet ;
 Éru voar var ya lerc'h ; mar gallont va faga ,
 E vezin distrujet dre'r maro cruella.
 Rac-se me o supli, Otrou, dre charite,
 Da rêi din eur voyen da recour va bue :
 Digorit din an nor, humblamant, m'o supli,
 Ma chomîn er c'hastel fenos da reposi.

ALARD.

Me ya da gaout Renod a zo va breur ena :
 Ne antre den amân ep en avertissa.

HERNIER.

It ta, gant dilijanç hac astit ho paziou ;
 Ma na deut d'am zicour, allas ! ez òn maro.
 Digesi a rêr-dean an nor abars eur pennad, hac ec'h antre.

DAOUZECVET DIALOG.

RENOD hac e dud a antre.

RENOD.

He bien ta, va mignon, petra zo a neve
 Ma oc'h qer divcat henvoas var ar bale ?

HERNIER.

Ato, Otrou Renod, question ê penos
 E voampoll o coania eur nebeud quen ser-nos,
 Hac ez ê comancet darn a dud ar Roue
 Demeus eur vœz comun da laret etreze
 E voa eun dra horrabl dont da gonsideri
 Ne deuet qet a ben eus ho preudeur ha c'houi.
 Neuze en deus laret eur certain loidic
 Penos e labourac'h dre art diabolic,
 Hac e voac'h traitourien ha tud ep tam calon,
 Hac o pos, c'houi, Renod, laret dre drahison
 Besslet, nîr ar Roue, ebars er e bales,

Hac e voac'h achapet neuze dre sorceres,
 Me ne allis james soufr ar seurt calomni,
 Hac e rois dê tout ractal an demanti,
 En eur maiteni ferm e presanç ar Roue
 Ha dirac e Brincet e voa fos qementse,
 Hac voac'h Chevalieryen ar vaillanta biscoas
 O devoa gant o zreid moustret var ar yeod glas;
 Penos voac'h tud loyal ha carget a bitie,
 Pere ne glasq netra nemet ar virione;
 Ha mar boa Bertelot lazet dre accident,
 O poa grêt qementse dre ho corf defandant:
 En devoa da genta comancet ar mêle,
 Hac e voa eun dra just penos e perisje.
 Ar Roue Charlamagn gant calz a violanç
 En deus grêt din neuze mouet eus e brezanç;
 M'en deus bremâ regret, erve am eus clêvet,
 N'en devoa var ar plaç ac'hanon puniset.
 Qement ha qer bian mar galler va d'erc'hel,
 E vezin distrujet dre eur maro cruel.
 Rac-se, me o supli, Otrou ar Chevalier,
 O peç, mar plij ganêc'h, true eus va mixer,
 Ha deut d'am repai ebars en ho castel,
 A me a vo sur dêc'h fidel beta mervel.

RENOD.

Bet, assur, Chevalier, erve a larit din,
 Ne oufen biryigen donet da demoigni
 An obligacion a meus-me, Otrou, dêc'h,
 Mar dê guir an traou-mâ at eus clêvet ganêc'h.
 Antreit em c'castel hardimant, va mignon;
 Ha ni ray assables bremâ colacion.
 Ha roit assistant, d'emp-ni, m'or be afer.

HEMNIER.

Otrou, me rayo-se, en fe a Chevalier,

Renod a gred ancin, ha en haq da gantep re k'houe

TRIZECVET DIALOG.

RENOD a lavâr d'e breudeur :

Alôn ta , va breudeur , set vezo demp fenos
Eva pep a vanne gent monet da repos ,
Da enori presanç an den jenerus-man
A zo balamour demp en em laqet en poan.

ALARD,

Azeit prest ous tol , Otrone , m'o supli ,
Ha m'em bo an enor da zont d'o servichi.

En em laqat a reont tout ous tel.

RENOD.

D'o craçou mat , Otrou ; larit demp oc'h hano.

HERNIER.

Benoas en assuranç a rer eus ac'hanon.

GUICHARD.

Ar Roue Charlamagn , erve a leveret ,
Hac e oll Baronet a araj gant despet ,
En defot ne ellont eur vech cavet ar chanç
Da disout ac'hanomp dindan e buissanç.

HERNIER.

Guir ê sur , Otrone , drouc so en o c'halon ,
En defot ne allont caout ac'hanoc'h rêzon.

RICHARD.

Pa deufe ar Roue da grevi gant araj ,
Ni rêy deân matier d'exerci e gouraj .
Tromplet ê , m'en assur , en e ompinion ,
Mar sonj gonit netra var bugale Emon.

SAMSON,

Ne dalse qet e nac'h , ruya rân gant ar vez ,
Pa sonjân en maliç an Ampereur Charles ,
A zo deut a Baris gant eun arme ponner
Evit tenna venjanç a bévar Chevalier !

D'o craçou mat, Mojis. Clêvet emeus pel so
C'houi voar, pa ve ezom, ober calz a ardou.

MOJIS.

Evit lavaret guir, me voar va *be a ba*,
Ha gout a ràn ive va *Domine, labia*;
Mes ne exerçan qet james va sacrejou
Nemet en cas ma vemp e poan eus ar maro.
Mes mar choman nemeur c'hoas gant va c'hendervi,
Me rayo d'ar Roue, drouc ha mat gant e fri,
Ober eur peoc'h padus gant bugale Emon,
Pe donet da souffri mez ha confusion.

GUICHARD.

Bremâ p'on eus coanvet, Renod, deliberet
Piou a vo deputed fenos da ober guet,
Mac'h ayomp da repos, rac goel nos ê dija,
Me a grêd e vemp oll contant da ziscuiza.

RENOD *d'e Ecuier* :

Va mignon qer Deland, c'houi zo eun den fidel,
Me o teput fenos da ober santinel:
Na lest den da antre na c'hoas da sortia,
Ep rei din da c'houzout ha va avertissa.

DELAND.

Credit en assuranc em eus joa em c'halon
P'am implijit ive ebars en facsion;
Me rayo gant soign bras ar zantinel fenos.
Rac-se ta, Otrone, it hardi da repos;
Me en em acqito qercoulz evel eun all;
Rac me voar ar vicher, grêt emeus-hi goechall.

RENOD.

Alon, va mignonet, demp bremâ da gousquet,
Qemerit o repos hac en em discuizet;
Dreist pep tra o pedân na veo den traïtour,
Ha ni rêy d'ar Roue ha d'e Brincet labour.

Mant a rebar da gousquet.

PÉVARZECVET DIALOG.

HERNIER *siouliq outàn e-unan :*

Bremâ pa ê cousqet an oll dud er C'hastel,
 Me â ya goustadiq bete ar zantinel,
 Da gontraign aneân da ober digor dîn,
 M'ar gra refus da se, me zeuy d'en etrangli;
 Ha p'am bo an alc'houe dindan va fuissanç,
 Me a rayo antren arme ar Roue Franç;
 Ma tistrusjomp Renod hac e gastel neve,
 Hac evit recompanç me am bo eun Duche.

DELAND *en santinel.*

Oi vi? pion zo aze d'ar c'houz-ma o qerzet,
 Hêp goulou na letern? parlantit mar qerret.
 Pe me gant va c'hleze a rey d'êc'h eur flipat,
 Hac o po goude zé labour d'en eur lipat.

HERNIER.

Eur c'holiq violant so eus va zourmanti;
 Digorit dîn ar porz mach in da bourmeni.

DELAND.

Pourmenit er c'hastel qement hac a gerfet;
 Mes evit sortial certen ne refet qet.

HERNIER a den e gleze hac a dosta d'ar zantinel.

Ha sonjal a res-te, lavar, cos etourdi,
 Ne meus qen da ober nemet direzoni?
 Pa na geres ober eun darn eus va souhet,
 Me a laqai bremâ da ben bras da lamet.

Trec'hi a ra e ben hac e cunthou da goteh.

Pa meus troe'het e ben, me'n tolo en douvez,
 Ha bremâ pa garin me sortio er mes.

Qemer a ra an alc'houe, hac e tigor an nor.

Bremâ meus an alc'houe eus a gastel Renod,
 Me rêi deân ember ober eun danç d'an drod.

Sortial a ra da vent da gont arme ar Roue er c'boad, hac e lavar.

Me ya, bremâ da vont d'avertissa va zud
 Da antten er c'hastel ep ober nep tam brud.
 Ha c'houi zo preparet, laret din, Otrone,
 Da livra ar c'hastel Rochefort d'ar Roue?
 Me meus grêt gant va dorn eun tol a zo adret,
 Rac lazet ê ganén an nep a rê ar get;
 Alc'houeziou ar c'hastel zo em possession:
 Bremâ c'hellomp antre gant pep sort hardisson?

GRIFON.

Comancet mat oc'h eus; tachomp da achui.
 Rac-se, va mignonet, bremâ mar credet din,
 Demp oll directamant ebars en cambr Renod;
 Hogen me o supli na veomp qet qer sod
 Da vanqout de erren hac e vreudeur hac én,
 Evit m'o frezantfomp er stat-se d'ar Roue;
 Hac ar sorcer Mojis, mar gallomp e attrap,
 A vo ive crouget ep cavet nep achap.

HERNIER.

Ebars er basse-cour emâ ar C'homt Samson,
 Hac e zaou Ecuier am c'hêvo emeus aon,
 Hac ebars en donjon emân ive Moji;
 Mar santont ac'hanomp e vo tom ar c'hoari.
 Arme ar Roue a antre er c'hastel gant o zrompillou ha tabourineou.

P E M Z E C V E T D I A L O G .

MOIS a zaill eus e vele hac a red da gamb Renod.
 Va c'hendervi Renod, Richard, Alard, Guichard,
 Possubl ve e varvach evel pêvar couard!
 Qemerit oc'h armou, dent buàn ganeme;
 Setu leun ar c'hastel eus a dud ar Roue.

Ar pêvar mab Emon a lamp var o armou hac en em bresant.

RENOD.

Ha possubl ve penos e ve nep trahison?

MOJIS.

Setu tud ar Roue deja mestr en donjon.

RENOD.

Setu ni trahisset bremâ, va breudeur paour ;
Goas ê an traitourien eget na'n de an diaoul.

RICHARD.

Disqennomp prest d'an traon da gaout hon enemi ;
Ha pa vent nombrussoc'h, ni rêy dê reculi.

RENOD.

Ha, traitouryen infam ! n'en domp qet c'hoas lazet ;
Mes nê dê qet ho fot, tud fall ha milliget !

GALERAN.

Eu em dennomp ac'han, p'otramant omp maro ;
Me ya da gerzet quit, deut an nep a garo.

*Tud ar Roue, nemet Grifon hac Hernier, a zorti eus ar c'hastel.
Renod hac e vreudeur a boursu ane.*

RENOD.

Orsus, serrit ar porz, Samson, var ar reze,
Hac e ve mil ane e colfont o bue.

Greomp enor on ti d'an draitouryen fal-màn ;
Ar c'henta a drapin me zraillo anean.

ALARD.

Ha c'houi en em denno ? tud vil ha traitourien !
Qarza a renqfoc'h sur, pe leusqel ho croc'hen.

MOJIS.

Seti a rer an nor.

Retornomp var or c'his, va c'hendervi fidel,
M'or bomp soign eus ar re zo chomet er c'hastel.

Samson a zigor an nor, Renod, e vreudeur ha Mojis a antre.

GUICHARD.

Piou ê a zo chomet ? lavarit din, Samson.

SAMSON.

An daou traitour brassa : Hernier, neuse Grifon ;

RENOD.

Ar re a so chomet, cfei so chomet mat ;
Ret e ve rei deze peb a ruban canap.

Alon, demp da erren an dud fall miliget;
Biqen ne reposan qen na veont crouget.

Mont a réont d'o e'herc'hañ.

C'HOUEZEC'VET DIALOG.

RENOD hac e suit; Grifon hac Hernier gas otet.

RENOD.

Ah! cos monstr infernal! evel Judas, Hernier,
E coanya eus va dol em trabasses neizer!
Goude m'out repuet ganén ha va breydeur,
Ez out infam avoalc'h da glasq demp hor malc'ur!
Ha te c'heus-te grêt, se ac'hanout da unan?
Discarg da gonsianç, prest out da finissanç;
Pe mar ê eur re all en deus da iciter,
Lavar ar visionc, ne n'ach netra ebet.

HERNIER.

Va unan on compabl, ne vlamán den ebet,
Rac me ê an oteur en deveus conspirer;
Prometet emeus bet e presanç ar Roue
En ho rentjen deán e faveur eun duche.
Rac-se, va funissit evel ma ê rêson;
M'en em discléry coupabl demeure an drahison.

MOÏS.

Grifon a lavare e ranqjet va c'hrouga;
Me ra ofr da ober deán ar memes tra.

RENOD.

Me o ped humblamant, Otron ar C'homt Samson,
Pa oc'h eun den prudent ha carget a rêson,
Da brononç an arêt ebars en langaj ber,
A cnep an daou-mâ, ma vo grêt o afer.

SAMSON.

Pa bedit ac'hanon, ep bout capabl da ze
Me rento o arêt ne ve get a zalc.

Grifon

Grifon de Hotefeill a renq bea crouget
 En eur plaç mac'h allo ar Roue e velet;
 Ma laro Charlamagn hac an Tadou a Franc
 En deus ruban canap evit e recompanç.
 Hernier a verit c'hoas brassoch punicion,
 Dre ma ê an oteur demeus an drabison;
 Ne alfe get ar groug e bunissa avoalc'h:
 Ret vo en diframa en beo gant pêvar marc'h,
 Hac en lezel neuze da vont en corf ar chass,
 Balamour ma ê bet eun traitour hac eul lach.
 Setu en ber gomzou prononcet an arêt,
 Grit brema, pa geret, ma vo executet.

RICHARD.

Preparomp ar c'hezeq brema, va breudeur get,
 Ma vo leget Hernier entre pêvar gartier;
 Ha goude qementse e vo crouget Grifon
 Eus huella tourel so var ar pavillon.

GRIFON.

Qemer a rêr anê.

Allas! va fardonit, Otrone cordial;
 Me ne voan deut nemet dre ali ar re-al;
 Comandet voa din dont gant ar Roue Charles,
 Ha me ne gredis get e refusi james.

MOJIS.

Gant demezel ar groug ema ar pardonioù;
 Meritout a rit se assuret pel a zo.
 C'houi ê ar miserabl en eus lazet va zad;
 Me o pêo brema gant eur ruban canap.

Sortia a raout.

SEITECVET DIALOG.

Ama e crouger Grifon, hac e tifraver Hernier entre pêvar marc'h.
 Er memes amzer e pares arme ar Roue dirac ar c'hastel.

MOJIS.

Goelet a vit amâ recompanç trahizon?

P

C'houi a dal an drase da Hernier ha Grifon.
 Mar gallomp o trapout o po sur qement all;
 Rac mar manqomp varnoc'h n'o po get d'on tamal.

CHARLAMAGN *d'e dud*:

Poaniet on, Otrone, pa ne glêvàn nep brud
 Eus a gannad Hernier ha demeure e oll dud.
 Mar dint en em fouret en castel Rochefort,
 E vint oll massacret en dispit d'o efort....
 Mes me vel oc'h antren Idelon ha Fouques,
 Ha calz a re a voa en o c'hompagnunez,
 He bien ta, Otrone, petra oc'h eus-u grêt?

IDELON. *Ispionet ar Roue a antro.*

Ato eur veach ven ha tost demp bout crouget.

CHARLAMAGN.

Pelec'h ezê chomet ha Grifon hac Hernier?

IDELON.

Me gred emaint bremâ ous eur potañ en êr.

CHARLAMAGN.

Petra eo ho peach? lavarit an tenor.

RIPUS.

Confuzion ha mez mui eget a enor.

Ampereur puissant, mar souffrit ac'hanon,

Me lavaro déc'h-u or beach en ber gomzou.

Pa voamp êt gant Hernier dre ho permission

En esper qemeret castel mibien Emon,

E comandas demp prest ambusqi en eur c'hoat,

Hac ec'h ês e-unan d'ar c'hastel diveat;

Qer subtil e comzas, m'en devoe da goania,

Ha pedet ouspen-se an nos-se da loja.

Pa voe ta pep unan qousqet mat er c'hastel,

E yas neuze Hernier bete ar zantinel,

Hac e troc'has e ben da'n ini rê ar get;

Neuze e sortias justamant d'e souët,

Ma teuas d'or c'havet er moment hac en heur,

Da vont gantàn, da glasq Renod hac e vreudeur,
 Pa voamp er basse-cour o pignat en donjon,
 E voemp clêvet souden, hac ar c'hoqin Samson
 En deus on arêtet ha difinet Moji,
 Pini a raz ractal sevel e gendervi:
 Ma teujont d'or c'havet evel chass arajet,
 Ha m'oa ret demp quitât pe bea oll lazet.
 Mes Grifon hac Hernier zo dalc'het er c'hastel;
 Me gred parfetamant e vo grêt dê mervel.
 Goella tra on eus grêt pa voamp o sortiàn,
 Ebars er basse-cour on eus laqet an tan.
 Me gred en ber amzer e vezo reduiset
 En tan hac en ludu.... ha c'houi vel ar moget?

OJER.

O! pes confuzion dêc'h-u, Roue a Franç!
 Setu an Duc Grifon staget ous eur potañç,
 Evit e recompañç da ober trahison,
 Ze vo d'e oll ligne mez ha confuzion.
 Mes Doue a zo just : én a lazas Beuvet;
 Me gred dre urz Mojis assur ê bet crouget.
 Hac Hernier, moc'h assur, n'en d'o qet nebeutoc'h;
 Birvigen trahison ne ra ive pelloc'h.
 Ma vijac'h atrapet, Fouques ha Ganelon,
 E vijach pêet mad evit o trahison.

CHARLAMAGN.

Ojer! me gomand dêc'h na ret reproch da zen:
 Ar pes zo c'hoarveet lezomp-an da dremen.
 Ah! tud abominabl! mar d'on Roue en Franç,
 Me zisqo dêc'h staga va zud ous ar potañç.
 Hogen, setu an tan o qregi er c'hastel;
 Sortial a renqfont me gred ne vo qet pel;
 Rac-se tolomp evez pe a goulz e c'hint quit,
 Ma traillfomp a besiou an dud fal hiprocrit.
 Mes ne vo qet dêvet a c'hastel ar vech-mâ,

Ne sortifont qet c'hoas, rac-se demp da leina.

TRIVACH' H V E T D I A L O G.

RENOD.

Maleur demp, Otrone! setu croget an tan
Ebars en or c'hastel, caer on eus e lazàn.
An dud fal-ze certen, pa n'ellent ober qen,
O deus grêt qement-mâ, an dud vil inhuman!
Allas! pa ê dêvet bremâ hon oll betail.
N'en deus moyen pelloc'h demp da ober batail;
Rac-se n'em breparomp bremâ evit quitat.

MOJIS.

Ref sur e'vo ze idenip abret pe diveat.

GUICHARD.

Demp eta pa gersoc'h, Renod, va breur ena;
N'or bo repos ebet pelloc'h er c'hastel-mâ.
C'hoas ez omp evurus bea bet preserwet
Demeus an drahison a voa demp preparet.
Demp-ni da eur c'havarn, me voar pelec'h emâ,
Hac or c'hasso teir leo demeus an andret-mâ;
Ha dre ar voyen-se ne veomp qet santet.
Gant tud an Ampereur na gant re e Brincet.

RENOD.

Ni heuillo oc'h avis, va breur Guichard timat.
Adieu ta, Rochefort, gant calz a huanat:
Doue da rei demp graç en amzer da zoñet
Da gavet qercoulz chang hac on eus amâ bet.

CHARLAMAGN.

Setu castel Renod consumet gant tan goal,
Gouscoude ne velàn ini o sortial.
Eun tra vras, Otrone, ê sonjal lavaret
Dre-pe hent ec'h assent bea en em d'ennet.

RICHARD A NORMANDI.

Ha sonjal a rit-u ar sorcer bras Moji

Ne ra qet pep tra tout erve e fantazi?
Ennes en eus grêt dê en em denn qer subtil;
Ebars en art Merlin ez ê meurbet habil.

CHARLAMAGN.

Arça eta, Emon, bete'n heur a vremâ
Ne meus qet lec'h d'o plam, qentse en o meulân;
Rac-se o supliân c'hoas da guntunti
Da ober em reget eun dra a leverin.
Ret ê dêc'h qemeret, Emon, daou rejimant
Eus va Chevalieryen, pere zo tud vaillant,
Evit monet d'ar gêr da ober eur bale,
Marteze e c'asoch dre chanç ho pugale.
Mar gallit o atrap, rentit prest din anê,
Ha me och enoro e durant ho pue.

EMON.

Ampereur Charlamagn, pa meus grêt va zermant
Me zalc'ho anean perpetuelamant;
Rac-se ta, deuitit piou a deuy ganeme,
Ha me rêy va fossubl da heuill ho polonte.

CHARLAMAGN.

Richard a Normandi, Ojer hac Idelon,
Galeran ha Ripus, hac ive Salomon,
Hac an Duc Isakar, ha Marqis Henori,
A zo Chevalieryen courajus hac hardi.
Ni a ya da Baris d'o qortos var hor pouez.
Adieu dêc'h, Qirone, nen a vo er pales.

Ar Roue hac e suit a ya da Baris.

EMON.

Adieu eta, Sire, me brömet dêc'h erfat
E rimp sur, mar gallomp, pep tra erve hor stat.

AR MARQUIS HENORI.

Orsus eta, Emon, non eus nemet sorjal
Pe ni a glasq an dro pe ni a ya ractal
Etreze ha Dordon, da glasq ho pugale.

Eun den violant é gouscoude ar Roue,
Comandi da eun tad distruji e vugel;
Qementise a gavàn dinatur ha cruel!
Mes enfin, er brezel n'en deus egard ebet
Entre na tad na mab, qerent na mignonet.

EMON.

Demp ractal, Otrone, entreze ha Dordon,
Mar cavàn va mibien em bo confusion;
Rac me a arajfe sur evel eul loen goe
Qent evit ma vanqfen da gombati oute,

RENOD.

Bremâ pa omp pellèt dious hon enemi,
Me gred, va mignonet, ec'h ellomp reposi.
Me vel aont eur feunteun hac a zo admirabl,
Ha partout var e zro eur yeoten agreabl.
Amâ eus eur plaç brao meurbet da zisquiza;
Beomp oll divorç'het pa omp êru amâ.

GUICHARD.

Disarmomp, Otrone, ha qemeromp repos;
En tal ar feunteun-mâ e viomp brao fenos.

RENOD.

Evomp peb a vanne demeus ar feunteun-mâ,
Da yec'het Charlamagn hon enemi brassa,
Ha d'en em disquiza cousqomp var a yeod glas;
Nemet surprenet vemp, ne roàn qet a gaz.

Gourve a reont var an douar hac e chomant cousqomp.

MONTECVET DIALOG.

EMON *a zistro ous e dud hac a lavar:*
O pebes tra estranj, peger merveillus bras,
Me vel va bugale cousqet var ar yeod glas!
Bea ve eun dra lach ha reprochabl meurbet
Donet da gombati tud cavet disarmet.
Orsus, lavarit din, Otrone, ha me die

Dont da livra combat bremâ d'am bugale.

RICHARD A NORMANDI.

Otrou an Duc Emon, bea ve eun dra lach
 Ataqui den abet ebars en poltronach;
 Iezomp-int da repos, n'oufemp qet ober vel;
 Guelit, setu dija pulluc'het o c'hastel:
 Avoalc'h eus a zomaj o deveus receyet,
 Ep bea davantach ganêc'h persecutet.
 Ne dalse qet e nac'h, true am eus oute:
 Me garfe e ve grêt o feoc'h gant ar Roue.

IDELON.

Avoalc'h a lavarit, Richard a Normandi;
 Hogen ne sonjit qet penos emâ r c'hoari.
 Ha ne ouzoc'h-u qet en eus an Duc Emon
 Lezet e vugale ebars en abandon,
 Ha c'hoas en deus touet var levr an Aviel
 En em disclêrye dê eun enemi mortel;
 Prometet d'ar Roue penos en o rento
 Dindan e buissanç, en beo pe en maro?
 P'en deus grêt e zermant e renço delç'hel mat,
 Dindan poan da vea infidel ha gaouyat.

EMON.

Me a garje goelloc'h bout collet va duche
 Evit bea cavet amâ va bugale;
 Rac mar o c'hombatomp ha ni d'o c'hemeret,
 E rêi an Ampereur gant pep sort crueldet
 Donet d'o distruja evel pa vent laeron,
 Arpez a ve din-me mez ha confusion;
 Ha pa meus o c'havet amâ dre eur malheur,
 Ma n'o c'hombatàn qet, e teuy an Ampereur
 Da acus ac'hanòn demeus a lachete,
 Ha da vea eun den infidel d'am Roue,

OJER-DANOÀ.

Nen dê qet necesser lavaret d'ar Roue.

Penos ò pe cavet amâ ho pûgale.

EMON.

Nan, nan, nê gometin birviqen trahison ;
Qent e soufren domaj ive confusion.
Rac-se ta, Henori, c'houi, vel va Chevalier,
Lavarit da Renod ebars en langaj ber
Hac ive d'e vreudeur penos en ò zifrân
Mar o deus tâtâ calon dont da disquel bremât.

HENORI.

Eur c'hêlou trist meurbet è zê da brononci ;
Hogen, Otrou an Duc, p'oc'h eus comandet din,
Me ya en ho reqet bete ho pugale,
Evit anonci dê ar c'hêlou cruel-se.

Mont a ra da gabut Renod, peina zo cousqet, hac e lavar deus e
Ah! Renod jenetus, terrubl oc'h reposit !
Me greâ en ber amzer e vlot difunet.
Deut òn abeurs ho tad evit ò tiffa ;
Rac-se n'ettâ breparit da resista outâ.

RENOD o tifant.

Lavarit, Chevalier, mar plij ganec'h, d'am zad,
Ma n'en deus qet â c'hoant da ober demp-ni vat,
Na rêy qet demp a zrouq ive da viana :
Biscoas hé vells tad cruelloc'h evitâ.

HENORI.

Digateit, Renod, qement hac â getet,
Bremâ zouden vantant e viot assaillet.

Distrei a ra da gabut zaba, hac e lavar deus e
Grêt e meus va beach, Otrou an Duc Emon ;
Ne vâ qet ataqet ho mipien en poltron.

RENOD.

D'an armou! mignonet ; m'ò ped, grit dilijant ;
Setu ni suffrenet amâ dre eun drouc chant.

RICHARD.

Piou zo tita aze ? lavarit din, va brear.

RENOD.

Hon enemi, hon tad ha tud an Ampereur.

GUICHARD.

Nebon ne spontfomp qet evit tud ar Roue.

MOJIS.

Pa gomansfomp c'hoesi, e vo tom dê ive.

EMON.

Deut oll da gombati vit ar RoueaFranç,
 Pa meus va bugale cavet amâ dre chanç.
 Ah tud fal loidic ! poltronet inhumen !
 C'hoant oc'h eus-u da vont bremâ da volerien,
 Ma cousqit a vagad evel-se en hentchou ?
 C'houi a zo cos en Franç da galz a valeuriou.

RENOD.

Ma renqomp-ni cousqet en hentchou hac er c'hoad,
 Ez ê ho crueldet zo cos da ze, va zad.
 Ma carjac'h on lezel en repos, Otrone,
 Pa voamp en Rochefort en hor c'hastel neve,
 Ni a vevje eno hep oc'h importuni;
 Mes clasq a rit moyen da zont d'on distruji:
 Ha ma n'omp qet dêvet en beo, bras ha bian,
 N'en dê qet eus ho fot, me a vel se bremân.
 Setu nî chasscet ganêc'h demeus hor bro,
 Ha laqet c'hoas an tan en creis on oll vadou ;
 Bremâ omp contraignet evel miserablet
 Da vervel gant famin pe vont da glasq hor boued ;
 Ha c'hoas, ne ellit qet dont d'en em gontanti,
 Ma zoc'h continuel ous or persecuti.

Emon, mantret gant ar glac'har, a dro da voela.

SALOMON A VREIZ.

Ha c'houi a sonj, Renod, gant oc'h oll sarmoniou
 Ne renqoc'h qet pantout puissanç hon armou ?

Rac c'houi n'oc'h eus james ebars en o calon,
 Ous an nep a disquel nep sort compassion;
 Bremâ e vezo dêc'h goerzet oc'h insolanc
 Staga tud ar Roue en croug ous eur potanç.

SAMSON.

Allas ! me voar erfat oc'h eus or surprenet,
 Ez oc'h mui evidomp demeus a dud armet;
 Hogen, ine en toue, hep bea eur gaouyat,
 N'o po qet hor bue an anter re varc'hat,
 Rac me o quello stag en croug ous eur potanç,
 Qent evit ma o po varnomp-ni nep puissanç.

GALERAN.

Alòn, dir en avel, Otrone, m'o supli,
 Reir e chomomp amàn oute da resoni;
 Pa vezint qemeret ni c'haroto anê,
 Evit o fresanti var ar c'hoas d'ar Roue.

MOJIS.

Na rit qet ho pompat, Galeran, qer buan,
 Ni a rêy dêc'h labour d'en em divertissàn.
 Tennomp hor c'hlezeyer, va mignonet, timat;
 Goell ê ober abret eget a ziveat.

RENOD.

O va Doue, va zad ! n'em dennit eus va faç:
 Pa o quelàn presant e varvàn gant arach,
 Ha lest tud ar Roue ha ni da gombati:
 An nep a vo'r c'hrenva a c'honeo'r barti.

EMON.

Renod, parlant a rit just evel eur poltron;
 Mar lest o qemeret o po confusion.
 Alòn, va mignonet, mar deus hini am c'har,
 Laqit e adversour prontamant d'an douar;
 Me a ya da gomanç bianât ar vanden:
 Setu ar C'homt Samson e ben var an dachen.

Plaçar a ra e ben da Samson.

RENOD.

Oh ! tad dinaturet ! vaillanta den am boa
 Oc'h eus lazet din-me ; birvigen ne rân joa.
 Penevert, m'en touc, ofanci va Doue,
 Me rafe dech ive ar pareil ep dale.
 Evidoc'h, mar gallân, n'o pezo droug abet ;
 Flogen me zavo darn demeus ho mignonet.

RIPUS.

Laza ra Henori.

Redoublomp hor furor me o ped, Otrone,
 Lazet ê Henori, mignon bras ar Roue.
 Pa n'o divije grêt qen bugale Emon,
 E veritont certain cavet punission.

ISAKAR.

Evit ar C'homt Samson hac e Chevalieryen
 A yêlo deus eun tu da zec'ha o c'hroc'hen :
 Me meus unan ive da gresqi ar barti.

IDELON.

Laza ra eun Ecuier.

Ha me am bo eun all ive qercoulz ha c'houi.

RENOD.

Maleur demp, va breudeur, setu lazet hon tud ;
 N'o deus true ouzomp muiget ous loenet mud.

ALARD.

Oh va breur qèz Renod ! pignit var gein Boyard,
 Neuze rêfoc'h facil demp-ni an arier-gard,
 Ha ni rêyo moyen ive da reculi ;
 Ar vech-mâ em eus aon e vo just ar c'hoari.

Renod a zaill var Boyard, hac a ra d'e vreudeur qerzat aroc.

GALERAN.

Setu on adversourien lazet tout nemet pemp ;
 Mar achap ar reze, e collin va sqient.

RENOD.

Grefomp, gant graç Doue, en dispit d'o paro !
 Alôn, va mignonet, marchit oll dirazon.

Renod dre e gourach ardant a achap gant e vreudeur ha Mojis.

UGENT VET DIALOG.

GALERAN.

Setu achapet Mojis, Renod hac e vreudeur;
Tachomp d'o atrap tout da gass d'an Ampereur.

SALOMON.

Lezomp-int en repos p'int en em zovetet;
Avoalc'h eus a zomaj o deus bet recevet.

EMON.

Homa ê'r galonat hac ar chanç, va Doué!
E ve ret da eun tad distruj e vugale!
Me ar miserapla a gement zo er bed;
Me garfe ven maro ha pel zo entêret.
Allas! va bugale, pétra rit-u bremâ?
Setu c'houi rentet paour, dibourve a bep tra;
Hac ar pezh a ogmant mui-oc'h-mui va anui,
N'en dê get permetet din dont d'o repui.

RICHARD A NORMANDI.

Trugareget Doue, Emon, a galon vat;
C'hoas é bet ar fortun evidoc'h favorab,
Pa n'on deus get lazet nicun ho pugale;
N'o pezo blam abet sur abeurs ar Roue.

EMON.

Ne allàn get miret da zont da sciñll daerou,
Pa velàn leun ar plaç eus a gorfou maro,
Hac ar yeod tro var dro zo ruyet gant ar goad:
Ema zo eur rancontr evidon detestabl!
Crogit, me o supli, er c'horfou maro-se;
Me a royo arc'hant evit pedi gante.
Pa vezint entêret ha grêt oll an ofis,
E rimp hon dilijanç da vonet da Baris,
Da laret d'ar Roue pétra é or beach;
Me gred parfetamant ne vo get contant c'hoas.

Mont a reont da Baris da renta cont d'ar Roue eus o beach.

RENOD.

Ah! va c'henderv Mojis, c'houi ive, va breudeur,
 Emàn ê ar rancontr hac ive ar malheur
 Zo êruet ganemp ep er bea sonjet!
 Ar vech-mâ ez omp crenn gant hon tad ruinet.
 Hac ar pes a ra demp mervel gant ar grevañç,
 Non eus qet a chom mat e nep qartier en Franç.

GUICHARD.

Arabat ê; va breur, col courach evit se;
 Ret ê soufr an anui coulz ha prosperite.
 An nep a deu da heuill al lezen militer
 Zo hirio triomphant ha varchoas prizonier.
 Mar qerit va c'hredi, demp da forest Arden,
 Eno e vezimp quit eus hon adversburien;
 E cavimp da zebri calz a louzou sovaj,
 Da grénvat hor c'halon ha da rei demp soulaj.
 Ha neuze var or, pouez e c'halfomp confери
 Var pe zu ec'h ayomp vit en em repui.

RENOD.

Ra vezo beniget ar momant hac an heur
 Ma zoc'h-u bet ganet var ar bed-mâ, va breur!
 Ouspen ma zoc'h eun den courajus ha vaillant,
 E roit demp conseil hac a zo excelant.
 Demp eta er forest d'en em rasazia
 Eus a c'hriou louzou pa na gavomp qen tra.

Antre a reont er forest.

UNAN-VARNUGENTVET DIALOG.

CHARLAMAGN *en e bales, hac e suit, a lavar:*

Me a gare gouzout hac an Duc a Emon
 En devezo clasqet mat an ocasion
 Da gavet e vibien ha livra dê combat?
 Mar gel e c'hemeret, e rêi eun dra d'am grat.

Sire, me vel Emon hac e Chevalieryen
Ha n'o deus qet gante eus a brizonerien.

CHARLAMAGN.

Petra oc'h eus-u grêt? larit din, va zud qer.

EMON.

Eun dra ar c'hruella a vouijen da ober.

CHARLAMAGN.

Larit en ber gomzou petra oc'h eus bet grêt;
Regretant oc'h dija er fêçon ma comzet.

EMON.

Mont a rejomp, Sire, dre ho permission,
A sîej Rochefort entreze ha Dordon;
Pa voemp prest da antren en forest bras Arden,
Ni a gavas Renod hac e Chevalieryen,
Hac int rentet qer squis qe na voant oll couşqet
En qichen, eur feunteun hac int oll disarmet;
Ha ni sailla varne evel chass arajet,
En esper, ep combat, donet d'o c'hemeret.
Ma comanças neuze qen terrubl ar melle,
Ma eus lazet nombr bras a dud a bep coste;
Hac evit, Ampereur, parlant en abreje,
Nen deus chomet den beo a dud va bugale
Nemete ha Mojis pere zo achapet:
Birviqen ne alfomp donet d'o c'hemeret.

CHARLAMAGN.

Da eun all, Duc Emon, ê dêc'h conta fablou;
Manifiq ec'h ouzoc'h ober almanagou.
Oll dud ho pugale, a larit, zo lazet?
Hac int, ne allêc'h qet donet d'o c'hemeret?
Ja, cos afrontes! me lavar hep respet,
Ma vijac'h bet fidel en ho comission,
E voant prizonerien hirio em bastillon.

EMON.

Ha c'houi certiffé ar pez a leveret,
 Em be va bugale tout expres espernet?
 Mar lavar qementse an neb a voa presant,
 Me en treujo dioustu gant va c'hleze sanglant.
 Ne dalfé qet, Sire, fatal déc'h ar c'hartou,
 Mui a scouarn a roit da galz a voal deodou,
 Da eul lot poltronet a zo en ho pales,
 Eget d'an nep o deus exposet alies
 O c'horf hac o madou ebars en ho servich :
 Me lar déc'h guirione hep ober couardis.
 Ouspen ze a larin : pel zo meus clêvet mad
 Ne ve nep avantaj e servich tud ingrat.
 Me meus, en ho reget, banisset va mibien,
 Ha tretet aneze just evel bistirdien,
 Ha grêt va oll efort evit o c'hemeret,
 Ha c'hoas e lavarit em eus-int espernet!
 Ret vo ober moyen ma vo guir ho comzou,
 Rac me a zo reproch ha mez an oll dadou.

Fraillet e galon gant an indignation, e lavar d'ar Roue :

Ya, ma trofe'm pen, qer buan hac eur grec'h,
 Birviquen davantach ne rentfen servich déc'h.

CHARLAMAGN.

Hac e ya quit.

Me gred ez ê fachet an ancien Emon.

OJER-DANOA.

Bet assur, va Roue, n'en dê qet ep rêzon.
 N'en deus qet espernet assur e vugale :
 Ni a voa oll presant ha testou eus a ze.
 Hac e vijach ganemp, daouest petra' leret,
 Na rajac'h qet ouspen evit on eus-ni grêt.

NÊM.

Evit se, va Roue, neus qet sur a rêson
 Da zont en nep fêçon da rêi blam da Emon :
 Bea ê den d'e c'hir, a ze me en assur ;

Birviquen ne garre dont da vea parjur.

CHARLAMAGN.

Me gred ne chomo get Emon pel en coler;
Retornomp d'ar pales, me o ped, va zud qer,
Evit ma tisquisfoc'h, rac me gred och fatiq,
O clasq tenna venjanç deus a bemp leuidic.

Autre a reont tout er pales.

DAOU-FARNUGENTVET DIALOG.

AR PÈVAR MAB EMON HA MOJIS.

RENOD.

Ententit, va breudeur ha c'houi ive, Moji,
Pa deuan da sonjal e fel din detesti.
Penos ! ni a zo tud eus an nopla ligne
A gement zo en Franc, an oll dud a voar-se.
Hac ê ret demp bremâ beva ebars er c'hoat
Evel loenet sovaj ! ô fortun detestabl !
Pa deuan da zonjal en nombr bras a zanye
A zeu da bossedi va zad en e zuche,
Hac er haourente vras ma omp bremâ rentet,
E fel din araji, ha nê get ep sujet.
Setu qer du ha glaou hor c'big hac hor c'hroc'hen,
Gant an nerz eus an eol ha gant an amzer yen ;
Breinet hon oll dillat, merglet hon oll armoù
Evel loenet sovaj leun a vloco hor c'horfou.
En eur gir, n'on eus mui ar form demeus a dud,
Evelloc'h omp bremâ demeus a loened mud.
Mar boamp-ni bet goechal tud carget a gourach,
Omp rentet er vech-mâ tud diegus ha lach,
Pa omp chomet da zoufr paourente deiz ha nos,
Ha lezet hon enemi re ebars en repos.

ALARD.

Biscoas ne vœ daou zan eonforç a zantimant
Evel ma omp on daou, an drase so parant.

Ne

Ne dalse qet e nac'h, goet souezet voan ganec'h,
 Mes rac aon d'o facha, me ne laren gir dec'h.
 Poent e demp laqat urz ebars en hon afer ;
 Reir e chomomp amàn da zoufr poan ha miser ;
 Rac setu ni rentet en eur sort aparail,
 N'en domp qet en etat da rei da zen batail.
 Poan ha fatiq on eus o tont d'en em zouten,
 N'on eus arm mat abet evit en em difen.
 Ne gredan qet ve den a garfe demp nep mat,
 Nemet hor mamic paour, onnes so eur vreg vat ;
 Hac emeus esperanç ma hafemp he bete,
 Pa velfe ac'hanomp er seurt necessite,
 E rose demp arc'hant demeus he zenzoryou,
 Neuse ec'h alfemp mont hardi da redet bro.
 Mar domp rentet bremâ gant fortun miserabl,
 E tise alafin bea demp favorabl.

RENOD.

En assuranç, Alard, ho conseil a blij din ;
 Ret e ober moyen prest d'e executi.
 Demp-ni bete hor mam, me o ped, va breudeur,
 Me gred e devezo true ous hor maleur ;
 Cri e ve he c'halon certain ma na voelfe
 O velet ac'hanomp en sort extremite.

MOÏS.

Mar dit bete ho mam bremâ va c'hendervt,
 Me a yelo ive da gavet va hini ;
 Hac a rei pourveanç demeus a dud armet,
 Rac vit aour nac' arc'hanit din-me na vanqo' qet ;
 Hac a zeuy da Ordon d'en em joigni ganec'h ;
 Birviquen ne vanqin da vea fidel dec'h.

RICHARD.

It era, va c'hender, me o supli ive,
 Mes deut prest da Zordon d'ot c'havet ep dale.

TRI-VARNUGENTVET DIALOG.

AN DUC HAC AN DUQUES EMON.

EMON.

Bonjour, va fried qer, êru ou c'hoas er gêr.

AN DUQUES.

M'em boa dezir a ze pel a zo a amzer.
Lavarit din eun dra var sujet hoc'h arme;
Ha c'houi oc'h eus ive guelelet hor bugale?

EMON.

Ia, me meus goelet aneze, va Itron,
Hogen re alies, siouas gant va c'halon!
Hor bugale, m'en tou, a rêyo din ep mar
Qent evit pel amzer disqen bars en douar.
Ren em gavis e Paris e laras ar Roue
E ranqjen combati enep va bugale.
Er prometî a ris, ne gredis qet refus,
Dindan boan da veza tamalet ha cablus.
Entre rivier ar Meuz ha forest bras Arden
O devoa batisset eur c'hastel hor mibien;
Pa êrujomp eno e voe assiejet
Ha grêt an oll efort evit o c'hemeret.
Pa n'allemp o c'hemer; tud cri ha dirêson
A zêvas o c'hastel dre eun tol trahison;
Neuze hor bugale hac o c'hender Moji
A ranqas sortial vit en em repui.
Evit se ar Roue ne voa qet c'hoas contant,
Ma roas din ractal eno tri rejimant
Evit dont da Zordon assambles ganeme,
Da c'hout ha me alje cavet va bugale;
Ar fortun em enep a zo bet qer ponner
Ma meus bet o c'havet pa voan e tont-d'ar gêr.
Renqd hac e vreudeur hac o c'hender Moji

O deus cavet moyen d'en em zovetei ;
 Hogen an nemorant, allas ! demeus o zud
 Zo lazet var ar plac just evel loenet mud.
 Neuze' his da Baris da larat d'ar Roue
 Em boa-me evelse trêtet va bugale ;
 Mes elêc'h caout graç-vat, en deus din reprochet
 Penos em boa anê expres re espernet.

AN DUQES.

Ra vezo biniget ar moment hac an heur
 M'oc'h eus recevet blam digant an Ampereur !
 Ma carje o pea bet laqet er prison ,
 Neuze me oc'h assur e tritje va c'halon.
 Larit din. eun neubeut, va fried qen digar,
 Pe c'houi zo hugunot pe c'houi a zo barbar.
 Rac ne dê qet possubl penos e vec'h christen.
 Pa oc'h qer cruel-ze ous ho crouaduriën.
 Ha c'houi c'heus-u biscoas guelet den er bed-mâ
 Nac ive enep bro oc'h ober eur seurt tra ?
 Ne dâlfe qet e nac'h, crena ra va c'halon.
 Na zigasfe Doue varnoc'h punicion.

EMON, *mantret gant eur glac'har ar goassa-*

Oh ! possub ve, Emon, ha possub ve-ta c'hoas
 E pe da resista an nerz hac ar gourach
 Da anduri injur ha qement a c'hlac'har ?
 Me garfe bout lonqet en calon an douar,
 Rac ne meus nemet blam eus a beurz ar Roue,
 Ha mui c'hoas davantach digant va bugale ;
 Ouspen ze, va fried, elec'h va c'honsoli
 A laqa ac'hanon c'hoas da beur-araji.
 Nan, nan, ne oufen mui souffri eur seurt injur.
 Me ya da chasseal gant an displijadur,
 Da c'hout ha me allo recrei va speret:
 Me gred e trelatin ma ne gavan remed,

AN DUQUES.

Va fried, dent d'ar gêr, humblamant p'o pedân,

EMON.

Nan, nan; re oc'h eus grêt oüs va formalisa,

Sortial a ra evel eun den disesperet.

PÉVAR-VARNUGENTKET DIALOG.

RENOD, E VREUDEUR HA MOJIS.

RENOD.

Setu ni p'em rentet bremâ tost da Dordon;
 Ne dalse get e nac'h, glac'har zo em c'halon,
 Pa deuan dá zonzal er peoc'h hac er repos
 O deus tud ar vro-mâ hac en-de hac en nos,
 Ha ni zo bugale lejitim d'eun oïrou,
 Hac a renq habita bremâ er forestou!
 Me a vel ti va zad, ar pates magnifq,
 E lâc'h m'omp bet ganet, pa voamp-ni blanic,
 Mignon ha delicat gant peb contantamant;
 Ha bremâ omp chasscet evel an xrouant.

GUICHARD.

N'em gonselit, Renod, ha lejit qementse:
 Ni disse c'hoas eur vech possedi hon deave.

RENOD.

Demp, en hano Doue hac ar Verc'hen Vari,
 Da c'hout petra a zo a neve en hon ti;
 Ne on get, va breudeur, ha ni'r be receo mat,
 Heb bea goulennet assurans oüs hea tad;
 Dre ma zê den cruel ha fidel bras de la,
 Martese e rafe on tents d'ar Ross.

ALARD.

Nebon n'o pezit get, Renod, ar sant gredon.
 Rac nen deg get va zad eun den qen inhuman
 Da zont d'ar malyeti; ma gent se e sojia.

P'or guelo deut d'ar gêr, en devo calz a jos.
 Mont a front da dal o zi. En instant daou yourc'his a zell-enté.

AR C'HENTA BOURC'HIS.

Petra ê ar remâ? larit din, va mignon;
 Bisçoas eur sort trubuil n'en deus bet em c'halon
 Evel am eus bremâ pa meus-int rancontret:
 Me gred ez int monstrou, p'otramant sovajet.

AN EIL BOURC'HIS.

Bisçoas, me oc'h asour, ne velis ar sort tud;
 Be o deus aparanc' demeus a loened mud.
 Me gred parfetamant penos ez int monstrou:
 Na chomomp muî amâ, hastomp hor c'hamejou.
 Aa daou yourc'his a gers quit, ha bagale zimon a chom e tal an noñ.

AN DUQES EMON.

Ne gredân qer e ve merc'h o tougen buc
 E deus lec'h da voela assur qement ha me.
 Me am bpa pévar mab vañlant ha redoutet,
 Brava Chevalieryen a vouñjet da velet,
 Hac ez ê ar fortun en o enep qer ponner,
 Ma zint gant o zad propr banisset eus ar gêr;
 Ha bremâ e vevont evel disertourien:
 N'en deus den e vro-mâ a rofe dê souten.
 Hac o zad a zo ét gant an displijadur
 Evel eun den follet da glasq e avantur;
 Ma zon abandonet bremâ gant tad ha mab,
 Ha lezet va-nnan en eur stat pitoiab,
 Me ya d'am c'habinet da bedi va Zalver
 Da zont da gemeret true ous va mizer.

AN DUQES. A'z bagale, ep o abaveout.

O Doue, va zad paour! petore tud oc'h-u;
 Ma velân ac'hanoc'h qen diform ha qen du?
 Pe c'houi zo paynet pe c'houi zo eñstien?
 Me gred oc'h eus ezom demeus an aluzen.
 Mar doc'h tud esomer, larit ar virionc,

Ha me o sicouro balamour da Zoue,
 Evit ma qemero true eus va mibien,
 Ha ma vint preservet eus o adversourien.
 Possubl ve, va Doue, ne ve qet c'hoas d'o crat
 Evellen qent mervel eur vech va fêvar mab!
 Me garfe o gûelet elec'h medi'r rema,
 Ia, pa goustfe din qement meus er bed-mâ.

Renod, qazi semplet, en em atring da zaoulin e vam hac e coach
 e vizach en he robe. An Duques, o vea anaveet he mab, beuzet en
 he daelou, a losq eur griaden, a zaill gantan hac a lavar :

Ah! Renod, m'oc'h ano bremâ evit va mab,
 Dious ar gleyzen vian zo e tal ho lagad.
 Allas! va mab Renod, pa velec'h va hirvoud,
 Perac na rec'h din-me prest oc'h 'anaveout?
 Otrou-Doue, va mab, pelêc'h ema'r genet
 Demeus ho pizach caer, bremâ qer diformet?
 C'houi voa eur c'hrouadur qer coant ha qer divlam
 A gement voe er bed biscoas ganet gant mam.
 Mes me vel en qichen ive va zri mab all:
 Ar goad em goaziet a gomanç da finvoal
 Gant ar gompasion ous va inoçantet,
 P'o goelân em c'hichen hac int qer paour rentet.
 Mes meulet ra vo Doue hac ar Verc'hes Vari,
 Me ya d'o ambrassi a hini da hini.

Poqat a ra dê tout

Me roy dêc'h abijou, arc'hant, chevanç hac aour,
 D'ober dêc'h chench fêçon, pa oc'h rentet qer paour.

RENOD.

Me voaf erfat, va mam, ec'h allit deplori;
 Ni on eus lec'h ive da ober coulz ha c'houi;
 Raç aboe ma vœljomp ac'hanoc'h diveân,
 Ni on'eus anduret calz a fatiq ha poan.

AN DUQUES.

Mes petra ta zo c'os ma zoc'h qer paour rentet?

RENOD.

Ato hon tad en eus en antier on ruinet,
 En deus lazet hon tud ep excepti hini,
 Ha qercoulz, mar galje, en devoa grêt d'emp-ni,
 Ma omp bet pel amzer o veva er c'hoajou,
 Ep debri brusunen nemet griou louzou.
 Alafin gouscoude on eus deliberet
 Donet oll assambles, va mam baour, d'o cavet,
 Evit o suplia da gaout ouzomp true,
 Ha da rei d'emp eun dra da hasten hor-bue.

AN DUQES.

Azeit prest ous tol, va fêvar c'hrouadur;
 Ranna ra va c'halon gant an displijadur,
 Pa zonzàn en furor an Duc Emon ho tad,
 N'en deus compassion na truec ous e voad.
 Mont a reont ous tol. Secretour an Duqes a antre, hac hi a lavar deàn,
 Clêvit, va Secretour, digassit peadra
 D'an dud-mâ, dilijant, m'o devo da leina.

AR SECRETOUR.

Itron, pa gomandit, me a yêlo timat.
 Me zento sur ouzoc'h demeus a galon vat:
 Grit dêze dijuni bepret va itron gêr,
 Ha me breparo lein ep dale pell amzer.
 Sortial a ra; eun neubent goude ec'h antre gant frico, hac e lavar:
 Torit oc'h apetit, Otrone, p'o pedàn,
 Rac terrupl oc'h eus naon, sur erve a velàn.
 Debri a reont evel tud afamet.

PEMP-VARNUGENTVET DIALOG.

AN DUC EMON o zurpren ous tol, hac a lavar:
 Lavarit din, Itron, pe seurt tud ar reze.

AN DUQES.

Ato va bugale, va friêd, hac ho re,
 Oc'h eus bet chasset evel loenet sovach,

A renq beva bremâ ebats er c'hoajou bras;
 A zo deut d'am c'havet en e nécessité;
 Rac-se, va fried qer, me reget evite
 Ma soufroc'h azeze eun nos en ti o zad,
 Hac e sortifont quit var ar e'hoas m'intin mat.

EMON.

Gloutonet exetabi! erve a zebiant d'ar,
 Ne dakt qer ar boan da zont doc'h etrangh;
 Pa oc'h d'ar baouente qementse reduset,
 N'oufen qet o e'henvel sur netact cos geuzet.

RENOD.

C'houi oc'h eus tor, va zad, ouz on henvel geuzet;
 Mar carjac'h on lezel er c'hastel or boan grêt,
 Ni a vezje eno ep oc'h importun;
 Er c'hontrol : sicouret oc'h eus d'en distruj,
 Ha neuze p'or c'hefjoc'h etal forest Arden,
 E lazjoc'h en antier hon oll chevalieryen.
 Ha bremâ oc'h fachet p'or guelit en ho ti?
 Ha c'hoas n'en doc'h qet squis ouz or persecuti?
 Hogen p'oc'h eus ouzomp qement a gassoni,
 Troc'hit demp hor pennou evit o contanti,
 Hac e vezoc'h neuze mignon d'an Ampercur:
 Grêt oc'h eus peoc'h gantàn evit clasq hor maleur.

EMON.

Ho comzou insolant a deu re d'am choqi:
 It quit dirac va faç ep pelloc'h arêti.

ALAN.

Pa n'oc'h eus qet a c'hoant d'or gnet en ho ti,
 Roit demp eun dra benac evit or zoulaji,
 Ha me a bromet dec'h ha va breudeur ha me,
 Ni a yêlo en hent sur varc'hoas ar beure.

EMON.

Adieu ta, laoueyen, coll ar rit ar rêson;
 Me zo re gus bremâ da ober trahison:

P2

Pa mens renonçat d'ê'h en pressanç at Roue,
Birviquen, grêt an tol, n'o po mann digane.

RENOD.

Qen a vo da viquen. Certen ne vouien qet
E voac'h qer cruel den, va zad, en hon andret;
Mes bremâ gousecoude e velân sclêr erfat
Penos e verititibout hanvet tad ingrat.
Me zonzje suramant, ha va breudeur ha me,
Pa vijemp en ho ti bea en sûrete;
E teñjac'h d'on receo dre amour paternel,
Hac e teut d'or chasseal dre gassoni mortel!
Ha rac m'on ens venjet maro Benvet, ho preur,
Och eus qer bras desir da enelasq hor mâleur!
Sonjit erfat, va zad, n'en domp qet tud poltron,
Hogen Chevalieryen pere o deus calon,
Hac e fel demp souten interest hon ligne.
Hogen mar d'ê ret demp mervel gant padurente,
Sortiomp, va breudeur, ha demp da dal ar porz;
Hac eno gant famin ni zeuy da grial forz;
Ma varvfomp gant an naon e qichen ti hon'tad:
Qementse né vo qet deân goel enorabl.
Alon, va breudeur paour, bervi a ra va goad:
Coulz ê mervel abred evel a ziveat.

Tenna, ra e gleze evel eun den furor.

GUICHARD, zañll. da boqat deân a vrlata.

Allas! va breur Renod, balamour da Zoue
N'en em dransportit qet en coler qementse,
Ispicialamant a enep hon tad qer,
Za hor mestr, hon otrou, an draze a zo sclêr,
Ha gant peb liberte ê permetet deân
Dont da lavarar demp ar pez a blij gantàn.
Mar d'ê en hon andret cruel ha violant,
Bezomp en e gichen bepret oboissant;
Mes, Doue hac ar bed et c'hondaonfe coupab,

R

Ma teufemp da laqat hon daouarn var hon tad.

RENOD.

Ne allàn qet, va breur, miret da araji,
 Pa velàn nep a dle donet d'or menteni.
 A zo ar c'hruella ebars en hon andret;
 Me voerzo deàn ze, mar dòn christen ganet.
 Ia, tad dinatur! mar gallàn sortial
 Eur vech ermes ho ti, o po lec'h da damal.
 Me laqay ar ravaj var oc'h oll douarou,
 A grougo ho quisien partout dre an hentchou,
 M'o po sujet eur vech da laret d'ar Roue
 En on disanveit evit ho pugale.

xmon a losq huanadou eus a boul e galon, o sellet ous an éa.

EMON.

Oh! peger miserabl, va Doue, n'em gavàn,
 Pa na bermetit qet din dont da jouissàn
 Demeus an heritaj oc'h eus-u bet roet
 Dre heuret lejjim din-me ha d'am pried!
 Ne allàn qet e nac'h davantach, va mibien,
 Biscoas var ar bed-màn ne voe Chevalieryen
 Qer jenerus ha c'houi; domaj bras é nan de
 Grêt eur veach ar peoc'h ganêc'h hac ar Roue.
 Me voar erfat, Renod, penos oc'h eus ar guir,
 Ha me a meus ar gaou, pa on bet qer facil
 D'o renonç qer buan en presanç ar Roue:
 Calz a rêgrèt a voa em c'halon goude ze.
 Mes pa meus grêt sermant e rançan en derc'hel,
 Pe bea reputet traitour hac infidel;
 Ha ne vec'h qet contant survoalc'h, va bugale,
 Penos em be reproch eus abeurs ar Roue.
 Anfin, jevit miret na vimp qet tamallet
 Demeus a bep coste, me ro dêc'h, va fried,
 Bremâ comission évit rei d'am mibien
 Chevanc, aour hac archant, erve o gouc'hemen

Me meusse bahisset, hogen c'houi noc'h eus qet,
Rac-se roit dêze ar pez vo n'o souet

RICHARD.

Evit brema, va zad, e comzit en termen
A eun tad naturel ous e grouaduriën.
Ni o trugareca humblamant assambles,
Pa ê ho polonte cavet ar vadeles
Permeti gant hor mam rei eun dra a chevanç
Evit ma hayomp c'hoas eun tu da glasq hor chang.

EMON.

Adieu, va bugale, qen a vo eur vech all;
Me a ya var va c'his are da chascal.

RENOD.

Va fardonit, va zad, me o ped humblamant,
Rac ma meus bet comzet ouzoc'h qer suffisant.

EMON.

Fortun vad dêc'h, Renod, ha dêc'h, va bugale!
Ah! perac ne qet grêt ho peoc'h gant ar Roue!

AN DUQES.

Deut ganén, va mibien, ebars em c'habinet,
Ma chanjin dêc'h fêçon, ma voc'h rafrechisset;
Me o laqai qer brao sur va bugale gès,
Ma c'halfoc'h mont hardi e pep compagnunez.

Sortial a reont.

FIN EUS AN DRIVET ACT.

PÊVARVET PROLOG.

ASSAMBLE enorabl, vertuus ha discret;
P'o quelân oc'h exerc c'hoas ho paciantet;
Evit chom d'or zelaou, me a zisclêryo dêc'h
Ar pêvarvet Prolog qent mont divar al lec'h.
P'oa n'em rafrechisset ar pêvar mab Emon,

E hejont en Gastogn' bets ar Roue Yon,
 Evit ober deàn ofr demeus o zervich :
 Yon o recevas ep ober couardis.
 Bras e voe ar servich a rentjont da Yon,
 Rac ar Sarazinet a chasjont a Vourgogn ;
 Hac evit recomparté eus o fatiq ha poan,
 E roas de Yon' castel caer Montoban.
 Pa voent en Montoban, Renod hac e vreudeur,
 E rejont sur eun dro subtil d'an Ampercur:
 Mont a eue Renod ha Mojis da Baris,
 Da gerc'hat curunen ar Roue ha pen al lis.
 Pa glévas Charlamagn e voa mibien Emon
 En em refujiet en douar ar Gascogn ;
 E teuss gant e arme dilijant ha buan,
 Da assiej ané en castel Montoban.
 Pa ne allét dre nera ous bugale Emon,
 E cassas Charlamagn bete ar Roue Yon.
 Da rei an opcion deàn eus a zaou dra :
 Renta deàn ané, p'otramant perissa.
 Setu ar Roue Yon var gementeise troublet ;
 Né vouit var be-du ébrali e speret.
 Alafin e promet d'ar Roue eus a Franç
 Renta mibien Emon dandan e buissang.
 O ! pebes traison sanglant hoc idhmen
 Voe neusa preparot vit hor Chevalieryen !
 Casset e voent gant Yon, da eur plac disarm clos ;
 Etéc h m'oa daou c'hant den coachet ous o gortos.
 Eno voe eur gombat disengal ha dispar :
 Rac estranj voa guelet daou c'hant den ous pévar ;
~~Mes evit gementeise : dre Brovidane Doue ;~~
 E rejont ar voyen da recur o bue.
 Pa velas Charlamagn, clau gant ar faldout,
 E voa n'em achapet e bézar enemi.
 E qassas da gerc'hat an traitour fall Yon,
 Evit bea crouget var Jean m'oe Fosent,
 Mes Renod jenerus, Mojis, hac e vreudeur,
 En em opogis prest da dud an Ampercurt
 A lamas degane ar Roue fall Yon,
 A gasset da grouge ce e gonfucion.

Renod a vos den mad, an drase zo hanat,
 Bepret elec'h an droug en a rente ar mad;
 Biscoas Chevalieryen n'en deus bet en bua
 A verite bea meulet mui evite.
 Setu darn or sujet amañ, Oditoret:
 C'houi er gusto ember amptoc'h represantet;
 Rac né meus qet a c'hoant da zisclêry pen-da-bet,
 Amañ a boent a boent buer Chevalieryen.
 Excuzit ac'hanon, me o ped dre ho c'raç;
 Ret è din disquiza qent avanç davantachi.

ACT IV.

QUINTA DIADA.

AR ROUE YON *hac e suit.*

YON.

Me è ar Roue Yon, souveren en Gascogn,
 A hel c'hoas pretanti da gurunen Pologn;
 Zo em Rouantelez qeriou ha gestel cren,
 Mes sicour a vanç din da zifen aneze.
 Ar c'henta zo Bourdel, Toulous ha Montpellier,
 Tarascon hac Arles, Sant-Jiles ha Sant-Clêr;
 Mes petra dal din-me hea eur Roue nobl,
 Ha bea elevet en grandeur gant ar hopl,
 Mar bean chasset eus va Rouantelez
 Gant ar Sarazin, an dud fal didalvez?
 Otrone va c'hoñseil, dec'h oll en em glêman,
 Deus ar fallagries a zo din grêt breman
 Gant ar Sarazin bras Bourgogn, an den mechant,
 En deus sonj er vech-mâ d'am laqat da heant;
 A zo deut em Gascogn gant eun arme ponner:
 Dstrujet è gantân Toulous ha Montpellier;
 Ha c'hoas em eus clêvet e tle hep tardi pel,
 Dont d'am assieji d'ar gêr eus a Vourdel.

•Mar caràr n'em renta da Vourgogn tributer,
 Em lêzo éd repos evit eun tam amzer.
 Me a c'houlèn avis diouzoc'h, va zud qer,
 Da c'hout petra a rin en hevelep afer.

AR C'HOMT GODEFROA:

N'oufen qet, va cont, rei a voel avis d'éc'h,
 Eget e recco mat, mes hoc'h arme ganêc'h;
 Ha mar deu da Vourdel vit e assieji,
 E vo ret d'emp buan donet d'en em armi,
 D'r fortifica qer, sevel tud ha betail;
 Goell ec'h allimp neuze livra deàn batail:
 Qercoutz è d'emp mervel en eur difen hor bro,
 Evel dont da vreina ebars er prisoniou.

AR C'HOMT ANTON.

Me gafe e ve mat, erve va ompinion,
 Dont da ober trever ha treti gant Bourgogn,
 Compta deàn eur souv evit monet d'e vro,
 Ha né ravajo qet davantaj hor c'hériou;
 Rac pa omp surprenet, ne dal qet d'emp sonjal
 Ac'hanomp on-unan donet d'er chasseal:
 Qent mac'h oufemp cavet sicour d'or secondi,
 E vo leqet Gascogn dre bartout da zévi.

AR C'HOMT DANJOU.

Ha me pareillamant a lar ar memes tra:
 Ar berra e ve d'emp dont da drêti gantâ;
 Rac c'houi a voar erfat ma teufe eun arme
 Eur vech-all da Vourdel, certen en ruine.
 An draze a ouzomp ac'hanomp hon-unan;
 Pa zeomp el lec'h-all, e reomp ar goassan.
 Mes int ne respetont na commun na roblanç:
 Oll e pillont anê ep nep tam preferanç.
 Gout a rit, coulz ha me, penos int oll payen,
 Ne reont nep quartier evit ar gristenien:
 Bete an Ilizou a saqayont en tan,

Mar den ar bayanet eur vech c'hoas er vro-mañ.

MONBANDEL.

Va avis, Comt Danjou, zo control d'oc'h ini,
 Ha mez am eus ive sur o consideri
 Peger lach ez oc'h-u bars en ocasion!
 Disquel a ri erfat ez oc'h tud digalon.
 Penos, lavarit din amâ, poltronet fal,
 Ha ne gafach-u get e ve lec'h d'o tamal.
 Conseilli ar Roue da dreti gant Bourgogn?
 Qementse a ve demp mez ha confusion.
 Sire, Roue Yon, heuillit avis ho ni,
 Ha ni a repoussa assur an enemi.

HECTOR.

Assurit, Monbandel, c'houi lar ar virione,
 Ha leun oc'h a gourach ha jenerosite;
 Mar en em sicouromp evel ma ê dleet,
 Nen eus get a afer da zouja payanet:
 Ni roy dê ar chase mar tosteont d'or bro,
 En drouc-dispit dêze ha d'o oll doueou.
 Da betra e lezfemp hor bara gant re-all,
 Pa ellomp en difen evel tud cordial?

AR C'HENTA PAJ.

Sire Roue Yon, an dra-ze a ve mad:
 Mar collomp gant Bourgogn e rêyo e bompat;
 Ha disgas var hor c'hein continuelamant
 Nomb bras a druajou on rente langissant
 Ha paour en hor bue, ha c'hoas sujet deân;
 Mar en em zicouromp ni resisto outân.

AN EIL PAJ.

C'houi a gomz manifiq. camarad, en termen;
 Hogen me o supli da zonet da gompren.
 Mar en deus va Roue pêt d'ar bayanet
 An tribut, an homaj, hac en em sujetet,
 Ha bremâ n'en deus get da beur-efectui,

Zo an cession ma teus d'on ataqi.

YON.

O Doue, va G'hrouer ! m'o ped va sicourret ;
 Biscoas qement a boan ne voe var va speret
 Evel a zo bremâ ebars en heur bresant,
 O clêvet-gel lies demeus a santimant
 O deus tud va lez var sujet va afer :
 Ne en get en issu ha ni or bo quartier.
 Nen de get nep a zo muia en dignite
 Zo muia disourci, me a vel bremâ se.
 Seul vrasoc'h e ar garg en deus an den er bed,
 Seul vuioch a souci a zo var e speret.
 Demp oll d'ar Gambre Conseil, Otrone, p'o pedan,
 Ma conforimp amploc'h touchant an afer ma
 Mont a rent da gonerji nar an aferou, a ocup e speret.

EILLET DIALOG.

AN DUQES E MON HAC HE FÉVAR MAS.

AN DUQES.

Dre ar guir Brovidanç, bremâ, va bugale,
 Oc'h rentet an heur sad, a drugaré Doue ;
 Chanchamant zo ennoc'h ebars en her amezek :
 Ma plijo gent Jesu zc'h affache chom ar gêr !

RENOD.

Mes a garfe evit our pintat eus va goad,
 E ve permetes d'emp chom ger get gent hon stad,
 Ha chom pareillamant ganec'h ou, hor mam ger !
 Mes pa e ar fortun en hon c'hep ger p'ouner,
 Preparemp, va breudeur, mont adare ann hent,
 Da glassrom avantur en hané Roue ar Zent !

AR SECRETOUR.

Gent ho permission, va mestres var liron,

E lavrin eun dta zo em ompinion
 Bez am eus desir, ia, mar be d'o grat,
 Ha gant permission ive ho pevar mab.
 Mont gante dre ar vro da ober eur bale
 Ferrubl e ven contant da yonet d'an arme.
 Renod hac e vredeur a zo ger jesus.
 Ma ven gante ive me a ve evurus.
 Ma ve ho m'adelez accepti va zervich,
 Ne desfen birviquen da ober couardis.
 Da expos evite va c'horf ha va bue,
 Evit rei de sicour en o necessite.

AN DUQES.

Mar oc'h eus bolonte da vont gant va mibien,
 Assur, va mignon ger, n'oc'h ampechin birgen.

ALARD.

Ha ni a zo ive content bras-d'e gayet :
 Ezom ot bo memes demeus a dud armet.

RENOD.

Arca eta, hor mam, ni a ya d'o quitas ;
 Ni o' trugareca demeus a galon vat
 Demeus ar vadelez oc'h eus evidomp bet :
 Pa sonjoc'h neubenta ni deuy choas d'o goelet.

AN DUQES.

Adieu, va bugale, gant calz a huanad ;
 Birviquen me meus aon n'o goel va daoulgad.
 Petra e dal din-me bout maget bugale,
 Allas ! pa ne allont chom ef ger ganeme ?

GUICHARD.

Bremia, va breudeur ger, ma ve eru Moji,
 Ec'h affemp mont are hardi da bourmeni.
 Mes me ep'uel o tont d'ar c'honfz ha d'an amzer
 Ma comzemp aneun : sur ez e d'isuer.

MOJIS a antre gant e holl Ecuier, Fanson ha Regnier, hac e lavas :
 Bonjour, va e hendervi ; terrubl ar chanchamant

Aboe m'en em voelomp divea certenamant.
Pa voamp-ni en Arden, me a gred sur-avoalc'h
E voa ar baourente gourveet var hor yalc'h
Me a meus digasset daou Ecuier ganen
Certeñ daou zen vaillant, mar deus e nep contrer

RENOD.

Arca eta, Mojis, pa omp en em gavet
Ebars en ber gomzou m'o ped deliberec
E pe bro ec'h enomp da exerc hon armou
Rac savet eus couraj ebars hor c'halonou.

FOSSON.

Salud, Chevalleryen vaillant ha redoutet,
Ni zo deut gant hor mestr assambles d'o cayet
Evit doubt d'o sicour a galon vat ha pront:
Ni a voa tud-jentil gant an Duc Egremont,

REGNIER.

Ja, p'on eus elevet gant ho qender Mojs
Comz eus ho vaillantis, ez omp deut qen hardi
Gant eur gourach ardant, ep ober conardis
Evit ober off dec'h demeus hon oll zervich.

MOJIS.

Demp buan d'ar Gascogn bete ar Roue Yon,
A zo terrubl poaniet gant ar Roue Bourgogn;
Mar deu ar Roue Yon joaus d'on accepti
Ni rey dean sicour da vont d'e enemi;
Hogen mar on refus en respet Charlamagn
Ni yof bete Bourgogn ep ober tam bargagn
Ennes un recevo ep tavet nep soupçon,
Balamour ma omp tud hac o deveus calon.

RENOD a bign var Boyard hac a lavar

Ne voejach get, Mojis, lavaret bigen goell
Rac-se, va mignonet, qerzomp ta da Vourdel
Da zaludi Yon qent ma vo fin an de
Ha da off hor zervich neuze de Vajesic.

TRIVET. DE LA QUINZIÈME

AR PÈVAR MAB EMON HA MOÏS.

RICHARD.

Eru omp er vech-mâ, va breudeur, en Bourdel;
 Pourveomp lojeis, n'oufemp qet ober vel,
 Hac ec'h alfomp monet var arc hoas ar beurd.
 Da rentâ hon respet humblamant d'ar Roue.

GODEFROA.

Salud, Chevalieryen, demeus a vouic galon,
 Choant ameus da p'houlen, gant ho permission,
 Pa' zoc'h deut d'ar vro-mâ, petra é ar sujet,
 C'houi a zo brava tud ameus biscoas guelt.

ALARD.

Ni zo Chevalieryen nobl a extraccio,
 Hac on eus gemeret ar resolucio
 Da vonet dre ar vro eyalen da vale,
 Da glasq eur Princ benac p'ini on implife;
 Rac-se lavarit din, me o ped, va mignon,
 Hac en a zo er ger ar Roue nobl Yon.

GODEFRQA.

Ia sur, Otrone, emâ en conferanc
 Balamour d'eun afer demeus a importanc,
 O ped paciantet.... mer c'hleo o sortis
 Ha mar o pe desir, c'houi allo comz ounta.

Yon a antre, Renod a sisqen divar Boyard evit saludi ar Roue.

RENOD.

Salud, Roue Yon, Monarq bras redoutet,
 Ni so devez d'o pro tout expres d'o cavet;
 Ar pezh, me a gred din, ne gafoc'h qet esqis.
 M'en em offr hâ va zud da rentâ dec'h servich;
 Ha va breudeur ha me ha va oll zoudardes,
 A so en ho servich, Sire, pa' desirfet;

Gant ar gondicion ne c'houlennomp netra
 Ni neus aour hac e'chant evit oll q' fêa :
 Ne c'houlomp nep taler, credit, Roue Yon,
 Nemet hea heptet en ho procession,
 Hac e'prometfoc'h demp, evel Prinç souveren,
 E teufoc'h d'or zicour ous hon adversourien,

YON.

Deuet mat raviot er vro-mâ, Otronç;
 Me a grêd ez oc'h bet inspiret gant Doue
 Da sonet d'or zicour eus ar Sarazinet,
 O devez en antier ar vro-mâ revinet;
 Hogen, mar plij ganec'h, lavarit din brema
 P'ou oc'h, nac a belc'h ez oc'h deut d'ar vro-mâ.

RENOD.

Mar plij ganec'h, Sire, presta din odianç,
 Me a lavaro dec'h hor fortun hac hor chang.
 Ni a zo hor p'ev ar mibien d'an Duc Emon,
 Hac emân zo Mojis, mar an Duc Egremont,
 Hac ar re-al anfin zo hon Ecuierien,
 A zô, en om reget, deut ganemp da bourmen,
 Ar Roue Charlamagn en deus or banisset,
 Dre jalouzi onzomp, ep bea meritet.
 Non devez get da chom en e Rouantele,
 Dindan boan da vea e risq eus hor buez.
 Hac o clêvet ar brud demeus ho renome,
 Ez omp deut da renta omach d'o Majeste,
 Mar deut d'or proteji, ni a vo fidel dec'h.

Q'et na ma tesirfet ni a chomo ganec'h.

YON.

Ah! Chevalier Renod, me am eus pel e zo
 Clêvet ar renome eus ho vaillantize,
 Beniget ravero an heur hac ar momet,
 Ma zoc'h deut d'ar vro-mâ c'hevi hac o mignoc'h,
 Ia, Chevalierien, dre va fe a Roue

Me d'amp de mentem' euec va Sugete.

RICHARD.

Sire Roue Yon, aveat'h & qementte :

Rac ne e'houlenomp qea digant ho Majeste.

YON.

Antreit em' pates lepret da risquize,

Ma refomp ar voyen d'en em' rejouissa ;

Ha neuze vat arch'hoas me devoe var va foer

Da rei d'ea' h' eun dessin euec va Rouantetez.

P É V A R K E T D I A L O G.

Bougeois, Roue ar Sarazinet ha pemp Souldard
a antre.

AR ROUE BOUGOEN.

Me e' ar Roue Bougon, vaillant ha redoutet,

Souvesen absolu var ar Sarazinet ;

Ha Monarq' ap'atu var c'houe'h' Rouantolon,

Am euec pour hac arch'ant' erve va bolontez,

Ha dre c'hrac va Doueur Pluton lia Jupiter,

A ro din assistance eb lezeu militier,

Hac ar rei d'ea' ar c'hrac da voa trioufant

Var gement antrepret a n'ea' antecrament.

N'eus netra er bed-ma, ia, erve va c'hrac,

Nemet ar gistenien mechant hac apostat,

Zo o' relijion, contret-fet d'ant' ini ;

Ma na geront, chan' erent, me zeny d'io' distruj.

Alon, n'ea' gouv'ant, va zoudardet migron,

Ha ni va cast' embet var bio ar Roue Yon ;

Setu-an charret gantemp euec a Douloas ;

Sedet en deus ar plas gantemp ep' ober troue

N'en deus, chemet gant'ant' netra nemet Bourdety

Hogen ni ar ha' h' i' d'ea' ep' d'ea' p' d'ea' A

Clêvet oc'h eus faret pel zo ar proverb-mân.
 Pa ve tom an ouarn e redisei varneân.
 Ni ive evelse, pa omp ensem gavet,
 Ê rat demp rei' chasse bremâ d'ar Gasconet.
 En em unrisomp oll etid hon antrepris,
 Ma vo reduiset oll ar vromâ en hor gis.

AR CHENTA SOUDARD.

O Roue puissant var ar Sarazinet
 Me zo ho servicher dre garante barfet.
 Va c'horf ha va madou ha va c'hleze exqis
 A zo sur, va Roue, ebars en ho servich:
 Bete an heur bresant me ne meus cavet c'hoas
 Eur plaç re zanjekus evit va fersonach;
 Rac me deu da zonzal sur ennon va-unan
 Ne alfe get eun den cavet avoalc'h a boan
 En servich eur Monarq qer puissant ha c'houi,
 En devez ar pouvoar sur da recomansi
 Nep a zeuy da resta servich d'o Majeste;
 Hogen me promet dec'h dre Platon, va Doue,
 E teuin d'oc'h assista en oc'h oll brezelou,
 Ma vo etabliaset lezen hon Doueou.

AR ELVET SOUDARD.

Couraj eta sîre; en eta zitoromp oll;
 Arabat ê tezal an amzer ma da goll.
 P'on eus comencet mat, ô tev continui.
 Da laqat ar vromâ en tam hac en gouff.
 Demp eta da laqat ar siej var Bourdel,
 Ni er ho anezi coran ep dale pel.
 Ha ma na gar Yon n'ar senta frugter,
 Ni a zeuy d'en errennevel eur c'hristian.
 Ia, ma pa zac'ri dirac hon Doueou,
 E vezo diframmet ebars en qarieryou,
 Neute e vint devei, guentat gant an avel,
 Abalamour ma zint d'ou Doue infidel.

Bougg-gca

Demp tout en eur bagad level chass arjet
 Me grad en deyezo horour ous or guelet
 Me a bed Jupiter, Pluton, haec Apolon
 Da rei demp assistans da surmonti Yon
 Comançomp hor beach, ha soudardet vaillans
 Gapt couraj, en hano Jupiter oll-huissans
 Bèomp tout pourveçt a zis hac a ouans
 E vit rei da Yon adrens e ziscoar
Bougg-gca hac e dad a ya da gaout ar Roue Yon da Vaudal
 Bougg-gca e rait e droupon e tal der, hac e lavar.
 Orsus, va mignofet, bremâ ez omp rentet
 Er plaç hac en andret m'or boa c'hoant da zones
 Arêomp eun menbeut vit en em gonferi
 Petra on eus d'ober gentâ, lavarit diu.

AN DREOL SOUDARD.

Bremâ pa omp rentet en tal hon' enemi,
 Roomp da chout deân penos ez omp ari
 Hachomp, draïtomp, fazomp, ha leq'omp an tan
 Dre lech ma vantoomp, ep' exepti unân
 Difiomp c'maq Yon hâe ar bobl eus ar vro
 M'ochiassur e savo m'erehet en o' baro
 Neuze e vo guelet an dad a vandennou
 O redes da guzet ebare er forestou
 Biscoas ne veis pobl en hep lech q'er poltron
 Evel ma e dad hac ar Roue Yon.

Bougg-gca

An avis se zo mar ret e n'executi
 Demp eta da risquet peccs of omp ari.

YON, RENOD

YON, RENOD hac o zud. AR ROUE da Renod
 Me lavar d'ech, Renod, ha d'o compagnunez,
 Darn demeus ya anui ha ya zristidiges

C'houi a lavar penot ez oc'h bet chaset
 Deus ho Rouantelez hep bea meritet,
 Ha me vo, em eus adn, ive gent eur zizuz !
 Me gred ez omp on daou breudeur a infortun.
 Ar Sarazin Bourgogn gant nombr a bayanet
 O deves en antier ar vro-mâ revinet ;
 N'o deus compassion, e lec'h ma tremenont,
 Na danont, na lazont, ah dud fal divergont !
 Nemet Bourdel epgen ha gement qer hor boa
 Nen deus manet oute da zont, da zistruja.
 Ha choas e lavaront, erve ameus eleret,
 Dont amâ da exerc ive o chrueldet :
 Me garfe surmonti an dud fal-se eur vech
 Evit an drederen eus va Rouantelez.

RENOD.

Roue nobl ha vaillant, apezit o c'hevou,
 Ni rei choas dec'h bea disonrei en ho pro,
 Moyenant grac Done, va C'hrouer biniget,
 Ni zistrujo Bourgogn hac e oll soudardet.

REGNIS.

Ah ! pobl eus a C'hascogn ha c'houi, Rose Yen,
 En em rejouissit gant joa en ho c'habou,
 Pa e deut dar vro-mâ Renod hac e breudeur,
 Hac ho c'hender Mojis, ne vint qat pel nemeur.
 Dre o c'houraj ardant e refont ar voyen
 Da ober dec'h trec'hi var oc'h adversourien.
 Ne voe Chevalieryen biscoas var an douar
 A gement a ve bet dese egal an parti
 Hogen evel biscoas na varvas an anui
 Ar Roue Charlamagn dre c'enten jalouzi,
 O credi goal deodou en deus-e banisset
 Eus e Rouantelez hep rêzon na sujet.

FOSSON.

Otrone jehesus, bremâ m'et credit dia,

Na

Na chomfomp davantach amañ da resoni,
 Mes partiomp ac'han evit rancontr Bourgogn,
 A laqa ar ravaj partout dre ar chanton;
 Seulvui e vint souffret da chom ebars er vro,
 Seulvui e refont c'hoas demeus a valeutiou.
 Me gred ez omp capabl brema d'o chasseal,
 Pe otramant o deus sicour dreist-ordinal.

HECTOR a sante spouronet oll hac a lavar
 Allas! Roue Yon, ma na laqit remed
 Ez omp ar veach-ma en antier revinet
 Eru ar bayonet ebars en taf Bourdel,
 Dre'lec'h ma tremenont, an dud cri ha cruel,
 E leqont en tan, en goad antlermant;
 Bktoas ne voe guelit eun afer qer sanglant
 Evel o deveus gret, an dud fal divalo!
 Laqet o deus an tan en oll vintennou!
 Memes en febourgon ar ger eus a Vourdel:
 Me meus aon ez omp oll en danjer da vervel.

YON.

Demp oll d'en em arm, me o ped, Otrone!
 Ret e ober moyen da resista loute.

MOÏS.

No' per qet a vore'bet, Roue nobl ha vaillant,
 Ni rei d'ar bayonet, ha ne vefe qet contant,
 E vore't dehe mont da zispenn o' roudou!
 Demp eta, Otrone, da gerc'hat hon armou,

С' Н О Ц Е С' Н В Е Т Д Т А Л О Р

BOURGOGN a sante gunt e arme, hac a lavar
 Dre'c'hae va Doucou puissant hac absolu,
 Ni a laqit Yon da ober eun remu.
 Ha c'hozi, va zoudardet, respontit din eur gir:
 Hac en'gol ho prizaj trempet demeus a zir,

T

Hac ho courach, chanchet, en hini, leonet?
Ma c'hachomp a beziou hon oll enemiet.

AR BÈVARE ZOUDARD.

Me renonc Jupiter, me greufe gant araj,
Qent evit ma teufen da ober poltronaj;
C'houi am guelo ember, pa vimp er gombat,
Och ober eur remu hac eur mor eus a voad,
Ar gristenien vechant ma na geront, ober
D'on Doucou puissant eur sacrifics sincer,
Hac ar Roue Yon ma na rent an homaj
Dirac ho Majeste, a vezo gant araj.

Diframmet o vemprou ebars en qartieious;
Avançomp, Otrone, éru voar var on tro.

AR ROUE YON *a éru gant e suit, hac a lavars*

Ah! pobl abominabl! payanet inhuman!
Boureviqn execrabl bepret dar gristenien!
C'houi a renqo brema renta dia-me rézon.
Petra ar jalouzi hac an ambicion,
Oc'h eus-u qemeret ouzomp, tud didalve!
Ma zoc'h incessamant o recherc hor bue?

BOURGOGN.

Ar sujet è, Yon, mar carit adorin
Hon Doucou puissant var bennou ho taoulin,
Ha dont d'en em renta a vigen din sujet,
Ni o lezo en peoc'h hac e vimp mignonet.

AR C'HOMT ANTON.

Ar chas pa gao lèz-douç en deus c'hoant da eva,
Mes scòet ve gantân pa eller en taqa.
C'houi o pe c'hoant ive da vout mestr en hor bro,
Hogen gant grac Doue ni sur oc'h ampecho.
Pa oc'h dent d'ar vro-mâ, tud fal hac heritiq,
Ni a zeuy d'o crouga evel crouga silzig,
Nor bo mui consianç ouzoc'h Sarazinet,
Ni dolo o corfou d'ar chass ha d'ar piget.

AR BEMPET SOUDARD.

Arça, eos christeniën, choas oc'h gen arrogant!
 Ha ni mestr en ho pro dija antieramant,
 E zoc'h gen esfrontet donet d'or menaci!
 Sus eta, payanet, evel leonet cri,
 Saillomp oïl a vagad var ar Roue Yon,
 Ni rêyo dean caout glac'har en e galon.
 Mes ra vin confantet, cresqi ra ar vanden;
 Aon ameus ar vech-mâ na chomo orc'hroc'hen.

RENOD.

Holla! Roue Yon arabat ec'h afe
 Nemet va zud na me da gombati oute.

YON.

Poc'h eus desir da ze, Renod, e sortiomp.

RENOD.

It eta hardimant ha fiet se ennomp.
 You hac e dud a zorti, ha Renod a lavar,
 Brema eta, Bourgogn, mar oc'h eus tam couraj,
 E vo ret dec'h disquel pe vervel var ar plac,
 Eur pennad zo ne deus debret mann va c'heze,
 Me faouto dec'h ho cof, men assur, ep dale.

BOURGOGN.

Evidoc'h da vea get robust ha her,
 Ne refoc'h get qement a sonjit da ober.
 Alon, va zoudardet, laqit air en avel:
 Ret e ar vech-mâ pe trec'hel pe vervel.

RICHARD.

Sus eta, va breudeur, ha chouï ive, Moï;
 Mar on eus tam calon, brema e demp choari,
 Aha e comanç ar gombat. Ar Sarazinet a dec'h qua,

BOURGOGN a'e dud.

Ma vezin confontet! brema me vel erfat
 Penos e renqiomp oïl ar vech-mâ e c'hibat.

RENOD.

Evidoc'h da achap, Bourgogn, me oc'h heuillo;
En em fenhit racial, potramant oc'h maro.

ALARD.

Goncet e ar victor var ar payan Bourgogn;
Demp prest, da lavaret se d'ar Roue Yon.

SECRET DIALOG.

RENOD HA BOURGOGN.

RENOD.

Arca eta, Bourgogn, mar oc'h eus nep adras,
Da betra cuzit-u opzin bec ho poutes?
Distroit d'ar gombat, mar oc'h eus tam calon,
Ha ma ziscuelit get evelse ho talon.

BOURGOGN.

Evit qement am eus balcet d'rer bed-man,
Biscoas ne velis den gen hardi hag eman.
Cleo eta, Chevalier, var a levejes din,
Ne dal get marchata, mes ret e combati.

RENOD.

Ia leal, Bourgogn, combati a ranget;
Ne ye loc'h get alenn gergent ha ma sonjet.

BOURGOGN.

Pa glasqit ho maleur, ret vezo a rei dec'h.

RENOD.

Nebon deut pa garfoc'h, me c'hoario ganec'h.

BOURGOGN.

Combati a reoat

Me renonc Jupiter ha va Doueou bras,
Biscoas ne meus guelet eun den eus ho couraj.

RENOD.

Qer vezo dec'h, Bourgogn, bea deut d'ar vro-ma;
Rac me a lagayo ho croc'hen da sec'ha.

BOURGOGN.

Ro din eun tam alan, me a ped, va mignon.

RENOD.

Disquis eta, Bourgogn, aen don get eur peltron.

BOURGOGN.

Disquiza areont.

Chevalier jenerus, larit din hoc'h hano.

RENOD.

Renod, mab da Emon, a rar eus ac'hanon.

BOURGOGN.

Renod, ruit din quartier, mar de ho madebat,

Ha m'o ercy admiral, var c'houc'h Rouantc'za.

RENOD.

Nem eus quartier abet da rei dech-u, Bourgogn,

Rac me maus prometec d'ar Roue nobl' Yon.

En o rentjen dean en beo pe en maro,

Abalamour miec'h eus revinct e gerion.

BOURGOGN.

Mes parios, pa ran off d'en em renta var ar plac,

Ne ve get a voyen em recefach en grac?

RENOD.

Nan sur, nep sort quartier ne roin dit biqen,

Nemedot a gaffe eh em renta christen,

Credi d'ar guir Doue zo Crader d'ar envoi,

Ha renouti a grenn d'ac'h oll fos Doueou.

BOURGOGN.

Ha c'hour bromet eta em bezo va bue?

RENOD.

Iz, me oc'h assur, mar qarit ober ze.

BOURGOGN.

Qemerit va chleze, m en ro dech, va mignon.

RENOD.

Demp ni brema en daou bete ar Roue Yon.

ETZVEZ DIALOG.

YON, e suit ha TRI BOUR RENOD.

GUICHARD.

A drugate Doue, va C'houet biniget,
 Setu bet ar victor var ar Sarazinet.
 Hao int qer c'hsant gant o fos Doueou,
 O deus ranget mones da zispén o, roujou!
 A, t'ropes, va breudeur, pelec'h medi Renod?
 Ha possibl' de penos e vemp'it bet qer sot
 D'er bea bet lezet ebare en abandon?
 Rac et o sur var bet ha ar Sarazin Bourgogn,
 Ha n'en deus d'er nicour nemejan eunan.

MOÏS.

Assurit, qendervi, manget omp' ar vech' man.

YON.

Goel, ve ganen certen col va Rouantelez,
 Qent eyit, Otrons, m'o pe tristidigez.

AR SECRETEUR.

Me o ped, Otrons, da lezel ho c'hanou,
 Hac o pet confiac en Crouer an anvou,
 Peini a z'v' certen da breservi
 An den vallant Renod demeus e enemi.
 Renod qent ma quitay ar Sarazin Bourgogn,
 A deuy d'e gombati en evelen fecon.
 Qen a vo oblijet d'en em genta dean....

Mes me er guel o tont; deut d'en em rejouissan.

YON.

Ah! Renod jenerus, tizet oc'h eus Bourgogn;
 Va sept' va c'hurunen a zo dec'h, va mignou.

RENOD.

Evit qenta servich a rentan dec'h, sire.

E presantàn Bourgogn dirac ho Majeste,
 Am eus bet godes dre va c'horf defandars,
 Ma zê en em renet din-me sur franchamant,
 Gant ar gondicion da recur e vue,
 Hac e meua prometeo sur deân qementse.

BOURGOGN.

Sire Roue Yon, me a anzae penos,
 Em eus bet alies troublet dêc'h ho repos,
 Dre an ocasion demeus va armeou,
 Oc'h eus bet recevet calz eus a zomajou;
 Hogen pa men dindan hé tominacion,
 Me bêo dêc'h rançon en ho tiscrecion:
 Me meus aour hac arc'hant ebars em zenzorieu,
 Da bêa an domaj am eus grêt en ho pro.

YON.

Ne meus qe a vorc'bet, Bourgogn, deus o rançon:
 Laqit-ân en sur-gambr, Otrou ar C'homt Anton;
 Dreist pep tra me o ped alc'hoit varneân;
 Evel mor bo amzer ni a vaço gantân.

AR C'HOMT ANTON.

Me rêi se, va Roue, ebars en ho requet:
 Alôn eta, Bourgogn, deut ganién ep aret.

Cuadul a ré: ascân d'ar ptiôn.

YON da Rened.

Chevalier an nopla a voe biscoas er bed,
 Ravezo biniget an heur hac ar momet:
 Ma zoc'h deut d'ar vro-mâ ho tud gentil ha c'hoi;
 Evit on delivra a zorn hon euemi;
 Rac me anzae arfan ez ê dre oc'h adres
 Ez ê laqet ar peoc'h bars em Rouantelez.
 Certen ho vaillantia a verit recompanç,
 Rac-se lavarit din ebars en dilijanç,
 Pctore recompanç a fel dêc'h diganién,
 Ha me ar royo dêc'h gant liberalite.

RENOD

Me, assur-dêc'h erfat, Roue nobb'ha paissant,
 Mar d'omp (dent) d'io servich' nê-ger evie ar' hant.
 Na da gavet saler ez omp' d'ensid'ar vro-mâ,
 Va zud-jentil ha m' evie o' servichas;
 Moyenant ma vezoc'h fidel d'io promesse,
 Ne fel d'emp' nep' saler digant' ho Majesté

YON

Ah! jantil Chevalier, mar deus er gristenes!
 Va septr, va charunen ha va Rouantelez
 A zo en ho pouyoar : c'honi d'leno fossedi,
 M'o curuno-Roue, mar qerit accepti
 Ho courach zo qer-bras, h' merit zo qer nobb,
 Ma tleit-u bea souveren var ar hopt;
 Ha ma na gavit qet e veê'h satisfiet
 Demeus ar servich-vad o' h'eus-u dan' rentet,
 Ma na garit ive accepti recompan;
 Me royp-dêc'h ho poss' a ar' hant' er valanq

RENOD

Me a rent dêc'h graçou demeus o' h' ofrou mad;
 A drugare Doue me meus en ti' va zad;
 Qement hac-a garan eus a gomodiet:
 Ne vanq din nemet peoc'h da jouissa anê.
 Mes pa velân c'haoc'h qement passionet
 Da vea liberal ebars en hon andret;
 Em eus c'haese da c'hduleu digant' ho Majesté
 En ho Rbuantelez ent placiq' a goste
 Da repui va zud' ha modeun som amdeb:
 Ze è a zeatromp digabêc'h vit' saler

YON

Ho coulen zo moubentidions anveritet;
 Hogen, den jenorus, apazê de o' sodet;
 Me rêy dêc'h a bresand castel rasq' Montoban;
 Unan a greva plaj' a noq' sup' er vromân;

Hac

Hac o caro fidel bepret entre vevir,
Evel pa vec'h va breur; bigen dec'h ne vanqin.

RICHARD.

Ni o trugareca, o Roue deboner!
Pa scordit eun dra zo demp qer necesser:
Oblijet bras omp dec'h p'oc'h eus ar vadelez
Da zont d'on repui en ho Rouantelez;
Hogen ni bromet dec'h entre vomp en bus
Dont da renta servich bepret d'o Majeste.

MONBANDEL.

Ne doutomp tam ebet eus ho fidelite:
Deut d'en em rafrechi, me o ped, Otrone,
Hac ember ni yelo assambles goude coan
Da velet ar c'hastel demeus a Vontoban
En deus c'hoant ar Roue da rei dec'h en presant
Meritout a rit-se hac oustpet amplamant.

NOUVEAU DIALOGUE

AR BRINCES CLERA, c'hoar da Yon, hac he Fat.

CLERA.

Clévit, va Faj bian, pa omp amâ hon d'adon,
Em eus desir da c'hout diganec'h eur c'hélaou
Hac eun dra a neve var sujet ar brezel:
Piou en deus delivret ar gêr eus a Vourdel?

AR PAJ.

Ato, Princes yaouanq, cassen Chevalieryen
A zo deut d'ar vro-mâ demeus ar Francisien,
O devez chasset Bourgogn hac e arme;
Mes eunan zo hanvet Renod eus anezt,
Ennes en deus an bet heuillet eur pennat-mat,
En deus-an qemeret dre nez ha dre gombat,
Ha rentet anean d'ar Roue prisonier.

O Doue ! va mestres, na brava Chevalier
 Ez ê ar Renod-se ! pebes den redoutet !
 Me garfe vec'h ho taou eur veach demezet.

AR BRINCES.

Assur mat, va Fajiq, e clêvet ac'hanout,
 Ez on dija charmet gant ar brud a Renod.
 Me garfe bea dign eur veach em bue
 Da zont da contracti gantàn va amitié ;
 Rac-se ta, va Fajiq, mar gallit e gavet
 Eun tuic a goste en eur placiq secret,
 Grit va gourc'hemennou da Renod humhlamant,
 Ha lavarit deàn e ven meurbet contant
 Da gaout an avantach da gomz en e gichen ;
 Lavarit deàn se ha non pas netra qen.

AR PAJ.

Princes nobl ha royal, c'hoar d'ar Roue Yon,
 Credit en assurance ebars en ho calon
 Me a rêyo moyen m'en em gomzet ho taou,
 Ha neuze ec'h alfoc'h conta ho secrejou.

AR BRINCES.

Grit eta, va Fajiq, hogen beet secret.

AR PAJ.

Nebon me a vezo, n'o pet qet a vorc'het.

Sortial a rrouñk

DECRET DIALOG.

AR ROUE YON *hac e suit a antre.*

YON.

Trugare va Doue hac ar Verc'hez Vari,
 Ez omp rentet bremâ, va zud, goel disourci,
 Pa omp victorius var hon adversourien,
 Dre vaillantis Renod hac e Chevalieryen ;
 Birviquen ne gusemp donet sur en nep'gis
 Da recompanç ane demeus o vaillantis.

HECTOR.

Vaillantis o deus grêt, certain me a gred se;
 Mes brassa recompanç oc'h eus-u grêt dêze!
 Me a gred, va Roue, oc'h meurbet maladret.
 Ma roit da Renod ar pez oc'h eus laret,
 Ha dezir oc'h eus-u ep arêti pelloc'h
 Da gaout eur Souveren da gomandi varnoc'h?
 Ma roit da Renod ha d'e dud Montoban,
 E vint mestr absolu partout var ar vro-mân.

AR C'HOMT DANJOU.

Qementse a zo guir, me a meus aon ive,
 Ma ve fortifiet Renod er c'hastel-se,
 Ne zouje da Roue, Prinç, Marquis na Baron,
 Na da zen a gement a zo bars en Gascogn;
 Rac gout a rit erfat ez int tud redoutet,
 Chevalieryen vaillant a gement a gafet;
 Ha ma fachse ouzoc'h Renod eur vech epqen,
 Ec'h alfec'h lavaret : adieu va c'hurunen.

GODEFROA.

Me gontest fermamant ar pes a leveret,
 Me voar erfat Renod zo eun den redoutet;
 Hogen me oc'h assur ê re nobl e galon.
 Da zont da gometi birviquen trahison.
 Renod zo den loyal, carget eus a furnes,
 Hac eun den oblijant, leun eus a vadelez;
 Ha pa rofaçh deàn castel caer Montoban,
 Ne rêyo nep insult biqen dêc'h er vro-mân,

HECTOR.

Ar pez a brometer a zo reç da zerc'hel :
 Peb den honest a zalc'h d'e c'hir bete merval,
 Dindan boan da vea passeet vit deloyal.
 Hogen me o supli da zonet da sonjal
 Penos mar doc'h ar mestr en ho Rouantelez,
 Ez ê Renod zo coa dre nerz ha dre adrea.

Gout a rit coulz ha me an desolacion.
 A voasur er vro-mâ dre grueldet Bourgogn,
 Hac a zo gant Renod qemeret prisonier,
 Ar pezh na vouijemp qet birviquen da ober.

MONBANDEL.

Pa oc'h eus, Otrone, lâret ho santimant,
 Me lâro va hini ive pareillamant.
 Rac-se ta, va Roue, mar oc'h eus c'hoant penos
 Ne droublfe qet Renod hac e dud ho repos,
 Me roy dêc'h eun avis demeus a importanç:
 N'oc'h eus freinet tachout da ober alianç
 Ebars entre Renod hac ho c'hoar ar Brinces,
 Neuze-e viot mestr en ho Rouantelez;
 Rac Renod o velêt e vezoc'h aliet,
 P'o po iœt dêar ho c'hoar bropr da bried,
 En devo evidoc'h eur respet spicial,
 Ha n'o privo biqen demeus ho tron royal.

YON.

Assurit, va mignon, guir e a leveret,
 Me am boa qementse pel a zo em speret;
 P'oc'h eus-ân concluet e ret a beb coste
 Tachout ma vezo gret alianç entreze.
 Renod a zo den nobl hac eus a galite,
 Va c'hoar zo eur brinces ha merch da eur Roue:
 Ennes zo eun demel hac a gavan sortabl,
 Hac a gred din ive a ve sur profitabl.

Da Renod, peñsi a antte gant e tuit

Pa garfoc'h, ni yêlo, va mignonet fidel,
 Bremâ oll assambles da visita r'c'fastel
 A, maus me promet da rei e presant dêc'h.
 Ne meus tuch da zoui nepisort drouc tiganec'h.

RENOD.

Me a bromet aman d'êc'h Majeste royal
 E meus bet tete-hen-hano eun den royal,

Me reqet gant Doue eus a greis va c'hañon
 N'em bo c'hoant birviquen da ober trahison.
 Evidomp da vea banisset eus a Franç.
 N'en domp qet trahouyew, tud a voal gonciang.
 Rac mar am eus lazet Bertelot, niz ar Roue
 Ebars en e bales, em boa sujet da ze.
 Rac va sqei a eure, ouspen va zifia,
 Ha me sur evit guir ne farcis qet outa.
 Me zigoras e betu, m'en anzañ franchamant,
 Nonpas dre drahison, mes em c'horf defendant.
 Setu antieramant petra e ar sujet
 Ma zomp da Charlamagn qer bras enemtet.

MOÏS.

Mes davantach ze c'hoas, Sire Roue Yon:
 Deus hor fidelite mar oc'h eus nep soupçon,
 Ha mar oc'h eus regret da vea prometet
 Demp castel Montoban, ni n'oc'h obbiomp qet
 Da ober netra tout enep d'o polontez,
 Goell e ganemp quitat crenn ho montanetez,
 Ha ne chompomp eoni pelloc'h na de ha mor,
 Qent evit ma vemp gos da droubli ho repos.

YON.

Ah! va mignonnet qer, na gomzit qet na z'er,
 Ne dquetan tam zhet eus ho fidelite,
 Hogen eta, Renod, dre ma zoc'h va mignon
 Emeus c'hoant d'ober dec'h eur proposicion
 Aman en ho prezang ha dirac ho predeur.
 Me a zisc'teryo dec'h ep areti nemeur.
 Qen charmet e an dud ganec'h oll er vro-mâ,
 Balamour d'o c'hoarj, ha me gant ar c'henfa,
 M'o deus c'hoant ha desir oll demp'us a eur voez
 E rafac'h ho fortan bars em Rouantelez,
 Balamour ma zoc'h tud vaillant ha redoutet,
 Ha capabl'ou en difen'ous hon enemiet.

Rac-se etz, Renod, mar. qarët cönsanti,
 Me a meus concluet donet d'o timizi
 Da Glera, va c'hoar bropr, eur brinces ar gæra
 Zo bet ganet biscoas, m'oc'h assur, er bed-mâ.
 Me roy en argoulou dêc'h castel Montoban
 Hac eun Duche antier da zont da jouissân.

RENOD.

Allas! me zo indign demeus an-henor-se
 Da zont da eureuji merc'h uniq eur Roue.
 Me zo eun estranjour, banisset eus va bro,
 N'en don qet ingal dei en ligne na madou;
 Ha gouscoude, Sire, pa zoch delibaret
 D'ober din eun enor ha ne veritân qet,
 Me a zo prest ha pront da heuill ho polonte,
 Gant ma vo ar Brinces contant demeus a ze.

YON.

Ma na dê qet contant, ni rêyo dei beân.
 It-u prest em reqet, m'o ped, pajiq bian,
 Da lavaret d'am c'hoar dont amân d'am c'havet;
 Pa vo deut or bete e clêvo ar sujet.

AN EIL PAJ.

Roue nobl ho vaillant, gant joa bras em c'halon;
 Me rêi en ho reqet prest ar gomission,
 Rac me gred ar Brinces pa glêvo ar sujet
 Me oc'h assur erfat e vo rejouisset.
 Me ya da bartia ractal, pa zê ho crad,
 Credi a ran e teuy ganeme troad-ous-troad,
 Monta rada vit ar Brinces; eun nebeut goude ec'h antre gant.

RENOD.

Salud, Princes yaouanq, gant carante barfet.

CLERA.

Ho servicheres humbl, Chevalier redoutet.

YON.

Orsus eta, va c'hoar, setu amâ ar re

O deus on delivret, a drugare Doue,
 A dre daouarn Bourgogn hac a Sarazinet,
 O devoa en antier ar vro-mâ revinet;
 Ispicial Renod a zo'o c'habiten,
 En deus bet qemeret Bourgogn e-unan crenn,
 Ha rentet anean em dominacion.
 Rac-se larit, va c'hoar, ho resolucion,
 Petra ê ar saler a verit da gavet;
 Just ê ha rêsonabl e ve recompanset.

CLERA.

Ne gredàn qet e ve, erve va fantazi,
 Netra tout er vro-mâ dign d'e recompansi.
 Impossubl ve da zen laret gant guirione
 Pes desolacion na pes calamite
 A voa grêt en Gascogn gant ar Sarazinet;
 Hac ê an den vaillant-mâ en eus on delivret;
 Rac-se ne oufen qet petra ve sufisant,
 Dign d'e recompansi ha d'e renta contant.

YON.

N'en dê qet difcil, va c'hoar, e gontañi;
 Ê ma en ho pouvoar, mar qarit consanti;
 Rei deàn recompans demeus e servich, grêt:
 Ne zezir netra tout nemedoc'h da bried.

CLERA.

Allas! me zo indign eus eun enor qer bras
 Da eureuji eun den demeus eur seurt couraj;
 Gouscoude, mar dê ze lavaret gant Doue,
 Me a zo prest bepret da heuill e volonte.

RENOD a dosta da Glera hac a lavar dei:
 Ha me, Princes yaouanq, a lar ar memes tra
 Pa on bet inspiret da zonet er vro-mâ
 Da renta dêc'h servich demeus va oll-pouvoer,
 Ne fel dîn nemedoc'h evit ya fried qer.

Grêt clos an demezi, me a veñ se dija;
 Demp' eta d'an Ilis gant calz demeus a joa,
 Gant pep solanite, ma vezint careujet;
 Ha neuze ni yêlo gant enoe ha respet
 Da gundui anê da gastel Montoban,
 Elec'h ne vanço de netra tout ar bed-mañ.

UNNEC'ET DIALOG.

CHARLAMAGN *hao. e suit.*

CHARLAMAGN.

Me lar dêc'h; Otrone, Prinçet ha Baronet,
 E meus calz a chagrin hac impaciantet
 En defot ne allân donet d'en em venji
 Eus a vibien Emon hac ho c'hender Moji.
 Me a sonje penos pa voaint assiejet
 En castel Rochefort, e vjstnt qemeret;
 Gouscoude o devezs grêt moyen d'en em denn:
 Ne d'alse qet e nac'h, ret e vent sorceryen.
 Neuze va niz Roland hac ar princ Olier
 Ne velân qet ive e vent êru d'ar gêr.
 A voa ôt da Gologn evit rêi ar chasse
 D'ar bayanet a voa o ruina'r vro-se.
 Rac-se ez op doaniet p'a n'o guelân ari;
 Me varvo gant glac'har, mar be lâzet va ni.

NEM.

Evit mibien Emon me bromet dêc'h erfat
 Oc'h eus ar vench-mâ rentet en eur goel stat;
 N'o deus qet a bouvoar da ober insult dêc'h,
 Na den n'o repuo, m'oc'h assur, en nep lech;
 Ha dre ar voyen-se e vezint oblijet
 D'en em aopmei dêc'h, Ampettur redoutet,

Ouspen

Ouspen ho niz Roland hac ar prinç Olier,
 Ne vezint qet goassa ebars en nep qartier,
 Tud just a so capabl da zifen o bara;
 Nep n'em froto oute né c'honeo netra...
 Mes m'o guel oc'h antren pa gomzan anêze,
 Hac eun den robust bras da brisonier gante,
 Autre a reont gant o frisonier,

CHARLAMAGN.

Ah! daou Brinç jenerus, deut mad sur raveet.
 Mes, pion ar payan-ze oc'h eus-u gemeret?

ROLAND AR FURIUS.

Oh! Monarq redoutet! va Eont, va Roue,
 Ni a c'houlen pardon digant ho Majeste,
 Mar domp bet negligant da laqat en efet
 An urz, an ordrenanç ho poa demp-ni roet;
 Mes dre vouir Brovidanç zo bet demp favorabl,
 E credan on eus grêt eur veach profitabl;
 Rac ar bobl a Gologn a voa persecutet
 Continuelamant gant ar Saraziniet,
 Hac on eus bet ar chraç expres eus an êvou
 Da laqat c'heas anê en repos en o bro,
 Ni on eus chasheet ar bayanet mechant,
 Laqet eur goel nombr bras anêze da neant,
 Ha rentet o Roue da veza tributer
 Dê'h entre ho taouarn evêlse prisonier.

OJER-DANQA.

Ravezo biniget an heur hac ar momet
 Ma zoc'h, daou brinç yaouanq, var ar bed-mâ ganeq;
 Rac c'houi en assuranc a meus sonj vo ar re
 A zeuy da laqat Franç ebars en liberte.

ESCOFORT, *Prinç sarazin.*

Ampereur Charlamagn, pa zon en ho pouvoer,
 E c'havouan penos ez on ho prisonier,
 Hac a anzaô ive e meus bet domajet.

Y

Me lavar dêc'h eun dra hac a zo guir avoalc'h :
 Ma ve c'houi a alfe cavet deân eur marc'h
 Hac a ve sufisant ha capabl d'e zougen,
 Ec'h alfec'h difia oc'h oll adversourien.

CHARLAMAGN.

Ah! pebes jouissanç zo ebars em c'halon
 E clêvet ho comzou, Olier va mignon!
 Rac conclui a rit erve a zeblant din,
 Penos ne zefot qen nemet eur marc'h d'am ni
 Evit bea eur yech capabl da zistruja
 Qement sort adversour a meus var ar bed-mâ;
 Hogen en pe fêçon, Otrone, larit din,
 E ve choazet eur marc'h capabl evit va ni.

OLIER.

Me rêy dêc'h conseil vad var ze bremâ-zouden :
 N'oc'h eus nemet qemen oc'h oll Chevalieryen,
 Ha leveret deze penos oc'h eus calz c'hoant
 D'o goelet o redec oll d'ar voulet arc'hant;
 Ha mar qarit ive atribui eur pris
 D'ar c'henta Chevalier a vo en pen al lis:
 An nep en deus marc'h mad en disquelo neuze,
 Hac e refoc'h ho choas evelse, va Koue.

CHARLAMAGN.

Ep mar, Olier gêz, comz a rit gant rêzon :
 Me aprou ho comzou evit conclusion.
 Rac-se e comandân d'am oll gavalliri,
 Qercoulz demeus a Franç vel eus an Itali,
 Da zonet var ar lis da redec assambles,
 Ma yelin qement marc'h zo em Rouantelez.

Da Roland, peini a antres

Ah! va niz qer Roland, va brassa esperanç,
 Diouzoc'h e tepant ar gurunen a Franç :
 Laret ê din penos, ne vanq dêc'h netra qen
 Nemet eur marc'h a ve sufisant d'o tougen,

Rac-se brema-zouden e meus grêt eun edit
 Ma vo-choezet eur marc'h dign demeus ho merit;
 Rac qement Chevalier zo em Rouantelez
 A velfoc'h var ar plac ho redec assambles;
 Rac me zeuy da laqat ebars en pen a lis
 Va c'hurunen alapuret ha non pas qen sort pris;
 Ha qenta Chevalier a allo e zizàn,
 Mar d'on Roue en Franç me e royo deàn;
 Mes evit caera marc'h a melin var al lis,
 M'er preno dêc'h, Roland, cousto din pris pe bris.

ROLAND.

Amperear puissant, Monarq ar Francisien!
 Ne veritis biscoas na ne rin birviqen
 Digant ho Majeste qement a vadetez
 Evel oc'h eus din-me temoignet alies.
 Hogen me en toue, en fe da Chevalier,
 Va c'horf ha va buç, va madou en antier,
 A zo en ho servich eus a greis va c'halon:
 Me garfe renta dêc'h peb satisfacion.
 Rac-se ta, va Eont, mar deus den er bed-mâ
 A ve qem insolant bet d'o tisoblija,
 Me zo prest da vonet d'en em venj aneze:
 Nep zo adversour dêc'h a zo dime ive.

CHARLAMAGN.

Ne c'houlennàn ouzoc'h nemet eun dra, va ni:
 E rofoc'h din sicour da zont d'en em venji
 Deus a vibien Emon, o deus va ofancet
 Ebars en eur fêçon a zo choquant meurbet.

ROLAND.

Ma plichfe gant Doue em be me ar faveur
 Da gavet dre rancontr Renod hac e vreudeur,
 Me a iselafe deze o aroganç.
 Lavarit din hac int a zo bepret en Franç.

Alies a yeach calz eus o sujedet ;
 Evit se, gouscoude, e meus an esperanç
 O po ar vadelez, Monarq bras eus a Franç,
 D'am receo en ho crac, va sujedet ha me,
 Ha me a bromet dêc'h epad va oll bue
 Ni deuyo doch anzao evit Superieur,
 Hac e pêfomp tribut peb bloa dêc'h, Ampereur.
 Me bromet davantaj ive da virviquen
 E teufomp da lezel en peoc'h ar gristenien,
 Ha va oll dud ha me a vezo badeet,
 Mar roit ar chrac-mâ, Ampereur redoutet.

CHARLAMAGN.

Pa ve louarn er pech e lavar familier :
 „ Va lezit da vont quit, ne zebrin mui ho yer.
 C'houi ive, Escofort, a lar, pa oc'h tiset,
 Penos ne valtrefoch mui ar gatoliquet :
 Guir avoalc'h a larit, me ampecho ze dêc'h,
 Rac re a afrontchou a meus bet diganêc'h.

AR CHEVALIER OLIER.

P'en em rentas Escofort d'ar Princ Roland ho ni,
 E pedas ac'hanomp gant peb sort courtoasi
 Da bedi ac'hanoc'h d'en trei gant doucter,
 Ar pez or boa, Sire, prometet da ober.
 Rac-se, va Ampereur, mar qavit avantach,
 Vo red e vadei, rac demp er prometas.

CHARLAMAGN.

Va mignon Olier, Princ nobl ha jenerus,
 Glac'har zo em chalon o tonet d'o refus :
 Goulennit, me o ped, diouzin eun dra all,
 Rac evit Escofort n'en de qet den loyal.
 Me meus-an aprouvet en calz a fêconiou ;
 Mes pa meus-an tizet, bremâ ni n'em gonto,
 M'b ped, va niz Roland, laquit-an er prizon,
 Ha pa allimp vaqi, ni glêvo e rezon.

ESCOFORT.

Be a meus peadra da béa va rançon ;
Roit dia diana Paris evit prizon.

ROLAND.

Va Eont, me réyo prest ho comandamant :
Deut eta, Escofort, d'ar prizon prontamant,
Se ne ampecho qet hac Olier ha me,
Na dachfomp, mar gallomp, m'o po ho liberte.

CHARLAMAGN. Mour ara d'ar prizon.

Lavarit din, m'o ped, Prinç vaillant Olier,
Dre'r péz ma meas ennoc'h fianç particulief,
Ar visione dirac va Baronet ha me :
Penos n'em gonportet Roland bars en arme ?
Hac én n'eus disquet e vezo eur veach
Eur Chevalier vaillant ha den eus a gouraj ?

OLIER.

Me lar en guirione, Ampereur puissant,
Penos n'en don qet dign da gomz eus a Roland.
Aboe ma é creuet ar bed-mâ gant Doué,
Ne voe goelet eur den qet jenerus hac én ;
Rac-rembignet en deus en calz a feçonfou
Ez é favorizet memes deus an envou.
Pa voa an daou arme renjet a bep coste,
E saillas varneze evel eul leon goe,
Hac e yaz e-unan da gaout e enemf.
Biscoas n'em boa elevet eur sort esclam ha cri
Evel a voa partout dre'l lech ma tremene,
Gant ar Sazinet o c'houlent o bue.
Rac-me er promet dec'h, hac a glêf hac a zec
E lazer bayanet eus eun tu a zruillou ;
Dre'l lech ma tremene nemet corfou maro
Ne voeljach var ar plac vel e fear al loeou.
Eu eur gir, me lavar mar domp bet triumfant,
Ech atribuomp se da vaillant Roland.

RICHARD A NORMANDI.

Ne medint qet en Franç, a ze oc'h assuràn;
Daouest pelec'h e maint en em guzet breman.

ROLAND.

Nemet ét vent en ên p'en calon an' d'ouar,
Me dizo anêze eun tu, na laqit mat,
Me a meus pel a zo ciêvet comz aneze;
Terrubi e ven joaus d'en em aptou bote.

CHARLEMAGN.

Sortiomp eus ac'han, Otrone va Frinset,
Hac it da brepari pepini e ronset;
Hast a meus da velet o reded assambles
Qement marc'h courajus zo em Rouantelez.

Ar Roue a zorti, hac e dud a ya da brepari o c'hezec.

DAOUZECVET DIALOG.

AR ROUE YON *hac e suit.*

YON.

Brema, va c'hoar Clera, setu c'houi eureujet
D'eun den ar puissanta a gement a gafet,
Hac evit argoulou qemerit Montoban,
Unan a vraya plaç a gafet er bed-màn;
Rac-se e supliàn an eil hac egile
Da veva en doujanç ha carante Doue.
Pratiqit ar vertu hà lezit ar pec'het,
Hac ec'h êfoch erfin da bales an Drindet.
Me a ya d'o lezel en peoc'h hac en repos;
D'ar gêr eus a Vourdel e fel din mont fenos.
Adieu, va c'hoar, va breur, hà d'êc'h oll, Otrone,
Doue, d'o menteno oll en prosperite.

RENOD.

Ah! Roue deboner evel eur Salomon,
Ma ve permettrez din disquel d'êc'h va c'halon,

C'houi a velle enai gravet an amitie,
 A meus-me evidoc'h, va Fring ha va Roue,
 Guir ê me voar erfat ne oufen get james
 Dont da satisfa avoalc'h d'ar vadelez
 Oc'h eus, Roue vaillant, evidon temoignet,
 Ep bea gouscoude e nep gis meritet;
 Hogen me bromet dêc'h, ha va braudeur ha me,
 Ha qement den a zo en hor posterise,
 A zo en ho servich en heur ma c'houlenset.
 Adieu eta, Sire, dre garante barfet.

CLERA.

Adieu, dêc'h va Roue, va breur get ha guirion;
 Me o trugareca eus a groisva e'halon
 Demeus ho madelez da vza procuret
 Din-me sur eur fortun zo meurbet d'am souet.

RICHARD.

Adieu, Roue vaillant ha leun eus a'furnez,
 Ni o trugareca demeus ho madelez
 Da vza repust ac'hanomp en ho pro;
 Mes mar en implijit ni o satisfo.

YON.

Adieu, Compagnonez ebarc en jeneral.

GUICHARD.

Ha dêc'h-u ive, Sir, dre eur galon loyal.

Ar Roue Yon har e int a'forti.

MOÏS.

Pa velân sortiet e dud hac ar Roue,
 Me meus da gonta dêc'h eur c'hêlon a nave
 Rac gout a rii penos e c'houe dre va ardou
 Qement qêlon a zo er Rouantelezou.
 Me lavar dêc'h penos er gêr eus a Baris
 E zeus bremâ rancont da ober vaillantis.

Ar Roue Charlamagn a ra en her termen

Assigna assables e oll Chevalierycn,

Ha neuze e laqay ebars en pen al lis
 E gurunen alaouet d'ar c'henta evit pris :
 Da choas marc'h da Roland e ra Charlamagn se,
 Me gred ar marc'h Boyard a blichjfe d'ar Roue.

RENOD.

Lavarit din, m'o ped, va c'hender qer Moji,
 Ha ni a risq netra evit antrepreni
 Mont ive da Baris da redec ar gurun :
 Boyard e goneo assur, mar gra nicun.

MOJIS.

Ia sur, va c'hender, me a bromet dêc'h se :
 Mar qarit o pezo curunen ar Roue,
 Evit disquel erfat d'e varonet hac en
 E ma mibien Emon c'hoas ebars en bue.

ALARD.

Eun dra dificil bras sur a antreprenet ;
 Mar deomp da Baris e vimp anaveet.

MOJIS.

Orsus ne c'houlennân nemet Renod ha me
 Hac ar marc'h qer Boyard da ober an drase,
 Evit caout curunen an Ampereur Charles,
 Hac ober deân c'hoas confusion ha mez.
 Boyard a renq qenta bea livet en guen,
 Me o créyo yaouanq ha me vo ansien
 Pa viomp evelse hon tri contreferet,
 Me bromet dêc'h erfat ne vimp qet anaveet.

RENOD.

Me a zo contant bras, Mojis, da vont ganêc'h,
 Va c'horf ha va bue a aparchant sur dêc'h ;
 Me meus an esperanç pa vezimp assambles
 Ne oufemp qet cavet drouc-avantur james.

CLERA.

M'o ped, va fried qez, dre eur guir garante,
 Na dit qet dreist pep tra da expos ho pue :

Chomit

Chomit ebars en petc'h er gêr gant ho predeur,
Rac aon na arufe ganêc'h nep sort maleur.

RENOD.

N'o pet qet a vorc'het, va fried, me o ped,
Ni zistroyo qer yac'h evel ma veomp êt.
Adieu dêc'h, va fried, va breudeur ha va zud;
Chomit en Montoban ha ne rit qet a vrud.
Ne lavarit da zen pelêc'h e vezimp êt,
Gant aon dre draison na vemp-ni discuillet.

CLERA.

Adieu, va fried qez ha va c'hender Moji,
Qen a vezoc'h distro ne vin qet ep sourci.

Renod ha Mojis a ya da Bariz.

TRIZEVET DIALOG.

CHARLAMAGN *hac e suit.*

CHARLAMAGN.

Certen sur, Baronet, tostet a ra an de
Ma velfor en Paris calz a solanite.
Biscoas ne voe guelet en Rouantelez Franç
Eun de qer solanel na qer bras conseqanç
Evel a celebrin en ho reget, Roland,
Dre ma zoc'h-courajus hac ive den vaillant.

AR C'HENTA PAJ.

Gant ho permission, Ampereur redoutet,
E larin dêc'h eun dra dirac ho Paronet,
Peini a meus bet clêvet brema-zouden;
Me gred em zamalfac'h ma noc'h averisfen:
Clêvet e meus laret penos mibien Emon
Ha o c'hender Mojis zo ebars er Gascogn,
Hac int fortifiet ebars en eur c'hastel,
A zo entre Toulous hac ar gêr a Vourdel,
O deus bet a bresant digant ar Roue Yon,

X

Vijubbe gendret ar Sarazin Bourgoin.
AN EIL PAÏ.

Nen dê get contant c'hoas, an traitour fal Yon,
De boua repæet ar pèvar miab Emon,
Ma zê bet gen hardi cavèt an insolanc,
Da sont da gôntracti gante eult alianc:
Renod zo eultujèt gant pèp solante
En deyou trestinèt da choar p'rop ar Roue,
Neuze en deus roët deze en argoulou,
Eur c'hastel ar c'haera er vro deus ar Poetou:
Biscoas mibien Emon ne voent qer suffisant
Evel arse an de Ampereur puissant.

CHARLAMAGN.

A possubl ve, Yon, e ves bet gen hardi
Da receo en da vro va brassa enemi!
Mar doud qer traitour ze, c'esten mar don Roue,
Me rêi da zistruja, mibien Emon ha te.

SALOMON.

Me lar dèc'h, Ampereur, ma na laqit ever,
E réyo demp Renod confusion ha mez.
Me gred ez é capabl da zonet gant Boyard
D'ar gêr eus a Baris, ep bea tam eouard;
Ha mar en em laqa da reded ar gurun,
E teuyo d'e c'honit assuret dreist nicun.

CHARLAMAGN.

Ret é laqat remed ebars en gementse.
Richard a Normandi ha c'honi ive, Nême,
It a taou em reqet var hent bras Orleans;
Hac examinuit tout qement a deuy en Franço;
Ha mar guelit Renod nâ qeneubet Moji,
O tonet da Baris, roit prest d'er gout dln,
Ma clachfomp ar voyen evit o chemeret;
Qen a vint em pouvoar ac va get divort'het.

RICHARD A NORMANDI

Pa bliji ganêc'h, Sire, on deputi da ze
Ni en em aquito gant peb fideho;
Rac me er promet dêc'h, mar deu mibien Emon
Dar gêr ens a Baris er sort ogasion
Ni a voerzo deze o amzer dremenet;
Rac sur mar baleont e vint anayaet.

NEM.

Gant ho conje, Sire, ni ya d'or c'hevridi
Da c'hout ha ni allo rancontr oc'h enemi.

CHARLAMAGN.

Ojer ha Salamon, c'houl yel en pen al lig
Hac evel tud prudant deut da ober justic;

Arabat e ye grêt triehiri da nicun:
Da hep e goneo dellvrit va c'hurun;
Disquet din erfar p'rou en deus caera march,
Ma prenin anean, pa ve din qer avoalc'h.

OVER-DANOA.

Ni a rei' qementse, Sire, en ho reget.

CHARLAMAGN.

Demp dien em Brepaz, m'o peb, va Baronet.

PÉVARZEC'ET DIALOG

RICHARD A NORMANDI ha NEM

NEM

Ermao pal d'omp repu en hent-bras
Eur plad garem p'odet sevit doner em Franc
Hogen diavis omp chont da goll an amzer;
Ne velan e g'ont peyasant o Chevalier
Rac-se, mar am s'hted itoc'h a'omp vas por d'his
Buanna ma c'hal fomp idare da Baris.

RICHARD A NORMANDI

Arêomp, Dus a Nem, me omped vaden qer

Rac me a vel o tont en hent daou Chevalier;
Unan en deus eur marc'h zo caer dreist-ordinal;
Penevert ma voa goen oc'h Boyard vev anval.

NÉM. Da Renod a Mojis.

Bonjour, Chevalieryen, beitu evêlse?

MOJIS.

Ez comp da Baris da ober eur bale,
Da velet eun deves solanel bras meurbet,
En deves ar Roue a glévàn assinet.

RICHARD A NORMANDI.

Ia da, Otrone, c'houi a velo ember
Ar pes n'oc'h eus guclet pel zo eus a amzer.

NÉM da Mojis.

Lavarit, den ancien, pa zit dre ar chanton,
Ha c'houi oc'h eus clêvet comz a vibien Emon.

MOJIS.

Ia clêvet avoalc'h amens comz aneze,
Penos ez int capabl d'ober faç d'ar Roue.

RICHARD A NORMANDI.

Me a garfe Mojis hac e gender Renod,
Aze el léc'h ma zoc'h, evit cant scoet d'am lod.

MOJIS.

N'en dint qet qen diot d'en em foura en Franç;
Gout a ouzont pelec'h monet da glasq o chanç.

NÉM.

Piou an den yaouanq-mañ zo qen tesrubl montet?
Ne lavar gir abet; mud ê sur, me a gred.

MOJIS.

N'en dê qet mud, Otrou, mes evit e gomzou
N'en dint qet ententabl nemet da dud e vro.

RICHARD A NORMANDI.

Clêvit ta, camarad, gant ho marc'h caer ha goen,
Mar qerit e verza, me er preno certen.

RENOD.

Me a ya da Baris ha ma Cheval et moa,
Pour gonn, mon signior, la courone du Roa.

NEM.

Pateh toud bet er scot, lavar, qos' lorehne,
Na buzout na gallec nac tye brezonec!

MOIS.

M'o ped' h'e excusi, Otrou, mar plij ganech,
Va ma' a zo yabouq, n'en de bet en ep lech;
N'en deus get disqet c'hoas expliga e gomzou,
Hogen gant an amzer me a gred e voezo.

RICHARD A NORMANDI.

Deut eta da Baris ha ni yel assambles.

MOIS.

Demp eta, Otrone, pa e ho madelez.

PEMZEVEZET DIALOG.

; OIS CHARLAMAGN ha ma sats

CHARLAMAGN.

Eh bien, Otrone, ha c'houi oc'h eus guelec
Den o tout da Baris eus hon enemiet?

RICHARD A NORMANDI.

N'on eus guelec in ebars En guirione,
Nemet daou estraffour a zo deut da vale
Hac omp deut tite an hent, ma lavarent ive
E teuent da Baris vit ar solante

CHARLAMAGN.

Grêt e meus, Otrone, expos va c'hurunen,
Ni a velo embet guchira roncelasen.
Mes me vel o tonet n'ombr a gavaliti,
Souden ni a velo penos vo ar c'hoat.

FOUGES.

Setu ni, Ampereur, tout en em b'ecparec.

Prest clos evit bale en heur ma comandet.

CHARLAMAGN

Sonet eun tol trompill evit ma ar signal
Ma velin o reded an ollan jeneral.

Son a ra an trompillon. At tounea gomzoc. Ar Roi
ad a admir Boyard livet en goen, p'ini a voa chomet varlerc'h.

SALOMON.

Ar marc'h goen, Ampercur, e ar mestn aneza
Biscoas ne velis loen o vont gen pum hac en.

CHARLAMAGN

Gantan e zai ar pris certen erve velan;
Hac en chomet varlerc'h setu an ar hentan.

SALOMON

Clévit ta, Chevalier, tet e ober justic,
Rac c'houi, erve velan, e a verit ar pris;

Dalit ar gurunen pa och deut de gonit,
Comzit ous ar Roue qent vit ma véloc'h quit.

RENOD

Me barlanta gan an roue ma hac a garo;
Hac erve e gomzou me sur en responto.

CHARLAMAGN

Deut aman, Chevalier, ma clévin ho soare,
Me gred erfet ez och eun den a galite;

Hogen en assuranc mar doch den vertuzus,
C'houi och eus id'ou tungen eus marc'h zo souzjust.

Rac-se lavarit din, m'o ped, va mignen coant
Ha c'houi er guerizc din evit dougen Roland.

RENOD

Mar doch yar var a marc'h evit dougen ho ni,
Clasqit eun all, Charles, n'o po qet va ini.

Ia, pa sofec'h din goenon ho taoulagad,
Me a meus coulza c'houi ezom eus sur marc'h mat.

Rac me a zo Renod ha Boyard e va marc'h,
Me a meus gonnes ho surunen survalc'h.

Me zispenno anei ha bea soudardet
 Vit ober dech Brezel ha d'och oll Baronet.
 Renod a achap gant ar gurunen.

CHARLAMAGN.

Oh! va zud, sailla oll varlerc'h an den mechant;
 Mar mir va c'hurunen, me a varvo present.

IDELON. Mont k'ont var e lerc'h

Achabet e Renod an den fal-inhumen!
 Me gred e an diaoul a zo ous e zougen.

CHARLAMAGN.

Ah! den abominabl, execrabl hac impi!
 Birvien ne Vouffes dont mui dam ofanci
 Evel ma cheus bet gret breman, den deloyal,
 Pa cheus din-me laeret va c'hurunen royal.
 Evidon-me a ell detesti va maeur:
 Me garse birvien ne vijen Ampereur.
 Evit ma na gavan cure dam chonsoli,
 Me a gred e varvin gant ar velanconi.

ROLAND.

Va Dont Ampereur, mignon ar Francisien,
 Hac Impaler guition var ar bobl nobl Romen,
 Confortit ho calon humblamant me o ped;
 Vit bout ho curutien gant Renod anlevet,
 Biscoas ravissamant vel ennes na goustas
 Qen qef d'ar bobl a Droa, a Rom hac a Cartaj,
 Evel sur ma vezo e gurun da Renod.
 Daouest peget fur e, en deus gret eun tol zot;
 Pa e n'em degiset evit on afronu.
 Ma vije n'em roet da anaout demp-ni,
 Ni or bize miret hac ouz Mojis hac en,
 Daouest d'o oll ardou ha d'o subtilite,
 Penos ne ftrijont james va c'hurunen,
 En drouc dispit dese ha d'o oll diaoullien.
 Mes evit nep fortun ret e n'em gouraji,

Ha c'hoas clasq ar voyen vit en em gonforti;
 Rac-se ta va Eont, crenyait ho calon,
 Me rêy dêch en em venj eus a vibien Emon.

C'HOUEZEC'VET DIALOG.

CHARLAMAGN *hac e suit.*

AR CHEVALIER OLIER.

Quement-ma a allomp oll da atuibui
 D'an ard diabolicq eus ar sorcer Mogi,
 A voa n'em degiset evel den ancien,
 Renod a voa yaouanq ha Boyard a voa goen,
 Ha pa voant evelse o zri contrefeset,
 E voa impossubl demp o bea anaveet,
 Mes evit qementse na gollomp qet couraj,
 Ni a verso dêse eur vech o friponach.

IDELON.

Mac'h euilfac'h va avis, Ampereur Charlamagn,
 Ec'h êfec'h d'ar Gascogn ep ober tam bragagn,
 Gant eun arme ponner evit tenna reson
 Deus ar sorcer Mojis hac a vibien Emon.

CHARLAMAGN.

Ar resolucion a so grêt, va mignon,
 Rac birviqen james ne ra joa va c'halon
 Na vin en em venjet eus an dud milliget
 O deus disenoret me ha va Baronet.

GALERAN.

Hon oll gontantamant hac hor brassa soûet
 Ê sur oc'h asista, Ampereur redoutet,
 D'en eur venj gant justic eus a vibien Emon,
 O deus oc'h ofancet en lies a fêçon.
 Birviqen ne oufen nompri pegen lies
 O deus bet abuset demeus ho madelez;

Rac

Rac pa lazaz Renod ho niz prop, va Roue,
 Elec'h goulen pardon digant ho Majeste,
 E voe qen orgouillus da zével eur c'hastel
 Gant resolucion da ober dêc'h brezel.
 Ebars er c'hastel-se e voe crouget Grifon
 Ha diframet Hernier ep tam remission;
 Ha pa ne voa en Franc nep sourci a Renod,
 E velân ez ê bet qen efrontet, qer sot
 D'anlevi'r gurunen dre eur friponeres,
 En esper ober demp confusion ha mez.
 Rac-se e concluân Renod hac e gender
 A die bout diframet ebars pêvar gartier.

CHARLAMAGN.

Orsus n'o goutdrouzomp pelloc'h dre or c'homzou,
 Mes greomp dê santout puissanç hon armeou.
 Alon eta, va zud, ret ê epqen apel
 Bremâ zouden vantant bale oll var Bourdel,
 Da laqet ar siej var castel Montoban:
 Ni ranqo en aprou zbars tri de amân.
 Dêc'h-n, va niz Roland, pa n'en doc'h qet couârd,
 E roân-me ar soign demeus va avan-gard:
 Conduit anezi bepret gant guir galon,
 Ha grit comz ac'hanoc'h en douar ar Gascogn.

ROLAND.

Majeste redoutat, me o trugareca;
 Ous ho comandamant me a meus calz a joa,
 Rac pel a zo e meus desir bras em c'halon
 Da zont d'en em aprou ous bugale Emon,
 Dreist pep tra ous Renod a zo ar mab ena,
 Hac a zo brud partout er bed eus anea.
 Mea garfe em be digant an en ar c'hrac
 D'en em gaout en batail gant Renod faç a faç,
 Choui a velfe neuze, Baronet eus a Franc,
 Donet da iselât deân e atoganç.

Y

OJER-DANOA

Me bromet d'ach, Roland, en presanc Charlamagn
Qent, evit ma vezo finisset an c'hampagn
E vo n'em bresantet d'ach, an occasion
D'en em aprou avoalch, ous bugale Emon.

ROLAND.

Rac ma int ho qerent, Ojer, e o meulet?

OJER.

Ne laràn d'ach netra na yelfoc'h an efet.

CHARLAMAGN.

C'houi, Ojer, pa o'h camarad da Roland
Cunduit an avant-gard, gantan, pargillamant,
Fouges ha Ganelon, Galeran ha Ripus,
Idelon, Isakar, c'houi zo tud contras
Rac-se me o supli da vonet gant va h
Hac evel tud vaillant deut oll, d'er secondi,
Evit m'or bo ar c'hrac eur veach gent mervel
D'en em veni demoqs y'adversourien mortel.

ISAKAR.

Ni a zo, Amperreur prest da oboissa.

CHARLAMAGN.

Sonit an trompillou evit en em renja,
Se arer an trompillou hac an tabourinou, hac a partier evit Gascoga.

SEITE ET FIN DE ALLOU

CHARLAMAGN hac e suit.

ISAKAR.

Me gred parfetamant, Amperreur redoutet,
Ez omp bremâ assur tost da Vourdel reniet
Hac me a vel duont castel caer Montoban,
Hunan a greva plas so ebars er bed-man.

CHARLAMAGN.

Ma o ped, Otrone Ojer ha Roland.

Y

Da dostât d'ar c'hastel c'houi gant ho rejmant,
 Ha ni chomo amân eun neubeut da repos,
 Ne safomp pavillon ebet evit fens.

OLIER.

Doñ oll gomandant ez omp bepret fidels
 Alon eta, Roland, tostomp d'ar c'hastel.

An avan-gard a dosta d'ar c'hastel; ar Roue a chom er c'hamp.

ROLAND.

Èru omp, Otrone, en gichen Balancon,
 Emâ a zô eur plac' a Yecreacion;
 Ne-bufemp birviquer reposi lion arme
 Guel evit er plac-mâ, me a bromet dec'h se,
 Pozit ar c'hastellard, savit ar pavillon,
 Hac en eur plac' huel exposit va dragon;
 Da zisquel da Renod hac ive d'e vleadour
 Ez omp deut da gefc'hat eurun an Ampereur.

Rac me en toue ferm, dre va chouraj ardent,
 Dre va brec'h Turtus ha va c'hleze tranchant,
 Qent evit ma quitain castel caer Montoban,
 Ma na ran en laqat en ludu hac en tan,
 Ha crouga bugale Emen e srulladou,
 Ma rin de eur veach anaout aghanen.

Sevel a rer eur pavillon, hac e laqer eun dragon vargours.

ROLAND.

Setu, Otrou Roland, savet ho pavillon,
 Ha var ar beg ous crec'h exposet ho tragon;
 A det'lec'ho var dro bepret en er gucler,
 Me gred'e vo sotezet an dud eus ar c'hartier.

ROLAND.

C'houi-enteur, Olier, qent ma vezo teval,
 Donet enn anter-heur er c'hoad da chasscal,
 Neuz gant pinjadur ni zeuy a zlabel
 Da consideri pis fondamant ar c'hastel,
 Da c'houst ha ni velo ar plac' hac an andret

A ve ar facila evit e gemeret.

OLIER.

Lavarit din, m'o ped, Otrou ar Rinc Roland;
N'e ve get re hardi quitat, hon rejimant ?
Marteze hon absanç a ve coz da c'hoarvoud.
Eun dra dreit-ordinal a rafe demp hirvoud.

ROLAND.

N'o pet morc'het ebet, va mignon Olier,
Amàn eus Otrone courajus ha fier
Hac a zeuy da zifen fidel hor pavillon.
Me ro dêc'h ar garg-se, Fouçes ha Ganelon.

GANELON.

Otrone jenerus, mar fet dêc'h pourmeni,
Evit fet qementse e c'hallit mont hardi,
Rac n'i laçay evez en durant oc'h absanç.
Ne êruo nep troubl gant an arme a Franç.

OLIER.

Demp da ober eun dro eta, va c'hompagnon.

RIPUS.

Ha ni demp, Otrone, ive d'or pavillon.

TRIVAC'H VET DIALOG.

RENOD, E VREUDEUR, MOÏS *hac o zud.*

RENOD *d'e bried.*

Salud, va fried qer, ha dêc'h oll, va breudeur,
Êru omp c'hoas er gêr dre c'hraç hon Redempteur.
Ha grêt ganemp eun tol zo da gomz ancàn :
Seit curunen Charles em pouar er vech-màn.
Pa velit anezi me a zonz er c'hretfet ;
Tromplet ê bet Charles qercoulz hac e Brincet.

CLERA.

Assurit, va fried, ha c'honi ive, Moji,

Ni or boa ac'hanoc'h calz demeus a sourcei.

RICHARD.

Ra vezo biniget ar moment hac an heur.
 Ma zoc'h var ar bed-mâ ganet Renod, va breur.
 Biscoas na Scipion, Alexand na Cesar,
 Bars' en o vaillantis ne dint bet dêc'h-u par.
 Ne dalse qet e nac'h, ni or boa calz a nec'h,
 Va breur ha va c'bender, credit, balamour dêc'h,
 Rac aon dre eur maleur na vijac'h anaveet
 Pa ne voac'h nemet daou na vijac'h qemeret.

RENOD.

Nan, nan, va breur Richard, mad ec'h ellit credi
 En qeit a ma vezo ous hor sicour Moji,
 Ha va marc'h mad Boyard ive ous va dougen,
 Ne vezimp qet goassa gant hon adversourien.

AR SÉGRETOUR.

Otron an Duc Renod, ha c'houi oll, Otrone,
 Gant ho permission em eus ar volonte
 Da laret dêc'h eun dra zo veritabl meurbet,
 Assurin e allân dre'r pez a meus guelet.
 Mar oc'h eus goneet er gêr eus a Baris
 Curunen ar Roue dre eun tol vaillantis,
 E voar n'em resolvet qent evit pel amzer
 Da verzar gurunen mar geller dêc'h goell ger.
 Ar Roue Charlamagn hac e oll Baronet
 A zo ar veach-mâ a grenn n'em resolvet
 D'ober dêc'h ar brezel etro pad ho pue :
 Biscoas ne voe Roue qer fachel a ma zê.
 Gant eun arme nombrus é deut an Ampereur
 Er Gascogn da gombat ha c'houi hac ho preudeur;
 Anfin da ober dêc'h eun evelp brezel :
 Laqet é ar siej dija var ho castel;
 Hac evit ma voefot e comzân gant rêzon,
 Ha c'houi a vel daont savet eur pavillon?

MOÏS.

Guir avoalc'h a lavar, me'zho an ansagn:
 Enont zo da Roland, idol bras Charlamagn.
 Roland en deus laret gant gloar hac arroganc,
 E presanç ar Roue hac an Tadoa a Franc,
 Ne choulenne nemet epqen ocasion
 Evit en em venji deus a vibien Emon,
 Roland hac Olier o deus an avan-gard,
 Gouscoude e velan ez int bet qen' apard
 Da vont qen orgouillus er choad da chasscal,
 Ha beza confet o anseign en re all;
 Enfin qer superb int ma teuont da gompren
 N'en de qet an douar sur evit o dougen.
 Ma sentec'h diouzin brema, va chendervi,
 Ni rose da Roland choas sur eun troat'at fri;
 Rac mar gallomp eur vech disqar o favillon,
 Ep nep difficulte ni or bo o dragon,
 A zo en aour massif hac a dal sur ar boan:
 Terrubl e lugernfe var castel Montoban.

ALARD.

Och avis a zo mad, va chander courajus,
 Qementse a gafen meurbet avantajus;
 Ma halfemp eur vech atrap dragon Roland,
 Certen en defe mez ha calz a nechamant,
 Ha choui a zo contant, larit din, va breudeur,
 E renifemp ar zalud da dud an Ampercur,
 Nemet an avan-gard nen deus choas aplacet,
 Hac e meus ar greden a repousfomp abret.

CLERA.

Ma heuilfach va avis, Renod, va friede qesq,
 N'em em exposqoc'h qet alies en danjer:
 Chomit en ho castel ho sésit an ponziom,
 An nep a zeuy d'ho class, n'ezho davoscavod

RENOD.

Chomij, en ho repos en castel Montohan,
Ha laqit evez mat eus ar gurunen-màn :
N'o pet get a sourci ganen, va fried get,
Ni voar guel evidoc'h petra zo da ober.

CLERA.

Doue d'o preservo dious anni, va zud qer ;
Ne vin get en sourci qen a viot er gêr.

RENOD.

Alon, demp adare, va zud, secretamant,
Da c'hout ha ni allo c'avet dragon Roland.
Rac-se, va mignonet, na boltronet hini :
Mar santont ac'hanomp e vo ret combati.

Avant a reoat etelec ar pavillon.

GUICHARD.

Nebon, va breur Renod, a ze bet disourci,
Ni deuy d'en em venji detoetis hon enemi.

FOUQES.

D'an armou ! Chevalieryen, setu ni surprenet,
Ma na laqomp evez ez omp oll qemeret.

GANELON.

Piou zo êru aze ma crier d'an asot ?

FOUQES.

Ar sorcer bras Mojis, e vreur ha Renod.

RENOD.

Ha sonjal a rit-a, forbanet ep'atlong,
Donet d'or sujedi er vro eus ar Gascogn ?

Goel e vije bet dêe'h bet chomet en Paris.

Rac birvigen ac'han n'en deet var ho qis.

IDELON.

Evit qement a rit ous or gourdrous, Renod,

Oc'h eus bet ajisset ebars en termen sod ;

Bea n'em degiset dre art ar sorceres ;

Da frisonat surun an Ampereur Charles :

Qementse a disse coustout dèc'h ho pue :
N'oc'h eus qet a respet mui evit ho Roue !

GUICHARD.

Da betra respeti an nep n'om respet qet ?
N'oufe qet ober demp goassoc'h vit en deus gret.
Ha c'houi, poltronet fall, divoallit ho croc'hen,
En em renta ranqit, pe ferm en em difen.

Amà e comañ ar gombat.

GALERAN.

En em zicouromp mat, m'o ped, va mignonet,
Pe ez omp oll en taill da vea qemeret.

RENOD.

Alon, va mignonet, redoublomp a gouraj ;
En em renta rancont, pe c'hoari poltronaj.

GALERAN.

Ra vezo milliget Roland hac Olier,
Na deuont d'or zicour p'on eus brassa afer.

RICHARD.

Vit disquel da Roland e meus er visitet,
Me zigasso ganen e zragon alaouret.

Discar a ra ar pavillon, hac e tigas an dragon gantak. Ar musiqu
a c'hbari evit anoc'h an triomp.

GALERAN.

Ah ! tud abominabl ! lest ganemp hon dragon,
Ha ni yelo ganec'h assur evit rancont.

RICHARD.

N'en deus rancon ebet evidoc'h, poltronet,
Hogen me vel esfat penos ez oc'h carzet.

Ar Frantsien ea em zoveta.

RENOD.

Evit hor plijadur on eus gret qement-man :
Demp oll joanssamant da gastel Montoban.

Rened a bos an dragon var castel Montoban.

TRIVAC'HEVE

Ma carjac'h ~~bout chomet ive~~ don asistân,
Ne voa get ho irigon var castel Montoban.

ROLAND.

Petra rin-me brema? ~~Quic din,~~ Olier;
Me meus aon na goezin e bars en disesper,
Pa sonjan bars en dro zo c'hoariet din-me:
Ne greden get monet en presang ar Roue!

OLIER.

Rac e n'em gonsolit, va c'hamarad fidel;
Qement-man a zo tout fottunioù ar Brezel.
Ha ne ouzoc'h-u get nep a heuill an arme
A' zo hrio o c'oll ha varchoas o c'hone?

ROLAND.

Anfin, crena a ran gant ar vorc'het ha spont.
Penas n'em bresantin en presang va Eont?

RIPUS.

Oc'h Eont a voar ze qercoulz hac ar re-all,
Pends e quement-ma eur chant dreist-ordinal;
N'em gonsolit, Roland, me o ped evit se:
Gret e vo oc'h acord e qever ar Roue.

ROLAND.

Me o ped humblamant, Otrou Comt Idelon,
Dre ma oc'h den fidel ha d'am Eont mignon,
Da vonet em reget da layaret dean.
Penas e c'hoarveet ganen ar maleur-man.

IDELON.

Otrou ar princ Roland, n'am deupit da se
Me rayo oc'h acord e qichen ar Roue;
Rac-se n'em gonsolit, Roland hac Olier,
Me rento dec'h respont ep dale pel amzer.

ROLAND.

Ha ni en em denbomp e plac ar pavillon
Da c'horio ar respont en deve Idelon.

FIN EUS AR BEVARE ACT.

P E M P E T P R O I O G

Comrononze sanzely carinus hax distreboq o
 Me o ped da exerc othos ho lparianetoy iei in III
 Hac e vellech ar sim domeuspan Dragedio sicut o II
 Nemet ne rafen dec'h te demeus a anni.

Guelet oc'h eus dija Renod an den vaillant
 E c'hoari dilijant eun tolbraoda Roland,
 Qen na voe qet confus rentet Roland gant se.
 Ne grede qet monet e presanç ar Roue.
 Mar boe trompet Roland gant Bugale Emon,
 Pa vel var Montoban exposet e zragon,
 Ar Roue Charlamagn a voe gye, d'ann avis,
 O sonjal en devoa gret o dud vaillantis.
 Pa glevas Charlamagn gant ar princ Idelon
 E voa et an dragon gant bugale Emon,
 E comant d'araji ha detes e s'arabon.
 Choant en devoa macheda gualia e ruguas.
 Alafin e c'houllan avil eun e Bancez sb qmosaz.
 Ma ne alje d'inet d'em em vnji anem.
 E touas breffament en em brecinije.
 An oll en jeneral a laras o avis.
 Evel ma ensentent pepini en e c'bil.
 Ma conclujont neuze en o ompurion.
 Nonpas c'hoari dre nere oia Bugale Emon.
 Gonde eun a gualit e voe e libere.
 E c'hoarizant subit eun o lectio.
 Goud a ouzq'h esfar penos Renod Emon.
 En devoa cureujet c'hoar ar Roue Yon.
 M'o devoa ar soupçon, darn a dud ar Roue.
 E vije sar Renod souveren valneze.
 Rac-se e conseijont ar Roue a Chasseog.
 Da zont da drabissa ar paves Imab Emon.
 N'eur livra aureo d'ar Roue cui'a d'at.
 Ha clasq o reiana, epicant nep consiane.

~~Ar gant ar roue sicut ar c'homplaz infernal~~
 A voe rentet gen dâ evel eur chiminal,
 Evit disquel d'an oll dre exempl evidant
 Ne dleer qet james goueza an inoçant.
 Setu ar Pempet Act amàn, Oditoret;
 Me o pedo da brestq o'hoas ho' paciantet,
 Ha ni rêi hor possabl, demeus hon oll pouoer,
 D'o renta oll contant gent ma c'hefoc'h d'ar gêr.

ACT V.

QUINTA DIALOG.

CHARLAMAGN *hac e suit.*

CHARLAMAGN.

Orsus, va mignonet, pa omp n'em disquiset,
 Demp-ni bremâ da glasq ar plaç hac an andret
 Peini a ve prop da repos hon arme:
 Tostaomp da gavet va niz Roland ive.

Guetet a r'vab d'fagon var castel Montoban, hab e cri gant jous.

Ra vezo ar moment hac an heur biniget
 Ma zê var ar bed-mâ va niz Roland ganet!
 Qemeret ê gantân castel caer Montoban,
 Rac me vel va zragon var an tour huellân.

IDELON.

Sire, ar c'hontrel crenn zo siouas c'hearveet:
 Ho niz ar Prinç Roland a zo bras glac'haret,
 Balamour d'eur maleur so êruet gantân;
 En de coulz hac en nos ne baques da vouelân.

CHARLAMAGN.

Petra zo choarveet? larit din, va mignon.

IDELON.

Me lavaro dec'h Sir, gant ho permission,
 Gonde bea savet gantemp hor pavillon,

Hac van en sag huel' exposet an dragon,
 Vit ma vije guelet gant ar bobl ar c'hanton.
 Roland hac Olier o devoa bolonte
 Da vont ebars er c'hoad da ober eur chasse,
 Renod hac e vreudeur en durant o absanç
 O deus on ataget gant qer bras violanç,
 Anfin m'o deus dre ners an dragon anlevet,
 Ha ni bet oll en taill da vea qemeret.
 Setu aze'r sujet, Ampereur puissant,
 Ma e qer glac'haret ho niz ar prinç Roland,
 Ha ne greté bigen donet en ho presanç,
 Ep bea goulennet diganêc'h assuranç.

CHARLAMAGN.

Petra dal din bea Ampereur ha Roue?
 Nemet an eit maleur nemens var egile.
 Pa sonjan n'insolanç Renod an den impiç
 Ne dalfe qer e nac'h, me fel din araji.
 Possub ve, va Doue, peaos c'hoas eur veach,
 N'o pe qer madeles da ober din ar c'hraç
 Da zont den em venji eus a vibien Emon?
 Ne reont din beando nemet confusion.
 Va mignon Idelon, lavarit da Roland
 Donet prest d'an chavet en hac e rejimant:
 Assurit anean e meus er pardonet;
 Gant ma vezo furoc'h en amzer da zonet.

IDELON.

Sire, me rayo se, ne vezo manq ebet.

Sortiet a reont.

ETIYET DIALOG.

ROLAND, hac e Oficerien.

IDELON.

Qêlou mat oc'h eus bet, Roland, gant oc'h Eont.
 Rac-se dent d'ingant meo'ped prest ha prent;

Me grad en de veus c'hoant da obere confianç,
Rac-se deut d'e gavet m'o ped, gant dilijanç.

ROLAND.

Deusp eta da gavet va Eont ep tardi,
Rac mar daleomp re or bo e fachezi.

Roland a barti da vent da c'houlen pardon eus e. 300

TRIVET DIABO.

CHARLAMAGN hac e suit.

ROLAND.

Pardon a c'houlennan, va Eont admirabl;
Me a ansao va for, me voas ez on coupabl.
Da ve' abandonet ganen, va rejimand;
Hogen me bromot dec'h, Ampereur puissant,
Me a vreo furoc'h en arizer da zonet,
Eget sur ma on bet en ini tremenot.
Atao e meus clêvet tud fur o lavaret;
Goella squient a zo é ar squient prenet.
Mat en deus grêt Renod din eun tob friponn,
Me dacho d'er péa ep areu pel bras.
Mar en devoa desir da gavet va dragon,
E tleje e gerc'hat pa voen em pavillon,
Ha nonpas e gemer ebars e lachete;
Hogen, me en tou dec'h, me bèo deân ze.

CHARLAMAGN.

Evit ar vech-man och excusan, va ni;
Gouscoude eur vech-all na vit get disourci;
Bras och disenoret gant bugale Emen,
O vea anlevet gante sur ho tragon,

FOUQES.

Ampereur Charlamagn ha c'houi Tadou a Franç,
Me lato dec'h eun dra gant calz eus a grevanç,
Pena em eus apa bras na alamp biryigon.

Donet d'en veni deus en adversourien,
 Rac bouspen ma incitud courajus ha vailant
 A gement a gafet dindan ar firmamant,
 Éma gante Mojis, ar subtila sorcer,
 A ra ar pes a garde ardon Lucifer.
 Mat'o deus an dragon, ar gurunenive,
 Ez é certen Mojis é a ra gementse:
 Ha dre ar pe dre nerz e nint moyon bepres.
 Evi non revina bep hear ha pob moment.

ISAKAR.

Guir é, Fouges, ar pez a lavarit breman,
 Biquen dre nerz ne ve qemeret Montoban,
 Rac mar boa Rochefort plac' crén hac imprenabl,
 Montoban so crénvoc'h, se alizo vericabl.

NEMO.

Sire hac Ampereur, bea mess' bolonte
 Da lavaret eun dra dirac ho Majeste,
 Fini a zebiant din a zo ar gouis voyen
 Da zont d'en veni eus hon adversourien
 Pa na aller dre nerz, ret é dre finesse
 Essat seigna eur pech d'ar bouret subtilse
 Rac-se e ven avis d'ech; Ampereur guirion,
 Da gass' ambassadeur bete ar Roue Yon,
 Da soumeti anc'h ep ober tam caquet
 Ma na gar renta d'ech erac och' enemist,
 En deus bet repuet en e Rouanteler,
 En er grefoc'h captif epad e oll vuez.

CHARLAMAGN.

Ah! Duc fur ha prudant evel eur Salomon,
 Och avis a bhj din bet assur, va mignon.
 Mar am be ar victor var va adversourien,
 E vo chout a vo cos, ha non pas int gen
 Ret é cass eun' expres bete ar Roue Yon
 Orsd' eta, Ripas, chout a so va mignon,

Rac-se ho teputàn evel eun den fidel
 Da vont bremâ-souden bete' gër a Vourel,
 Evit demeus va feurs lavarât da Yon
 Ma na gaç rentâ din ar pêvar ma' Emon,
 En deus bet repuet ebars en e zouar,
 Me en zou dre va sepr me rêi deân glâchar.
 Rac me er chasseo deus e Rouantelez
 Ar zeny d'en exila en durant, e vuez
 Hogen ar c'hontrol vo mar o rent em pouer
 Me a bromet deân e vo va mignon qer;
 Me stago eun duche deus e Rouantelez,
 Mar car dont da ober efve va bolontez.
 Ripus.
 Roue nobl ha vaillant, gant joa yras em c'halon.
 Me rêi en o reget prest ar gomission;
 Rac mar corfo Yon bout eun neubent traitour,
 Ec'h alfe rentâ dê'h certen oc'h adversour.
 Mes qent se goussoude bea am eus douctang
 Abalâmour ma eus entreze alianç,
 Marteze e rayo Yon difiçulte
 Oc'h accepti rei dê'h ho soulen, va Roue.
 Mes anfin me glêvo petra a lavaro.
 Adieu dê'h, Otrone, qen a yon distro.

CHARLAMAGN.

Ha ni en em dennomp, va zud, d'or pavillon,
 Da c'horto ar respont, or bo digant Yon.

PÈVARVET DIALOG.

AR ROUE YON, EUR PAI, EUR SECRETOUR.

YON.

M'o ped, va secretour, va mignon qer Goustard,
 Deut da anao enza ha na yet qet couard,
 Hac en za veritabl eun dra am eus glêvet,

Penos

Penos ê Charlamagn en Gascogn antreet
 Evit livra combat d'ar pêvar mab Emon:
 Mar dê guir qementse eus glac'har em c'halon.

GOUSTARD.

Assurit, va Roue, ze a zo guirione;
 Biscoas nê voe guelet sur terruploch arme
 Evel zo en Gascogn abaoûe tri devez,
 Ha a zo, a lerer, d'an Ampereur Charles.
 Laqêt ê ar siej var castel Montoban;
 Me gred en ber amzer eus c'hoant da zistrujan.
 Renod hac e vreudeur hac ho c'hender Moji.
 Daouest eta penos e vo an disparti;
 Dious a c'hoarveo em bo qeun da Renod...
 Mes me vel o tonet d'or c'havet eun herot.

RIPUS.

Salud, Roue Yon, a C'hascogn Souveren,
 Me deû d'o caout abeurs Roue ar Francisien,
 Evit lavaret dêc'h eun dra ne ouzoc'h qet,
 N'o po qet calz a joa me gred ous e glêvet.

YON.

Otrou Ambassadeur, me zo ho servicher;
 Lavarit ho peach ebars en langaj ber.

RIPUS.

Ne donetan qet, Sire, penôs oc'h eus clêvet
 Ez ê ar Roue Franç en Gascogn antreet,
 Evit rêi ar brezel da vugale Emon,
 O deus en ofancet dreist mesur ha rêzon.
 Rac-se on deputed certain, Roue Yon,
 Da zonet da ober dêc'h eur somacion:
 M'o pezo da rentâ d'ar Roue deus a Franç
 Ar pêvar mab Emon, ia gant dilijanç.
 Ma na rit an dra-se, en deus touet penos
 Ne lezo birviquen ach'hanoc'h en repos;
 E teny d'o chasséal eus ho Rouantelez,

Hac ho rento captif ar rest eus ho puez :
Er chontrol, mar qirit dont do livra dean,
E vezo ho mignon, me en tou dec'h aman,
Hac e feuy da gresqi c'hoas ho couarnamant
Demeus a eur brovinc a rey dec'h a bresant.

YON a goe qazi semplet hac a lavar :

O qelou efroyabl, violant hac hardi !
O Doue, ya C'hrouer, pebes nevezenti !
Ous er glevet ez on rentet dal ha bouzar,
Ha ne meus qet a nerz da chom var an douar.
Possubl ve, va Doue, e ven-me gen ingrat
Ma teufen da renta an droug evit ar mad !
Donet da drahissa, pa sonjan c'hoas eur vech,
Nep en deus delivret din va Rouantelez !
Ne dalse qet e nach, ho peach, va mignon,
En deus roet eun tol mortel din em c'halon ;
Ho tomzou zo garo, violant, divergont,
Nen de qet tra facil rey dec'h bremâ respont.
Rac-se o suplian, Otrou'n ambassadeur,
D'en em gavet aman var dro diou pe deir heur,
Mac'h allin consulti erfat va aferiou,
Ha me roy dec'h respont ebars en ber gomzou.

RIPUS.

Var ze, Roue Yon, me ya da sortia.
Adieu a lavarân, qen a vezo bremâ.

YON.

O qelou qer funest, inhumen ha barbar !
Me a garfe e yen, va Doue, en douar,
Rac neuze ne ven qet en obligation
Da oblija Charles vit bugale Emon.

GOUSTARD.

Sire, ne dal qet dec'h donet da zeplori :
Erve med'n ater e ret deliberi
Peura eus da respont d'ar Roue eus a Franc :

Ennes zo eun afer demeus a important.

YON.

Clévit, va Secretour, me o ped da vonet
Bremâ souden vantant da gavet va C'homtet;
Larit d'e dont ganec'h ive gant dilijanç,
Rac c'hoant am eus da gaout gante eur gonferanç.

GOUSTARD.

Sire, me a rei se gant pep sort dilijanç,
Me ya da bartia bremâ en ho presanç.

YON.

Me o ped, va Fajet, pa omp amâ hon tri,
Da zont da lavarât ive oc'h avis din.
Petra meus da ober demeus ar seurt gelou;
Mar trahissan Renod en dispêt din vezo.

AR C'HENTA PAJ.

Ne gfedân e ve den, Sire Roue Yon,
A rose dec'h conseil da ober trahison,
Dreist pep tra da Renod zo ho qar aliet,
Hac en deus servich maç, va Roue, dec'h rentet,
Goustard a zortli, hac a antre eur moment gonde gant ar C'homtet.

PEMPET DIALOG.

AR ROUE YON *hac e stât.*

YON.

Oirone va C'homtet, avancit ho paziou,
Me meus da gonferi ganec'h eur goal gelou,
Peint a gonsis en ruin mibien Emon
P'otramant va ini, n'en deus qen qestion.
Ar puissant Charles, Ampereur ha Roue,
En deus digasset din eur gannat em bete,
Hac en deveus roet din eur somacion.
Ma na garan renta ar pevar mab Emon
Ebars entre daouarn an Ampereur Charles,

E teuy d'am chasseal eus va Rouantelez,
 Hac em rento captif epad va oll buc;
 Deliberit, va zud, bremâ var gementse.

GODEFROA.

Ganê'h on souezet terrubl, Roue Yon,
 Pa c'houlennit conseil da ober trahison,
 Dreist pep tra da Renod peini so o qar,
 Dre ma ê ho preur-caer, ha c'hoas pried d'o c'hoar!
 Ha! nê veritit get an hano a Roue,
 Mar consantit biqen trahissa ho ligne.
 Me o ped, va Eont, d'ober reflexion;
 Pa rentas dêc'h Renod ar Sarazin Bourgogn
 E prometjoc'h deân en presanç ho Comtet
 Er zicourjac'h fidel ouş e enemiet;
 Raç-se pa na fel dêc'h bremâ bea loyal,
 Roit dê o c'hônje da vont en eur vro all;
 Pa na vont get dindan ho tominacion,
 Ne rançfoc'h get respont a vugale Emon.

MONBANDEL.

Eur proverb a lavar pel zo eus a amzer,
 Penos ê faciloc'h laret evit ober;
 Mes me al lavaret, Otrone, gant rêson,
 N'el get en em excus james ar Roue Yon.
 P'en deus mibien Emon en e vro repuet,
 Ne die get permeti e vent sur trahisset,
 Dindan boan da vea disqaret e gêyou,
 Ha laqet ar ravach var e oll zouarou,
 Hac c'hoas memes en taill da vea distrujet;
 Getu petra a zo; dious-tu deliberet.

HECTOR.

Ha possubl ve penos e vemp qen dinatur
 Ma rentfemp eun afront evit eur blijadur!
 Servich vras a rentas demp bugale Emon,
 O tont d'on delivra a dre zaquarn Bourgogn;

Mar geuillit va avis, me laro dêc'h ep mez,
 Na refoc'h qet seblant a c'hourdrousoù Charles.
 Qeit a ma vo Renod hac e dud en buc,
 Ne vezoc'h qet goassoc'h, credit se, va Roue;
 Ha memes oblijet och ive d'o zicour,
 Dindan boan da vea disleal ha traitour.

AR C'HOMT ANTON.

Me a lavaro dêc'h, Otrone, gant rêson,
 Peagouls ec'h allit assista hor mignon:
 Er zicour a allit, me lavar dêc'h penos,
 Pa n'en doc'h qet ive interesset er gos;
 Mes mar be eun afer eus ho prop interest,
 Ec'h allit en instant en em dennu a boan prest.
 Ní zo interesset en ze coulz ha Renod:
 Chom en poan evit den a ve demp eun dra zod.
 Rac-se ta, va Roue, me a so avis dêc'h,
 Na chomfec'h evit den er bed ebars en bec'h;
 Tachit rêy e c'houlen buan d'an Ampereur,
 Hac o qaro bepret fidel evel eur breur.

AR C'HOMT DANJOU.

Anfin coulz ê abred evel a ziveat;
 Perissa a ranqont dre'r pezh ma zint coupabl:
 Coupabl ê sur Renod laza'n ti ar Roue
 E niz prop Bertelot dre eun tol lachete.
 Evit se n'en d'int qet en em humiliet,
 Mes en em laqet int evel tud revoltet
 Da zerc'hel daouzec, vla ha davantaj bresel
 D'ar Roue Charlamagn zo o Finç naturel.
 Impossubl ê da zen laret gant guiryone
 Pegement o deus bet domajet ar Roue;
 Rac-se me a ro dec'h avis mat evit se,
 Penos ne dleit qet ober dificulte
 Evit renta mibien Emon d'ar Roue Franç.
 Rac mar dalcit c'hoas, neus mui a esperang.

YON.

Setu grêt ar c'honseil hac ar gonclusion,
 Hac ar muia moeziou zo vit'an drahison!
 O va breur qer Renod! contraign on ar vech-mâ
 Da livra ach'hanoc'h d'oc'h enemi brassa.
 Biscoas sur' trahison ne voc qen inhuman;
 Hogen eun den forcet n'en deus qet a lezen.
 Oll oc'h eus, Otrone, contet oc'h avis din,
 Mes me a renq ive conclui va ini;
 Sortiit eun neubeut, me o ped, Otrone,
 Ma vaiancin erfat ar gos a' bep coste.

AN EIL PAJ.

Me o ped, va Roue, confortit ho calon,
 Rac, hac o pe livret ar pèvat mab Emon
 Entre daouarn Charles, Roue demeus a Franç,
 Ne ve qet c'hoas capabl da ober dê ofanç;
 Rac an Tadou a Franç a zo oll qerent dê,
 Hac a rêyo o feoc'h en qichen ar Roue;
 Hac int eus o c'hoste zo tud ar vaillantâ,
 Ha ne vo qet facil donet d'o distruja.

YON.

C'houi zeu, Pajic bian, d'am c'honsoli muia,
 Rac-se, va Secrétour, comancit da scrifa;
 Rac me meus ar gredanç evit nep trahison
 Ne êruo, me gred, gant bugale Emon.

AR SECRÉTOUR.

Petra eta Sire, a laqin da gentâ?

YON.

N'em laqit qet en p'ban, me a ya da zicta.
 Scrifit aze genta d'ar Roue deus a Franç
 Penos er salutan gant calz gonseqanç,
 Hac o c'hortos monet ebars en personach
 Da renta humblamant d'e Vajeste omach,
 E teuau dre va scrifit da demoghi breman.

È va brassa souët oboissa deàn ;
 Ha p'am ped da livra deàn en ber termen
 Ar pèvar mab Emon e voel adversourien ;
 Eus a greiz va c'halon m'en em oblij da ze,
 Moyenant ma talc'ho fidel d'e bromesse.
 E plenen Vocouleur vô ar plaç assignet :
 Ma o rentin varc'hoas o fêvar disarmet,
 Nemet da viana epqen o c'hlezezer,
 Brantou glas en o dorn vit m'o hanavefer ;
 Pa vint rentet eno er gis-se disarmet,
 Ech allo Charlamagn facil o chemeret.
 Setu aze ar pes am boa c'hoant da scrifa :
 Deut'ama, Secretour, me a ya da sina.

Da Ripus, peñi a antre.

Clêvit, Ambassadour, lavarit d'ar Roue
 Penos e ran pep tra ervez e volonte.
 Setu aman eul lizer, m'o ped de rêy deàn :
 Acomplisset vo zur ar pez a zo ennân.

RIPUS.

Me o trugareca, Roue nobl ha guirion ;
 Pa roit din va mennat, em eus joa em c'halon.
 Me a ya da anonç qementse d'am Roue.
 Adieu eta, Sire, gant pcb humilite.

Sortial a ra, hac ar C'hoñtet a antre.

YON.

C'houi och eus, Otrone, roet conclusion
 Ma vije trahisset ar pèvar mab Emon ;
 Rac-se e conduoc'h Remod hac e vragedar
 Var arc'hoas da greis-de da blienen Vocouleur :
 Eno e rêi Charles donet da ambusqi
 Eun daou-e'hant den armet avit orassoni.

AR C'HONT ANTON.

Sire, ni a rêyo evel ma leveret.

YON.

Demp oll da Vantobas, hogen bezit sesjes

YON.

Setu grêt ar c'honseil hac ar gonclusion,
 Hac ar muia moeziou zo vit'an drabison!
 O va breur qer Renod! contraign on ar vech-mâ
 Da livra achânoc'h d'oc'h enemi brassa.
 Biscoas sur' trahison ne voe qen inhuman;
 Hogen eun den forçet n'en deus qet a lezen.
 Oll oc'h eus, Otrone, contet oc'h avis din,
 Mes me a renq ive conclui va ini;
 Sortiit eun neubeut, me o ped, Otrone,
 Ma vaiancin erfat ar gos a bep coste.

AN EIL PAJ.

Me o ped, va Roue, confortit ho calon,
 Rac, hac o pe livret ar pêvar mab Emon
 Entre daouarn Charles, Roue demeus a Franç,
 Ne ve qet c'hoas capabl da ober dê ofañç;
 Rac an Tadou a Franç a zo oll qerent dê,
 Hac a rêyo o feoc'h en qichen ar Roue;
 Hac int eus o c'hôte zo tud ar vaillantâ,
 Ha ne vo qet facil donet d'o distruja.

YON.

C'honi zêu, Pajic bian, d'am c'honsoli muia,
 Rac-se, va Secretour, comâncit da scrifa;
 Rac me meus ar gredañç evit nep trahison
 Ne êruo, me gred, gant bugale Emon.

AR SECRETOUR.

Petra eta Sire, a laqin da gentâ?

YON.

N'em laqit qet en poan, me a ya da zicta.
 Scritit aze genta d'ar Roue deus a Franç
 Penos er saludân gant c'âtz gonseqañç,
 Hac o c'hortos monêt ebars en personach
 Da renta humblamant d'e Vajestê omach,
 E teban dre va scrit da demoghi breman.

È va brassa souët oboissa deàn ;
 Ha p'am ped da livra deàn en ber termen
 Ar pévar mab Emon e voel adversourien ;
 Eus a greiz va c'halon m'en em oblij da ze,
 Moyenant ma talc'ho fidel d'e bromesse.
 E plenen Vocouleur vô ar plaç assignet :
 Ma o rentin varc'hoas o févar disarmet,
 Nemet da viana epqen o c'hlezeyer,
 Branq'bu glas en o dorn vit m'o hanavefer ;
 Pa vint rentet eno er gis-se disarmet,
 Ech allo Charlamagn facil o chemeret.
 Setu aze ar pes am boa c'hoant da scrifa :
 Deut ama, Secretour, me a ya da sina.

Da Ripus, peini a antre.

Clévit, Ambassadeur, lavarit d'ar Roue
 Penos e ran pep tra ervez e volonte.
 Setu aman eul lizer, m'o ped d'e réy deàn :
 Acomplisset vo zur ar pez a zo ennàn.

RIPUS.

Me o trugareca, Roue nobl ha guirion ;
 Pa roit din va mennat, em eus joa em c'halon.
 Me a ya da anonç qementse d'am Roue.
 Adieu eta, Sire, gant peb humilite.

Sortial a ra, hac ar C'houmt a antre.

YON.

C'houi och eus, Otrone, roet conclusion
 Ma vije trahisset ar pévar mab Emon ;
 Rac-se e conduoc'h Remod hac e vragedar
 Var arc'hoas da greis-de da bienen Vocouleur :
 Eno e réi Charles donet da ambusqi
 Eun daou-c'hant den armet evit o'assoni.

AR C'HOMT ANTON.

Sire, ni a réyo evel ma leveret.

YON.

Demp oll da Vontaban, hogen bezit vesges

C'HOUEC'H VET DIALOQ.

CHARLAMAGN *hac e suit.*

RIPUS.

Distro on, va Roue, deus va c'homission;
 Bet em eus eur respont digant a Roue Yon.
 Setu amâ'l lizer en deus bet roet din.

CHARLAMAGN.

Roit-i din, Ripus, evit ma e lennin.

Goude bea lennet al lizer.

Setu ni en on tof bremâ, va mignonet,
 Rac ar Roue Yon en deus din prometet,
 E rento din varc'hoas Renod hac e vreudeur,
 Varc'hoas oll disarmet en plenen Vocqueur!
 Rac-se e ranço mont bremâ daou rejimant,
 M'or bo, beo pe varo, ar pêvar den mechant.
 C'houi gunduo unan, Fouques de Morillon,
 Hac a yêlo ganêc'h Ripus ha Ganelon;
 Galeran, Isakar, hac ar Prinç Idelon,
 A yêl ive ganêc'h, pa int tud a galon.
 Ha c'houi, Ojer-Danoa, so ive den vaillant,
 Me a ro déc'h ar garg eus va eil rejimant,
 Hac a yêlo ganêc'h evit o secondi,
 Nême ha Salomon, Richard a Normandi;
 Rac-se nep en deus c'hoant da vea va mignonet,
 A ranço rento din ar pêvar mab Emon.

OJER-DANOA.

Ni a réy hor possubl ma veont qemeret,
 Petra benac ma int tud courajus meurbet.

CHARLAMAGN.

Grit eta ho tever, m'o ped, va mignonet:
 Ni a ya da boumgen, rac-se bezit secret.

OJER.

OJER-DANOA.

Demp eta, mignonet, bremâ da Vocouleur,
 Da c'hout ha ni allo contanti'n Ampereur.
 Mar galler eur veach qemer mibien Emon,
 Neuse e vo rentet assur yac'h e galon.
 Marchit aroc, Fouques, p'o c'heus muya a dud,
 Ha ni a yêl varlerc'h ive ep ober brud.

FOUQUES. Mont a reont en hant

Orsus, n'em aretomp ama, va mignonet,
 Êru omp er vech-ma er plaç hac en andret
 Elêc'h ma voa roet an assignacion
 E vije rentet demp ar pêvar mab Emon.
 Ma ve c'houi a heuillse, Ojer, va zantimant,
 E separtemp bremâ hon daou rejimant:
 Mont unan d'ar penn-ont hac un all d'ar penn-mân,
 Hac e chomfomp coachet ebars el lann vras-mân,
 Ha neuse var arc'hoas pa velimp o tonet.
 Renod hac e vreudeur evêlse disarmet,
 Navezomp qet couard d'en em strincâ varrie,
 Mes destumomp anê en creis an diou arme,
 Hac evel forbanet garotomp aneze,
 Hac anfin o rentomp er stat-se d'ar Roue.

RICHARD A NORMANDI.

En assuranc, Fouques, c'houi lavar gouir bremân,
 Rac-se pellêt duont ha ni chomo amân;
 Ha neuze var arc'hoas ar c'henta o goelo,
 A laqayo ractal son an ôll drompillou,
 Ma saillfomp assambles da sezissa anê:
 Ne on ha ni allo re facil ober se.

° GALERAN.

Na lla gir aze gant ar vez. Ha c'houi gret
 E resisto pêvar ous daon c'hant den armet?

NEM.

Qent ma vint qemeret, me e bromet dêc'h se,

E vo enq al lann-mâ, daquest peget bras t.

SEIZVET DIALOG.

RENOD *hac e dud.*

RENOD.

Me gred brema Roland hac e eont Charles
O deus ar veach-mâ leis o c'hroc'hen a vez,
O velet o zragon var touzel Montoban :
Poan galon o deveus pa velont anean.

AR SECRETOUR.

N'en dausitc'h da laqat donetanc ebars se ;
C'hoariet on deus de eun tol sùptilite.
Hogen ; Otrou Renod, me lar dech eun asert
Yon hac Emonet a zo eru er gêr ;
Ho taou mabic bian a di ho magerez,
Brava daou grouadur zo o tougen buez.

RENOD.

Ho, ho, eru ez e er gêr an daou ganfard
Qerc'hite, m'o goelfomp, me o supit, Alard.

ALARD.

Me a ya da vit-e certen ep nep retard.
Digas a ra ane d'o zad, peim a zaill gante dz boqat de.

RENOD.

Bonjour va bugale Yon hac Emonet ;
Pêvar bla antier zo n'em boa qet e goelet.
Brema lavarit din ha choni vo eur veach,
Evel oc'h contet, tud demeus a gourach?

EMONET.

Mar plij gant va Doue dre e vouir Brovidanc
Donet da rei demp-ni couraj ha puissanc,
On eus ar volonte, va zad, va gentet,
Da zicour ac hanoc'h ou oc'h enemiet.
C'heas e sel demp-leret vit d'ou hot d'ou ment.

YON.

Me en disclêryo d'êc'h ne vez get arêt :
Lavaret en deus dia en o pardono tout,
Moyenant ma teufet ive d'en anaout,
Hac enfin ec'h êfoc'h ho pêvar e vete,
Evit goulen pardon digant e Vajeste,
Hêgant humilite renta deat homaj,
Hac en o recevo c'hoas ebars en e c'hras.

RICHARD.

Ni rêy tout qementse, credit, Roue Yon;
Hogen pelêc'h e vo en assassinacion?

YON.

Ebars en Vocouleur, eur plac' eus a blesanç,
Elêc'h ma vo Charles hac an Tadou a Franç,
Pere en eta gavo da ober peoc'h ganêc'h;
Mes ret e vo d'êc'h mont er form ma larin d'êc'h,
Rac m'oc'h eus Charlamagn qen terrubl domajer,
En deus dout ac'hanoê'h, hac en deus lavaret
Penpe e ranqit mont disarmet e vete,
Nemet ho clezeyer epqenous ho coste;
Neuze en ho taouarn e touqfo branqou glas,
Evit sin eus a beoc'h. Setu eno'n omaj.

RENOD.

Balamou da Zoue, teulit ple, va breur get,
Rac soupconi ran calz var amitiê Charles;
Rac mach alfe caveat ac'hanoamp disarmet
E rafe gant malic ober hor e honoret.

YON.

Bea ê den d'e c'hir, aus bet assuret,
Rac-se ec'h allit montad o gavet divorc'head.

RICHARD.

Me deund'o conjuzi brema, Roue Yon
Ha c'honiz a false d'êc'h qemeti trahison?
Rac mag'h eufen o peaspqen an rojonte,

Birviquen eur c'hart-heur ne ehomfec'h en buc;
 Rac me a zant erfat e fel d'êc'h cometai
 Hor c'hass evel d'êvet da daga d'ar bleizi.

ALARD.

Renod, va breur ena, dreist pep tra m'o supli
 Na hefomp get disarm dirac hon enemi.
 Birviquen Charlamagn ne oufen da garet,
 Aboe ma permetas laza an Duc Beuvet.
 Rac me assurfe mat en devez eur galon
 Zo capabl da ober da bep coulz trahison.

GUICHARD.

Anfin, mar en deus c'hoant ebars en ber gomzon
 Da finissa'r bresel zo comancet pel zo,
 Ni a yêlo d'ar plaç just ma plijo gantàn,
 Gant hon oll buissanç demeus a Vontobàn.
 Mar hon tret gant douçter ni n'em humilio;
 Mar be regorius ni en em difenno.

AR C'HOMT DANJOU.

Allas! ne glasquit get an bents, va mignonet,
 E vit ober ho peoc'h er fêçon ma comzet.
 Ha c'houi a grêd penos ar Roue nobl'Yon
 A garfe ho goerza nac ober trahison?
 Cass a rêyo ganêc'h ius darn e Gomtet,
 E vit diquel penos n'en deus danjer abec'hoi
 Yon.

O Doue! Otranc, goude dont d'o sicour,
 E fel d'êc'h lavaret e zôn-me eur traitour.

EMONET.

Me voar erfat, sire, penos oc'h iwa zomb;
 Hogen laçit evez na ve mang en ho cont,
 Raç mar deut da verza va ad hac e vrêndeun,
 En esperanç bea mignon d'an Ampereur,
 E vo goret d'êc'h ac gent mont eus ar bed-mà,
 Ha pa n'ama d'adho namdon va vaars.

YON.
 Anfin, biam ha bras e kavân obstinet;
 An obcion oc'h eus d'ober vel a garfet.
 Hogen qer fatiq on balamour d'êc'h, va breur,
 E clasq ober ho peoc'h ental an Ampereur,
 Ma on dismanter tout; enfin ne allan mui:
 Roit dir, m'o supll; eur gambr da reposit.

RENOD.

Qement zô-erêc'hâstêp, va breur, zo evidêc'h,
 N'oufemp qet ho peâ mar oc'h eus grêt hor peoc'h.
 Qemerit ho repos, m'e o ped, va Roue;
 N'ê dachê; mar galomp, d'ober ho polêntê.

YON.

Me a ya, Otrone, eta da reposit.
 RENOD. Sortial a ra.

It eta, va Roue, humblamant m'o supll.
 RENOD êc'ha d'êc'ha

Orsus eta, va zad, m'o ped d'oberet
 Petra om eus d'ober var ar mentes sujet.
 CLERA: d'oberet

Me lae Ydedê, va fiêd, va resolution
 Evit bea va breur ar Roue nobl Yon,
 Gouscoude evit se ne veni qet d'êc'h all
 Da vont disarmer dirac oc'h enemi.

RICHARD.

N'en domp qet en humor na meus va breudeur
 Da vont disarmer ar-blenen Mesolêur.
 Ne dalfê qet e nachê, bea am eus soupçon
 Penos e zeus desir da ober trahison.

MORS.

Anfin, va chenderê, it gent ho peur Renod,
 Mar o trahis Yon e réyo egn d'êc'ha set.
 Biscons m'ho va zad om vo qon d'êc'ha gontê,
 Evel sus oc'h vintê, bea d'ober d'êc'ha set.

RENOD.

Mar d'ê predestinet gant Doue eternal
 E rangomp, va breudeur, dre drabison mervel,
 En em resolvomp oll da vont en ham' Doue.
 Ni zo bet alies en danger hor bu.
 Gouscoude on eus bet epr c'hrac particulier
 Bete'n heur a vrema d'en em dena a aser.

RICHARD.

Me a yêlo ganêch evit oboissa.

ALARD ha GUICHARD.

Ha ni a yêl ive ma dlesemp perissa.

RENOD.

Biniget vo Roue an ên hac an yonarc
 Setu ni, va breudeur, c'hoas eus a eul lavar
 Me esper va Doue a rêy demp ar faveur
 Da zistrei c'hoas d'ar ger a blegen, Vocouleur,
 Orsus, va zonerien grit-u c'hoas eur fredon
 Da recrei speret ar Roue nobl Yon,
 En deus balamour demp gemeret eur boan vras;
 Ha ni n'eur breparomp da vont en hor beach.

YON, o clêvet ar fredon a lavar.

Allas! mibien Emon, m'oufach ar virione,
 Ne rêfec'h ger sur din ar sort emorion-te.
 Caer am eus esperout gemeret va repos,
 Va c'honsciang am piq hac en de hac en hês,
 O reproch din vel quit ez on bet eun traitour,
 Em eus goerzet an nep a dleyen da vicour,
 C'hoant bras am eus da vont d'en em brécipita;
 Daoust penes vo an dro, me rangomp perissa.

EIZVET DIALOG.

RENOD HAG E BREUDEUR, *brangou lore gante.*

RENOD.

Rentet em eus content ar vech-mâ va breudeur,

Da zont o zri ganén da blenen Vocouleur,
 Ma vo grêt an acord gant ar Roue Charles;
 Rac-se ta, va breur-caer, o pet ar vadelez
 Da rei demp darn ho tud da zisquel demp an hent,
 Ma comançomp monet en hano Roue 'r Zent.

YON.

It gante, va G'homtet, me o supli ho tri;
 Me o teput gant joa da vont d'o c'hundui.

AR C'HOMT ANTON.

Pa rit demp an enor d'on deuti da ze,
 Ni yêl en ho reget joaussant gante.

RENOD.

Adieu, Roue Yon; chomit en Montoban
 Qen a viomp distro, dreist pep tra o pedân.

YON.

Nebon me a chomo, credit en ze hardis.

RENOD.

Adieu, va fried qez, va mibien ha Mojis.

CLERA.

Beach vad, va Renod; retornit prest d'o ti;
 Qen a vezoc'h distro hor bo calz a zourci.

Renod hac e vrendeur a ya gant ar G'homtet, hac en em
 laqont var bennou o daoulin evit pedi Doue.

RENOD.

Demp en hano Doue, guir vestr ar buissanç,
 Da ober hon acord gant ar Roue a Franç.
 Dêc'h-u, Goerc'hez Vari, mam arguir Redempteur,
 En em recomandomp ha me ha va breudeur:
 M'o ped d'or prezervi, Goerc'hez sacr hac Itron,
 Dious ar maro subit hac eus an drabison.
 Comançomp hor beach en hano an Drindet;
 Mes trist oc'h, va breudeur, me o supli, canet.

RICHARD.

Ia, va breur Renod, bremâ en ho reget

NI

Ni a ya da gana, p'oc'h eus d'emp comandé.

An tri breur a gån var un ton trist,
 D'emp-ni oll joaus, va breudeur,
 Bremâ da blac'h Vocouleur,
 Eyt finissa eur brezel
 A zo cos da gals da vervel.
 Benes Doue a vit galon
 A roump d'ar Roue Youf
 Rat enes é bes an œcur.
 M'oa eus peoc'h gant an Ampareur.

ALARD.

Mes chon, va breur Renod, evidomp da gata,
 No cavån qet o tout d'en em rejouissa;
 Me o supplive da gana eur chanson,
 Ha neuse ni grede neus qet é drabison.

RENOD.

Pa respindit din cana d'êc'h eur chanson,
 Me rêi se da blijout sur d'oc'h empision.

Renod a gån var ren Carina:

O devez eus a joa evidomp, va breudeur,
 Rac êru é bremâ ar moment hac an heur
 Ma veso grêt ar peoc'h gant ar Roue a Franc;
 Ni a laré adieu d'or poan ha soufranc.
 Pegen liès a zen, pa gonsiderån se,
 O deus er brezel-mâ finisset o hue!
 Mes bremâ em eus sonj, pa vò ar peoc'h sinet,
 E chomo pepini en e batiamet.
 Maleur d'êc'h, payañet, enemiet ar fe!
 Bremâ e vo vaqet ganec'h oll adare,
 Pa vò sinet ar peoc'h demeure a grejs calon
 Entre ar Roue Franc ha bugatê Endon.

GURCHARD.

Petra é al lann-zont a velån, va breudeur?
 Êru omp er vech-mâ ebars en Vocouleur?

ANTON.

Er plac-out eus roet d'êc'h assassinon,

Erve en deus laret demp ar Roue Yon.

ALARD.

Sellit brassà mesou ! terrabl on souezet ;
Evidon da zellet, ne velan den abet.

GUICHARD.

Na me ne voelan get ive nicun pelloc'h :
Demp ac'hann, va breudeur, ep arêti pelloc'h.

AN TRI C'HOMT A LAVAR :

Ret ê dec'h gorto c'hoas enn nêubeut, Otrone ;
Bremâ souden vantant e teuyo ar Roue.

RENOD o vejet anseign Fouques hac o clêvet an trompillou ;
Maleur demp, va breudeur ! bea zo trahison ;
Rac me a vel anseign Fouques de Morillon ;
Hac e penn al lann vras emâ Ojer-Danzon ;
Ret vo demp, va breudeur, dont da wervet amâ.

ALARD.

Ah ! Renod miserabl ! piow a sonje biqen
O pije trahisset ac'hanomp evelen !
Ni zo ho preudeur paour, goût a rit se erfat,
Omp ganet gant ar vam ha gant ar memes tad !

GUICHARD.

Anfin, qement a c'hoant en devoa d'or goerza,
M'en deus, en dispit demp, on digasset amâ.

RICHARD.

Alon, Alard, Guichard, deut ho taou d'am sicour,
Ma voelc'hfomp hon daouarn en calon an traitour,
Mont a reont streze Renod, peini ne ra van evit o guelet.

RENOD.

O Doue, va breudeur ! ha c'houi sonj gouscoude
Em be-me ho qoerzet amâ en guirione ?
Mar am ens bet ar sonj epqen d'o trahissa,
Me reqet ma teuyo an douar d'am lonqa.
O va breudeur Doue ! pegen diavis och !
Rac n'em bo get ive goel na voas evidoc'h.
Entetit, Comt Danjou, Monbandel hac Anton,

C'houi a voa deputer gant ar Roue Yon
Evit hor c'hundui amâ dre assurance :
Pa velit trahison, roit demp asistance.

ANTON.

Ni n'or boa gard nemet d'o renta er plac-mân,
Nen em laquesomp qet evit re all en poan.
Evel mac'h ententfoc'h divrouillit ho cartou ;
Pon eus grêt hon dever ni a ya en hon tro.
Falveout a ra dé redec quit ; mes Renod a gerz var o lesc'h.

RENOD.

Ha tud abominabl ! tud vil ha tud poltron !
C'houi zo ive coupabl ebars en drahison.
Me voar erfat penos e vo ret demp mervel ;
Mes c'houi varvo qentoc'h, traitourien infidel !
Orsus, Richard, Alard, lazomp peb a ini.

RICHARD.

Nebon ni rêyo ze, ep dont calz d'or pedi.
Hac e lazont peb a ini. Richard a guatunu da gozeall
Assurt, va breudeur, ni or 'boa eur sonj sod ;
Credi penos e voamp trahisset gant Renod ;
Bremâ me vel erfat ema ous hor zicour,
Pa é en em venjet demeus an dud traitour.

RENOD.

Allas ! va breudeur paour, demp var hon daoulinou,
Evit goulen pardon ous Crouer an êvou :
Pedomp-en da gavet true ous hon ene ;
Ret vo bremâ mervel, me a vel an drase.

En em stringa a reont d'an daoullin. Renod a lavar :

O Drindet adorabl ! Doue en tri Ferson !
Sellit eus a drue hac a compassion
Ous pévar Chevalier banisset eus o bro,
A zo c'hoant da laza en creis ho fec'hejou !
Ma ye ho madelez, va Jesus ! va Doue !
Rêi dem-ni c'hoas ar c'hraç da recour hor bue ;
Ni rêyo pinijen demeus hon dizarsou ;

Ma vimp eur vech dign d'o meuli en êvou!
 An trê vâch a respad v' Anzêni Renod a gomm

P'on eus recomandet hon ene da Zoue,
 Ê ret laret adieu an zil da vegile.
 Adieu, va breudeur paour a galon a laràn:
 Me deu da boqat d'êc'h vit ar vech divêan.
 Doue da rêi demp graç goude soll hor bue
 D'en em gaout hor p'êvar assambles bars en cê!

RICHARD.

Adieu, va breur Renod.

RENOD:

Adieu, va breur Richard!

ALARD.

Adieu, va breur Guichard.

GUICHARD.

Adieu, va breur Alard.

RENOD.

P'omp en em brêpatet ar vech-mâ da vervel,
 Gorfomp gant courach hon enemi mortel.
 Na affont get laret penos mibien Emon
 O devo bet douget eur c'hoste hen a holtren.
 Hogen en em glêvomp gent comanc ar mele
 Marteze e tiseimp c'hoas recour hor bue.

C'houi a rêvo Richard, bremâ an ariere-gard
 Ha c'houi a gombato ar c'hoste deo Alard;
 Me rêv an avan-gard, Guichard ar c'hoste c'êi:
 Setu en pader lod formet hon arme-ni.
 Ha pa vezimp fatig ret vo demp reculi
 Da gaver ar roch-ont mach ayomp varnezi
 Mac'h affomp eun neubent gemeret hon alan.

RICHARD.

Ni ottoiate d'êc'h hêre n'heur divêan.

Arme Charles (In s'op'ni a joa vuzet ar va-dra, a sig'ch,
 hac a gomm ar va-dra a gomm. Ar gomm a gomm
 gant eur furor ar va-dra.

NOUVEAU DIALOGUE.

ARME AB ROUE ha MIBIEN EMON.

FOUQUES.

Ah! gloutonnet infam! bremâ ez oc'h tizet
 Er fêçon m'er boa c'hoant pel a zo d'o cavet.
 Eru é an amzer ar veach-mâ, Renod,
 Ma vézo goerzet qer déc'h maro Bertelot,
 Maro an Duc Grison hac ini'r C'homt Hernier
 Oc'h eus laqet, tud fal, entre pèvar gartier.
 O! bremâ n'en doc'h mui pignet var gein Boyard,
 Rac-ge en em rentit buan, pèvar pandard,
 Ma vezoc'h garotet da gass d'an Impaler,
 Evit bea crouget ho pèvar bars ember :
 Ho preur-casr, ho mignon, anfin ar Roue Yon
 É ho livr da Charles dre eun tol trahison.

RICHARD.

Penos ? en em renta, Fouques de Morillon !
 Tromplet oc'h eun neubeut en qch opinion.
 Qent ma vo qemeret ha va breudeur ha me,
 E cousto sur da zarn achanoc'h o bue ;
 Mes, bezit resonabl, pa é ret demp souffreus,
 Roit ugent Chevalier ar vaillante oc'h eus
 Da gombati ouzomp, ha mar o surmontomp,
 Hon lezit da vont quit elec'h ma tezi-somp.
 Ha mar hor goneont ive dre ar gombat,
 Ni bardono'r maro dêze a galon vad.

FOUQUES.

Evit qement a rit e elasq digareou.
 E ranqit n'em renta pe andur ar maro ;
 Pa rosac'h din, tud fal, qement a zo er bed
 Evit dont d'o lezel, certen n'er grafen qet,

RENOD.

Me vel erfat, Fouques, ez oc'h terrubl fier!
 Ret e vo, mar geller, iselât ho panier.
 Disquelomp, va breudeur, ha ni òn eus calon :
 Greomp ma vo hirio memor eus ac'hanomp.
 Me o toucho, Fouques, èon en creis ho calon.
 Ret ê en em difen, pe vervel en poltron.

GANELON.

Laza ta Fouques.

Maleur demp, Otrone! setu Fouques lazet ;
 Saillomp oll varneze evel tud arajet.
 Ojer, me gomand d'êc'h abeurs ar Roue Franç,
 Hep c'avet nep egard da zont d'en em avanç.

OJER.

Penos, tud fal! ha c'houi en danjer ho pue,
 Ez oc'h qen efrontet laza tud ar Roue!
 Daouest peger foll oc'h, nebon ni o tifollo :
 En em renta ranqit, p'otramant oc'h maro!

ALARD.

Ne deut qet d'or gourdrours, Ojer, qen terrubl-se;
 Pa gomanchomp c'hoezi e vo tom d'êc'h ive.

RICHARD A NORMANDI.

Ha c'houi anzaou, Renod, e rejoc'h fallente
 Massacri Bertelot en pales ar Roue!

RENOD.

Ne ris netra deân na rafen qer coulz dit;
 Tol evez da crochen hac ive eus da giq.

GALERAN.

Avançomp varneze evel leonet cri,
 Rac me a vel erfat e rancont reculi.

GUICHARD.

Poent ê sur va breudeur demp laqat en efet
 Ar pez voa entromp er gentaou concluet.

ISAKAR.

Mon a reont var arroc'h.

Me lar d'êc'h franchamant amâ, va mignonet,

Eus natur ar gounnar en hon enemiet:
 Sellit pelêc'h int aont pignet var an huel!
 E meint o fêvar grimpet var ar roc'hel.

IDELOU.

Ne maint qet qen huel na vezint disqennet.
 Alon, saillomp varne evit o c'hemeret.

RICHARD.

Mar deut da dâl ar roc'h, ni royo dêc'h cuignou
 Qer tener ha biliou adreus dre ho qinou.

Teli a reont mein gant o enemiet.

GADELON.

En em dennomp ac'hann, Otrone, p'o pedân,
 Emedi Lucifer o sicour ar remân;
 Setu cavet gante mein var ar roc'h huel-zont;
 Mar chomomp amân qen, en hon estropifont.

RENOD. Troupen ar Rone a recu.

Ha c'houf en em denno, tud poltron ha traitour?
 Rac qent m'or qemerfoc'h ni royo dêc'h labour.

O velet sa enemiet o vont quit, e lavar!

Fon eus-e chassete pel dious hon roc'hel,
 Demp c'hoas da zestum mein, va breudeur qer fidel,

Disqen a reont da gere hat mein.

RIPUS.

Ho, ho! deut int d'an traon ar pêvar mab Emon!
 Demp prest d'o assomi, Otrou Comt Ganelon.

Tostât a ra adare an enemiet d'ar assom.

OJER.

M'o ped, va c'hendervi, n'em rentit mar qeret,
 Pe e zoc'h var ar poent da vea qemeret.

RICHARD.

Ah! va c'hender Ojer, na pebes lachete,
 Pa ya an eil qender a enep egile!

OJER.

Me bromet da Zoue ha d'ar Verc'hez-Vari,
 Em eus qeuz em c'halon o tont da gombati;

Ha mac'h aßen, assur, ep' terri va zermant,
 Rêy d'êc'h va asistanç, m'êr graë suramant;
 Mes allas ! arabat ê din dont d'o sicour,
 Dindan boan da vea reputet eun traitour.
 Hogen pa na allan dont d'o sicour bremâ,
 Ne rin qet d'êc'h a zroug ive da viana.

GANELON.

Me bromet d'êc'h, Ojer, mâ' espermit arê,
 Ni deuy da acuzi ac'hanoc'h d'ar Rout.

OIER.

Ne douchin qet oute, va c'hredit, ravodeur,
 Pa ve ret din mervel gante er memes heur.
 Ha penevest memes transgressi va zermant,
 Me rose d'ê sicour, pa na vec'h qet contant.

GALERAN.

Hep o cavet, Ojer, ni sur o c'hemero :
 Sus eta, Otrone, saillomp d'ê var eun dro.
Ayasç a r'ont var bugale Emon.

OIER a reçal en eur lavaret :

O lezen dinatur ! penos, ha possubl ve
 E rase da eun den dero' hel e bromesse !
 Balamour d'ar sermant ameus grêt da Charles,
 Ne allan qet sicour va c'henderwi goimpes !
 Ravezo miliget an oïl judas Yan
 En devez trahisset ar p'êvar mab Emon !
 Vaillanta p'êvar den a voë guelet biscoas
 A vassac'er hitio ! O Doue, pebes domaj
 Ê donet d'o laza deus a greis o yec'het !
 Ha din dont d'o zicour n'en d'ê qet permetet !

RENOD.

Couraj, va breudeur qez, n'en em zeparomp qet ;
 Mar en em sicouromp ne vimp qet qemeret.

NEM. Mout a r'ont e'hoas va' l'roug !

Me o goeb o vonet adare var o' c'hind,

No

N'o heuillomp davantaj, me o supli, va zud ;
 Mar gallont eur veach monet var ar rochel,
 E teuint a dolliou mein da obet demp mervel.

Ar enmiet a recul, nemet Ganelon.

GANELON.

Ho, ho! c'houi zo chomet, Richard, da zivêa!
 Me a voerzo dêc'h-u maro Fouges bremâ.
 Dalit eun tol cleze en creis ho pouzellou;
 Nemet eur sorser vec'h, ez oc'h bremâ maro.

RICHARD.

Ah! lazet òn ganet, infidel Ganelon!
 Nonpas dre vaillantis, hogen dre drahison.

GANELON.

Biannât rac an nombr ac'hanoc'h, tud impi,
 Rac mar boac'h gent pêvar, n'endoç'h inui nemet tri.
 Me a meus da genta grêt separacion
 Dre va c'houraj vaillant entre mibien Emon;
 Pa ê lazet Richard, ar vaillanta anê,
 Or bezo ar re-al ive ep pel dale.

RICHARD.

Arabat, Ganelon, e rafac'h ho pompat
 O pe bet va bue demeus a varc'hat mat;
 Poc'h eus grêt din gourve, c'houi renq ober ive;
 Pareil evit pareil, bue evit bue.

Foura ra e gleze en calon Ganelon, peini a goe d'an douar.

GANELON.

Oh! tiet òn ganed e creis poul va c'halon!
 Venjit ta ac'hanon, va c'hender Idelon.

RICHARD.

Bremâ omp n'em bëet, Ganelon infidel;
 Mar d'òn qazi maro, te zo prest da vervel.

RENOD.

Pelêc'h ema Richard? lavarit; va breudeur;
 Mar on eus an collar, ennes zo ar malour!

En voa ouz hor pèvar assur ar vaillanta ;
 Meur mar de gemeret, ne allin mui beva.

GUICHARD.

Atlas ! m'er guel ous traon var an douar a blat !
 Maro e am eus aon... beuset e en e voad !

RENOD.

O fortun detestabl ! va Doue pez maleur !
 Me meus aon oc'h blesset marvelamant, va breur.

RICHARD a zalc'h e vouzellou etre e zivrac'h, hac a lar :
 Ne oufen get beva p'am be eur galon ouarn :
 Setu va bouzellou tout entre va daouarn,
 Hac evit qementse emeus recompancet
 Nep en deus ac'hanon evellan maltretet :
 Ar superb Ganelon a zo bet va anqon,
 Setu-an astennet ental va zalonou.

RENOD.

Ah ! Chevalier vaillant ! col a ran va speret,
 Pa velan ac'hanoc'h evelse massacret.
 Mac'h alfen, va breur qez, soufr ho poan evidoc'h,
 Me er grafe joaus ep areti pelloc'h.
 Deut entre va divrac'h, me o ped, va breur qer,
 M'o tougia var ar roc'h da gemeret an er,
 Da c'hortos ma vezo grêt separacion
 Dre eur maro cruel entre mihien Emon.

DECKET DIALOG.

GOUSTARD, a lavar ountàn e-unan.

Va c'halon bars em c'hreiz a fraill gant ar glac'har,
 O sonj en drakison a r'er var an douar.
 Hac ar pes a ra din detest muy ancàn,
 E ma meus sigouret, siouas, ober unan ;
 Nonpas sur evit guir dsc va o'honsantamant ;

Mes da zenti ous mestr, b. vout oboissant.
 Allas ! Chevalieryen, gonde qement a boan
 Oc'h eus bet andurzet ho tiferi ar vro-mañ,
 Ez oc'h brémâ livret d'o prassa enemi,
 Evel cass an devet d'ar blei da zevori.
 Ah ! plenen Vocouleur, pebes chang oc'h eus-te !
 Rac ar yeod glas ennout zo atozet hiris
 Gant goad pur pêvar den, ar vaillanta biscoas
 Zo bet var an douar hac ive er mor glas.

MOÏS. *a suivre.*

Petra a c'hoare d'êc'h, va mignon qer Goustard ?
 Ret é anzaou ouzin, ha na vet qet couard.

GOUSTARD.

Me lar d'êc'h gant glac'har, den jenerus MoÏs,
 Ma na blij gant Doue hac ar Verc'hez-Vari
 Seltet eus a drue ous bugale Emon,
 Int maro o fêvar dre'r brassa trahison !
 Rac ar Roue Yon en deus bet o livret
 D'an Ampereur Charles, pini en deus casset
 Eun daou-c'hant dent armet da blienen Vocouleur,
 Evit m'o qemeret Renod hac e vreudeur.

MOÏS.

Ah ! vad a rafe din ha zispén gant va dent !
 Perac, den miserabl ! m'e laret se din qer ?
 Piou a zo c'hoas couabl ebars en trahison ?

GOUSTARD.

Ato ar C'hoat-Danjou, Monbendel hac Anton
 Hogen evit Hector nse ar C'hoat Godefroa
 N'o deus qet consantet donet d'o trahison.

HECTOR *hac* GODEFROA *a antra.*

Mar q'vit, c'hoari MoÏs, Renod hac e vreudeur,
 It buan, d'an Doue, da blienen Vocouleur ;
 Deut omp da laret d'êc'h penos int trahisset,
 Na q'ytis ganêc'h d'o sitor, mar q'eres.

MOJIS.
 Me, o trugarecâ deus, oc'h ofr, Otrone,
 Haç ez òn contant bras demeus a gementse.
 D'an armou! Chevalieryen demeus a Vontoban!
 Deut buan d'am c'havet amâ bras ha bian.

REGNIER, gant oll droupou Montoban.
 Petra zo a neve? lavarit dan, Moji.

MOJIS.
 Allas! trahisset int, siouas, va c'hendervi;
 Ma n'en dint oll maro, e medint en danger,
 Raç-se d'emp d'o zicour, me o ped, va zud qer.

FOSSON.
 Demp buan o bets, me o snpli, Moji,
 Ezom z'd'ac'hanomp, ervez ma ma'r c'hoari.

MOJIS.
 En em dennit am faç, Goustard, gant dilijanç.
 Meurêy staga Yon ha c'houi-ous eur potanç.
 Goustard a zorti. Mojis, var Boyard, a ya gant e arme da Vocouleg.

UNNEUVET. DIALOG.

RENOD hac e dud.

RENOD.
 Lezet-omp en repos eun neubeudic bian;
 Oals a vad a ray d'emp qemeret hon alan.
 Hogen, va breudeur qer, m'o ped n'em breparet,
 Pa zont fomp neubeuta e viomp ataqet.

ALARD.
 Ma carfac'h-u, Renod, retorn da Vontoban,
 Da gerc'hat hon arme euit hon delivran,
 Ni a rayo moyen, qeit ha ma vec'h absant,
 Da zont d'en em difen vigouriusamant.

RENOD.
 Birvigen n'o quitan, credit, va breudeur qez.

Ret vezo demp beva pe vervel assambles :
 Entre ma vo bue ebars em goaziet,
 Ne guitan achanc'h, a ze bet assuret.
 Au encliet a deu c'hoas da vugale Emon.

SALOMON.

Demp c'hoas da ataqi ar pèvar mañ Emon,
 Me meus aon, Otrone, hor bo confusion ;
 Ma na deuomp aben da zont d'o c'hemezet,
 E vesimp reputet da vea poltronet.

IDELON.

N'o pet morchet abet, Salomon, eus a ze,
 Me bromet dec'h ez omp sur avoalc'h anezs ;
 Richard, an hardia, a zo êt en e dro,
 Rac entre e zaonarn e talc'h e vuzellou,
 Comt Ganelon hac en a zo en em lazet.
 Me gred ez êt Renod bremañ humiliet.

RICHARD A NORMANDI.

Alon, ataqomp-int vit ar vech divèa ;
 Ret e vo essat coll pe c'honit ar vech-mâ.
 Biscoas tud'ger vaillant hacint he voe goelet,
 Pa deuont da resist ous daou-chant dep armet.

ALARD.

Èru voar adare da livra demp assot ;
 Ret e vo demp, meus aon, en em renta, Renod,
 Rac me meus em morzet eur blesseur zo cruel,
 Ha Richard a velan a zo prest da vervel ;
 N'en doc'h mui nemet daou capabl da resista,
 Me a zo qen fatiq qen a fel din osempla.

RENOD.

Penos ! ha possub ve, va breur yaouanq Alard,
 O pe c'hoant da laret penos e voe'h bastard ?
 N'en doc'h qet, me assur, breur lejitim demp-ni,
 Mar oc'h eus sonj epqen da zont da boltroni.

Richard, e vuzellou, en e zaonarn, a zo en e za.

RICHARD.

N'e qet en em renta; Alard, a broposet?
 Ia, mar oc'h eus c'hoant ember bea crouget.
 Me o ped humblamant, Renod, va breur fidel,
 Tennit va mouchouer ermes eus va godel,
 Hac evel eur gouris erret-an dreizon,
 Da dachout da zerc'hel em c'hof va bouzellou,
 Ma yin c'hoas d'ar gombat qent evit finissàn:
 Entre vin en buë biqen dèc'h na vânfân.

RENOD.

Benos Doue er heur ma voes ganet, va breur!
 Ha te a glêo, Alard? ems en deus vigneur.

ALARD.

Me zo qerqent ha e'houi prest da vont d'ar gombat.

RICHARD.

Demp eta, va breudeur, evel pèvar bot mad;
 Disqennomp er blienen da glasq hon enemi,
 Da zisquel n'on eus qet c'hoas c'hoant da boltroni.

RENOD.

Pa gerc'foc'h, Francisien, ni finisso'r gombat;
 N'o po qet hor buë cèrten re varc'hat mat.

RIPUS.

Me gred ez ê Richard gant Mojis bisitet,
 En deus dre e ardeu bet e resucitet.
 Clêvet em boa laret penos e voa maro,
 Hac ez ê ar c'henta o reded d'an armou.

RICHARD.

Noc'h eus ezom, Ripus, da gomz eus a Voji;
 Ma oufe hon doare e ve stard ar barti;
 Mès qent ma qemerfoc'h ac'hanomp, tud ingrat,
 E vo sur asozet ar blienen-mâ gant goad.

GALERAN.

Parbleur! evit eun den a zo divouellet,
 E parlantes, Richard, fier hac c'frontet!

Alon, saillomp varne evel p'or be marc'hat :
Ret vo paout fin anê abred pe ziveat.

ISAKAR.

Ha c'houi en em rento, pandardet didalve ?

RENOD.

N'en domp qat êru c'hoas, traitourien, er poent-se.
En em dennomp d'or plaç, va breudeur, pa vo poent ;
N'or c'hemerfont qet c'hoas ha pa en em grouqfent.

En em reveât a reont adare var ar roc'h

RICHARD A NORMANDI.

Biqen n'o c'hemerfomp ; petra a dal dem-ni,
Pa na allomp troc'ha entre ar roc'h hac hi ?
Rac, evel mac'h allont monet var ar garec.
Demeus a doliou mein e reont demp redeç.

IDELON.

Assiejomp anê demeus a bep coste ;
Confusion or bo mar manqomp varneze.

OJER.

Reposit hoc'h armou, Otrone, m'o supli,
Evit ma parlantin c'hoas gant va c'hendervi.

SALOMON.

Roit paciantet gant qementse, Ojer :
O c'hemeret eur vech ê a zo da ober.

OJER a dean e gleze.

Me bromet da Zoue nep oute a doucho
Pa vin e gomz gante, me en extermino.

An enemiet a bella eun neubeud, hac Ojer a gomz oute e gendervh.

OJER.

Terrubl, va c'hendervi, ez oc'h opiniat !
Ma carfac'h n'em renta e rafaç'h eun dra vad,
Ha ni rafe moyen, an Tadou Franc ha me,
Da ober oc'h acord en qichen ar Rouç.

RENOD.

Penos ? ha c'houi, Ojer, demeus hon alianç.
E fel dec'h or goklet staget ous eur potanç ?

Nan, nan! grêt è an tol; ma varvomp e varvomp.
 En em rezolvèt omp : biqen n'en em tenvomp.
 Mes, va c'hender Ojer, va zelaouit-d'o tro :
 Hastit buan alen da denna ho qillou.

OJER.

Renod! n'o cavàn qet eur chevalier loyal,
 Goude dont d'o qelen donet d'am c'haqet.

RENOD.

N'ien deus qet a gaqet, Ojer, en qementse;
 Me vel êru Mojis ha gantali eun arme,
 Hac an oll buissanç deureus a Vontoban :
 En em dennit ac'hann c'hoas eur vech, p'o pedàn.

OJER o velet Mojis a ya quit, hac a lavar :

An diaoul en deus bet revelet da Voji
 Penos e voa'n afer. Otrone, caizomp-ni.

En em zovetat a ta an enemiët.

DAOUZECVET DIALOG.

Mojis a antre gant e arme.

MOJIS.

Gortoît, traitourien, consortet da Charles;
 Perac discuël din-me talonou ho poutes?
 Ma nê qet massacret e vreudêur ha Renod,
 Me vel bremâ erfât n'en dê qet eus ho fot.

RENOD a zailh gant Mojis da boqat deân.

Ah! va c'hender vaillant! c'houi a zo hân recour;
 Maro voamp oll bremân penevert ho sicour.

MOJIS.

Allas! va c'hendervi, omâ zo trahison
 A zo bet grêt dec'h-u gant ar Roue Yon!
 Hogen me en toue me réy en diframân,
 Mar chom c'hoas d'am gortos en castel Montoban.

ALARD.

M'o ped, va c'hender paour, pãnsit hor goullou :
 Penevert

Penevert hor c'hourach, ni voa pel zo maro.

MOJIS.

Mar gallit aruout ebars en Montoban,
M'o créyo en istant qet yach ha peb-unan.

RENOD.

Lavarit-u din-mie, Gasconet didalves,
Da betra or goerzjoc'h d'an Ampereur Charles,
Ha me o delivret eus a zaouarn Bourgogn,
Ha rentet anean prisonier da Yon?

GODEFROA.

Ra vin dal ha bouzar eo heur bresant amâ,
Mar am eus' consantet biscoas do trahissâ;
Hogen ar c'hontrelê: ar C'homt Hector ha me
On eus represantet alies d'ar Roue
Penos ne dieje qet azea var e-dron
Mar tēja da ober dêc'h nep sort trahison;
Hac evit testeni demeus ar virione,
Ni ofr dêc'h hor servich epad tout hor bue.

MOJIS.

Evit sur an daou-mâ n'en dint qet bet coupabl
Demeus an drahison, an drase zo anat.

RENOD.

Demp eta assambles da gâstel Montoban;
Ne zonjen qet biqen aruout sur ennân.

Partial a reont.

TRIZECVET DIALOG.

AR ROUE YON HAS AR SECRETOUR.

YON.

Setu ni miserabl, Goustard va Secreter:
Ar pévar mab Emon a zo êru d'ar gêr,
Dre asistanc Mojis, en deus o delivret:
Mar chomomp d'o gorto e viomp distrujet.
Rac-se emeus sonjet quitat va oll gerent

Ha, mont c'edogant ebars en eur gouent; 4
 Pa vîn relijius e meus en esperanc
 Ne denno get Remedeus do hanon venjanç
 Goustard

Och avis a zo mad, hegen me o supli
 Na chomomp q'eb be belant da ziscothri p-jinve
 Rac m'or d'surprenn kenod, inac'v'oe get v'rud'eur
 E ript hon distroja'eur ep d'ale nemeur
 Yon

Demp eta dilijant en v'ze ar gouent.
 Goustard

Me meus icalzon vor'het zo vor'ce d'se p'antent
 Meus reont da q'el var d'oc'ar gouent ce'ar manach d'ar d'oc'haouit

AR MANACH
 Petra zo a neve, Sire, leveret din
 Ma teut d'or bisita gant gen neubut ha grein?

Yon
 Va zad, me zo bremâ inspiset gant Deu
 Da vout relijius ar rest'us va bue.

Dig'rit din ar nor pa zent'ar da c'houlen:
 Me vo oboissant d'observi ho reglen.

N'en deus var ar bed-mâ Rop'e nac Ampereur
 Ha gement zo exant, sieuas, leus a valeur;
 Me zo en em gavet eur goal fortun ganen,
 Rac-se grit din moyen da recour va bue.

AR MANACH
 Antreit er gouent, Sire Roue Yon,
 Ni zeuy d'o repui deus a greis hor d'halon.

PÈVARZEC'ET DIALOG.

CHARLAMAGN *hac e suit.*

Gant inpatient e c'hortoàn an heur
 Mac'h eruo va zad demeus a V'ocouleur,

Da renta em pouvoar e vrendeur ha Renod,
Evit bea crengou pe doret vari ar sod.

ROLAND.

Evit gñr, va Eont, me gavbe talcont

Eun dra benac a vasque zo ben en o chont;

Mar deont var ho chisep bugale Emon,

E cleont sur fonta gant ar confusion.

OLLIV.

Mar dime manget var pe on atagou qentat,

Bigen n'o c'hementont, pa ze oghessurant;

Rac mar tibo o c'hender Mojsan an chanton,

Penos e vo an dre, pe ye'to d'ou zicour.

Evre Chevalier

AR G'HENTA CHEVALIER

Salud dec'h, humblamant, Roue nobl, deboner,

Ni zo de'te hospite p'ez ar simpl Chevalier,

Dre mon eus an enor da vout ho bejedeta,

Ha ma g'he eus g'ochal ac'hanomp implijet;

Nemet sun, va Roue, na g'afec'p'ez isq'isv'ad,

E fel demp ober dec'h ofr mad eus hor servij.

CHARLAMAGN.

Chevalier, me vaillant, me a trugancea;

O cl'evet ho comzou me ameus calza joa,

Ezom a meus a dud mar am l'be nob amerc,

Ia, ma na c'hoare eun dra a meus esper,

Mes ne c'hoarveo get sou am eus em c'halon;

Me vel êru va zud ep bugale Emon.

QUE

Biscoas n'em bresantis qer confus, va Roue,

Evel a ran bremâ dirac ho Majeste,

Disesper a ran gant an displijedur,

Pa deuan da g'osjal abars en anastuno levan,

Zo êruet ganemp en plenex Vocouleur,

Pa n'om eus qemeret Renod, ha e vrendeur.

CHARLAMAGH.
 Eun dra vras è laret penes daou rejimant
 Demeus a dud armet en n'oubr eus a zaou-c'hant,
 N'en dint get deut a ben da gemetet pèvar
 A voa disarmet dos! col a ran va memour.

NÂM.

Ne voant get disarmet evel dre eur burzud,
 Lazet o deus ar re vailhanta eus hon tud,
 Querent ar Rouanes, Fouques ha Ganelon
 Zo finisset ive gant bugale Emon.
 Mes int ne oua penes ez int-i chomet beo
 Ne gafet get eur plaç assur en o c'horfou
 N'ea dê oh meurtrisset eus a doliou cleze,
 Q'en a ruye an deuar gant ar goad dioute.

IDELON.

Pa sonjemp bea prest da gemeret anê,
 Eo êruet Mojis alert gant eun seme,
 En deus on respouset gant calz eus a gouraj,
 Ma voa ret demp quitât pe vervel var ar plaç.

SALOMON.

Me lavar dêc'h eun dra zo guir, va Ampereur:
 N'en dê get tud humen Renod hac e vreudeur,
 Hogen certen monstrou dreist-natur product,
 Rac courajussoc'h int calz evit leonet.
 Ganelon a scôas en creis e gorf Richard,
 Me gred e treantas aneân part-a-part;
 Ha bout entre zivrac'h gantàn e vouzellou,
 E lazas Ganelon en qichen e seuillou;
 Ha qen digonciang ma nase eur c'higer,
 Ec'h euré garoti dreizàn eur moucheur
 Da zerc'hel en e gorf e vouzellou ha goad,
 Hac evel eul leon e yas c'hoas d'ar gombat.

ROLAND.

Eun oteur a rapert, a so hanvet ar Pîn,

Penos pep tra a den d'e natur ha d'e fin :
 Al louam dse natur a zo, bepret lostec,
 Ha e ar c'had a zo rous ha bepret dibostec.
 Mes evit disclêvy d'êc'h sclêroc'h va c'hision,
 Ojer zo naturel deus bea poltron.
 Biscoas Chevalier mat ne voe deus e ligne,
 Hac en zo impoissibl deus bea ive.

OUA.

Respet d'eur asamble a zo amâ presant :
 En creiz da zaoulagad e lores gaou, Roland.
 Deus al geroniz ligne ha te ez on bepret,
 Hac eun neubeudic guet ma ve erfat sellat.
 An Duc de Bussillon, Emon, an Duc Beuves,
 Hac an Duc de Nanteuil a so va conet,
 Renod hac e vreudeur hac ar subtil Moji
 A avouin bepret evit va c'hendervi ;
 Godefroa Danomarc a rêz demeus va zad ;
 Hac an Taden a Franc ha me zo'r memes goad.
 Ah! contit din, Roland, ive oc'h alianç,
 Zo meurbet iselloc'h, daouest doc'h aroganc.

ROLAND.

Penos, den insolant, poltron ha couard fal !
 Ha ne gavit-u qet ez eus lec'h d'o tamal ?
 Ha c'houi êt daou-c'hant den eus a dud redoutet,
 Da gemeret pèvar, ha c'hoas noc'h eus qet grêt !
 Ma vije êt tri all ha me da Vocouleur,
 Hor bize gemeret Renod hac e vreudeur ;
 Hogen abalamour ma int ho qendervi,
 Oc'h eus e espernet, m'et lavar d'êc'h hardi.
 N'en dê qet va Eont guir Roue a lavan,
 Pa ma so, sud mechant, laqat o tiffaman.

OJER.

Ha c'houi entent, Roland, menteni ho comzou ?
 Brema sarden, ouin gant bec hor, c'hlezeyou

Setu ma' er' blaten, preparit, ne van fors;
 Ne roan, qet a gas mar dens dnougenho corf;
 Va c'henta trahison a zo c'hoas da ober;
 Mar doc'h eun den, Roland, s'outenis ar c'hontre.

ROLAND.

Possible se vech' c'hoas qen hardi da brezeo;
 Roit paciantet, pe' me seclho ho megas.

OJER.

Me bromet da Zoue peini am c'hroust;
 Mar qeritu, Roland, ep' qen auans eur pas;
 Evit sqei g'aname, me o toucho da vad;
 Ha pa ye euryaouen entre hontaoulagad;
 Mes perac, mar oc'h eus qementse a galon;
 N'en dit da Vontoban da ger' chat ho' tragon;
 A zo et gant Richard evit o tifa;
 A zo en aour massif var ar beg e luha;
 Ia, evit goerza eun darn ho nomzou dec'h;
 Me en toue erfat ebars er c'henta;
 Ma vo mibien Emon en danjer a varo;
 Me deuyo d'io sicour, comzet nep a garo;
 Ia, flater Roland, pa gom'it qen apart;
 Ma n'em gafe ganec'h Renod vargein Boyard;
 Dindan boan va bae ma noc'h bouillo qen ten;
 M'o p'o, c'hoant da genta da quitat an dachen.

ROLAND.

Bete an heur bresant ne meus qet c'hoas
 Chevalier a gement a drofen eus e faç;
 Ne meus qet a greden evit eun den sp'qen;
 E prisfen da genta quitat eus an dachen;
 Torc'et e gant Ojer va diousouarn bemde;
 Gant ar meuleudiou demeus ar Renod se;
 Me garfe, me garfe, c'hoas eur vech el laràn;
 En em gafen en plaç d'en em aprou outàn;
 Me ziscarfe ous traon deàn prest e vanier.

Dapuest d'ar marvailhou a lavaritu Ojer.

RICHARD A NORMANDEU.

Me o ped, Otrone, apesit ho sebatu é inda
Assurit, va Roue, n'en dê get eun dra vad
Soufri ho niz Roland da vafouin Ojer,
Rac n'en dê get coupabl er pezm'er tamaler?
Ojer zo dent veillant, me a deufe d'êch se;
Grêt en deus e zemer ha ni on sus ive.
Penevert respeti. Sir, amàn ho presant,
Mê voerzje da Roland buan e arroganç.

CHARLAMAGN.

Hola! na larit gir a ze, c'houi, va niz qer;
Ret é en em inform eus a veaj Ojer.
Mar en deus espernet ar pêvar mab Emon,
Me rêy e bunissa ep tam remission.
Mes evit qementse ez on c'hoas glac'haret,
En defot: en em vehj. eus va enemist;
Deus an traitour Yon, certen ar fos Roue,
N'en dê get bet ive fidel d'e bromesse.
Ma c'halfen e disout d'en em venj eus e vreur,
Me rafe e grouga ne ve get pel nemeur.

AN EIL CHEVALIER.

Sur, ar Roue Yon, Ampereur redoutet,
Me voar pelêch emàn, p'otramant on trompet.
Pa voamp o tont amàn dre goad ar Serpantin,
E voeljomp ancàn gant neubeut eus a drein.
O vont en eur gouent a zo var bord ar c'hoad,
Hac êno e ma c'hoas, me en assur eifat.

CHARLAMAGN.

Roland hac Olier, ha c'houi oll Baronet,
Me o ped da vonet dilijant em reget.
Ractal d'ar gouent-se evit qerc'hat Yon,
Evit ma vo crouget var lein mene Focon.
It tout epqen, nemet va C'honsteiller Neme

A chomo d'am zicour da c'houarn va arme.
Dre'r pez ma zon amàn en creis va enemi,
Arabat ê din-me bea se disourci.

ROLAND.

Impalaer puissant! pa blij d'o Majeste
Confia oc'h arme en Olier ha me,
Ni rento dêc'h buan an afronter Yon,
Hep douja e gerent ar pêvar mab Emon;
Ha mar fel da Renod aprou stard e groc'ben,
N'en deus nemet avanç evit dont d'en difen;
Adieu eta, Sire, ni a ya en hon tro.

CHARLAMAGN.

It eta, Otrone; Doue d'o conduo.

Sortial a reont.

PERZECYET DIALOG.

ROLAND, OLIER, *hac o suit.*

AN DREDE CHEVALIER.

Gant qer bras dilijanç ez omp deut dre an hent,
Ma omp dija rentet en qichen ar gouent
Elec'h ma seblant din emàn ar Roue Yon:
Sonjit ha c'houi a ra nep sort conclusion.

OLIER.

Hor c'honclusion-ni a zo grêt pel a zo:
Ma n'or be ouvertur demeus an norjou,
Nebon ni a vouio digeri aneze,
Hac o zerri ive, mar be ret d'emp goude.

Sei a reont var dor ar gouent.

AR MANAC'H a zigor en nor hac a lavar:

Penos, ne brissac'h qet laret *Deo gratias*,
Ma scoit var an nor qement a dolyou bas?

ROLAND.

N'en d'omp qet tam amâ gant pedennou breman,
An traitour sal Yon, pelec'h emedi-an?

AR MANAC'H.

AR MANAC'H.

N'oufen qet, Otrone, a ze oc'h assuri,
N'en deo bet pel a zo var dro hon abati.

OLIER.

En creis ho taoulagad, Manac'h, e larit gaour :
Ret vo dec'h e renta en beo pe en maro.

OTER.

Anfin, ma n'er rentit, certen me lavar dec'h,
C'houi a renqo donet ganemp-ni en e lec'h.

AR MANAC'H.

Ne gredfac'h qet, Otrou, bea qen outrajus,
Donet da valtreti eur paour relijius.

ROLAND.

N'en deus nemet daou c'hir davantaj er chanson :
Ma na girit renta demp ar Roue Yon,
Me en toue erfat qent mac'h ayomp d'on heat,
Ni laqayo an tan ebars en ho couent,
Ha c'houi a zeuy ganemp ive bremâ souden :
Alon, qerden amâ, mâ teuyor den cren.

AR MANAC'H.

Na rit qet din a zrong, Otrone, m'o supli,
Ha deut oll a vagad ganen en abati ;
Mar gallit er c'havet, qemerit anean,
Rac me ne allan qet lavaret pelec'h man.

Antre a zeont tout er gouent.

C'HOUEZEC'VET DIALOG.**YON HAC E SECRETOUR.**

Yon. sb. Amc nobro 1000

Allas ! : miserabl on tar ivec'h-me, me a gred ;
Eru e tud Charles va c'hemeret,
Rac-se va mignot paour, ha m'blanave ho pedan,
It da gabut va breur-caer Renod da Vontoban,

Ha lavarit dean dont buan d'am difen,
 Pe e vin diframet gant va adversourien;
 Rac me ve goell ganen e teufe e-unan.
 Pa meis-an trahisset, da zont d'am distrujan,
 Eget ma ve lezel Charlemagn d'e ober:
 Ze a ve reprochabl dean e peb amzer.

GOUSTARD.

Me a rey qementse, ne yezo mang chat;
 Hogan en em guzit pe ez oc'h qemeret.
 Mont a reont da guzat, Roland hac e dud a glasq ané.

ROLAND.

Eua dra zrol e laret ne gafemp anean!
 Ha parbleur, jarnigoa! setu-an sur aman.
 Ah! Manac'h difroqet! C'houi, Yon ar fos Roue,
 Perac tra n'o poa-u dalc'het ho promesse?
 C'houi o poa prometet renta en Vocouleur
 D'ar Roue Charlemagn Renod hac e vreudeur;
 N'en de get deut an tol evel ma voa esper,
 Rac-se deut ganemp-ni da recao ho saler.

YON.

Piou benac am blame, Roland hac Olier,
 Evidoc'h noch eus get a zujet da ober.
 Siouas din em chalon, me ameus trahisset
 An nep en devoa din va buc recouret;
 Rac me em boa gret renta en plenen Vocouleur
 D'an assinacion Renod hac e vreudeur,
 Evel ma voa laret, hac int disarmet clos;
 Ma n'an dint qemeret, n'en de get me zo cos.

OLIER.

Alon, qerden amâ da chafoti Yon;
 Ember e vo crouget var loin mand Focôm;
 Ma ne livr get Renod demp'etre hon daouarn,
 E eus da vout crouget, na rentot e ar varn.
 Eren a ger apian.

SALOMON.

Larit dit, me o ped, Otrou ar Princ Roland,
Pion en devo ar garg demeure an den mechant.

ROLAND.

Déc'h, pêvar Chevalier, ha déc'h, Princ Salomon,
E roan-me ar garg eus an traitour Yon.
Ar Princet all ha me a ray an avan-gard;
Rac-se mar be Renod ha Mojis gen apard
Da falveout lemel diganemp-ni Yon,
E vo ret difen ze, pe souffr confusion.

SALOMON.

Princ jenerus Roland, ni a rey ar voyen
Ma vo accomplisset antier ho courchemen.

Partial a reont; hat e laqont Yon e creia o zroupou.

SEPTIEME ET DIXIEME.

AR BRINCES CLERA HAC E BUGALE.

CLERA.

Me lavar gant glac'har dec'h, val dudu c'hroundur,
Ne meus, mar tr bad-man nemp displicadur,
Pa na velan retoru hor tad hat e vreudeur,
Pere, siouas, zo et da bienen Vbouleur,
Var sin ober ar peoc'h gant ar Roue a Frang.
Ne dalle get e nst'h, bea a meüs douezur
Ez eus c'hiant, da ober trahison ni chover,
Pa n'en dint get dija eru obars er get.

MOJIS.

Allas! trahison ze, a ne bet absuret,
Rac va eus Mojis ha c'holedur ammet
Demeus a Vontoban zo et da Vocouleur,
En espen d'ellure va zad hat e vreudeur
Ho preur ha va cont, an olos roue Yon,
A zo bet an etad d'ellure ab d'abison.

O velet Renod hac e vreudeur oc'h antre, e lavare

A drugare Done hac ar Verc'hez-Vari,
 Me vel êru va zad, e vreur ha Moji!
 Rac-se d'emp d'o rancontr dre garante barfet;
 Pa int deut yac'h d'ar gêr, ez òn rejouisset.

CLERA.

Va fried qez Renod, m'em boa calz a zourci
 Pa na velen retoru nac ho preudeur na c'houi.

RENOD d'e bried, peini a dosta da boqat dea.

Ne deuit qet re dost, pe me o reculo:
 Bigen ho nacion na souffrin var va zro.

EMONET.

Perac, va zadig qez, ez oc'h qer coleret?
 Mar deus grêt trahison, ni n'en domp qet qiriéc.

RENOD.

Adieu, friponet fal, na gomzit qen ouzin,
 Rac c'hoant ameus memes da zont doc'h etrangli.
 Qer coulz hac oc'h eont c'houi a vo traitourien,
 Mar lezer ac'hanoc'h var an douar da ren.

CLERA.

M'o pije, va fried, heuillet va avis-me,
 Ne voac'h qet exposet en danger ho pue.

RICHARD.

Certen, guir a lavar, va breur, pardonit-i;
 Ma carjemp, c'houi ha me, bea sentet outi.
 Ne voamp qet êt disarm da blenen Vocouleur,
 Ha ne fysiemp qet re ebars comzou e breur.

RENOD a boq d'e vreg ha d'e vugale.

Balamour dêc'h, va breur Richard, m'o fardono
 Hac a greis va c'halon oll me o ambrasso.
 Lavarit din, itron, pelec'h e ma ho preur.

CLERA.

Sortiet ê pel zo. Ah! Doue, pes maleur!

MOJIS.

Pebes arajamant zo ebars em c'halon!

En defot na gavàn an traitour fal Yon !
 Mes anfin, n'en deus-cas, abret pè diveat
 Me a renqo gouelc hi va zaouarn en e voad.

RENOD,

Rentomp graç da Zoue ha d'e vam ar Verc'hez,
 Pon eus gallet achap adré zaouarn Charles,
 Ha demp joaussamant da leina, va zud qer;
 Ni a bêo Yon, nebon gant an amizer.

En em laqat a reont ous tel.

GUICHARD a antre hac a lavar :

Ah ! Renod ! mar oc'h eus nep sort compassion
 Ous ar reuseudic paour ho preur ar Roue Yon,
 O ped ar vadelez da zonet d'en difen :
 Qemeret, garotet ê gant ar Francisien ;
 E ya da vout crouget var lein mene Focon,
 Se rêyo gouscoude dêc'h-u confusion.

RICHARD.

Mar defot eur gorden evit dont d'e grouga,
 Me a royo arc'hant evit dont d'e frena.

ALARD.

Crouget mad ra vezo, an traitour inhumen !
 Qementse a verit, ia, ha calz ouspen.

GUICHARD.

Me voar erfat penos an traitour fal Yon
 En deus meritet caout eun doubl punicion,
 O veza trahisset ac'hanomp qer cruel,
 Goude bea rentet deàn servich fidel ;
 Gouscoude goell ve demp punissa aneàn,
 Evit ne rafe sur hon adversour brassàn.

GOUSTARD.

Anfin, anzao a ra en deus oc'h ofancet,
 Mac ez ê goell gantàn bout ganêc'h punisset
 Eget n'an dê couea dindan ar buissanç
 Demeus oc'h adversour ar Roue deus Franç.

RENOD.

Ententit, va breudeur, ar pes a lavaràn :
 Tout exprès ez ê grêt evit hon difiàn.
 Charlamagn a réyo crouga ar Roue Yon,
 En esper ober demp meç ha confusion;
 Hac eun dra reprochabl vezo d'am bugale
 Clévet e vo crouget den demeus ho ligne;
 Rac-se, va breudeur qez, emeus ar volonte
 Ec'h afeomp d'e lamel digant tud ar Roue.

FOSSON.

Pechet bras e casen rei nep sicour deàn,
 N'em dê get deus e fot n'an doc'h maro breman.

RENOD a zao dious tol hac a lavar.

Alòn, tout d'an armour, amter bresel a zo;
 Alòn, va mignoniet, nep am c'har am heuillo.
 Goustard, piou a gomand var an diou rejimant?

GOUSTARD.

Salomon hac Ojer, Olier ha Roland.

RENOD.

Ha! Roland en deus c'hoant pel a zo d'am aprou;
 Demp da velet hac en a zo du a c'hinou.

GODFREOA.

Biniget ra vezo an heur hac ar momant
 Ma voe ganet Renod ar Chevalien vaillant?
 Rac tenta ra ar mad elec'h an drouq bepret:
 Biscoas ne mous guelet eun den qen redoutet.

TRIVAC'HERET DA HA DEUS

ROLAND hac e suit.

LOELON.

Ne velàn qez e cred ar pevar mat Emou
 Disquec'begon o far evit sicour Yon.

OJER a vel Renod o tout gant e arme, hac e lavaret,
 Ah! rancontr favorabl pel a zo desiret!
 Ar veach-mâ, Roland, e viot contantet,
 Guelet a rân Renod pignet var gein Boyard,
 A zo êru d'ont e penn eun avan-gard.
 Pel a zo o poa e'hoant caout eur e'hroq ous Renod;
 Bremâ ni a velo piou vo ar goella pot.

ROLAND.

Vit disquel dêc'h, Ojer, pegement en doujân,
 Me yêlo va-unan da saludi aneân.
 Rac-se eta va zud, n'em renjit pepini,
 Dreist pep tra ho pedân na boltronet ini;
 An ini a zantîn a rêyo poltronaj,
 Me zeuyo d'en c'hâcha a beziou var at plac.

RENOD.

Va zud, va mignonet, m'o ped es em renjet,
 Setu hon enemi ganemp-ni rancontret:
 Disquirit ho courach, me o ped humblamant,
 Me ya da islat e gaget da Roland.

RICHARD.

Va breur, me o supli, clêvit va zantimant:
 N'en em aprouvit get oc'h-unan ous Roland,
 Rac gout arit penos en deus ar faveur bet
 Ne hel get gant ouarn james bea blêssê.
 Lezit an diou arme o diou da gombati,
 An nap a vo crêva en devo ar barti.

RENOD.

Caer oc'h sus lavaret, va breur, me nê rân fêss;
 Me ranq en em aprou ous Roland corf ous corf,
 Rac e m'ân pel a zo o clasq e'hoari ouzin;
 Pa omp en em gaget e' ret demp combati;
 Rac-se ma n'an deu den nemetân va bete,
 Chomit en ho plasou, me o ped, Otrone,
 Ha pa zeuy ar nê all ive d'en em avanq.

Deut, ive d'ar mêlê ep ober contenanç.

MOJIS.

Nin a rêyo, Renod, evel a leveret,
Hogen me o supli, va c'hender, diouallet:
Ez it da gombati vaillanta chevalier
A dol troad d'an douar, ervez ma leverer.

RENOD a avanç.

Me ya en an' Douc hac ar Verc'hes-Vari;
En em aquittit oll, Otrone, m'o supli.

ROLAND

Me vel êru Renod e-unan, Otrone,
Ha me a ya ive va-unan e vete.

Renod ha Roland a dosta an eil ome egile. Renod a zisqen divar
e varc'h Boyard, en em laqa var bennou e zaoulin, hac a bos
e lanç hac e gleze var an douar.

RENOD.

Ah! Roland jenerus! niz prop d'an Ampereur,
O pet compassion ouzin ha va breudeur,
Evel m'en deveus bet va Zalver biniget,
O velet ac'hanomp d'an ifern condaonet,
En em ofras d'e Dad evit hon redima,
A soufras evidomp ar maro cruella!
Roland, c'houi voar erfat, ha va breudeur ha me,
Evidomp da vout paour a zo deus ho ligne.
Ni ra ofr hor servich en qeit ha ma vefomp,
Mar plij ganêc'h ober hor peoc'h gant oc'h eont,
Ha me a royo dêc'h Boyard ar marc'h caer-mâ,
Ha castel Montoban, eur pes eus ar chaera;
Ha dre oboissanç me yêl va unan pen
Dilouer ha divoutou bete Jerusalem,
Evit bisita be va Zalver evidoc'h,
Mar be ho madelez ober demp caout ar peoc'h.

ROLAND

True a meus, Renod, o clêvet ho comzou,
Anfin qe na rançan dont da scuilha d'acrou.

Mca

Mes ne greten qet comz d'am cont eus a ze,
Ma na rentit Mojis dindan e volonte.

RENOD.

Roland, ne gomzit qet din eus a ze pelloc'h,
Biqen na drabissàn evit cavet ar peoc'h.
Qent manqout da Vojis me golfe va bue :
Setu aze va c'homz larit-àn d'ar Roue.

Destum a ra e armou, hac e saill var Boyard

Na sonjit qet, Roland, e ve rac aon razoc'h
E teuàn da c'houlen ouzoc'h qartier na peoc'h ;
Hogen abalamour ma oc'h niz d'ar Roue
Em boa c'hoant da ober dêc'h eur civilite ;
Daouest dêc'h pe gant lanç pe a doliou cleze
E teufomp da gomanç bremâ-ta hor mêle,
P'otramant terminomp, mar qarit, ar gombat
Entreomp-ni hon daou, dre ma omp daou bod mat :
Neuze mar goneit ac'hanòn dre'n armou,
Va c'hassit doc'h cont da ober a garo ;
Hac er c'hontrol, Roland, me, mar o c'honeàn,
Ho tigasso ganén da gastel Montoban.

ROLAND.

Ha c'houi a zalc'ho mad d'ar pez a leveret?

RENOD.

Ia nebon, Roland, n'o pet qet a vorc'het.

ROLAND.

Ha me a rêy ive, én fe a Chevalier.
Mes c'hoant ameus qenta da gomz gant Olfier,
Rac be ez eus pel zo promesse entreomp,
Birviqen nep combat sur ne antreprenomp
Na c'houlénno conje an eil ous egile,
Ha rac-se e fel din derc'hel va fromesse.

RENOD.

It prest eta, Roland, ha na zalcit qet.

ROLAND.

Nebon me eruo souden, bet assuret.

OLIER.

Petra lavar Renod? lavarit din, Roland.

ROLAND.

Efei parlant a ra evel eun den prudent;
Mes desirout a ra termina ar gombat
Entreomp-ni hon daou, dre ma omp daou bot mat.
Nac e dud nac hon re n'en em avancfont get,
Qen na vezo unan ac'hanomp surmontet.

OLIER.

Roland, mar am zentit, na rit get tementise;
Renod zo den vaillant ha c'houi a zo ive;
Goell ve col an anter an dud a bep coste,
Eget ini c'hanoc'h: va santimant e ze.

RICHARD A NORMANDI.

Nan, nan, na rit get se, Roland, me o supit.
Lêzit a bep coste ho tud da, gombati;
Ma ve ini c'hanoc'h lazet pe gemeret,
E ve eun domaj bras, hac e vemp tamallet.

ROLAND.

Me heuillo oc'h avis, Otrone, pen da bon:
Demp eta assambles var hon adversourien.

RENOD.

Ne velân get e' t'alc'h Roland e bromesse;
Prometet en devoa dont e unan din-me.

An diou ermen a'vanc eus a' bep tu.

RICHARD.

Perac tra, tud Charles, didalve ha poltron,
E fel dec'h distruja ar Roue fal Yon?
Rac c'houi, disist papini, noc'h eus get lec'h d'e ylan;
Sentet en deus burzoc'h, n'en de get mangst tam.
Hogen ni e ar re a de e bunissa:
Poc'h eus en alevet, c'hori ranno en renta.

ISAKAR.

Mar gallomp ni teuler hor grifou var o goug,
Ni o stago gantan assambles ouz ar groug.

REGNIER.

C'hoant o pe da ober, mès ni oc'h ampecho;
Me o part, Otrone; tennomp hor c'hlezeyon;
Ma royomp ar chasse da boltronet Charles;
Ennem-tenna ranqent, pe ober ar jiles.

Amà e c'emanq var gombat furins.

MOÏS.

Courach, va mignonet, hac ez omp evite;
Redoublomp hor furor ha saillomp varneze.

GALEBAN.

Otrou ar Prinç Roland, m' o ped, n'em avancet;
Ma n'an deut d'or zicour e viomp qemeret.

ROLAND.

Nonde-mil-crampoezen! pelec'h e ma Renod?
Ma voelfomp ar vech-mâ piou ê ar goella pot.

RENOD.

Ez oun ouz o qortos gant impaciantet;
Poan vras oc'h eus, Roland, e clasq en em gavet.

ROLAND.

Ha c'houi zo preparet, ma zayomp da jouti?

RENOD.

Prest avoalc'h pa garfoc'h, Roland, me o tifi.

Amà e combatant gant o lanqou.

ROLAND.

Dalit eur flipat mat, gent ma yêt en ho rout;
Me ro-dêc'h qementse bepret evit salvout.

En em heusta reont gant o lanqou.

RENOD.

Nebon me o pêo qent mont divar al lec'h;
Dalit, va t'hamarad, caout a rit ennes sec'h?

ROLAND a goe marc'h hac all, had a lavar deñ:

Ar boutd an avres! ar blei ouz da tago!

Bea bet qer mechant da goea dindannòn ,
 Evit qêlou eun tol digant eun den dister !
 C'hoant a meus da dêri da c'houzoug er rivier.

OJER.

Ha c'houi eta, Roland, en em gonto coulz pot ,
 P'ê gouir oc'h eus bremâ leiz ho cof a Renod ?

RENOD.

N'oc'h eus afer, Roland, da damal re ho marc'h ,
 Me gombato ouzoc'h troad-ous-troad sur-avoalc'h ;
 Re huel e ouïntit e foen d'o marc'h, Roland ,
 Hac e gerc'ha a rit ive moderamant ;
 Hogen me a gundu va marc'h Boyard erfat ,
 Hac ec'h allàn hardi mont gantàn d'ar gombat.

ROLAND.

Re a rit an anter, Renod, ous va goapât ,
 Balamour m'ê manqet va marc'h gant eur flipat ,
 Evidòn da vea qocet an tol qenta ,
 Ni ranco n'em aprou stard qent dispartia,

RENOD.

N'en dê qet just, Roland, penos e vec'h var droad ,
 Ha me a ve var varc'h ; me zisqenno timat .
 Pa on eus afêçon aprouvet hor lançou ,
 C'hoariomp eur barti c'hoas gant hor c'hlezeyou.

ROLAND.

N'o toujàn qet, Renod, rac-se me o tifi
 Da zont gant ho cleze da c'hoari eur barti.

Eu em ganna a reont a dellou cleze.

RICHARD A NORMANDI.

Penos, ha possubl ve, Tadou demeus a Franç ,
 E vemp-ni qer couard lezel en hor prezañç
 Daou zen d'en em laza, ar vaillanta biscoas
 Zo bet var an douar ? qementse ve domaj.

OLIER.

Nan, nan, n'er soufropmp qet; demp are d'ar mêle,

Hac en em aranjomp pep den eus e goste.
 En em renqa ra pepini eus e du, hac en em avançont.

ALARD.

Avançomp prest, va zud, evit sicour Renod;
 Me vel ar Fransicien o tont c'hoas d'an assot.
 Amâ e comañ ar gombat jeneral.

ROLAND.

Me garfe e lesfac'h ac'hanomp, Otrone,
 Da finissa'r gombat entre Renod ha me.

RENOD.

Mar garit dont, Roland, ni a yêlo d'ar c'hoad,
 Hac eno ni allo finissa ar gombat.

ROLAND.

Contant bras on a ze; me aprou ho propos.

RENOD.

Me ya eta aroc a choïmo d'o cortos.

GUICHARD. Renod a ya d'ar c'hoad.

Sortiet ê Renod, va breudeur, heuillomp-ân;
 Eun dra a zo aroc en deus c'hoant da dizân.

Alard hac éa a ya d'ar c'hoad varlerc'h Renod.

ROLAND da Olier :

Me ya da achui va bataill gant Renod.

OLIER en aret hac a lavar deân :

N'en deet qet certen, p'otramant oc'h eur sod.
 Chomit ganemp, Roland, me o ped, d'or zicour,
 Rac guel a rit avoalc'h on eus re a labour.

MOJIS.

Couraj, va mignonet, redoublomp hon toliou;
 Reculi a renqont, en despet d'o baro.

IDELON.

Me a vel, Otrone, ez ê ret demp quitât;
 Goell ê ober abred eget re diveat.

RICHARD. En em zovetât a reont.

Me greufe gant araj gent ma vanqfen d'o heuill;)

Ar c'henta a dizàn, me rêy deàn maleur.

FIN EUS AR BEMPET ACT.

C'HOUEC'H VET PROLOG.

ME gred, compagnenez, é troublet ho memoar,
 O tonet da velet ar fin eus an histoar;
 Rac n'en deus mancion ganemp nemet combat,
 Brezel continuel, rivierou eus la voad.
 Aboe ma é crouet an eol er firmamant,
 N'en deus bet dindanañ eur brezel qer sanglant.
 Na qement a viser na desolajon
 Evel o deus soufret ar pêvar map Emon.
 Leqeomp hon daouarn oll var hor c'honsianç,
 Hac avouomp gant gouir, entrozomp, pobl a Franç,
 Penos ne garfemp qet bea led d'ar c'houlz-se,
 Da velet ha da souffr eur sort adversite.
 Impossubl é da zen, crédit, oditoret,
 Discleria birvigen an histoar var e hed.
 Ia, pa ve eur bla-peb den eus e gompren,
 En defe da ober avoalc'h leis e groc'hien.
 C'houi a velo bremañ ar jenerus Richard
 Hardioc'h evit leon nac ive leopard,
 O tizia Roland da gombati outañ.
 Hogen dre eur maleur e qemes anañ.
 Pebez joa en devoe neuze at Roue Franç.
 Pa velas Richardic dindan e buissanç!
 Ma conclu ar Roue e vo ret e grouga;
 Mes Mojis a labour evit en delivra.
 Pa voa bet delivret Richard demous ar groug,
 N'en devoa qet a son pelloc'h demous e c'houg;
 Neuse e yas hardi da gant ar Roue
 Evit disquel deàn e voa c'hoas en bro.
 Neuse voe eur gombat, gant calz eus a vigour,
 Ebars entre Richard ha tud an Ampereur;
 Bea voe entreze egal mat ar barti,
 Hac e voe grêt Richard prisonier barr anit.

Mes Mojis a eure d'ar Roue eun tricon,
 Hac a eure deàn dispit en e galon:
 Dont a eure gantàn curunen ar Roue,
 E gleze hac e septr, ne vanas mat Doue.
 Mojis a eure c'hoas eun tricon ar c'haeràn,
 Renta'r Roue eousqet en castel Montoban.
 Neuse e sortias da ober pinijen,
 O sonjal e voa fin d'ar brezel inhuman.
 Caer en devoa Renod mont var e zaoulin noas
 En presañ ar Roue evit goulen e c'hrag;
 Mes p'er goelas qement en desolacion,
 E eure e renta prest en e bayillon.
 Ah! Renod! c'houi a zo eun den zo calz re vat;
 Rac rentet veso dec'h an dtouc evit ar mat:
 C'houi vo assiejet gant Charles qent ar fin
 Qen a voc'h var ar poent da vesvel gant famin.
 M'o ped, Compagnunez, qent evit sortia,
 Da vea atantif da glêvet an act-ma:
 Traou a vefloc'h ennàn a n'en dint qet comun.
 Me ya da zortia rac na ven impottun.

ACT VI.

QUINTA DIALOG.

ROLAND a antre gant e suit, hac a lavar:

Disespera a van gant an displijadur,
 Pa deuan da zonjal er c'hanç, en avantur
 A zo ganemp, va zud, ar vech-mâ êquet.
 Me gred parfemant ez omp bet anchantes
 Gant ar sorcer Mojis, zo mignon da Zatan,
 Evit caout ar victor varnomp ar vech-mâ.

QUER.

Me meus aon, Otrone, en traitour fal Yon
 Na travisso Renod sur digant Salomon;
 Re ez int dilec'het, ha rac-se e meus spont

N'en em gafe Renod gante dre eur rancont.
 En eur plaç enq, Roland, ez oc'h en em gavet,
 Rac oc'h acoutramant zo terrubl difrezet,
 Hac ho marc'h a zo cam, ne ell mui mont d'an drot;
 Seblantout a ra din oc'h eus goelet Renod.
 Me a sonje penos, pa gomzac'h qen apart,
 O pije ravisset digant Renod, Boyard,
 Hac e teuje Renod da brissonnier ganêc'h;
 Evidon da zellet, n'er guelân e nep lec'h.

ROLAND a dosta ous Ojer hac a lavar :
 Dre Sant Denis a Franç! Ojer, mar o tizân,
 Ma n'am bo ho pue, pa dlefen perissân.

OJER.

Mar deuit bete se, me o retorno prest.
 Ar vech-mâ gouscoude oc'h eus cavet ho mest!
 Evit qement a rêc'h oc'h ober pompajou,
 En deus savet Renod manifiq ho qillou.

ROLAND.

Ne allân soufr pelloc'h e reprochou cruel;
 Discrogit diouzin, me o ped, Olier,
 Evit me'n em venjin demeus an-traitour-ze
 En deus grêt trahison en andret ar Roue.

OJER a denn e gleze hac a lavar :

Alon eta, Roland, soutenomp hor c'homzou
 Bremâ souden vantant a veg hor c'hlezeyou.

RIPUS a aret Ojer hac a lavar :

Apezit ho coler, me o ped, Otrone :
 Ar pez zo tremenet na gomzomp mui a ze.

RICHARD.

Ah! Roland orgouillus! ditroit diouzin;
 Me zeu d'o tifa da c'hoari eur barti.

ROLAND.

Ia-da, Richardic; poc'h eus c'hoant da c'hoari,
 Ret ê ober moyen da zont d'o contanti.

En em gomhati a reont o daou.

Me a qef ifrontet, terrubl, Richard bian,
Donet d'am difia evidout da-unan!

RICHARD.

En em rezolvet on, ne roan cas ebet:
Qemeret a rangan, pe bea qemeret.

ROLAND.

Er sonj-se ez out-e, ifrontet hac hardi?
Deut oll dean, va zud, evit en assomi.

Richard en em difen vaillamant ous an enemi.

EUN OFICER FRANÇ.

Na gredit qet penos o lasfemp, camarad;
Mar qerit n'em renta o pezo qartier mat.

RICHARD.

Dêc'h n'em rentan, Roland, ha nonpas da eun-al,
Abalanrouer ma zoch eur Chevalier loyal;
Gant ar gondicion em bezo va bue.

ROLAND.

Hac o pezo, Richard, ep nep difficile.
Richard en em vent var gementet. Roland a gantenn.

Demp bremâ, Otrone, da gavet va eont;
Souezet xo o c'houzout pelec'h e taleomp.

EYLET DIALOG

RENOD a antre gant e dud hac a lavar:

Na pelec'h e manst Roland an den gaouyat?

N'en deu qet d'am c'havet d'achui ar gombat.

Disesperit a ran gant araj var ar plac.

Pa na gavan-me den da exerc va c'hourach.

Mes me, a glêp êru eus d'am stercro:

Cavet a meus anfin ar pes a falie din...

O hanaycont Yon gant Salomon, a lavar:

Ah! den abominabl, glouton fal Salomon,

Discrogit mar qirit eus ar Roue Yon,

Pe gant va flamberje m'o qarterio bremâ,

Rac c'houñ n'en doct'h qet digh epden da douth oute.
SALOMON.

Pa fel d'êc'h e gavet; ni e foy d'êc'h, Renod;
Na sonjit qet p'êns e vemp-ni sur qet sod;
En em laqat en boañ evit enñ d'êc'h trairour.
En em dennoup, va zud, pa n'on eus qet sicour.

RENOD da YON.

Ah! Roue deloyal! trairour fal mistiget!
A rac mor boa-ni bet ac hanout sicouret
E voas deut d'ob livra d'ar Roue deus a Franç!
Bremâ e po ar groug evit da récompang.

YON eu em string d'an daoulis hac a lavar :

Ah! va breur qer Renod, d'êc'h-u en em rentañ
Merve! a d'êc'h sur dre r maro cruellan;
Rac-se, me o supli, tennit prest ho cleze.
Ha grit din dre ho torn finissa va buc.
Ia, hac asuit prest donet d'am finissa;
Eun den qer fal ha me ne die psloc'h beva.

RENOD.

Pa velân ac hanoc'h oc'h anaout ho fot,
Em eus true onzoc'h dre va fe a Renod.
Savit prest en ho sa ha deut da Vontoban,
Me a roy d'êc'h amzer eun neubeut da vevân,
Da ober pinjen demeus ho p'êchejou;
Pa vimp êru cho var se ni gonfero.

GURCHARD a adre gant Alard, hac a lavar :

Ha! tapet e Yon, ar Roue deloyal!

RENOD.

Ia certen, Gurchard; p'êlec'h e mar re-ah?

GURCHARD!

Me gred eo et vasserch Olier ha Roland,
Da fey de ar chasse vigourusamant.

RENOD.

Dindân boañ am buc, daou goqin, daou bandard,

Ma na vot cos ma vo amprisonet Richard.

ALARD.

Rac ma va lemp e voac'h oc'h unan sortiet,
On eus bet aon, Renod, na vijac'h qemeret;
Rac-se omp deut doc'h heuil evit oc'h asata,
Mes me a vel Mojis o tisedec amâ.

RENOD.

Allas! lavarit din, va c'hender qer Moji,
Pelec'h ema Richard, ar Chevalier hardi.

MOJIS.

Ha n'en deus qet distro va c'hanoden er Richard?
Me sonje e voa deut gant Alard ha Guichard.

RENOD.

Ah! stouas, grêt ad tol qemeret assit e,
Dispers a fan pa sonjan qementise.
Penos, collet ameus ar goella va breudez?
O devez miserabl! bepes chanç ha maleut!
Bremâ souden vantant va marc'h Boyard ha me
A ranq essat c'hoari eun tol subtilite.

Me ya col pe c'honit da zelvra va breur,
Potramant da vervel gantan er memes heur.
Cassit ar Roue, Yon da gastel Montoban!
Bevit vel mignonet, me ya da bartan.

GUICHARD.

O! arêtit, Renod, terrubl oc'h coleret;
Arabat e choarfe ar pes a leveret;
Mar dê collet Richard qementise zo domaj;
Mes ho col-u, Renod, a ve c'hoas davantaj.

MOJIS.

No pet qet a chagrin eus a Richard, Renod,
Bremâ souden vantant me c'hoario va fot!
Me rento doc'h Richard en beo en droug abet,
Ha pa ve yarean daonzes d'or alhocet.

RENOD.

Assurit, va c'hender, ha va breudeur ha me
A vo oblijet d'êc'h, mar qirit oberr zê.

MOJIS.

Anfir p'el lavaràn, n'en em laqit en poan.

RENOD.

Demp eta, Otrone, var zê da Vontoban.

TRIVET DIALOG.

AR BRINCES CLERA HAC E BUGALE.

CLERA *a vel Renod o return, hac a lavar:*

Ah! va fried Renod! deut mad sur raveet,
E voan o hirvoudi gant glachar ha regret,
O sonjal noch eus qet an amzer e maigen
Da zebri ho repas gant oc'h adversourien.
Mes eru ê ganec'h va breur, an den traitour,
Sur ne verite qet e chajec'h d'er zicour.

RENOD.

Itron, o clasq donet da zelvra ho preur,
Eo qemeret Richard gant tud an Ampereur,
Vaillanta Chevalier zo o tougen bue;
Mar be sur distrujet, me a varvo ive.

EMONET.

Va zad, en em venjit demeus an traitour-se,
Pe mar hor permetit, ni or bo e vus.

YONET.

Mar qirit lavaret demp ar gir blanna,
Ni denno sur venjanç demeus an traitour-mâ.

RENOD.

Lest-an c'hoas, va mibien, eun neubent da veva,
Ma en devo amzer d'en em reconcilia;
Pa vo nem amantet demeus e drahison.

Ni deuy d'er punissâ evel ma ê rêson.

YON.

Me a zento ouzoc'h e peb occasion,
Ha prest òn, pa gerc'hoù, da vonet d'ar prison.
Lavaret ameus d'êc'h, ha bepret el larân,
Penos ê resonabl dôñet d'am punissân,
Ha òn bet qer mechant da vout ho trahisset,
O heuill goal-gonseillou darn demeus va c'homted,
Pere o deus dija recevet o faveur :.
Perisset int o zri en plenen Vocouleur.

MOÏS.

Alòñ eta, traitour, qerz demeus va frèzanç,
Gant aon ne descargfen varnout va c'honsianç.
Sortial a rer, hac e casser Yon d'ar prison

PÈVARVET DIALOG.

ROLAND *a antre gant e suit, hac a lavar :*
Pelec'h e ma Yon? lavarit, Salomon.

SALOMON.

Lamet ê diganemp en hor c'honfusion.

ROLAND.

Ah! poltronet infam! c'houi ra dit araji,
Ma carjach or boa grêt vaillant hor c'hevredi,
Bea bet digasset Yon d'an Ampereur.
(Ni on eus qemeret unan ar pêvar breur.)
Ze rentje va toutt meurbet rejouisset;
Mes ganêc'h-u êz omp antier disenoret.

AR CHENTA CHEVALIER.

Pa vijemp daout-c'hant den assinet en eur flot,
Ne vouijemp qet ampedh n'an daje gant Renod,
An diaoul a voa sur o sicour anean :
Lamet a rê evel eur c'hi a vije clân.
Hira m'ôn eus gallet omp c'hibmet d'en difen,
Met neb a ve forcet n'en deus qet a lezen.

ROLAND.

Biscoas digareou da zen fal na vanças:
 C'houi a vo cos m'or bo eur confusion vras.
 Ma n'or bize unan eus a vibien Emon,
 Ne gredjen qet gant mez restorn d'or pavillon.

PEMPET DIALOG.

Моисе, guisqet en Pelerin hac ur bourdon en e zorn!

RENOD HAC E VREUDEUR.

MOÏS.

Orsus, compagnunec, clêvet oo'h eus laret
 Penos ez ê Moïsis den subtil hac adret.
 Me ya da zisquel darn eus va subtilite:
 Bremâ-souden me ya da drompla ar Roue;
 Rac m'em bô digantan amplamant afuzon,
 Ha c'hoas ec'h esperan cavet colacion.
 Mes va brassa beach ê delivra Richard:
 Me ranço e gavet pe' vo an afer stard.
 Sortial a ra dre eun nor gant.

C'HOUC'HEET DIALOG.

CHARLAMAGN' hac e suit.

CHARLAMAGN.

Chagrin ha pechamant a zo var ya speret.
 Pa deuan da zonjal pelec'h ez ê chomet
 Roland hac Olier, Ojer ha Salomon.
 A vea et da gerc'hat ar roue fos Yon;
 Rac mar c'hoarve gante nep sort droug-ayantur,
 Me deuyo da vervel gant an displjadur.

NEM,

Eun dra dreist-ordinal, Sire, ve lavaret
 Ne gaset qet en tout en nep lec'h ho Princez.

Rac ouspen ma int oll tud prouant ha vaillant,
 Ez int et en eun nombr hac a zo sufizant
 Ha capabl da laqat an douar da grena;
 Rac-se bet disourci a ze pa o pedan.

AR C'HENTA PAJ.

N'en deus netra surc'h, Ampereur puissant,
 Ez eus en em gavet gant an Oitrou Roland
 Ha gant e dud eun dra eus a nevezentis,
 Pa na velan ez int retornet var o chis;
 Rat goud a rit penos Olier ha Roland
 Zo custom da ober o beach dilijant.

AN EIL PAJ.

Ma ve en em laqet ar pevar mab Emon
 Da essat delivra ar fos roue Yon
 Demeus a dre daourarn ho tud, va Ampereur,
 E tisse bea bet etreze eur maleur;
 Rac Roland zo pel zo e clasq aprou Renod,
 Evit gout piou ane a vo ar goella pot.

MOJIS a antr, guisqet en pelerin, hac a lavar d'ar Roue;
 Doue oll buissant, Mestr za en, an douar,
 A bedan, Charlamagh, da ogmani ho cidar
 Ha da rey dec'h ar chrac da vea trionfant
 Var gement enemi o'h eus antieramant,
 Mo supli humblamant, o Ampereur guirion!
 Da zellet a druc hac a gompasston
 Ous eur pelerin paour aflijet gant clevet:
 Defotout a ra din nouitur ha yec'het.

CHARLAMAGN.

Ne allan get fiout enoc'h-u, trucherien;
 An darn vuia chanoc'h a zo afronterien.
 Abbe m'ou bet tromplet gant ar sorcer Moji,
 Ne allan sur bigen fiout mui en ini.

MOJIS.

Evit bea Mojis den fall ha milliget,

N'en dê get eveltàn an oll belerinet ;
 Me meus mui a ezom demeus an aluzon
 Eget n'am eus certen da ober trahison.
 Me zeu a visita ar be deus va Zalver ,
 Hac am boa c'hoas ganén tri gompagnon sincer ,
 Pere zo bet lazet gant volerien ingrat ,
 E qichen Montoban , pa voamp o vont er c'hoad.
 M'o deus lavaret din an dud eus ar c'hanton
 E voa al laeron-se ar pévar mab Emon ,
 A voa gant Charlamagn persecutet qen ten ,
 Ma ê ret dê monet bremâ da volerien.
 Unan eus aneze a zo hanvet Moji ;
 Ennes en deus brévet din va oll izili ;
 Basatêt on gantàn , troet ha distroet ,
 Qen nan d'on oll sevet er féçon ma velet.
 Rac-se o suplian , Ampereur deboner ,
 D'en em venj eus ané , pa ne allàn ober ,

CHARLAMAGN.

Penos en em venjin aneze evidout ?
 Me a zo revinet gant Mojis ha Renod ;
 Ha ne allàn james cavet ocasion
 Da bunissa eifat ar pévar mab Emon.

MOJIS.

Me a bed va Doue , va Mestr ha va C'hrouer,
 Da zont d'o funissa , pa ne allit ober.

NÊM.

Certen ar pelerin a baylant gant rézon ,
 Meritout a ra sur cavet an aluzon.

CHARLAMAGN.

Dal anter-cant lous-aour balamour da comzou,
 Calz a vad a sint dit da vont dre an hentchou.

MOJIS.

O trugare , Sire , demeus ho charite ;
 Doue d'o qendalc'ho en pep prosperite

CHARLAMAGN.

CHARLAMAGN.

Petra fel dide c'hoas diganén, pelerin ?
Rac terrubl e chomes pis da zellet ouzin.

MOÏS.

Evit qement a meus baleet dre ar bed,
Biscoas va daoulagad n'o deus consideret
Eur Monarq a vije qer Majestuus ha c'houi;
Rac-se meus plijadur ous ho consideri.
C'houi zeu da eclati dreist oc'h oll sujedet,
Evel ma ra al loar en creis an oll stered.

CHARLAMAGN.

C'hoant oc'h eus, pelerin, da rei eun tam ton,
Evit dre'r voyen-se cavet colacion.
Qerc'hit deán, Nême, eun dra evit debri,
Evit na zello qen qer truezus ouzin.

NÊM.

Me a ya da gerc'hat deán sur peadra.
Sortial a ra; neubent-goude ec'h êru gant frico, hac e-lar da Voÿs
Dalit, pelerin brao, frico da verenna.

MOÏS a long a c'hidabuadou, hac a lavar outa e-unno
Qement-mâ ameus bet bepret evit salvout;
N'en din qet gouscoude ep pouveañ em rout.

CHARLAMAGN.

Coulz ê sonjal pelec'h e ve manet va zud...
Mes me o guel êru evel dre eur burzud.

ROLAND.

Grêt on eus eur veach, Ampereur puissant,
N'en dê qet, ami eus aon, erve ho sanjmant.
Ni or boa qemeret ar fos roue Yon,
Peneverde sicour ar pêvar mab Emon
A zo en em gavet var ap'hent d'on Yancout,
Evel leopardet, hardi ha divergont,
Hac o deus grêt qement dre efort o armou,
M'o deus en delivret adre hor c'hrabanou.

Mes evit rêy eun dra a gontantamant dêc'h
Richard, mab da Emon, a zo deut en e lec'h.

CHARLAMAGN.

Ha vaillanta eun den oc'h-u, Roland, va ni !
Ne dalle get e nac'h, ho peach a blij din.
Ma na vijec'h get ét, bremâ me a vel sclêr.
Ne voa get qemeret Richard da brisonier;
Ha ma vijac'h-u ét ive da Vocouleur,
Ne voa get achapet Renod hac e vreuteur.
Ah ! Richard, coqin fal ! êru é an amzer
Ma vo ret dit santout ar boez eus va c'holer !
Te c'heus va ofancet alies, cos bilsiq,
Hogen n'er gri pelloc'h, rac mé viro ouzit.

RICHARD.

Evidon, Charlamagn, da vout ho prisonier,
Me lavar dêc'h hardi, ep bea tam flater,
Entre ma vo Renod ha Boyard en bue,
Ne refec'h get din droug, me o tifi da ze.

CHARLAMAGN.

Hac out qen ifrontat dont c'hoas d'am ziffa !
Abalamour da ze me a ray da grouga.

RICHARD.

Qent m'am guelet crouget, Charlamagn, ha c'houi glêo ?
Me a velo qenta oc'h estrangli en beo.

CHARLAMAGN.

Penos, cos mab ar c'hast, evelse é dide
Parlant qen arrogant en prezang eur Roue ?

Ar Roue a scô anein. Mejis a c'hroga entre e zent.

RICHARD.

Ra vezin confortet, m'am sqôit davantach
Me deny doc'h estrangli bremâ gant va c'houra.

Richard hac, ar Roue en em grog.

OIER.

Crogit prest er Roue, Salomon, me o ped ;
Me grogo en Richard ma vint dispartiet.

SALOMON.

Me o ped, Ampereur, apezit ho coler ;
Ne dleit qet er sqey pa ê ho prisonier.

OLIER.

En em paciantit, me o suppli, Richard.

CHARLAMAGN.

Me o ped da zonzal insolanc ar pandard ;
Hogen me en toue, mar don Roue en Franç,
Me rêy deân mervel en croug ouz sur potanc.

RICHARD oc'h anavezout Mojis a lavar :

Poc'h eus qement a c'hoant da lagat va c'hrouga,
Pelec'h e vo ar plag ma rangin finiasa ?

CHARLAMAGN.

Paoc'h eus c'hoant da c'hout ; var lein mene Focou,
Hogen da c'hortos se ec'h eet d'ar prison,
Ha neuze var arc'hoas evel ma vo leinet
Ni vago ganec'h-u, deñ fal ha milliget.

Mojis a zorti siôllic, gouda bea c'levet se, hac an Roue a lavar
Roland hac Olier, qassit-ân d'ar prison.

ROLAND.

Sire, ni reyo ze hep esp remission.

SEIZVET DIALOG.

RENOD a antre gant e suit-hac a lavar :

Gant impaciantet e fel din trelaz
Pa na gelân o tout va c'hender qet Moji,
Peini a voa êt da zellva Richard,
A zo bet qemeret dre fot an daou bandard.
Mes me a vet Mojis o tonet ep va breer.
Maro ê, emeus aon. Ah ! Doue, per maitour !
Pelec'h em Richard ? lavarit din, Moji.

MOJIS.

E medl en bac, rei-se bet discourt.

Var arc'hoas ar beure e tle bea crouget
 Var lein mene Focon; rac-se n'em breparet
 Mac'h ayomp a vanden evit en delivràn.

RÉNOD.

Ho comzou, va c'hender, a vianna va foan.

ALARD.

Ret vo d'emp pàrtial a Vontoban fenos,
 Hac en traon ar mene ni chomo da c'hortos
 Ma vezo deut an de hac ive an amzer
 Ma tle bea crouget Richard va breuriq' qer.
 Nep a vo qen hardi da êssat ober ze,
 A losqo e groc'hen, p'en defe mil bue.

RÉNOD.

Bet assur ho conseil, Alard, zo excelant:
 Demp-ta d'en em armi, me o ped, dilijant.

ELIZVET DIALOG.

CHARLAMAGN *hac e suit a antre.*

CHARLAMAGN.

Ret ê, va Baronet, brema deliberi
 Piou a yêl da grouga Richard an den impi,
 Peini a zo bet em andret qen traitour.
 Rac-se ta, Beranjer, pa oc'h deut d'am z'icour,
 Me o ped da grouga Richard, mab da Emon,
 Hac o po ar brovinç a Flandres, va mignon.

BERANJER.

Me yel erfat, Sire, ervez ho proposiou,
 Penos ne garit qet assuret ac'hanon,
 Dre ma teut d'am pedi d'ober eun acsion
 A ve dij ha d'am zud met ha confusion.
 Ne grougin qet Richard hardi m'el lavar dêc'h:
 Comandit d'is traon all ha me a sento dêc'h.

CHARLAMAGN.

It da grouga Richard, me o ped, Idelon,
Ha me a royo d'éc'h rouantelez Gascogn.

IDELON.

Exantit ac'hanòn, Ampereur, eus a se;
Eur vech-all, moc'h assur, me rei ho polonte.

CHARLAMAGN.

Acuset oc'h, Ojer, ebars en Vocouleur
Ho poa bet espernet Renod hac e vreudeur;
Hogen mar oc'h eus c'hoant da vea va mignon,
Crougit din em reget Richard mab da Emon.

OJER.

Ha c'houi zonzj òn qer zot, leret, Roue Charles,
E crouqfen-me Richard, zo va c'hender-gompes?
N'en dòn qet êru c'hoas ebars en andret-se.
Rac-se e lavaràn franchamant, Otrone,
Nep a vo qen hardi da vonet d'e grouga,
Me am bo e vue, pa dlefen perissa.

CHARLAMAGN.

Crouget vo gouscoude sur, en dispit d'o fri.

OJER.

Anfin ni a velo piou a vo qen hardi.

CHARLAMAGN.

M'o ped, va niz Roland, c'houi zo den a galohy.
Hac a zo adversour da vugale Emon,
Crougit din em reget Richard au insolant,
Ha me laro partout ez oc'h eun den vaillant.

ROLAND.

Ne grouqfen qet Richard evit netra erbed,
Rac me am eus deàn tout expres prometet
Pa voa en em rentet, en dije e vue.
Rac-se me o supli, va Eont, va Roue,
Na ret qet din donet da fossi va sermant:
List Richard en due, me o ped humblamant.

CHARLAMAGN.

Ra viot milliget gloutonet didalve,
 Pa ne fel get dêc'h-a ober va bolonte.
 Salomon, c'houi zo din bepret eun den fidel,
 Hac a zalc'h dindannon ar vro a Vreiz-Izel:
 It da grouga Richard var refus ar re-mâ,
 Hac e vezoc'h pelloc'h exant d'am zervicha.

SALOMON.

Ampereur Charlamagn, me rêyo ze ep nec'h,
 Gant ma refoc'h ivé eun dra a larin dêc'h:
 Me a yêl da grouga Richard da Vont-Focon,
 Moyenant ma teufoc'h ganén da gompagnon;
 Ha mar fel da Renod ha d'e gender Moji
 E lemel diganén, c'houi deay d'am secondi.
 Ma na rit qementse, me lar dêc'h ep caqet
 Ne grougîn get Richard, p'am be oll vad ar bed.

CHARLAMAGN.

It d'ar groug, canailles, pa na zentit ouzin:
 E clévet ho comzou e fel din arajin.
 Me o ped, Duc a Nêm, consolit ac'hanon;
 Ma na sentit ouzin m'en em bricipito.

Ar Roue, Nêm hac ar Pajet a sorti.

OLIES.

Ah! fachel ê Charles ar vech-mâ, Otrone;
 Biscoas n'em boa'r guelet qer farouch ha ma zêl.

RICHARD A NORMANDI.

Guelet a rit hremâ balamour dêc'h, Richard,
 Ez eus entre'r Roue hac e dud debat stard.
 Ma na ellomp ober dêc'h recours ho pne,
 Ne vo get eus hor fot, guelet a rit mat se.

RICHARD.

Me o ped, Otrone, n'en em dourmantit get;
 Pa ve possubl e ven casset da vent crouget,
 Ha me pignet er squeul, em bo an esperanç.

Evit qementse tout n'em bezo nep ofañç.
 Me meus goelet Mojis em c'hichen er gentaou,
 A voa deut sur da c'hout penos e voa an traou,
 Hac e meus ar greden ne vîn qet ancoñt
 Gant va breur qer Renod ha gant e vignonet.

OJER.

Nebon gant qementse me zo rejouisset ;
 Deut eta d'ar prison, n'o pet qet a vorc'het.
 P'en deus clévet Mojis penos erua an dro,
 E vezoch delivret certen eus ar maro.

NOUVEAU
NOUVEAU DIALOGUE.

RENOD *hac e suit.*

RENOD, *pignet par Boyard, a lavar :*

Orsus, d'emp prest, va zud, evel p'or be marc'hat,
 Var zu mene Focou, rac na vemp diveat.
 Ma n'allomp dont aben da zelvra va breur,
 Me varvo gant glac'har qetqent hac e valeur.

REGNIER.

Partiomp pa gerloc'h vit sovetat ho preur,
 Ha tachomp d'êruout qent tud an Ampereur,
 Ni lamo anean digant tud ar Roue,
 Ia, pa ve memes pemp-mil den aneze:
 Me gred parfetamant e vo grêt contenanç
 Da c'hout piou a stago Richard qus ar potanç.

RENOD.

Demp prest en hor beach, Otrone, m'o supli,
 Ha ne arêtomp qet qen a vezimp êri.
 za em-laqat a reoat en hent, hac en em gavont tost da Vent-Focou.

RENOD.

Setu ni ar vech-mâ, va zud, tost d'an endret
 Elec'h ma tle bea va breur executet ;
 Rac-se lavarit din ebar en laogach bër

Petra hon eus bremâ ar guella da ober.

GUICHARD.

Ma ve c'houi a zentfe ous va avis, va breur,
N'en em disquelsomp qet da dud an Ampereur ;
Rac mar santont penos hor bo ar volonte.
Da zont da zelvra hor breur Richard oute,
E teuint d'en crouga, an dud fal ha traitour,
Qent mach'al fomp donet da rei deân sicour.
Chomomp amâ er c'hoad ha beomp var hor gard
Pe a goulz e teufer evit crouga Richard ;
Ha neuze p'o guelfomp o tonet dre amâ,
Ni a yêl a vagad evit en delivra.

RENOD.

Guichard, parlant a rit evel eun den prudent,
Hac ar c'honseil a roit a zo sur important :
Ni a zento ouzoc'h ; rac-se, va mignonet,
Chomomp amâ er c'hoad, hogen beomp secret.

AR SECRETOUR.

Calz a vad a rêy demp donet da zisquiza ;
Prest avoalc'h e tiseomp dont da gousquet amâ.
En em laqat a reont da gousquet er c'hoad.

DECRET DIALOG.

CHARLAMAGN ha NÊM.

CHARLAMAGN.

- Petra dal din bea Ampereur ha Roue
Ha bea elevet ebars en dignite,
Ha cavet calz a dud pere a zo vaillant,
Pa na geront senti ous va c'homandamant ?
Possubl ve, Duc a Nêm, dêch c'hoas el lavaràn,
Ne gafen qet eun den a yafe da grougan,
Richard an insolant bremâ da Vont-Focon,
En deus va ofancet en lies a fêçon !

NÊM.

Mac'h oufen, Ampereur, ne fachfac'h qet ouzin,
E larsen d'êc'h eun dra am eus em fantazi.

CHARLAMAGN.

Oc'h avisou, Duc Nêm, a zo atao prudent;
Rac-se ta, va mignon, n'oc'h eus nemet parlant.

NÊM.

Margrit crouga Richard, mab prop d'an Duc Emon,
E rêyo ze da galz mez ha confusion;
Rac an Tadou a Franç a zo qerent deâ,
Ne bermetfont biqen donet d'en distruja.
Poc'h eus en o pouvoar Richard, va Ampereur,
Comandir da Renod hac ive d'e vreundeur.
Donet d'en em renta dirac ho Majeste,
Da ober d'êc'h sermant eus a fidelite;
Ar pes, me oc'h assur, Ampereur puissant,
A rêy mibien Emon buan ep compliment.
Ober dê repari an domaj o deus grêt
D'êc'h en oc'h armeou en amzer dremenet
Ha dont d'o servicha ar rest eus o bue,
Hac e laqfoc'h Richard ebars en liberte.
Mar grit se, o pezo finisset eur brezel
Pehini zo, siouas, cos da galz da vervel.

CHARLAMAGN.

Na larit gir a ze, col oc'h amzer a ret,
Rac Richard dreist pep tra a renq bea crouget.

NÊM.

Me lavar franchamant d'êc'h, ep bea traitour,
Ne refoc'h evit se nemet tenna labour.
Setu ni daouzec vloas zo oc'h ober brezel
Da vugale Emon, hor c'herent naturel:
Ma vijemp bet qeit all var ar Sarazinet,
Hor bije eun nombr bras anê convertisset.
Brassoc'h enor ve d'emp combati vit ar fe,

Eget ober brezel d'an ~~dad~~ eus hon ligne.

CHARLAMAGN.
 Nême, ~~me~~ lavar dêc'h, mar don Roue en Franç,
 Richard a ranq bea crouget ons eur potanç.

NÊM.
 Hogen pa lavarit e ranço perissa;
 Dal'hit-ân er prison diâna da vreina,
 M'en devo paourente bete fin e vuc,
 C'houi vo deus aneân en em venjet neuze.
 Biscoas maro Bepvet, ne voe qen qer goerzet
 Evel maro Richard mar be zer destrujet.

CHARLAMAGN.
 Nêm, comz a rit bremâ evel dre interest;
 Hogen me a bretant penos ê me er mest.
 Tud ar Roue s astre gant Richard, peñt a zo garotet.
 Petra ê qement-mâ, Otrone, larit din;
 Penos, ne vo qer grêt ar pez a lavasin?

OLIER.
 Me o ped, Charlamagn, n'en em dransporêt qet;
 Ni zo prest da ober evel a leveret.
 Pa fel dêc'h destruja Richard, mab da Emon,
 Ni lezo aç'hanoc'h en ho tiacreçion.

CHARLAMAGN.
 Evit bremâ, setu, e comzit gant rêson,
 Neus qen nemet ober an execucion.
 Orsus piou en em ofe da grouga prest Richard,
 Ma vo eur veach fin deimeus an tam pandard?

RICHARD.
 Charlamagn, n'en dê qet eun dra just na rêson
 E ve crouget eun den eus va c'handicion;
 Pe assur mar grit se, me lar dêc'h var ar plac
 E vo goerzet se dêc'h en doubl meur a veach.
 Hac e ven-me maro, ma a meus choas qerent
 A zo tud redoutet hac a zo hir o dent,

Pere ne vâncint qet da venji va maro;
Rac-se grit ac'hanon : en em resolvet on.

RIPUS.

Me ra ofr da grouga Richard an' tam capon,
Rac m'en deus bet lazet va cont Ganelon,
Hac ar Princ Bertelot a voa deus va lighe
En deus lazet Renod dre eun tol lachete,
Ha Fouges hac Hernier, hac an Duc nobl Grifon,
A voa oll dioustu din qerent ha mignon.
Mibien Embu zo bet oll anqou dar reze,
Mes ember me beo eunan' eus atize.

Rac-se, va Ampereur, roff eur rejimant
Demeust an' d'atmet, courajus ha vaillant,
Ha me yel em fortou brema da Vont-Foebit,
Da laçat ho tezn da execucion.

Me a grougo Richard ep douja tam Renod;
Mar car en em avanc e rey eun afer zod,
Rac aon na ve laçet ive da gontre-poes
Gant Richard ouz at groug, neuze e vo qites.

CHARLAMAGN.

Ah! Ripus, den vaillant, c'houi a zo va mignon,
Mar grit se me roy bec'h ha Marsell ha Toulon;
Ouspen, moch exanto en amzer da zonet
Da rent' dm servich ebars en nep andret.
C'houi, povat Chevalier, a gavan tud adret,
Me a gred e rofoch eur veach em reget.
Ha c'houi Cont Galeran hac an Duc Isakar,
It ive gant Ripus, balamour ma zoch' gar,
Da zicour anean da zont den em venji
Deus an den fal Richard, va brassa enemi.

AR C'HENTA CHEVALIER.

Ampereur Charlamagn! dre eur galon joaus
Ni yel en ho reget da asista Ripus
Evit crouga Richard var ar mens Foceng :

Pa vo ous ar potañ e vo grêt sur e gont.

OJER.

Me o conseil, Ripus, pa c'houlennit gorden,
Da ober eus ho c'oug expres al lagaden,
Rac mar garu Renod, ar Chevalier fier,
E vo grêt dêc'h ar pes a sonjit da ober.

RIPUS.

Evidoc'h-u, Ojer, da gaout dreug n'o ealon,
Me a grougo Richard en ho confusion.
Rac-se eta, Sire, me o ped, grit' defañ
Ne vo grêt nep reproch a se d'am alianç.

CHARLAMAGN.

Grit ho tever, Ripus, me o recompanso.
Me lavar adieu dêc'h qen a vo en dïstro.

Sortial a reont tout nemet ar re a dle crouga Richard.

RIPUS.

Alon, qerzit, Richard, entreze ar mène,
Elec'h ma vo ret dêc'h finissa ho pue.
Ha chouï a vel duont, Richardic, ar potañ
Elec'h a visiçen ma vo ho temeurañ?
Êru ê an amzer ma venjin gañt rêzon
Maro va c'herent paour Fouçes ha Ganelon.

RICHARD

O pet ouzin true, humblamant me o ped;
Eun den qen nobl ha me ne dle qet bout crouget.
Hogen mar plij ganêc'h donet d'am delivra,
Me a rêy dêc'h qement a meus var ar bed-mâ.

RIPUS.

Ha pa rofach din-me caera tra zo en Franç,
Me a renq ho staga en croug ous ar potañ.
Rac-se, deut prest er squeul ma veet depechet;
Rac mervel a ranqit diveat pe abret.

Laqat a ra eur gordeu en e c'houg, hac e ra deñ pignat er squeul.

RICHARD.

Ret ê eta mervel! evit se nê ran fots,

Hogen pa noc'h eus get a drue ous va c'horf,
 Me o ped humblamant, balamour da Zoue,
 Da viana da gaout true ous va ene.
 Roit din eun anter-heur epqen da viana,
 Ma rin-me eur bedan qent evit finissa,
 Peini a zisqis pa voans ebars er scol,
 A lavaràn bemde abaquebèn henor
 D'an Otrou Sant Richard, mignon bras da Zoue,
 Ma rêyo din ar c'hrac da recour va ene.

RIPUS.

Nan, nan, c'houi n'o po get anter-heur na gardeur;
 Ret ê executi desir an Ampereur.

* AN EIL CHEVALIER.

Ripus, me o supli deus a greis va c'halon
 Da rei deàn amzer da ober oréson;
 Rac mac'h alfe donqet da recour e ene,
 E vec'h recompancet en ên gant va Doue.

RIPUS.

Hast eta, reuseudic, ha na vez get re hir :
 Lavar prest da afer en daou pe en tri hir.

RICHARD en em laqa var e zœulin da lavarate Oréson.

- » O Doue infinit, eternel ha puissant!
- » C'houi pini a grouas an oll antieramant,
- » Hac oc'h eus digasset ho Mab an eil ferson
- » Er bed-mâ gant souffranc da bêa hoen rançon;
- » C'houi oc'h eus preservet ar Profet Daniël
- » Goechal en eur c'havarn touez leonet cruel;
- » C'houi oc'h eus delivret ive tri inoçant
- » Er gêr a Vablon eus eur fournes ardant;
- » Ar bobl a Israël, Moyses, Aaron,
- » Pere a voa captif dindan eur Pharaon;
- » C'houi a eure deze, dre ho craç, ho vertu;
- » Achap eus au Ejipt ha tremen ar mor ru;
- » C'houi oc'h eus delivret ar gêr a Vetuli
- » Dre brudanç hac adres an intanves Judith;
- » Ha delivret Jonas eus a gôf ar balan.

„ Mes bremâ, va Doue „ me deu d'ô supliân
 „ Da zellet a drue ouzin, infortunet,
 „ A zo ret din mervel eus a greis va yec'het,
 „ O ped ouzin true, va faeron Sant Richard,
 „ Pa zon abandonet gant Renod' ha Boyard,
 „ C'hbas e larin eur gir' q'ent' evit finissân,
 „ Pam bezo qemeret eus neubent' va alan. „

Boyard, oc'h anavezet m'êr Richard, a seb ganec dreid t'ha doar/
 gen a string an tan; grizinqal a ra spontus horupl; anfin, rei a ra ota/
 tok troad' d'e vestr' evit' en difunt'.

RENOD; spouronet oll, a zao, a zaill var Boyard, a denn
 e gleze hac a gri var boez e benn :

D'an armoù, Oronc' sap an amzer a bress;
 Setu me difunct' gant va Boyard expres:
 Aon a meus em o'halon na vomp r'e diveat,
 Erve an arviou en deus gret' va Boyard!

RIPUS.

La em'ami a reon!

Evurus oc'h, Richard, bremâ su m'e a vel,
 C'houic a vo delivret ha me renqo mervel,
 Rac, me vel ho predoar' êtu d'ô telivrân;
 O p'et true ouzin, humblâmant' o' pedân.
 Evit va bea deut ganec'h bete r-potanc,
 Ne ran nemet tremen demens a Roue Franç.
 Rac me vouie erfat e vijach' delivret;
 O ped true ouzin, Richard q'ez, me' o' ped!

RICHARD.

Qement eus a drue am bo ouzoc'h, Ripus,
 Evel o p'oz ouzin, na vet qet morchedus,
 Rac birvigen Renod' n'anzavañ da vreur din,
 Ma na deu, den mechant, bremâ doc'h estrangl'.

Ditqen a reñant o t'rou deus ar' q'ed.

GALÉLAN.

An nep en deveus c'hoant da recour e vuez,
 A renqo e gonit bremâ a vec boutes.

RENOD.

Ah! Ripus, maso oc'h ep doujañ n'ampereu;

308

N'o poa qet a respect, den fal! evit va breur.

MOÏS.

Deut amâ, Richard qêz, ma o tizamatin,
M'o cronget en ho plaç Ripus an den impi.

RENOD.

Distaga ra Richard,

Me oped, Otrone, da rei din ar favoreur
Ma vo me a denno venjanç evit va breur.

Mes me a gao, va zutî, è qer bras e offanç
Ne verit qet bea crouget ous eur potanç.

Ne ell qet va speret è soufr davantaj beo,
Ebars en eur slipat me sur en depecho.

Laza ra Ripus,

Setu ganêc'h, Ripus, rocevet recompanç,
Gonde laret staga va breur ous ar potanç.

GODEFROA.

Ema zo eun tol brao ha supitil c'hoariet?
Lavarit din penes ez oc'h bet difunet.

RENOD.

P'en deus clêvet Boyard va breur padour o crial,
È comancet neuze qerqent da c'hrizinqal,
Hac en deus davantach roet eun tol troad din,
Qementse en deus bet grêt din-me difunin.

MOÏS.

Ah! Boyard, marc'h vaillant! meulst ra vo Doue
M'en deveus bet crouet eul loen eveldout-te.

RICHARD.

Me zenje o poa crenn anconet ac'hanoc'h;
Ar vech-mâ gouscoude ez è bet tom varnon.

GUICHARD.

Mui or boa a zourci ac'hanoc'h evit se.
P'on eus grêt hon afer, me o ped, Otrone,
Demp oll joaussamant da gastel Montoban;
Ne c'honcomp nstra evit chom mui amân.

RICHARD.

Birviqen ne oufen rêy dêc'h-u da gredi
 Pegement a zebat hac eus a fachiri
 Zo entre a Roue hac oll dud ar pales.
 Me gred balamour din e maint oll dies ;
 Rac an Tadou a Franç o deus o fossub grêt
 Evit clasq ar voyen ma vijen delivret.
 Rac-se e fel din mont secretamant en qêr
 Evit trugarecat Salomon hac Ojer,
 Da assuri anê n'en don qet distrujet ;
 O clêvet qementse e vint rejouisset.

ALARD

Goell hardi oc'h, Richard, dioüallit gouscoude
 Na goessac'h c'hoas eur vech en pouvoar ar Roue.

RENOD.

P'en deus c'hoant da vonet me lezo eneàn.
 Dalit eta va c'horn, ha mar bezit goassàn
 C'hoezet ennàn da vat evit rei demp signal,
 Ha ni en em gavo neuze ganêc'h ractal.

RICHARD.

Arça, banier Ripus a meus c'hoant da gavet,
 Ma tromplin ar Roue hac e oll baronet.
 Orsus me ya bremâ ; rac-se, va breur Renod,
 Ma c'hoezàn en drompill, deut buan d'an assot.

Guisqa ra habillamanchou hac armou Ripus, hac e ya da Baris.

RENOD.

Nebon ni a yêlo, me bromet dêc'h erfat ;
 Rac-se eta, va zud, chomomp amàn er c'hoad.

UNNECVET DIALOG.

OJER ha SALOMON.

OJER.

Me meus non, Salomon, na vo re divaad

Renod

Renod hac e vrendeur da zelvra Richard.
Mar dint bet negligant da rei deân sicour,
E ma bremâ crouget gant Ripus an traitour.

SALOMON.

Ojer, noc'h eus afer da vorc'hedi a ze :
Qeit a ma vo Renod ha Boyard en bue,
Pa ve pignet er squeul ha prest da vout crouget,
Birviquen evit se n'en devo droug abot.

OVER e velet Richard oc'h antre e qer dindan dillat Ripus, a laz :
Oh! maro ê Richard, me vel êru Ripus
Etreze hac amân, fier hac orgouillus.
Ra vezin confrontet ma n'en dâd d'en ransont
C'houi a velo bremeic dressa deân e gont.
Arêtit, arêtit, Ripus traitour, bougeo :
Crouget ê ta Richard ? responnit, ha c'houi glêo ?
Den abet nemedoc'h ne daje d'e grouga :
Mes me a verzo sur e varo d'êc'h bremâ.

RICHARD.

Ententit, va c'hendar, me n'en don get Ripus,
Qent-se, me zo Richard, sac-se bezit joas.
Me zo bet delivret dre veyon va breudeur,
Ha Ripus a zo bet lavet en tal ar squeul ;
Ha ne falle get din ive monet em frent
Ep ho trugarecat entretoc'h, va c'herent.

OVER.

Ne fiân get ennoc'h : savit din ho c'asquet.

RICHARD a zo e garq hac a lavar :

Me er gray sur, Ojer.

OVER.

Evit bremâ m'er gred.

CHARLAMAGN a zont eus v' d'aviñon hac a lavar :

Êru ê ta Ripus goude crouga Richard !
Ar vech-mâ ta eus fin demeur an tam pandard !
Ojer, peña sel d'êc'h da ober d'an den se ?

Mar grit neff droug deñ e colfoc'h ho pue.

OJER.

Penexert, Ampereur, respeti ho presañç,
Me ziscargfe ractal varteañ va venjanç.

CHARLAMAGN.

Tostet amâ, Ripus, evit moc'h ambrassin,
C'houj och eus grêt eun tol ervez va fantasi;
Hogen me en toue, mar don Roue en Franç,
Ne vanqia get ive da rei d'èc'h recompanç.

RICHARD.

Na dostet get din re, rac me non get traitour
Me ê a zo Richard, ho prassa adversour;
Ripus a zo ehomet en Mont-Focon em lec'h,
Hac ez on deut expres evit laret se d'èc'h.

CHARLAMAGN.

Ah! gortoit, glouton, ma clêvin ho toare;
Tromplet och mar sonjit en em den eveñe.

RICHARD.

Na sonjit get, Charles, peros ez on eun den
A refuse c'hoasi eun tol estocaden.

Richard a zon gant e gorn. Compagnenez Ripus a antre.

AN EIL CHEVALIER.

Venjanç! va Ampereur, deus an den milliget!
Setu aze Richard a zo bet delivret
Dre voyen e vreudeur, an dud malicius,
Hac o deus distrujet ho mignon qer Ripus.

CHARLAMAGN.

On lest d'en em aprou, Otrone, p'o pedàn;
M'el laqey c'hoas e lec'h ma vezo tom deñ.

RENOD a êru evel ap'evêl gant e dud, hac a lavar:

Ah! pandart execrable! Jezit hor Chevalier,
Pe moc'h hacho aze entre p'èvar gartier.

CHARLAMAGN.

Pa out qer caer montet, ha se couteur jouti?

RENOD.

Qement hac a gerfet; rac-se me o tifi.

Ar Roue ha Renod a jout an eil ous egils.

Renod a ziscar ar Roue d'an douar gant eun tol lanç.

CHARLAMAGN.

Ne dleàn dougen septr na curunen royal,

Pa n'am eus resistet ous efort eur pot fal.

RENOD a recul hac a lavar :

Va Doue, manqet òn, me anzao erfat se,

Pa òn bet qer mechant laqat dorn em Roue!

Trevers, mar plij ganêc'h, Roue demeus a Franç;

Qen an bo lavaret eur gir en ho presanç:

Pemzec vloas zo dija n'em boe an avantaj

Da lavaret eur gir dirac ho personaj.

CHARLAMAGN.

Me o ped, Chevalier, larit din oc'h hanç.

Manifiq ec'h ouzoc'h exerci oc'h armou.

RENOD.

Sire, me lavar dêc'h, gant glac'har em c'halon,

Me zo... me zo Renod, mab ena'n Duc Emon;

Ha va breudeur ha me a squill daerou bemde,

En defot ne allomp cavet oc'h amitié.

Me voar erfat penos hon eus oc'h ofancet

Alies eus a vech dre ma voamp contraignet;

Hogen ne glasqomp qet, Doue voar erfat se,

Nemet epqen an tu da recur hor bue.

Setu ni chasseet ganêc'h demeus hor bro,

Qen an domp bet memes pel bras en desertchou;

Mes poc'h eus ac'hanomp privet eus hon danve,

M'o ped, da viana, lest ganemp hor bue.

Hogen mar doc'h, Sire, qer coleret ouzin,

Pardonit d'am breudeur pa ne bardonit din,

Ha me a bromet dêc'h amâ en ho presanç.

Bi i qen davantach ne retornfomp en Franç

Me a yêl diarc'hen hac en eur glasq va boued,
 Da visita he sacr va Zalver biniget,
 Bete Jerusalem, va Roue, evidoe'h,
 Mar be ho madelez rêy d'am breudeur ar peoc'h.

CHARLAMAGN.

Na chomit qet aze, Renod, da ravodi,
 Nemedoc'h a garfe livra dîn-me Moji;
 Mar don Roue en Franc hac en Rom Ampereur,
 Ne rin bigen trevers na dêc'h na d'o preudeur.

RENOD.

Me livra dêc'h Mojis! petra rafec'h deân?

CHARLAMAGN.

Ato gant pèvar marc'h laqat en diframàn.

RENOD.

Qent en em livfren dêc'h hac ive va breudeur
 Eget na ran Mojis, credit se, Ampereur.

CHARLAMAGN.

Orsus pa na fel dêc'h senti ous va c'homzou,
 E vo ret dêc'h santout sur puissanç va armou.

RENOD.

Me o ped, Ampereur, n'en em avancit qet;
 Mar gràn dêc'h nep outrach em bo calz a regret.

CHARLAMAGN.

Not'h eus afer, Renod, da zonet d'am goaspât,
 Pa omp en em gavet, ni n'em aprouvo mat.

OJER.

Arabat ê dêc'h, Sir, dont d'en em exposi,
 Dreist-pep tra ous Renod a zo eur goel barti.

CHARLAMAGN.

Pa gouste dîn n'antèr eus va Rouantelez,
 Me raseq en em aprou ous Renod c'hoas eur vech.

SALOMON.

Lest ar Rome, Ojer, pa medi en humeur,
 Rac n'en em gev gantàn a exerciç tremeur.

CHARLAMAGN.

Ma te en deuous aon? lavar ze dan, louldie.

RENOD.

Nebon deut pa gerfoc'h, n'en don qet qer spontiq.
Comañ a ran ober dec'h restitution.

Comañ a reont combat. Renod a anlev ar Roue etre e rivrac'h.

RENOD.

Redoubtit ho courach, mar doc'h den a galon.
Ne vezia mui couard, Sire, en ho qever,
M'o tigasso ganen fenos da brisonier;
Pa na rit peoc'h dre gaer ous bugale Emon,
C'houi rêy en dispit dec'h pe' teufoc'h d'ar prison.

CHARLAMAGN a gri d'e Oficierien:

Alarm! alarm! Roland, Ofer hac Olier;
Ma na deut d'am sicour, setu me prisonier.

RENOD a lavar d'e duñ:

Alon, n'em zicouomp, va zud, guitibunan,
Hac e teuy ar Roue ganemp da Vomoban.

OLIER.

Ma possibl' ve, Renod, o pe an insolanc
D'anlevi ar Roue ebars en hor presatq!

Tud ar Roue ha tud Renod en em gabat.

ROLAND.

Dre Sant Denis a Branç, Renod, o conjurân
Da lezel ar Roue, pe ma no' qarteriân.

RENOD.

Nebon me n'en don qet, Roland, qer spontiq se;
Pa meusân qemeret, e teuyo ganeme.

OLIER.

Sus eta, Baronet, dixedit d'an essot;
Sailomp oll a vagad var ar superb Renod.

ALARD.

Renod, torit e c'houg, me o ped d'ar Roue,
Rac e clary e zifen na gollfac'h ho pue.

Renod a dol ar Roue d'an douar. Neuze nibien Emon, evit laqat ar Roue da beur-araji, en em leqonñ da grial divar boes o fenn, evit gervel o Anseignou ; RENOD ! GUICHARD ! MONTOBAN ! MOJIS ! EGRÉMONT ! ALARD ! DORDON ! BALANÇON ! SAINT-NICOLAS !

IDELON.

Ha c'houi euteur clêvet, Ampereur Charlamagn,
Pepini ar re-mâ o crial o ansaign ?

CHARLAMAGN.

Ha me meus Sant Denis a Franç evit ansagn ;
Rac-se bet courajus, mar qirit Charlamagn.

NÊM.

N'em sicouromp ingal, pe e colfomp gante.

FOSSON.

Qementse a zo just, Francisien didalve.

RICHARD.

Ha c'houi en em denno, Roue demeure a Franç ?
E c'harsa a renqet, daouest d'oc'h 'aroganç.

CHARLAMAGN.

En em dennomp, va zud; contragnomp er vech-mâ;
Diaoulien incarnet, me gred, ê ar re-mâ.

RENOD. Ar Francisien a resut.

Ma carjac'h va zicour fidel, va breudeur qer,
E teuje ar Roue ganemp da brisonier.

AR SECRETOUR.

Meulet ra vo Doue ! grêt mat on eus, Otrou,
Pa ê bet delivret Richard eus ar maro.

RENOD.

Demp oll da Vontoban, Otrone, m'o supli ;
Hogen me o teput, c'houi, va c'hender Moji,
Evit chom var hon lerc'h ; rac-se teulit evez
Gant aon na vemp heuillet gant Baronet Charles,
Mar fel dê dont d'on heuil, roit prest da c'hout dan,
Ma tistrofomp en dro evit o repoussin.

MOJIS.

Renod, me a zento bepret oua ho comzou.

It gant ho tud arroc, ha me a zilerc'ho.

Renod a ya arroc gant e dud, ha Mojis a chom varlerc'h.

MOJIS.

Me n'en don qet contant c'hoas evit qement-mâ;

Ret vo din essât col pe c'honit ar vech-mâ.

Me voar erfat penos e vezin en hazard

Da vea qemeret ive evel Richard;

Mes pa ven destumet en prisoniou Charles,

M'em bo ar ar finesse da zortial ermes.

Evit comañ tenna venjañ a vary va zad,

Me laqey pavillon an Ampereur a blad,

Ha mar gallân, ouspen, me am bo e vue,

Me a ya da c'hoari eus tol subtilite.

Mont a ra da drec'hi qerden pavillon ar Roue hac e lavar deñs

Ëru ê, Charlamagn, an heur hac ar momet,

Ma verzin dec'h maro va zad, an Duc Beuvet,

A zoufrjoc'h da laza ep sujet na rêzon;

Me rêy dec'h ne rêfoc'h pelloc'h nep trahison.

CHARLAMAGN a gri d'e dud:

D'ar armou, Baronet! avancit ho paziou;

Ma n'an deut d'am zicour, certen ez òn maro.

MOJIS.

Gouscoude, Charlamagn, pa oc'h qer resolu,

Me am eus ho laqet da ober eur remu.

OLIV.

Ah! Mojis, tizet oc'h er vech-mâ en eur pleg;

Qent ma zeet ac'han e vo torchet ho peg.

Me a gomand dec'h tout, abeurs an Ampereur,

D'en em string var Mojis, pa enclasq e valeur.

MOJIS en em difen gant couraj hac a lavar:

Ententit, Otrone, mar oc'h eus rêson vad,

N'en deut qet varnòn oll evelse a vagad;

Mes combatit ouzin unan eus a unan,

An ini'm goneq m'en em rento deñs.

AR C'HENTA CHEVALIER.

C'honi ne veritit get nep sort civile,
Pa oc'h eus discaret pavillon ar Roue;
Ne lezit get da zont d'o laza var ar plaç;
En em rentit dre gaer, marteze o po graç.

MOÏS.

M'en em rento, Olier, gant ar gondition
Ma reet din cavet va bue vit rançon.

OLIER.

Anfin, ni rêy moyen da ober oc'h acord.

MOÏS a rent e gleze da Olier, hac a lavar :

M'en em rent dêc'h bremâ, Olier, ep effort.

OLIER.

Clêvit eta MoÏs, pa oc'h va frisonier,
Choni a renq touet din en fe a Chevalier
Penos n'en deet get ermes eus ar prison
Ep goulen va c'honje ha va permission.

MOÏS.

Ia da, Olier, me a bromet dêc'h se,
Penos n'en din get quit ep gemeret conje.

OLIER,

Deut eta d'ar prison, MoÏs, var gementse,
Me gemzo evidoc'h ember sur d'ar Roue.

Gandui a rêr MoÏs d'ar prison.

D'HOUCHEVEE DIALOG.

CHARLAMAGN hac e smit a antre.

CHARLAMAGN.

Orsus, va Baronet. Tadou demeus a Franç,
Pa velân ac'hanoc'h o terc'hel ho s'hanç,
Me laro dêc'h eun dra zo ebars em speret,
Biscoas bete vremâ n'em boa en lavaret.

Anter-cant : Vous a zo, fa, gant assuranc,

Aboue

About ma possedàn ar gurunen a Franç;
 Rac-se e lavaràn eun dra zo guirione,
 Penos ne dòn pelloc'h er stat da vout Roue.
 Eul lestr ne al' get dont erfat da abordi
 Ep sicour ar pilot hac ar verdaidi.
 Me n'allàn qen neubeut bout ive triönfant,
 Pa na garit réy dìn sicour fidelamant.
 Hac én alfer ober a vrassoch lachete
 Na renta qelies a afront d'eür Roue
 Evel zo rentet dìn gant Renod ha Moji?
 Gouscoude e velàn e teut d'o menteni.
 Hogen pa oc'h qement ebars en o c'hoste,
 Laqit unàn anê em plaç evit Roue.

Tenna ra e gurunen, laqat a ra anei var eur foteuill, hac e lavar
 Setu ar gurunen, Tadou demeus a Franç;
 M'er em discarg anei ebars en ho presañç:
 Roit-hi da Renod, pe d'an nep a geret;
 Ne fossedin pelloc'h, p'on en em resolvat.

ROLAND.

Possubl ve, va Eont, Roue nobl ha discret,
 Penos e ve da vad ar pes a leveret?
 Me o ped humblamant da chanch ho propostou!
 Ous o clêvet em eus c'hoant da scuilla daerou.
 Qemerit c'hoas couraj, va Roue, m'o suppli,
 Nebon ni n'em venjo demeus oc'h enemi.

OLIER a antte hac a lavar:

Ah! Roue Charlamagn, petra é ar sujet
 A laqa ac'hanoc'h da vea contristet?

CHARLAMAGN.

Va mignon Olier, setu amâ'r sujet:
 Ar pévar mab Emon o deus va infamet;
 Ha pa n'am zicourit da zont d'o distruja,
 Me guita va c'hurun, ha setu-hi amâ.

OLIER.

Me o ped, Ampercur, ne larit gir a ze,

Rac ne c'houlennomp den nemedoc'h da Roue.

CHARLAMAGN.

Nan, nan, grêt ê an tol, ne vezin Roue mui,
Nemedoc'h a rentfe din Renod pe Moji,
Da ober aneze ervez va bolonté,
Rac re a afrontchou o deus rentet din-me.

OLIER.

Laqit ho curumen, Sire, me o supli,
Ha me a rento d'êch en ho pouvoar Moji.

CHARLAMAGN.

Ha c'houi vo, Olier, fidel d'o promesse?

OLIER.

Bremâ souden vantant c'houi'r goelo, va Roue.
Sorjal a ra, hac ec'h antrê qetqent gant Mojis, en eur lavaret deñ
Avâncit ho paziou, Mojis, mar plij ganêch,
Rac ar Roue n'eus c'hoant da laret eun dra d'êch.

MOJIS.

Me meus aon, Olier, n'an doc'h eun afronter;
Trahisset on ganêch, me vel bremâ ze sclêr.

OLIER.

Me ne meus, va mignon, netra d'êch prometet
N'am eus fidelamant laqet prest en efet.

CHARLAMAGN.

Ah! anchantour Mojis! setu acomplisset
Eun dra hac am boa sur pe a zo desirer:
Êru ê an anzer bremâ, majicien,
Ma rin-me da grouga evel eun andrillven.

Ama e qemer ar Roue e gurunea.

MOJIS.

Me o ped, Charlamagn, lezit ho courdrouzou,
A zo mad da sponta sur ar vugaligou.
Evit qement a rit o c'houdrous va c'hrongan,
Me a velo varc'hoas gent sao eol Montoban.

CHARLAMAGN.

Ne ri qet, m'en tous, den fal ha cos sorcer,

Rac me rêyo expres ma vi crouget ember.
 Ne oufen davantaj da souffri en bue ;
 Me tisgo da ziscar pavillon ar Roue.

MOJIS.

Me lar dêc'h franchamant ebars en ber gomzou
 Ne spontàn qet terrubl rac ho contadellou ;
 Neuze hallo Renod laret gant guirione
 Penos ne credjoc'h qet va hrouga var an de.

OJER.

Evit breimâ Mojis a barlant gant rêzon :
 Mar be crouget fenos hor bo confusion ;
 Neuze e lavarô Renod hac e vreudeur.
 Penos hor be aon bras raq-e, va Ampereur,
 Ha n'or be qet credet crouga Mojis en de ;
 Lezit-an qen a vo var arc'hoas ar beure.

CHARLAMAGN.

Ah ! Ojer, tromplet och dont da zonjal penos
 E vec'h sur da zerc'hel Mojis amâ fenos.

OJER.

Mar car prometi chom, ni gredo ancân.

CHARLAMAGN.

Nan, nan, bigen james ne fiap mui ennân.
 Rac-se, va Baronet, òn en em resolyet
 Da nonpas debri tam qen a vezo crouget.

MOJIS.

Pa è ret din mervel, va distrujit en de,
 Ma vo deus a eun nos astennet va bue.

CHARLAMAGN.

M'o lezo beo fenos, gant eur gondicion
 Ma teufoc'h da fournis evidoc'h cocion.

MOJIS.

Ne vo qet cocion, Sire, a vanqo din.

CHARLAMAGN.

M'o tifi da gavet an distera imn.

MOÏS.

Pa deuis d'en em renta dêc'h-u, Prinç Olier,
 C'houi a brometas din en fe a Chevalier
 E comzjach evidon heryo eus ar Roue :
 Deut da gocioni bremâ evidon-me.

OLIER.

Me er grêyo. MoÏs, me a bromet dêc'h se :
 Me a vo cocion evidoc'h d'ar Roue.

MOÏS.

Roland, ha c'houi Nême, Ojer ha Salomon,
 C'houi zo oll Otrone deus va c'hondicion ;
 Rac-se ta mar qerit o po ar vadelez
 Dont da gocioni evidon eun nosvez.

NÊM.

Ni a rêyo, MoÏs, gant ar gondicion
 N'an deet-u get quit ep hor permission.

MOÏS.

En fe a Chevalier, me en tou var al lec'h,
 Penos n'en din get quit ep lajet adieu dêc'h.

SALOMON.

Evit bremâ, Sire, ni bromet dêc'h hardi
 Pentos e respontomp fenos evit MoÏi.

CHARLAMAGN.

Evesset pétra rit, me o ped, Otrone ;
 C'houi deu da angaji och oll vad, ho pue
 Evit eun den mechant a veriter crouga ;
 Rac-se mar da d'e hent, c'houi bêo evitâ.

RICHARD A NORMANDI.

Ar gondicionou ra atao ar marchajou :
 Ar pes zo grêt zo grêt, daoust penos vo an dro.

MOÏS.

Me o ped, Charlamagn, pa on cocionet,
 Grit m'am bezo fenos gouele mad da couest.

CHARLAMAGN.

Penos, ha possubl ve, sorcer fal didalve.
E ves c'hoas qen hardi dont da c'houlen gouele?

MOJIS.

Pa na meus da veva memet eun nosvez mui.
Me lavar dêc'h hardi e ranqan reposi.

CHARLAMAGN.

Me rei dit reposi sur fenos, cos traitour,
Ebars en eur gouele ha ne vo qet re flour.
Qerc'hit din prontamant ar chadennou ouarn,
Ma vezo garotet e dreid hac e zaouarn,
Ha neuze vo staget amâ ous eur pillier,
Ma cousgo deus e za, p'an deus c'hoant da ober.

GALBRAN.

Me a ya d'o c'herc'hat ractal, va Impaler;
Me vo distro amân en neubeut a amzer.
Mont a ra da gerc'hat ar chadennou; êruout a ra qerqent hac e lar.
Setu amâ, Sire, qerc'het ar chadennou.
Pa ê Mojis sorcer, ar re-mâ en dalcho.

CHARLAMAGN.

Orsus eta, Mojis, poc'h eus c'hoant da gousqet,
Ret ê ober moyen mâ vezoc'h contantet.
Me rêyo garoti ho corf gant chadennou,
Hac a vo manifiq dêc'h-u da lincellyou.
Ha! cos laer anchantour! daouest dac'h oll ardon,
Ez on sur ac'hanout, en dispit da paro.
Ret vo, va Baronet, dont da veilla fenos:
Me n'en din qet ive qen neubeut da repos,
Ma vezo evesseet an den mechant Moji,
Ma vo crouget varc'hoas qent evit dijuni.

MOJIS.

Me bromet dêc'h, Charles, dirac ar Brincet-mâ,
E tijunin varc'hoas en castel Montoban.

ISAKAR.

Neboa me refoc'h qet, sorcer fal ha traitour,

Pa ve qement diaoul zo tout ous ho sicour.

Mojis a gomanç da ober e charmou, hac a lavar :

Manrellon, Goberlon et Chiminalom.

Ractal ar Roue ha tout a dud a chom cousquet-miq,

MOJIS.

Possubl ve, Belzebut, Mamon ha Belfegor,

E ve ret d'o mignon col bremâ e enor?

Astarot, Balberit, ha te, Asmodeus,

Deut oll d'am asista da vout victorius :

Roit sicour da Vojis da vriza an ouarn

Peini zo laqet var e dreid ha daouarn.

Rac-se ho conjuran en hano Leucatàn,

Mar oc'h eus nep pouvoar, da zont d'am asistan.

Amâ e ra eun tâmic esfort, hac e tor e chadennou.

Ho! ho! pot avoalc'h òn; brizet ar chadennou!

Me rêy zur da Charles ha d'e brincet eun dro.

Qercoulz marc'hat am bo e cass calz vel neubent;

Grêt vîn gouscoude laer; ha pa òn deut òn deut;

Hac evit peden grac'h ne goe cos forn abet,

Na ne deu a gorf den ar bara reprochet.

Arabat e vane Roue, Prinç, na Baron,

Nâ vint participant tout ebars en tricon.

Qemer a ra curunen ar Roue ha clézever an daouzec Tad a Franç.

Bremâ pa meus din-me nombr bras a glezever;

Hâ curunen Charles, ez àn prest em afer.

Alòn, couraj, Mojis. Ah! pebes chanjamant!

Cede te curunet ebars en eun instant.

Posta ra ar gurunen var e ben; tostât a ra d'ar Roue hac e heurtanean.

Me ya em rout, Charles, Roue demeus a Franç,

Mes na bretantit qet ober cos ignoranç,

Penos e ven êt quit ep qemeret conje.

Me zo ho servicher; qen a vezo goude.

Teulit ple gouscondé na chomfac'h reir cousquet,

Ember pa zifunfec'h evec'h calz estonet.

Mont a ra quit gant ar gurunen, ar sept, ar c'hlezever, etc.

TRIZEVET DIALOG.

CHARLAMAGN *ha tout e dud cousqet.*

Ar Roue a zifun da genta, hac e ya d'o c'haout; mes o velet e dud cousqet-miq, e hij ané evit tachout d'o zifuni.

CHARLAMAGN var e dud :

O Tadou deus a Franç! difunit mar qeret;
Ma n'en deut d'am zicour ez on oll revinet.
Ha me ous ho qervel, ne zifun c'hoas nicun!
Sorqet int coulz ha me. Oh! Doue pes fortun!
Me meus hanaveet goechal eul louzaouen,
A leverer zo mad da zifuni eun den.

Ar Roue a ya da gerc'hat eur bod linad, hac a deus da arliqa o frâ d'e dud gant e louzaouen; ma tifunont tout en eur strefia.

NÊM.

Eun dra vas ê laret pegement eus a c'hoant
On eus bet da gousqet ebars en un instant!
Lavarit din, Site, pelec'h e man Moji.

CHARLAMAGN.

Pelech emân-eta? C'houi renq e renta din.
Setu amân, Duc Nêm, penos emar barti;
Hac ê bet qen hardi da laret adieu din!
Ma carjac'h va lezel neiseur d'e zistruja,
Ne voamp qet ifamet er feçon-ma gantâ.

ROLAND.

Delivret oc'h eus-ân? lavarit din, Ojer.

OJER.

Ne meus qet, m'en toue, en fe a Chevalier.

CHARLAMAGN.

N'en em zourciân qet pelec'h ê achapet;
C'houi renqo e renta, poc'h eus cocionet.

ROLAND.

Ententit Charlamagn : poc'h eus goelet Moji

O vonet en e rout, ~~o ch qer~~ coupabl ha ni ;
 Rac certen ma carjac'h hor bea difunet,
 Ni hor bije buan ancàn arêtet.

Ar Bartonet a zell an eil oha egile.

SALOMON.

Setu grêt gant Mojis eun tol ar subtilàn ;
 Biscoas den ne velas eun all pareil deàn

NÊM.

Larit din, Salomon, pelec'h ma ho cleze.

SALOMON.

Naci o ch ini, Due Nêm, lavarit din ive ?

RICHARD A NORMANDE.

Me o ped da sonjal en malic ar sorcer,
 Rao sata év gantàn ive hor c'hlezeyer.

CHARLAMAGN.

A propos, Otrone, pelec'h ma va c'hurun ?
 Êt cò ive gantàn. Ah ! Doue, pes fortun !
 Evit ar veach-mâ e fel din araji,
 Pa sonjàn en pe c'his omp tretet gant Moji.
 C'houi, Nêm, ha c'houi, Richard, Ojer ha Salomon,
 Pere a zo oll qerent da vugale Emon,
 O teputi a rân, da vont da Vantoban,
 Da laret da Renod, dilijant, ha buan.
 E rin trêvers gantàn eur pemp blaves pe c'houec'h.
 Mar ro va c'hurunen hac ho clezeyer dèc'h.

OJER.

Ni rêyo ar veach evidoc'h, hor pèvar :
 Me gred e rêy Renod eun darn eus hon lavar.
 Adièu, eta, Sire, gant ho permission
 Ni ya en ho reget en hor c'homission.

CHARLAMAGN.

Ha ni en em dennomp, va zud, d'or pavillon,
 Da c'hortos ar respont digant mibien Emon.
 Sortial a ront, hat an deputeet a ya da Vantoban.

PÈVARZECVET

PÉTRARBE ET DIALOG.

AN DEPUTEET a éru e tal Montoban.

SALOMON.

Demp da c'houlen antre, da chout ha ni or bo;
Ne on qet hac en vo joaus ous hor ch'elou.

S'qei a reont var dor ar C'hastel

GUICHARD, divar ar C'hastel:

Petra zo a neve, Otrone, larit din,
Nac ive ar sujet demeus ho qevredin?

RICHARD A NORMANDI.

Ni zo messajerien abeurs an Ampereur,
A zo dent da gaver Renod hac e vreudeur.

RENOD, E VREUDEUR ha MOÏS.

RENOD.

Otrone jenerus, deut mad sur ra v'et.

Petra eo ho peach? mat de din permetet.

OÏR.

Gout a rit, va c'hendet, ez omp deut o p'ete

Chevalieryen vaillant zo deñeus ho ligne;

Rac-se me o supll' demeus a galon vad.

Da gaout ar vadelez da rei demp hor mennat;

Mes evit ma voefoc'h petra e ar sujet,

Ar subtil Moïis-se eñ deus hon infamet.

Goude cocioni evit ar c'hantard-se

Diadur boan' hor bue en presanc ar Roue,

En deveus digasset, eñ recompanç da ze,

Hor c'hiezeyer gantan ha curun ar Roue.

Rac-se eta, Renod, mar qarit o renta,

E rêy an Ampereur trevers dech-u brema;

Hac evêlse e vo terminet eñ brezel.

Peini zo, siouas, cos da galz da vervel.

RENOD.

En fe a Chevalier me bromet dech u penos

Ne glasqan var ar bed netra nemet repos.
Petra lavarit-u, Mojis, var gementse?

MOJIS.

Delivrit d'ê o zraou ep tam dificulte,
Ha me ya d'o digas amâ presantamant,
Da chout ha ni rento Charles eur vech contant.
Monta ra d'o c'hêre hat; êruouta ra gante, ha e lavar d'an deputeet:
Setu ho clezeyer, Chevalieryen amân,
Ha curunen Charles: deit, roit-hi deân,
Ha lavarit deân ne voant get deut gane,
Nemet evit c'hoari eun tol subtilite.

RICHARD. A. NORMANDI.

Assurit, Otrone, c'hoi zo tud obligant;
Ma ve c'hoi a rente c'hoas demp dragon Roland,
Neuze, me och assur, ec'h oblijfec'h Charles
Da zonet da veuli ho prudañ ha furnes.

RENOD.

Mar deus netra a zo lejitim d'ar Roue,
Ni en delivro d'êc'h ep tam dificulte.

RICHARD.

Me deu d'en em opos da gementse, Renod;
Mar roit va dragon, e rafoc'h eun dra rod.
Me meus dre va c'houraj goyeet ancân;
Rac-se ec'h ententan bea mestr varneân.

SALOMON.

Pa na ro demp Richard an dragon dre zouster,
Demp gant hor c'burunen ha gant hor c'blezeyer,
Evit o fresanti d'an Ampereur Charles.
Mes mar qirit, Renod, dont ganemp assables,
Ni a rêyo eur pep c'h jeneral entredh,
Ha ne vimp mui en poan na c'hoi na ni pelloc'h.

RENOD.

Me a yafe ganêc'h gant pep sort hardisson,
Ma oufen ne ya get en nep sort trahison.

NEM.

En fe a Chevalier me a bromet d'êc'h se;
Mar o pe nep ofañç, ni hor bezo ive.

RENOD.

Me o ped, va breudeur, ha c'honi, Mojs fidel,
Q'it a ma vin absant da zifen va c'hastel.

ALARD.

Renod, mar am sentit n'an det qet oc'h-unan.
Goel ve d'êc'h chomp tranqil en castel Montoban.
Evit mont evelse bete'r Roue Charles,
A zo leun e galon demeus a drompleres.

RICHARD.

Adieu eta, Renod, qen a veët eri
Or bezo nec'hamant ha calz eus a sourci.

Renod a barti gant an deputet.

P E M Z E C V E T D I A L O G .

CHARLAMAGN *quintàn e-unan :*

Na pelec'h ê manet va fêvar messajer?
Mall a meus d'o goelet êsu ebars er gêr.
Mes me o goel êru pa gomzen anezê,
Ha Renod a velân a zo ive gante.

NEM.

Grêt on eus, Ampereur, brao hor c'homission :
Bet on eus hor goulen ep' contestacion,
Ha Renod e-unan a zo deut ho pete,
Da gonferi ganêc'h var sujet an trete.

CHARLAMAGN.

Dre Sant Denis a Franç! brefamant en touân
Mar pretantân ober nep sort trete gantân.

SALOMON.

Ha possubl ve, Sire, ha c'houi eun den qer fut,
Ho pe grêt c'honi ha ni eul le fos ha parjur t

CHARLAMAGN.

Sermonit, Salomon, qement ha mar qeret,
Me réyo gouscoude ar pez zo em souet.

RICHARD A NORMANDI.

N'en dê qet, Ampereur, evit receo affront
Eo deut ganemp Renod, m'el lar dêc'h, va cant;
Ha po poa prometet ober gantàn trete,
Me meus-àn alist da zonet ho pete.

CHARLAMAGN.

Nè dalse qet e nac'h, pel a zo em boa c'hoant.
Da gavet em pouvear Rened an insolant.

OJER.

Ententit, Ampereur, me lavar dêc'h ep fent,
Mar grit droug da Renod rac ma ê deut ganemp,
Ha Richard, ha Nême, ha Salomon, ha me
A renonço a grenn bramâ d'o Majeste.
Ni on eus prometet n'en dije nep ofañç;
Rac-se ni n'em laqay evitàn en defañç.

CHARLAMAGN.

Palatete-morpon ! ma nè fe ganemo
E ve e sujedet a ve mestr d'pur Roue !
Èru ê an amzer ar veachmâ, Renod,
Ma verzin dêc'h maro va niz qer Bertelot,
Peini a lazjoc'h, infant dre drahison;
Mes bramâ m'o talcho da vucipa er prison.

RENOD.

Ampereur, Charlamagn, mar don dent ho pete,
Ez eo, m'en assur dêc'h, dre va libr bolonté;
Rac me sônje penoe xoac'h en em resovet
Da vea résonabb mes ma vel n'en doch qet.
Bertelot a lligis, m'en anqeo frabhamant;
Nonpas dre drahison, mes em c'horf defandant.
Ha mar deus klenochatê né qerz hardê
Da zonê d'ad atusi klenocuri sôu lachete;

Me zo prest da laqat va c'horf en abandon
Da venteni penos ne ris qet trahison.

CHARLAMAGN.

Trahison ac'h eus grêt, sa; m'er menteno.

RENOD.

Disvarnomp eta se dre efort hon armou.

CHARLAMAGN.

Hac a rayomp, Renod, m'er promet dec'h erfati

RENOD.

Piou a rêyo, Sire, ganen-me ar gombat?

CHARLAMAGN.

Me va-unan, Renod, a gombato ouzoc'h,
Ha ne bretantàn qet cedi ar plaç ganeoc'h.

ROLAND.

Sire, me o supli gant pep civilite,

Ma teuet da cedi ganen ar gombat-se.

RENOD.

Me n'em eus den refus, dent an nep a garo,
Me ya da Vontoban da gerc'hat va armou.

CHARLAMAGN.

Piou vo ho cocion qent mach'et d'o hent?

OJER.

Ato ni hor pêvar, dre ma voa deut ganemp.

RENOD.

Neben me retorno, n'en em laqet en poan.

ROLAND.

Ni a gred se, Renod, rac-se hastit buan.

Sortial a reont.

C'HOUËZEC'VET DIALOG.

RENOD a ostre gant a suit hac e lavar:

Ententit, va breudeur, Mojis ha va oll dud,

Me gred ar vesch-mâ ec'h er bete ar but:

Entre Roland ha me gred terminet

Eur bgezel hac a zo pel a zo comancet.
 Ne ouñ qet evit guir penos vo'n disparti.
 Mes ma na retornan, humblamant m'o supli
 Da sicour va fried, mignonet, ep dale,
 Hac er memes amzer soignit va bugale.

RICHARD.

Renod, na gomzit qet ebars en termen-se:
 Ni a yêlo doc'h heul, pa gelfemp hor bue.
 Mar det da gombati ous ar superb Roland,
 Ni a yêlo ive ganêc'h-u prontamant,
 Ha neuze ni velo hac en vo observet.
 Ho cuir dêc'h pen-da-ben evel ma ê dleet.

RENOD.

Me o ped, va breudeur, ne deñt qet d'ar mêle,
 Ia da viana nemet afer am be.
 Me a ya goucoude d'am asinacion.

GUICHARD.

Ni yêl prest var ho lerc'h rac na ve trahison.

SEITECVET DIALOG.

CHARLAMAGN *hac e suit a antre.*

CHARLAMAGN.

Éru ê an amzer brema, va niz Roland,
 Ma vo ret dêc'h disquel demp ho couraj ar dant.
 Ec'h it da gombati vaillanta Chevalier
 A zo var ar bed-mâ, ervez a leverer;
 Mes ar pes a ra din dont da scuilla daerou,
 M'en deus Renod ar guir ha me a meus ar gaou.
 Regret ameus memes o vea consantet
 Ar gombat entrezoc'h; mes pa ê grêt-ê grêt.

ROLAND.

Assurit, va eont, c'honi oc'h eus manq en se,
 Ober din combati a enep guirione.

M'am bize clêvet se, m'er, promet dêc'h erfat
 Ne gonsantjen james gant Renod ar gombat,
 Rac Douc a zo just, Renod zo courajus,
 Ha rac-se e tlefe bea victorius.

Mes bolonte Douc ra vo grêt em andret :
 Ret ê accomplissæ ar pes zo lavaret.
 P'on en em resolvet, ne rôan eaz abet ;
 Pa varvfen var ar plaç me n'em ho quez abet.

CHARLAMAGN.

Me o ped, va Douc, Mestr an ên, an douar,
 Da rêy ar c'hraç d'am rîz, da gavet ar victoar.
 Rac-se eta, Roland, it hardi var al his,
 Ni a rêy hor possibl da ober dêc'h justiç.

Roland ha Renod a atre en his

RENOD.

Ous eta, Roland, mar, doch den a galon,
 Deut-u d'en em aprou ous Renod, mab Emon.
 Pel zo ho poa desir da ober qementse :
 Ret ê dêc'h contanti bremâ ho polonte.

ROLAND,

Ia, Renod, desir ameus a bell amzer
 Da c'hout hac ên zo guir ar pes a leverer ;
 Rac c'houi oc'h eus ar brud comunant pel so
 Da vout vaillanta den a exerc an armou.
 Ne dalse get e nac'h, joa was zo em c'halon,
 Pa ê n'em bresantet din an occasion

Da gaout al liberte d'en em aprou euzoc'h ;
 Ma na euzoc'h ho stat, neben m'en disq deoc'h

RENOD.

Lesit ho courdrouzou, Roland, me o supli,
 Ha en em breparit mac'h ayomp da jouti,
 Rac me a meus ar guir ha c'houi oc'h eus ar gaou.

ROLAND,

Disvarnomp eta ze bremâ entre hon daou.

Ha c'houi a voas brema ar pomez demeure va lanc?

RENOD.

Ne vo get pel, Roland, o pezo recompans?

ROLAND.

Bete vrema, Renod, ez omp en em beet.

RENOD. Combati a reont beped

Achuomp hor gombat p'on eus-hi comantet.

ROLAND.

O! ententit, Renod, temubl och coleret!

Setu ni var ar poeat da laza hosi ronder.

Ha bigen ne gasemp re all qerrouiz hac-hi:

Disquenomp, mar qirit, var droad da gombati.

RENOD.

Me heuillo och avis en qementse, Roland:

Alon, troad en douar ep ober complimant.

ROLAND.

P'omp en em aprouvet erfat gant hon lancou,

Demp brema da c'hoati eur batif clezeyou.

RENOD.

Er fecon ma qeret me e hoario ouzoc'h;

Me gred och eus cavet ar pez a faile droch.

ROLAND.

Alon eta, Renod, finisomp hor c'hoombat;

Coulz eo e achui abred vel divet.

Lesomp hor c'klezeyet, e hoariomp c'hoas corf.

RENOD.

Er fecon ma qeret, Roland, me troan ferg.

Ar vech-ma, Roland, evit o bea fier.

E teut da Vontoban ganen da brisonier.

ROLAND.

An em denn a ra eus a zivrac'h Renod, hac er chag etteze ar Roue.

O! n'en din get, Renod, me viro ouzoc'h se;

Hogen me ho tento prisonier d'ar Roue.

Renod

Renod a achap eus a zivrac'h Roland. An eil Chevalier a aret anezha.

RENOD.

Ha c'houi oc'h eus cavet ar veach-mâ ho par ?

ROLAND.

Biscoas daou evel-domp n'e voe var an douar.

Hola! trevers, Renod; poent e demp disquisa.

RENOD.

Me voa prest da c'houlfen ouzoc'h ar memes tra.

NEM.

Ah! Roue Charlamagn; c'houi oc'h eus pec'het bras

Lezet d'eh em laza amâ dirac ho faç

Goella daou Chevalier zo ebars en bue;

Eur vech benac e vo'h regretant eus a ze.

CHARLAMAGN.

Me a ya da bedi brema va Redemptor,

Evit ma finisso ar gombat gant enor.

En em laqat a ra var o zivlin gant e suit, hac e lavar :

O Doue eternal! c'houi oc'h eus exercet

Dre ho cuir, madeles gorachal va reget;

Mes breman o pedan, va Doue, va C'hrouer,

Da zellet a drue ous an daou chevalier :

Separit anese ebars en eur feçon

N'en devezo ihi ane confusion;

Ha grid deze breman, m'o ped, va Redemptor;

Peur-finissa o daou ar gombat gant enor.

RICHARD.

Me lar dec'h, va breudeur, e reomp eun dra zod

En defot n'eh deomp prest da zicour Renod.

ALARD.

Arabat e demp c'hoas sourcial entreze;

Mar deo Renod fatig, Roland a zo ive.

En eun istant e teu ger teyal an amzer, gen na veler qazi banne.

RENOD.

Pelec'h oc'h-u, Roland? ha possibl ve penos

E ve ret demp quitat hor c'hombat gant an nos?

ROLAND.

En fe a Chevalier, mar goelàn-me banne;
Rac-se me o supli, mar dê ho polonte,
O pet ar vadelez d'am c'hass da Vontoban;
Evel pa ven charmet, ne hon pelec'h ez an.

RENOD.

Me a gar va enor, c'houi a gar oc'h ini;
Demp-ta da Vontoban ep camet arêti.

ROLAND. *Mont a reont en rout.*

Me a vel adare qercoulz ha ma ren qent.
Et ê'n devalijen en eun istant d'e hent.

CHARLAMAGN.

Otrone, avancit em requet d'an assot,
Me vel va niz Roland o vonet gant Renod.
Demp buan var o lerc'h da zelvra Roland,
Rac mar be prisonier me a vo droug-contant.

GALERAN.

Diveat omp, Sire, rac dija e maint pel;
Antreet int bremâ, me gred, en o c'hastel.

CHARLAMAGN. *

M'en toue dre va septr ha dre va c'hurunen,
Biscoas mar en devoe Renod brassoc'h angen,
Evit ho vout casset va niz da Vontoban;
Me rêy en diframa certen mar en tizan.
Alon, n'em resolvomp, va zad, ep dale pel,
Ma vo assiejet Renod en e gastel:
Ia, m'en tou a grenn on en em resolvet
Qent quitât ar vro-màn e vo sur distrujet.

ISAKAR.

Demp da assieji eta castel Renod,
Ha neuze pa gerset ni yelo d'an assot.
N'en deus den ac'hanomp n'an de oil resolvet
Do sicour den em venj eus oc'h enemiet.

CHARLAMAGN.

Transportit va siej en tal ar murailhou,
Ha neuze tro var dro savit payillonou;
Hac an nep a velfomp ho sortial er mes
Ep conscianç ebet ni hor bo e vues.

OLIER.

Sire, ni a zento ous ho comandamant.

CHARLAMAGN.

Crogit er pavillon eta ep compliment.
A propos, Otrone, pelec'h emma Emon?
Certen e tle cavet eur goell bunicion
En defot n'an dê deut adare d'or zicour
D'en em venji demeus va brassa adversour.
Mar don Roue en Franç, ma n'an deu ep dale,
Ep respect d'e vleo gris e collo e vue.

IDELON.

Mac'h oufe, Ampereur, ho pe aneàn afer,
E teufe d'o sicour ep ober nep difer.

CHARLAMAGN.

Me ya da reposit; rac-se, va Baronet,
Deut da veilli fenos hà da ober ar get.

SALOMON.

Qemerit ho repos, Ampereur puissant,
Fenos e vo Renod ec'h antretien Roland.

TRIFAC'H ET DIALOG.

Mois, ountàn e-unàn:

Me deu d'o conjuri va idolet evrus,
Pluton hac Apolon, ha c'houi, Mercurius,
Da laqat tud Charles fenos da reposit,
Ma c'hoariin eun tol ervez va fantazi.
Me gred ez int cousqet; me ya c'hoas en hazard
Da zigas Charlamagn ganen var gein Boyard,

Ha pa velo penos e vo captif ganemp,
E renço ober peoc'h en drouc dispit d'e zent.

RENOD.

Anfin, ret é lezel ar Roue da repos,
Ember pa zifuno ni glêvo e biopos.

U G E N T V E T D I A L O G .

*MOJIS a zifun, a laqa dillat ermit, a bourmen
dre e gambr, hac a lavar ountá e-unan :*

Evit ar veach-mâ ec'h allàn assuri
E rêy an Ampereur peoc'h gant va c'hendervi;
Rac pa meus-ân rentet deze en ho fouvoer,
Ha ne ve qet contant, e renço en ober.
Hogen poent é, Mojis, chanj demeus a gundu,
Dilezel ar pec'het ha pratiqar vertu.
Rac mervel a ranqer eur vech ha renta cont
Dirac ar Barner just, neuze vezo ar spont.
Pa sonjån em speret pegement a grimou,
Pegen lies a vuntr hac eus a valeuryou
Zo grêt balamour din en Rouantelez Franç,
E fraill va ene paour em c'horf gant ar grevanç;
Rac o tenná vénjanç eus a varo va zad,
Ne on qet pet mil den o deus scuillet ho goad,
Hac ez õfi responsabl demeus á gementse.
Penos eta crédout monét diñc Doue?
Adieu d'ar bed tromplus ha d'e vondánite;
Me va er solitud da servichá Doue,
Ha n'em bo da zibri nemet gríou bouzou,
Ma rin guir binijen demeus va fec'hejou.
Adieu, va c'hendervi, Chevalieryen vaillant;
Pa n'am goëfoc'h pelloc'h é veñoc'h regretant.
Joa ha glac'har am eus o ranqout ho quitát:
Me va d'eun hermitach eun tu ebars er c'hoad.

D'an tol a antec-pot Mojis á zertiñ da vont d'an ermitach.

UNAN-VARNUGENVET DIALOG.

RENOD, E VREUDEUR ha ROLAND.

ALARD.

Ar veach-mâ, Roland, hon eus eur prisonier,
Peini a gredân en devezs ar pouvoer
Da ober demp cavet peoc'h gant an Ampereur,
Ia, en ber amzer, ep arêti nemeur.

ROLAND.

Lavarit din piou ê, me o ped, Otrone.

RENOD.

Deut da velet, Roland : ha c'houi en anave ?

ROLAND a anave ar Roue hac a lavar :

Meulet ra vo Doue hac ar Verc'hez Santel.
Evit ar veach-mâ hor bo fin d'ar brezel :
Lavarit din penos oc'h eus-an transportet.

GUICHARD.

Me gred ez ê Mojis en deus grêt an torfet.

ROLAND a hij ar Roue evit e zifuni, hac a lavar :
Avoalc'h oc'h eus cousqet, difunit prontamant ;
Deut oc'h da Vontoban coulz hac ho niz Roland :
Evidon d'en heurta me vel ne zifun qet ;
Me lavar franchamant ê gant Mojis charmet.

RICHARD.

Ret vo cavet Mojis evit en difuni :
Demp d'e gambr d'e gavet, ema o reposit.

RENOD.

Lavarit din, Fosson, humblamant m'o supli,
Ha noc'h eus qet goelet va c'hender qer Moji.

FOSSON.

Me lavar dêc'h. Renod, gant calz eus a c'hlac'har,
Ez omp eus a Vojis e meus aon bras var var ;

Mar gallàn e dizout eur veach er c'hastel,
E rêy peoc'h gant Renod, pe e renço mervel.

Antre a ra e pavillon ar Roue, hac el laqz var gein Boyard.

Evidoc'h da vea qen cousquet, Charlamagn,
Me rêyo d'êc'h brêmâ ober sur eur c'hampagn
Entreze Montoban da gastel-va c'herent
Da ober peoc'h gante en droug dispit d'o tent.

Transporti a ra ar Roue cousquet da Vantoban.

MONTECVET DIALOG.

RENOD a antre gant e suit.

MOÏS.

Pegement a rofac'h, larit, ya c'henderyi,
D'an nep a rentfe d'êc'h ho prassa enemi?

RICHARD.

Ni ve oblijet d'êc'h ha me ha va breudeur,
Ma carfac'h rentâ demp amâ an Ampereur.

MOÏS.

Deut ganen, Otrone, me meus eur prisoner
A rêyo d'êc'h ar peoc'h ebars en ber amzer.

Mojis a zisquel dêze ar Roue, peini a zo cousquet.

RENOD.

Mil benediction d'êc'h, va c'hender fidel,
Evit ar veach-mâ er c'us fin d'ar brezel.

RICHARD.

Mac'h oufen e rafe Charles difficile
Da ober peoc'h ganemp, brêmâ m'en etranglfe.

MOÏS.

Arabâ en defe ar Roue nep ofanc,
Evitân da vea dindân hor puissanc.

Lezit-an da gousquet; ember pa zifuno,

It neuze ho peyar de gavet var eun dro;

Supliit anean da ober peoc'h ganec'h :

Me gred e rêva zè; rac be en devo nec'h.
 Me a ya da repôs, bremâ, va c'hendervi;
 Pa meus grêt va afer, bremâ òn disourci.

GUICHARD.

Qemerit ho repôs, m'o ped, va c'hender qer:
 C'houi a zo hon recœur ebars en pep afer.

RENOD.

Orsus n'em gonferomp assambles, va breudeur,
 En pe'gis e trefomp bremâ an Ampereur;
 Me voar erfat penos en deus bet exercet
 A bep sort crueldet ebars en hon andret;
 Mes ret é respeti anean gouscoude,
 Dre ma zeo hon Oïrou ha lejitim Roue.

RICHARD.

Me meus roet en bref, Renod, va c'honferanç.
 Penos e tle bea staget ous eur potanç;
 Rac en a araje en defot va c'hrouga;
 Me ra ofr da ober dean ar memes tra.
 Rac m'or be Charlamagn eur véach distrujet,
 Neuze ve evit mad ar brezel finisset;
 Rac n'en deus den en Franç gen du deus a chinou,
 A gement a grette venji deus e varo.

ALARD.

Ar c'hontrol crenn, Richard, a meus aon zo facil,
 Ebars en afer se ne gomzit qet habil;
 Rac ma vemp qer mechant distruja hon Roue,
 Bigen ne vanqse demp brezel hed hor bue.
 Neuze n'em revoltse en hon enep an oll,
 Hac e vemp reputet tud obstinet ha foll.

GUICHARD.

Me ro d'êc'h eun avis a zo mad, va breudeur,
 Mar goelomp ne vo qet en sonj an Ampereur;
 Da ober peoc'h ganemp ebars en nep feçon,
 Ec'h allomp arêti anean er prison.

Rac var dro anter-nos emeus-àn bet clêvet
 O vonet eus e gambr sioula man deus gallet;
 Guisquet en eur fécon n'allàn qet assurin
 Evel ous eun hermit pe ous eur pelerin :
 Me meus bet eur c'hoant bras da rei d'êc'h da c'hout;
 Hogen dre eur maleur e voac'h cousquet oll tout.

GUICHARD.

Allas! va c'hender qer, dilezet omp ganêc'h;
 Ar vech-mâ e varfomp gant qeuz ha glac'har d'êc'h.
 Petra a rêyomp-ni p'on eus collet Moji,
 A voa hon esperanç hac hor brassa apui?

RICHARD.

Ah! Roue deloyal, obstinêt hac impi!
 C'houi an ini zo cos m'on eus collet Moji;
 Hogen peneverte coll va reputacion,
 Me droc'he ho clopen ep tam compassion.

ROLAND.

Eul lachete horrubl hac reprochabl meusbet
 Ez ê laza eun den peññi zo cousquet.
 Apezit ho canvou, me o ped, Otrone;
 Me a rêy oc'h acord en qichen ar Roue.

Digeri a rêr ar ridojou hac e tifunêt ar Roue.

CHARLAMAGN.

Orsus pe me a meus vision pe ure,
 Pe otramant e meus an eil hac egile,
 Seblantout a ra dia p'en em gonsideràn,
 Penos e mon amâ en castel Montoban.
 Ah! diapul incarnet! Mojis, eos anchantour,
 Digasset on ganet en creis va adversour:
 Més mar don Ampereur ha Roue curuqet,
 Birviqen: ne rân peoc'h qen a vezi crouget.

RICHARD a dosta d'ar Roue gant e glezenoaz, hac a lavar:
 Penos, idem exetrabl! hac ez oc'h qen hardi
 Ha c'houi em hor pouyoar donet d'or menaci!
 Coulz

Coulz é ober ouzoc'h abred vel diveat ;
N'or bo qet peoc'h anes, me a vel ze eifat.

RENOD.

Hola! me gomand dec'h, d'en em delc'hel, Richard;
Re bront oc'h a speret eun neubeut, cos pandard.
Evit bout ar Roue ebars en hor pouvoer,
Ez é ret gouscoude en treti gant doucter.

Renod en em del d'an dzoulin dirac ar Roue, hac a favez

C'hoas ho pedan eur vech hamblamant, Ampereur,
D'on receo en ho craç ha me ha va breudeur,
Ha me a bromet dec'h dirac ho niz Roland
E vimp en peb amzer dec'h-u oboissant.

CHARLAMAGN.

Ha c'houi a sonj, Renod, rac ma on en ho ti,
E rin-me netra tout control d'am fantazi?
Birviqen ne ran peoc'h ganec'h en eur gir ber,
Nemedoc'h a rentfe Mojis din em pouvoer.

RENOD.

Lavaret am eus dec'h, n'en de qet a vremen,
Birviqen dec'h Mojis evit peoc'h ne rentan.
Ouspen ze, Ampereur : en fe a Chevalier,
Ne medi mui Mojis ebars en hor pouvoer.

ROLAND.

Balamour da Zoue, m'o ped, va Ampereur,
Da receo en ho craç Renod hac e vreudeur;
Rac Renod a barlant en termen resonabl:
Grit gante eur peoc'h mad, ze a zo souetabl.

CHARLAMAGN.

Roland, grêt é an tol; ma na renter Moji;
Birviqen ne ran peoc'h, pa ve ret din erévi.

RENOD.

Arça ta, Charlamagn, pa n'an de qet d'o crat
Ober peoc'h ganemp-ni eus ho polonte vad,
It pa blijo ganec'h da gavet oc'h anes:

Passaj libr o pèzo gant pep sort surete;
 Rac hi n'en domp qet tud a gement a garfe
 Contraign den da ober control d'e volonte.

RICHARD.

Ra vezi confrontet, glouton fal hac impi,
 Mar lezes da vont quit hor brassa enemi;
 Mach alfe hon tizout dindan e buissanç,
 E rafe or c'hrouga buan ous eur potanç.

RENOD.

En droug dispit da peg ez êyo quit, Richard,
 Me laqay e gundui expres var gein Boyard.

RICHARD.

Qen a voa ar vech-mâ ne vouien qet, Renod,
 E vijêc'h bet eun den qer couard ha qer sot,
 Pa lezit da vont quit hon enemi mortel,
 A garfe qent eun heur hon laqat da vervel.
 Ia; ar méchant-se zo eur Roue ingrat,
 Pini a rent bepret an drouc elec'h ar vad;
 Ha birvigen pelloc'h dêc'h ne oboissàn,
 En defot n'am lezit d'en em venj aneàn.

Sortial a ra en eur goler an derropla.

CHARLAMAGN.

Me gred ê coleret Richard balamour din.

RENOD.

Nebon ni roy deàn amzer da zifachin.
 Avancit, Ecuier, ha na vet qet couard:
 Cunduit ar Roue var gein va march Boyard,
 Ha rentit aneàn er pen eus e arme,
 Gant respet hac enor ha pep sort surete.
 Bremâ, Sire, m'o ped, pignit var gein Boyard,
 Ma heet quit ep noas, en dispit da Richard.

AN ECUIER.

Otrou an Duc Renod, en fe a Chevalier,
 Me oboissq dêc'h çbars en ber amzer.

RENOD.

It ive assambles, Roland, gant oc'h cont.

ROLAND.

Gant ho conje, Renod, me zo contant da vont.

RENOD.

Pa noc'h eus qet a c'hoant da ober peoc'h ganemp.

N'en dê qet eun dra just penos ho contraignfemp.

Gouscoude eur vech-all mar am be avantaj,

Me a heuillo va guir, pa greufen var ar plac.

CHARLAMAGN.

Adieu eta, Renod, gant eur galon royal :

Bremâ me vel ez oc'h eur Chevalier loyal.

Ar Roue, Roland hac an Ecuier a batit.

UNAN-VARNUGENTVET DIALOG.

SUIT AR ROUE.

OLIER.

Confusion ê demp, Princet ha Baronet,

Bea sur ar Roue diganemp anlevet !

Rac mar dê gant Mojis rentet en Montoban,

Ec'h allomp credi ferm ez ê grêt ancân.

SALOMON.

Mes me vel ar Roue êru var gein Boyatd ;

Non penos ê lêzet da zont quit gant Richard.

O velet ar Roue oc'h antre, e lavar deâ,

Joa vras hon eus, Sire, pa o quetomp ar ;

Rac, allas ! oc'h absanc a rê demp meltoni.

Kavarit, penos ê êruet qement-man f.

CHARLAMAGN.

Gasset voan gant Mojis da gastel Montoban,

En esper e teujen d'ober peoc'h gant Renod ;

Hogen en qementse en devoa eur sonj sot ;

Rac me a renonsse d'ar garunen royal

Qent bigen ma rafen acord gant an dud fal.

ROLAND.

Ar vech-mâ, va eont, òn Contraign da laret
 Penns ez oc'h eun den pervers hac obstinet,
 Pa na rit oc'h acord gant bugale Emon.
 Biscoas den ne velis eus a gerrouz salon
 Evel ma é Renod, gout a rit erfat se,
 Hac en deus hon tretet gant pep sivilite.

CHARLAMAGN.

Hola ! va Baronet, me va ouzoc'h defañç
 N'o po da gomz a ze davantaj em frezañç
 Qen a vo distrujet Renod hac e vreudeur ;
 Ne vanqin qet da ze, en fe a Ampereur.
 Retornit var ho qis pa gerfoc'h, Ecuier,
 Ha lavarit d'o maestr ez òn e zeryicher.

AN ECUIER.

Adieu eta, Sire, ha dec'h oll, Otrone ;
 Gant ho permission me gemer va c'honje.

An Ecuier a herti, Emon a éru, hac en em present d'ar Roue.

EMON.

Salud dec'h humblamant, Ampereur puissant,
 Me zo deut d'o caver expres dilijamant,
 Da c'hout hac en a zo finisset an debat
 Oc'h eus pevarzec vloaz zo gant va fevar mab.

CHARLAMAGN.

Ret assur, Duc Emon, dirac an Tadou a Franç,
 M'en em glem ac'hanoc'h demeure a negligañç.
 En defot noc'h eus qet dalc'het ho promesse
 D'am ziconr d'en em venj demeure ho pugale.

EMON.

Gout a rit Ampereur, ez é eun dra choqant
 Dont da acus eun den hac a zo inoqant.
 Me voq erem acquitet qant ma c'homission ;
 Gousconde em blanch'h idemous a drabison

E clêvet qementse gant rêson e sachis,
Hac etal va frîed ractal en em denhis.

CHARLAMAGN.

Ret ê dec'h pardonî an amzer dremenet;
Mes bremâ, Duc Emon, e rançit ep caget
Rêy din oc'h assistane da zont da zistrujân
Ho pêvar mañ impi ha castel Montoban.
En em rentâ rançont ep dale a dra zur,
Rac mançout a rêy de demeus a nouritur.
Rac-se e comandân ma viñt anvitonet,
Ha dre se me gomand ma victie ampechet
En droue dispit d'o dent d'anren na sorria,
Ma varvfont gant famin pe sur en em rentâ.

EMON.

Pel a zo e meus dec'h prometet, va Roue,
Penos ne espernjen james va bugale.
Ne brometis netra n'am eus efectuet;
Rac-se calz a dud sup o deus va zamballet,
Ha lavaret penbs e voan rad diatur,
Dont da bersecuti va fevar c'hrouadur;
Mes p'am eus grêt sermant ebars en ho presanç,
Me zalc'ho mad d'am gin, pe ve din disnegatiç.

CHARLAMAGN.

C'houi ranço, Duc Emon, excerc an anjinou;
Laçit eme mein bras da fresa'r vuraillou,
Evit dre'r voyen-se ma vo d'o mibien rec
Donet d'en em rentâ pe vervel hep remet.

EMON.

Oh! Dêue! Ampereur possubl ve gouscoute
E rafec'h din dispen castel va bugale?
Gout'a itt coulz ha me e eun dra dreist-natur
Din-me persecuti va fevar c'hrouadur,
Hac evit plijout dec'h, me a meus exceret
Ar brassa' crueldet ebars en o andret.

Comandit da eun all ober an anjinou,
 Pa oc'h n'em rezolvat da zisca'r vuraillon;
 Ne rit qet din bea eun tad qen inhuman,
 Da vea ar brassa adversour d'am mibien.
 Me deuse joausoc'h an anter d'o cavet
 Penevert ma rit diu e qement ma hellec.
 Dont da bersecuti qet terrubl va mibien,
 Calz evit na rê goechal assur ar bourevien.

CHARLAMAGN.

Laqit eves, Emon, na dorfac'h ho sermant;
 Ma na rit, va lavar e vezoc'h regretant:
 Grit prest an anjinou, pa ê comandet deoc'h,
 Ma na rit me velo petra ober ouzoc'h.

EMON.

Sire, me rêyo ze evit senti onzoc'h,
 Gouscoude e cavàn n'en dê qet a propos.

CHARLAMAGN.

Alon, va Baronet, demp oll da zisquizàn,
 Da zonjal en pe his distruja Montoban.

Amâ en em laqer da brepari an anjinou.

DAOU-VARNUGENTVET DIALOG.

RENOD a antre gant e suit hac a lavar:

Allas! me lavar dêc'h gant glac'har, va breudeur,
 Biscoas ne êruas ganemp brassoc'h maleur
 Evel zo êruet o vout collet Moji;
 Ennes or preserve bepret eus an anui.
 Ar vech-mâ e vo ret, ervez a zeblant din,
 Dem-ni en em renta, pe mervel gant famin.
 Rac ar pez am glac'har, n'on eus qet a vetail;
 Neuze tud ar Roue zo endro d'ar vuraill,
 Oc'h ampech achanoamp da receo nouritur;
 Ret vo eta mervel gant famin a dra zur.

RICHARD:

Ma carjac'h va c'hredi, hac an drase zo sur,
 N'or bijemp qet bremâ eur seurt displijadur.
 M'o pije va lezet, m'em boa lamet er mes
 Bremâ ar bresel-mâ, o tistruja Charles.
 Guelit pegement ê Charlamagn den ingrat,
 Ha penos e rent demp an droug evit ar vad!
 Goude'r bea treset gant peb civilite,
 E clasq bremâ an tu da gavet hor bue.

RENOD.

Me voar erfat, Richard, penos ez òn manqet;
 Ar regret zo varlerc'h : ar pezh zo grêt zo grêt.
 Mar am be eur vech all avantaj var Charles,
 Me en tou zur erfat n'en esperin james.

CLERA.

Allas! divêat oc'h da zont d'en em damal;
 Mar doc'h bremâ manqet, bet faroc'h eur vech all;
 Hogen, me o supli, deut da zeliberi;
 En pe gis or bo boued vit en em zoulaji.
 Setu ni gant famin qen terrubl dismantet,
 M'on eus poan seulamant o tonet da gerset.
 Darn sur a zo maro gant defot nouritur;
 Omàn ê, va Doue! ar chang, an avantur!
 Evidon-me ive ha va inoçantet,
 A ranqo perissa ma na vemp soulajet.
 Mar on eus bet goechal er bed prosperite,
 E soufrop calz bremâ eus a adversite.

EMONET.

Penos, va zadiq qez! possubl ve gouscoude
 E ranqfemp gant famin finissa hor bue!
 Rac setu ni var yun dija eon de antier,
 Ha goassochi, sionus demp, n'on eus qet a esper.
 Pe a gouiz da genta ec'h allomp caver boued,
 Da gret hor stalon, zo terrubl faiges.

RENOD.

Ranna ra va c'halon gant an dristidigez,
En defot ne allan sicour va familh gez.

ALARD.

Me vel erfat ez omp dalc'het tost ar vech-mâ :
Ret ê en em zicour bete'n heur divea.
Rac-se, mar am zentit, e rêyomp eun toul don
Da antêri ar re zo maro gant an naon;
Rac c'hoes an dud varo zo qer cre er c'hastel,
Zo capabl da laqat eun den yac'h da vervel.
Ha pa omp goussoude dre valeur faminet,
E trefemp divoada ha salla hon ronseet
Ha debri aneze, p'on eus necessite :
Ret ê ea em zicour da asten hor buc.

GUICHARD.

Anfin, va breur Alard, evit ar veach-mâ
Ne allan qet mixet da zont doc'h admira :
Pa voamp prest da goea oll en desesperanç,
Oc'h eus hor c'honsolet certen dre ho prudanç.

RICHARD.

Me a aprou ive ar pes a leveret.
Sod vemp mervel gant naon hac espern hon ronseet.
Gour a rit eur proverb peini zo comun :
E ve poan oc'h ober da eur galen yac'h yun.
Me zo prest da genta da zivoada va marc'h ;
Me zebro diountâ leis va c'hôf suravoalc'h.
Ret vo damp avichou digeri ar porziou,
Da ataqi Charles en e bewillonou ;
Contraign omp ar vech-mâ da vonet d'ar vataill,
Da c'hoes ha ni alle arap darn e betail.

RENOD.

Va breudou pevenus, me o trugarscâs
En creis va oll glac'har c'houi ro din calza ges
En em respovomp oll da lasa hon ronseet.

Evit ma o debrfomp, rac me vel ez é ret.

TRI-VARNUGENTVET DIALOG.

CHARLAMAGN *hac e suit a antre.*

CHARLAMAGN.

Orsus eta, Emon, ha grêt an anjinou,
Ma vezo da Renod ranverset e douriou?
Birviquen ne allàn en em rejouissa,
Qen a vo eur veach razet ar c'hastel-mâ.

EMON.

Ah! possubl ve, Sire, e vec'h-u qer cruel
Comandi da eun tad distruja e vugel?
Me voar erfat penos o deus oc'h ofancet;
Hogen, va Ampereur, c'houi oc'h eus pardonet
Tud qer coupabl hac int en alies fêçon,
Ha p'e n'em rentent dêc'h e roech dê pardon;
Hac ar re-mâ a zo prosternet me voar se
Evit goulen pardon digant ho Majeste,
Hac e velàn ez oc'h qer cri en o andret
Da refus dê pardon p'o deus-àn goulennet,
Me voar erfat e meus bet o forbaniset;
Mes evit qementse, va mibiën int bepret.
Hac evel eur c'hi clàn n'em depren gant araj
Qent ma souffren ober deze re a outrach.

CHARLAMAGN.

Emon.... na gouziet qet eus a ze davantaj;
Ous o clêvet e fel din monet en araj.
Rac Renod a lazaz va niz propr em palez.
Me renonç d'am c'burun ma n'am bê e vuez.

OJER.

Ra vezo milliget ar momant hac an heur
Ma tifennas Renod demcus Richard e vrient

Da drêc'hi ho couzoug pa voac'h en Montoban ;
 Ne vijec'h qet bremâ o courdrous aneàn.
 Rac me a vel erfat ez oc'h eun den ingrat,
 Pa rentit da Renod an drouc evit ar vad.

CHARLAMAGN a zaill gant furor var e gleze, hac a lavar :
 Silanç, va Baronet, mar dê me a gomand !
 An nep ne zento qet ons va c'homandamant,
 Me en toue a grenn, dre va fe a Roue,
 Me a drôc'ho e benni deàn gant va c'hleze.

NÊM.

N'en em dransportit qet, me o ped, va Roue,
 Ni zo oll prepart da heuill ho polonte.

CHARLAMAGN.

Alon eta, Emon, qerc'hit an anjinou.

EMON.

Sire, mar dê ret din, me o represanto.
 Deut ganén, Galeràn, da zicour o c'herc'hat.

GALERAN.

Me a vélo ganêc'h ep ober tam marc'hat.

Mont a reont da gerc'hat an'anjinou hac ec'h éruont qerqent.

GALERAN.

Setu aman, Sire, qerc'het an'anjinou ;
 Pa gerfoc'h comandi, ni a deuy d'o aprou.

CHARLAMAGN.

Bremâ eta, Emon, laqit mein en anjin ;
 Hogen me o supli da viza duont din,
 Da ziscar an dourel a zo var ar c'hastel ;
 Ma ve onnes d'an traon, ne rezistfe qet pell.

EMON.

Pa ê ret din-me sur, me a ya da gomanç
 Ober eun accion a zo din dismeganç.
 Me ar miserapla a g'ement zo er bed,
 Pa rançan distruja neb a meus anjandret.
 Siçourit, Galeràn, laqat mein en anjin,

Ma comancimp lança, pa ê comandet din.

GALERAN.

Alou-ta, comançomp dispen castel Renod ;
Eun neubeud er c'havàn re obstinet ha sod,
Rac pa vo discaret e gastel varnea,
Pe dre gaer pe dre ag e renço n'em renta.

Comanç a reont da deli mein. Galeran a lavar e

Evit an tol qenta ennes a zo êt mat ;
Mar qendalc'homp, e vo Montoban prest a blat ;
Rac me a glêo ar mein er c'hastel o' qôea :
Sotis a ra Renod na deu d'en em renta.

CHARLAMAGN.

Emon ha Galeran, m'o ped cuntunuet
Da deuler mein bepret var an enemiet,
Ha ni deuy d'o cavet ep areti nemeur,
Da c'hout hac en n'em rent Renod hac e vreudeur.

Ar Roue hac e suit a zortii.

GALERAN.

Tolomp var Montoban mein bras hac alies,
Hac e vimp mignonet d'an Impalaer Charles.

EMON.

Ia-da ; pa ê ret d'am mibien perissa,
Ne lezomp davantach anê da langissa.

Lança reout mein var ar c'hastel goassoc'h evit biscoas.

PEVAR-VARNUGENTVET DIALOG.

RENOD HAC E VREUDEUR.

RENOD.

Recourit ho pue, mignonet, nep a ell,
Rac evit ar vech-mâ e coc tour ar c'hastel.
Ah ! Roue Charlamagn ! calon dinaturet,
Maleur ebars en heur ma meus da espernet !
Rac, goude da dreti gant peb civilite,
E rez demp dre famin êchui hor bue.

EMON a gomz ous Galeran:

Ne arz mui va c'halon ous o fersecuti :
 Ne glêvân et c'hastel nemet fors, nemet cri.
 Avoalc'h eus a zomaj o dens bet recevet :
 Lêzomp-int eun neubeut en o faciantet.

Chomà reont eur peñnad tranquil. Renod zo beuzet en e zaerou.

RENOD.

Consolit ac'hanomp, me o ped, va Doue!
 Nemet an' eil maleur n'on eus var egile.
 Oh! cruel Charlamagn! speret cri ha malin,
 Da furor a ra demp mervel gant ar famin.
 Me vel oc'h resolvét d'on laza, den cruel!
 Ha gant oc'h anjînou da ziscar va c'hastel.
 Gant famin ha pep tra omp qer persecutet,
 Ne on e pe gosté dleout trei va speret.

ALARD.

Me a lavaro d'êc'h ebars en langaj ber,
 Petra on eus-ni tout er vech-mâ da ober :
 C'honi c'heus comandet demp laza hon ronccet,
 Nemet ar marc'h Boyard epqen ne zeus chomet,
 Rac-se eta, Renod, ep contestacion,
 Divoadit demp ho marc'h da grênvât hor c'halon.

RENOD.

Evit va marc'h Boyard ~~ne vivoadin~~ qet c'hoas,
 Pa dlefemp gant famin mervel tout var ar plâç.

EMONET.

Allas! va zadiq paour! possubl ve alafin
 E lesfac'h ac'hanomp da vervel gant famin!
 Delivrit demp ho marc'h, ma vezo divoadet,
 Da asten hor bué hira ha ma vo gallet.

GUICHARD.

Impossubl ê, allas! e resistfac'h qen sur
 O clêvet ar c'hêlmou demeus ho c'hrouadus!
 Ma na garit buan delivra demp ho marc'h,

E varvfomp gant famin ar vech-mâ suravoalc'h.

RENOD.

O va marc'h qer Boyard ! contraign òn ar vech-mâ

En diſſpit d'am c'halon da zonet das laza !

Gant an oll ê dija da varo concluet :

Deut eta d'am zicour , ma vezo divoadet,

Mont a reont da Voyard : ober a ra jestou trist meurbet ; sellet a ra ous e vestr , e zaoulagad beuzet en e zaerou ; p'qat a ra da Renod hac en em string d'an daoulin dirazan. Renod, fraillet e galon gant ar glac'har, a venil daerou a voad, hac a lavar gant incres :

Allas ! marc'h courajus ! nech eus qet a afer

Da ober din goela : finissa a renquer.

Mes me a vel an dour o tont es taoulagad !

Nè berissi qet c'hoas, m'er promet dit erfat.

RICHARD.

Ha possubl ve', Renod, n'o pe mui a egard

En andret ho pried eget demeus Boyard ,

Hac e lest da vervel pried ha bugale

Evit dont da lezel eur c'hos marc'h en bue !

RENOD.

O pet paciantet, m'o ped, a galon vad.

Me ya var gein Boyard evit cavet va zad,

Da bedi ancàn evel e grouadur

Da rei demp c'hoas eun dra demeus a nouritur.

CLERA.

It eta, va fried, ha na zalcit qet,

Pe e vezimp maro abars ma tistrofet.

PEMP-VARNUGENTVET DIALOG.

EMON, ountàn e-unan :

O Doue, pes fortuna ! pes c'hanç ! pes avantur

Zo fruct ganêc'h, va fêvar c'hrouadur ?

C'hoai zo Chevalieryen courajus, ha dispar,

Ha gement a gafet bremâ var an douar :

Mes daouest d'o couraj, e velân gouscoude
E ranqit dre vizer finissa ho pue.

Da Renod, peini a êru pignet var Boyard.

Piou oude, Chevalier, a zo qercoulz montet?

RENOD.

Allas! ho mab Renod, nep oc'h eus anjandret.

EMON.

Pera res-te amâ d'ar choulz-ma deus an nos?

RENOD.

Va zad, ne allomp qen gant ar famin repos;
Rac-se o supliân, balamour da Zoue.
Mar be ho madelez, da gaout ouzomp true.
Roit demp eun tam boued vit en em substantin,
Pe ez omp ôll contraign da vervel gant famin.

EMON.

Bet assur, va mab qer, true am eus ouzoc'h,
Mes evit qemeitse n'bn petra rafen deoc'h;
Gout a rit coulz ha me em eus ho panisset:
Rei dêc'h nep asistanc n'ien dê qet permetet.
Mac'h onfe ar Roue penos oc'h esperfen,
E rafe ep dale trêc'hi din-me va fenn.

RENOD.

Va zad, me o supli, na sônjit qet en ze:
N'en deus den er bed-mâ a gement o plamfe
Evit rêy asistanc d'b pêvar c'hrouadur
A araj gant famin-en-defot-nouritur.

EMON.

Renod, ne fel qet din bea parjur james:
Me zalc'ho ar sermant a meus grêt da Charles;
Nè roin netra dêc'h, dre ma meus touet se:
Gouscoude, va mab qer, me ro dêc'h liberte
Da vont d'am pavillon, hac eno qemeret
Betaill, qig ha beta, qement hac a gerser.

RENOD.

Ah ! tad carantezus, debonner ha benin !
 Me o trugarecâ var bennou va daoulin :
 Ne vouijac'h birvigen donet d'on asista
 Gant qement a ezom evel hon eus bremâ.
 Me ya d'o pavillon gant ho conje, va zad.

EMON.

It eta hardimant, m'er permet déc'h, va mañ.
 Renod a ya d'ar gêr gant e bourvission. Emon a lavar da Ojer
 Clêvit, va niz Ojer, me lavar déc'h penos
 Ne meus paciantet na ne allàn repos :
 Rannet ê va c'halon gant an displijadur
 Pa ne allàn qet rêy d'am mibien nouritur.
 Clêvet e meus laret e varvont gant famin,
 Allas ! hac'an dra-se a ra calz a boan din.
 Rac-se imajinit, pa oc'h prudant ha fûr,
 Penos ec'h alfen me rêy deze nouritur.

OJER.

Va eont qer Emon, me a roy déc'h conseil :
 Pa oc'h dre c'hraç Doue sur demeus a vetail,
 Mar gra mui ar Roue déc'h tenna varneze,
 Me meus bremâ souden sonjet eur finesse :
 Laqit qig ha bara ebars en anjinou
 Ebars elec'h ar vein ; den abet n'er gouezo,
 Ha teulet dê neuze liessa ma elfet ;
 Ebars er fêçon-ze e vezint sustantet.

EMON.

Va niz prudant Ojer, ho conseil a zo mat ;
 Oblijet n'em gavan sur d'o trugarecât.
 Mar comand ar Roue exerç ac anjinou,
 Grit ofr, me o supli, da zicour ac'hanon,
 Ha ni a rey moyen da renta peadra
 Da asten o bue eur mis da viana.

Amâ ec'h êrn ar Roue.

CHARLAMAGN.

Orsus ne velàn qet e ve nep mancion
E teufe d'en em renta c'hoas ho mibien, Emon.

EMON.

Nê qet abalamont ma int va bugale
E teuàn da laret amâ dêc'h, va Roue,
Qent ma en em rento ini deus va mibien,
E teuint da zebri ar c'hig var o esqern,
Pa velont ac'hanoc'h, Sire, qent obstinet
Evite da c'houlen pardon, n'o c'hlevit qet.
En em resolvet int, a ze oc'h assuran,
D'en em debri én beo qet vit en em tentan.

CHARLAMAGN.

Rac-se pa ê, Emon, ho mibien qer rebel,
Laqit mein en anjin da ziscar ar c'hastel.

OJER.

Alòn, Emon, laqomp mein ebars en anjin,
Pa ê qer sot Renod da c'horto e revin,
Ha me o sicouro da ziscar Montoban;
Ret vo sur en ober eur vech var a velàn.
En em dennit, Sire, ha c'houi oll, Baronet,
Rac ma chomfec'h amâ, marteze vec'h blesset.

CHARLAMAGN.

Ojer ha c'houi, Emon, razit incontinant
Castel caer Montoban bete ar fondamant.

EMON.

Sire, ni a zento ous ho comandamant,
Hac a acomplisso darn eus ho santimant.

Ar Roue hat e dud a zetti; né chom aemet emon hac Ojer.

OJER.

Ret ê demp, va eont, laqet prest en efet
Ar pes a voar gentaou entreomp concluet.

EMON.

Leqomp prontamant en anjinou bara,

M'en

M'en devo joa Renod pa zeuyo d'en tånva,
Ha goude qementse ni a laqayo qig.

OJER.

Moc'h entent, va cont, mes comzit' goustadic:
Teli a reont bamed er c'hastel gant an anjinaou.

EMON.

Bremâ p'on eus rentent d'am mibien peadra
Da veva eur pennad, me cbomomp qen amâ.

CHARLAMAGN a autre gent e-suit hac a lavar :

Penos? ne velân qet e teu c'hoas da rentan
Renod hac e vreudeur din castel Montoban!

IDELON.

Tromplet ec'h pen da hen, mor'h assur, va Roue,
Mar sonjit e ra drouc Emon d'e vugale;
Rac elec'h laqat mein ebars em anjinaou
Da ziscar da Renod ous traon e vurailloù
En deus laqet enne calz a qig ha bara,
Peadra ar vech-mâ d'en em rasasia.

CHARLAMAGN.

Ra vezin confontet, affronter ancien,
Mar dê guir qementse ma na gollu da benn.

EMON.

Ampereur Charlamagn, me bromet dêc'h erfat
N'en em exeuzin qet er pes ma vin coupab.
An dour zo naturel dean dont da c'hiebva,
An êc'h da veva yen hac an tan da domat.
Dre ze ec'h ententan penos e naturel
Da eun tad resonabl da garet e vugel.
An natur ne all qet birvigen, fasia.

Rac-se me lavar dêc'h dirac ar Brincet-mâ:
Hac e ven dispennet en beo qig ha croc'hen,
Birvigen davantach ne ra droug d'am mibien,

CHARLAMAGN.

Den excommuniqet! affronter! cos traitour!

Peneverdout em boa venjet va adversour ;
Hogen, me en toué, mar don Roue en Franç,
Ma na iaa dit mervel gant pep sort violanç.

NËM.

Sire, me lavar dec'h amâ dirac ho faç
Penos ne oufac'h get cavet nep avantaj
Evit, derc'hel Emon pelloc'h en ho servict.
Va zentit : güt deän mont d'ar gër var e c'his.
Sansibl, ê da Emon, oll ec'h ouzomp erfat,
Andari e varve gant naon e bêvar mab,
Ha 'bout deän moyen da zicour aneze :
Na Doue na den fur n'er blamo evit se.

CHARLAMAGN.

It, afroñter Emon, da vit ho creg d'ar gër,
Ha lavarit dezi ez oc'h ep heritier ;
Rac me esper Doue a vo din favorab,
A rêy din en em venj demeus ho pêvar mab.

EMON.

Sire, pa gomandit, me ya deus ho presanç.
Rac-se o suplian, c'houi Tadou deus a Franç,
Da zont, mar plij ganêc'h, da usa a drue
En andret va mibien, zo demeus ho ligne.

ROLAND.

Conseill ven da zispen an anjinou buan ;
Peneverte or boa gemeret Montoban ;
Rac-se n'em retiromp eun neubeut, Ampereur,
Da c'horto n'em rento Renod hac e vreudeur.

C'HOUEC'H-VARNUGENTVET DIALOG.

RENOD HAC E VREUDEUR.

RICHARD.

O Doue, pes domaj ê demp-ni, va breudeur,
Ma zê quitêt hon tad arme an Ampereur !

Rac assur pa alle bepret or zicoure,
Ha bremâ non eus den en deus ouzomp true.

RICHARD.

Me lavar dêc'h, Renod, eun dra zo guir avoalc'h.
Ma na girit en bref delivra den p ho marc'h,
E ranqomp oll mervel gant an arajamant,
Goell ve demp mervel prest evit bout langissant.

RENOD.

Ha possubl ve, va breur Richard, e vec'h qer cri-
Da gomandi laza va Boyard vit debri,
Ha bea alies, gout a rit toulz ha me,
Gantàn dêc'h ha din-me recouret hor bue!
Mar dê ret e varfe, humblamant o pedàn,
Va Jezit, da vervel gant famin da gentàn,
Ha pa vezin maro, grit deàn a geret;
Rac qeit ha ma vin beo cecen ne varvo qet.

ALARD.

Ma noc'h eus qet true ouzomp, da viana
O pet ous ho pried peini zo amâ,
Hac ho pugale baour, a varvo gant famin;
Ret vo en em renta d'ar Roue alafin.

GUICHARD.

Penos? en em renta da guella Roue
A zo var ar bed-mâ! birviquen ne rân ze.

Clerâ, he bugale hac Alard a zempl Richard a zonten ar Briaces.

CLERA, qazi maro, a lavar.

Allas! va fried qez, mervel rân var ar plac.

AN DAOU-VOEE gant eur voez fêf:

Ha ni a ra ive.... non eus mui a gourâch....

RENOD.

Ho comzou zo sansibl; n'allân mui resista:
Dempreta da gerc'har Boyard da zivoada.

Mont a reont da gâout Boyard, peini a ra dê c'hoas jestou truezus.

Allas! marc'h courajus goude da servich mad

E ranqan ober dit bremâ scuilla da vouad !
 Dque voar ar glac'har am eus oc'h ober ze !
 Hogen, contraignet omp da recur hor bue.
 Mont a ra evit laza Boyard, hac en em arêt da zellet ouintan ;
 ar glac'har a ra deà lavarat :

Birviquen sur nem bo ar gourach d'e laza :
 C'hoas e vevo Boyard, ha pa greufen amâ.

ALARD.

C'houi zo crioc'h, Renod, evit eul leopard,
 P'on lezit da vervel evit espern Boyard.

RENOD.

Orsus me meus sonjet eun dra hac a zo mad :
 Ret vo goada Boyard ebars en e vorzat,
 Ha laqat ar goad-se neuze da buredi,
 Ha neuze ec'h alfomp, va zud, dont d'e zebri.

CLERA.

Qementse a rêy demp calz a zoulajamant ;
 Rac-se eta, goadit Boyard moderamant.

GUICHARD. Amâ e voader Boyarda

Demp bremâ ta da gass ar goad da buredi ;
 Me garfe e ve poss ; mal am eus da zebri.

RENOD.

Dre Brovidanç Doue, setu demp ar vech-mâ,
 Hep laza va Boyard, peadra da yeva.
 Demp ate da velet hac en a losqo goad,
 Ma vezo paredet ; terrubl et chevomp mad.

Mont a reot c'hoas d'e goada ; mes ne zortinestra. Renod a lavar

Petra refomp, va zud ? emâ e an anui !
 Evit toulla Boyard, ne ro barnag'h goad mui ;
 Prest e, qercoulz ha ni, da vervel gant famin ;
 Perissa ranqomp oll ar vech-mâ alafin.

EQUIER RENOD.

Eun dra vras e golet e varvfemp evelen,
 Ha ne sonje ini ac hanomp ar voyen
 E pe c'his ec'h alfomp monet subit er mad

Demeus a Vontoban, ep ech oufe Charles.

GODEFROA.

A propos, Orlène, pa deu din-me memoar,
Me voar pelach ez' eus eur c'havarn en douar,
Zo an nor anean anis var ar c'hastel;
Mar qeromp mont ennàn hon rento a'chann pel.

RENOD.

O klêvet qementse e meus joa em c'halon.
Mac'h allomp mont ac'han e yêfomp da Dordon;
Ma vemp eur vech er gêr me zifise Charles
Gant e oll buissanc d'on outraji james.
Me ya da vit Boyard, mac'h ayomp ep arêt
Da c'hout ha ni gavo ar c'havarn a lerêt.

Mont ha ra da vit Boyard, hac e lavar
Couraj, va marc'h Boyard! quitaomp Montoban;
Rac nemet papurte n'on eus pelloc'h ennàn.

Pigna ra var gein Boyard, hac e lavar
Demp oll eta, va zud, da glosq ar c'havarn-zc,
Da c'hout ha ni allo c'hoas cavet liberte.

Sortial a reont tout eus ar c'hastel dre an toul-coach.

SEIZY ARNUGENTVET. DIALOG.

CHARLAMAGN ha e suit a antre.

CHARLAMAGN.

Disespero a ran a gren ar veach-man,
En defot non eus fin demeus a Vontoban;
Evit bout familet ar pevar mek Emon,
Me sonje pel a zo e voant maro gant naon;
Hac evit qementse n'int qer en em rentet;
Petra lavant-u, Princes ha Baronet?

AN EIL CHEVALIER.

Amperour Charlamagn, gant gvir ock arstun
Penos n'en deus dea beo en castel Montoban.

Pe int a zo ét quit, pe int a zo maro,
Ne velàn den ebet o vale var e dro.

AR C'HENTA CHEVALIER.

Selaouit ac'hanòn, Sire, mar plij ganêc'h,
Rac eur c'héiou trist bras am eus da laret d'êc'h :
Noc'h eus get c'hoas a fin eus a vibièn Emon,
Rac moc'h assur erfaç ez int ét da Dordon.
Grêt o deus ar voyen da gaver eur c'havarn,
Ha neuze qer subtil ha ma ve eul louarn,
Ez int en em dennet demeus a Vontoban :
Setu ar recompanç on eus demeus hor poan.

CHARLAMAGN.

Evit ar veach-mâ e peur-arajàn erenn,
Pa glévàn n'eu don get mestr d'am adversourien.
Na dalse get douti, an dud fall louidic
A deus da c'hoari din eun dro diabolicq,
Pa int ét qer subtil ermes a Vontoban.
Mes me a ya d'o c'hasq partout dre ar bed-màn,
Qenta ma o c'havin me o assiejo
Qen tost qen a renqfont dont da soufr ar maro.
Demp oll eta, va zud, da glasq mibièn Emon,
Da c'hout hac int a zo antreet en Dordon.

NEM.

Ni a zento ouzoc'h, Sire, evel rêzon.
Hac a yêlo ganêc'h hep bea tam poltron.

Partial a reunt touti

EIZ-VARNEGENTVET DIALOG.

RENOD a antre gant e suit hac a lavar :

En em rejouissomp bremâ a vir galon,
Pa omp êru bremâ en castel caer Dordon.
Mar boamp prest da vervel ebars e Montoban,
Bremâ ni a elf zur en em rassasiàn.

ALARD.

A drugare Doue, va C'hrouer biniget,
 Ê chanchet hor c'hanvou ebars en joaster.
 N'en deus tud er bed-mâ, ervez a zeblant din,
 O deus bet qelies eus a amzer ha ni:
 Bet on eus da genta joa hac adversite,
 Bet memes alies en danjer hor bue,
 Ha goude qementse omp bet c'hoas trionfant
 Var ar Roue Charles, superb ha suffisant.
 Neuze voemp laminet en castel Montoban,
 Ma voamp prest da vervel gant dienez ha poan;
 Ha bremâ adare omp rentet en eur stat,
 A drugare Doue, m'en em gavomp eifat.

GUICHARD.

Mac'h oufe Charlamagn e vemp-ni ni en Dordon,
 Dre ma en deus ouzomp qer bras ambition,
 B rafe dilijanç da zonet d'ar vro-mâ,
 Demeus e oll bouvoar da glasq hon distruja.
 Me garfe, m'en toue, e ve qeñ hardi ze,
 Me verzfe deàn zur e opiniatrete.

AR SECRETOUR.

C'houi a lavar eun dra hac a zo guirione:
 Êru ê evit sur Charles gant e arme
 Tout expres da Dordon evit hon distruja;
 Rac-se n'em breparomp da rezista ountâ.

RICHARD.

O clêvet qementse ez on rejouisset.
 Ar vech-mâ e vo sur ar brezel finisset;
 Rac mar tizomp Charles c'hoas en hor puissanç,
 E vo ret e grouga huel ous eur potanç.

RENOD.

Couraj eta, va zud, demp d'en em brepari
 Ha qocomp varneze evel var ar bleizi.
 Beziç oll courajus, dreist pep tra o pedân,

Ma tistrujgom ep manq hon adversour brassari.

AN TRI VREUR.

Ni oboisso d'éc'h bete'n heur diya.

Ne reomp qet a gaz pa ranqfemp perissa.

NO-VARHUGENTVET DIALOG.

CHARLAMAGN *hac e suit a. entra.*

CHARLAMAGN.

Setu-ni, va zud qer, éru dirac Dordon;
Rae-se me lavar d'éc'h va resolucion,
E tlefemp cass brema secret ambassadeur,
Da c'houé hacién zo'r gêr Renod hac e vreudeur.

SALOMON.

N'o pet douétanq ebet a ze, va Ampereur,
Emedi en Dordon Renod' hac e vreudeur,
Rac me a gléo memes ar pors o tigezi;
C'hoant o deus, m'en assur, da ober eur zouti.

CHARLAMAGN.

Alon, en em renjomp, va zud, prest ep arét;
Ar vech-mâ emeus non e vezimp surprenet.

Amâ e c'hoant an trompillou. Renod, en penn e arme, a zouti
eus e gattel, hac eu em bresant dirac ar Roue.

RENOD.

Salud d'éc'h, Charlamagn, Princet ha Baronet.
Eun dra vras é laret e vech'heun ifrontet
Da zout da di hon tad evit hon ataqi;
Me gred oc'h eus g'éc' demp avoalc'h eus a anni.
Ni a voa faminet gan'éc'h en Montoban,
Mavoimp prest da vervel gant naon, bras ha bian,
Ha pa omp deut amâ ez oc'h deut c'hoas d'on heul.
Hogen, me en toue, e clasqit ho maleur;
Mar gallân ho tizout eur vech' c'hoas em pouvoer,
Me réy ho tiframpa entre péyar gattel.

CHARLAMAGN.

CHARLAMAGN.

Renod, grêt ê an tol; n'en don qet eur flater;
 Biquen entre vevin ne roàn dêc'h quartier.
 Ret ê din o cavet en beo pe en maro,
 Da grouga ho preudeur ha c'houi a zruillajou.

RICHARD.

Na ziscouromp pelloc'h, Otrone, p'o pedàn,
 Ni zo n'em aprouvet, n'en dê qet a vremen:
 Em reget, va breudeur, lâqit dir en avel;
 Ret ê ar vech-mâ pe trec'hel pe vervel.

ROLAND.

Ar vech-mâ, Francisien, e vo ret d'emp disque
 Ha ni on eus eun dra a jenerosite
 Da gombati vaillant ar pêvar mab Emon.

FOSSON.

Nebon ni royo dêc'h labour leis ho calon.

An diou arme en em gombat.

CHARLAMAGN.

Dre mâ omp surprenet, n'or bo nep'avantaj;
 En em dennomp, va zud, pe e soufrfomp domaj.

Ar Francisien en em zovetâ. Renod a zalc'h a dost Richard a
 Normandi, peini a zo' chomet varlerc'h.

RENOD.

C'houi a deuyo ganén, Richard a Normandi:
 Ret ê dêc'h n'em renta ep pelloc'h diferi.

RICHARD A NORMANDI.

Renod, m'en em rent dêc'h evel ho prisonier,
 Ep diferi pelloc'h; contraign on d'en ober.

RENOD.

Credit ferm, va c'hender, penos e meus despet.
 Rac monopous bet ar c'hanç da zont d'o qemeret.

RICHARD.

Ia, rac a vech-mâ e renqit sur ha certain
 Ober d'emp caout ar peoc'h pe e colloc'h ho pen.

RICHARD A NORMANDI.

Mar oc'h eus nep debat gant ar Roue a Franç,
 Ne dleit qet varnda vomissa ho venjanç!
 Dreist pep tra balamour ma on deus ho ligne;
 O pe mez ma rafac'h din-me coll va bue.

RENOD.

Richard, ne roan fors pelloc'h eus a ligne:
 Ma na rit d'emp cavet ar peoc'h gant ar Roue,
 Me laqay o crouga ember ouz eur potanç,
 Ep cavit nep respet evit ar Roue Franç.

ALARD.

P'otramant, mar qirit renonç d'an Ampereur
 Hac en em unissa ganen ha va breudeur,
 E vezoc'h hor mignon hac o pezo quartier:
 Ma na rit an dra-se e perisfoch ember.

RICHARD A NORMANDI.

Pa ve ret din, Renod, mervel abars eun heur,
 Biquen ne renonçan assur d'an Ampereur;
 Hogen me o supli, roit din eur messajer,
 Da vont bete'r Roue deus va farticulier.

RICHARD.

Hac o pô, va c'hender, an fini a gerser.

RICHARD A NORMANDI.

Me o ped, Secretour, da vonet em reget
 Bete an Ampereur hac an Tadou a Franç,
 Ha lavarit dere gant pep sort reveranç
 M'ar ma en ho fouoar donet d'am delivra,
 P'otramant ar c'hontsol ober din perissa;
 Ma na geront ober peoc'h gant mibien Emon,
 E vin crouget ember en o t'hoasion.
 Clêvet oc'h eus dija prononci va senanç,
 Evit bea crouget ember ouz eur potanç,
 Ma na gar Charlamagn aperi e araj,
 Ha donet da recce mibien Emon en gaj.

Setu, va mignon qer, petra oc'h eus da laret:
Digassit din respont buanna ma elfet.

AR SECRETOUR.

Duc nobl ha puissant Richard a Normandi,
Pa ê ho madetez donet d'am deputi,
Me en em aquito gant peb fidelite
Eus ho comission, beait sur eus a ze.
Me laro d'ar Roue ha d'an Tadou a Franç
E tepant dioute bremâ ho telivranç.
Me a ya da vonet ractal em c'hevredi.

RICHARD A NORMANDI.

It eta, va mignon, hastit, me o supli.

Sortial a reont:

TRÉGONTVET DIALOG.

CHARLAMAGN hac e silt a antre.

CHARLAMAGN.

Bea meus, Otrone, glac'har ha melconi,
Rac ma ê qemeret Richard a Normandi.

OIER.

Certen, va Ampereur, me meus adn em c'hallon
Na vezo distrujet gant bugale Emon.

SECRETOUR *Richard a Normandi:*

Salud dec'h, Ampereur, Princet ha Baronet.
Me zo deit ho pete vit eun afer bresset,
A beava ho mignon bras Richard a Normandi,
A zo bremâ entre daouara oc'h enemi.
Lavaret er deus din evit conclusion
Ma na gavit ober peoc'h gant mibien Emon,
Ê savet ar potanç evit en distruja;
Rac-se sonjit ha c'houi oc'h eus true ounta.
Dec'h-u; Tadou a Franç, n'em recomand ive.
Mar oc'h eus e nep gis evitan amikie,
Grit moyen ma vo grâ peoc'h gant mibien Emon,

Pe' vo crouget ember ep nep remission.

CHARLAMAGN.

Lavarit, Secretour, deus va feurs da Renod,
Dious ma labouro e rêy eun afer zod.

Ma na bardon Renod hac ive e vreuteur
Richard a Normandi, int sur eus o maleur.
Hogen ne gredàn qet e vent sur qen hardi
Da ofanci Richard nà dont d'en outraji.

AR SECRETOUR.

Me lar déc'h, Ampereur, Princet ha Baronet,
Mar bevit er zonj-se, certen ez oc'h tromplet :
Ma na bardonit qet Renod hac e vreuteur,
E vo crouget Richard certen abars eun heur.

NÊM.

Balamour da Zoue me o ped, Ampereur,
Da receo en ho craç Renod hac e vreuteur,
Ha na lest qet crouga Richard hor c'hompagnon ;
Qementse a ve demp mez ha confusion.

CHARLAMAGN.

Ne voar qet prest da ze, credit ferm, Otrone :
Ne grefse qet Renod en treti er gis-se.

ROLAND.

Ne voar qet prest da ze, Sire, a leveret !
Hogen me lavar déc'h diflat ha digaqet
Ma na deu qet Renod da zistruja Richard,
E zeo sur eur poltron, eul lach hac eur c'houard.
Hac e sonjit penos Renod ho respete,
Ha c'houi incessamant o clasq caout e vue ?
Me voan erfat penos e mens bet eun amzer
Ma voa Renod ha me enemièr mortel ;
Mes evit ar vech-mâ me a eneo erfat
Penos ez eo eun den hac a zo résonabl ;
Ha ma ven en e blaç, m'el lavar déc'h hardi ;
Me zistruffe Richard ep dont d'o respeti.

AR SECRETOUR.

Roit din eur respont, mar be ho madelez,
Evit cass da Richard, rac an amzer a bres.

CHARLAMAGN.

Lavarit da Richard demeus va fers, herot,
Ne ràn get a istim a c'hourdrouzou Renod :
Ha larit da Renod ive pareillamant
Mar gra droug da Richard e vezo regretant.

AR SECRETOUR.

Pa na meus goell respont, me ya da vont em zro,
Sir, goab a rêy Renod o clêvet ho comzou.
Adieu dêc'h, Ampereur, Princet ha Baronet ;
Doue d'o conservo en peoc'h hac en yes'het.

CHARLAMAGN.

Demp d'en em brepari da ober eur zorti,
Ma vezo delivret Richard a Normandi.

UNAN-HA-TRÉGONTVET DIALOG.

RENOD *hac e suit.*

RICHARD A NORMANDI, *chadennet.*

RICHARD.

Richard a Normandi, bremâ ni a velo
Hac ho mignon Charles bremâ o sicouro.
Rac mar gra peoc'h ganemp evit ho telivra,
Ec'h alfomp credi ferm ez oc'h caret gantâ,
Éru ar messajer da zigas d'emp respont.

D'ar Secretour, peinf a antrec

Delivret vo Richard? rentit rêson din pront.

AR SECRETOUR.

Ne allàn get miret da zont da scuill daerou,
Pa deuan da zonzal recita eur c'hélou
A meus da anone dêc'h, Richard a Normandi,

N'em disposit buan da zonet d'ar potañç,
Evit ma voc'h crouget : roet ê ho setañç.

RICHARD.

Qementse a verit, eppen a zermaniou.

A'ôn eta, Richard, pe sur ni ho treine.

Richard hac Alard a avañç estreze ar potañç gant Richard a Normandi.

DAOU-HA-TRÉGONTVET DIALOG.

CHARLAMAGN *hac e suit,*

CHARLAMAGN,

Va Frincet, va oll dud, me ò ped avañcet,

Ma réyomp eub esse var hèn enemiet,

Vit aachdut delivra Richard a Normandi,

Zo tizet gant Renod, va brassa enemi.

ISAKAR.

Me meus ann, va Roue, e vimp sur re c'houard

Evit sonjal donet da zelvra Richard.

Bremâ ez ê mare potañant var ar poent

Da vea distrujet e mesq e oll gerent.

Me vel var ar vursill ê savet ar potañç

Evit crouga Richard; se vo demp dismeganç.

CHARLAMAGN.

Ervez ma parlanit, noc'h eus get a brudanç,

Credi e ve Richard stages ouz eur potañç.

GALEBAN.

Evidoc'h-eu a zo eur Roue obstinet,

Lezel crouga Richard, eunan hor mignonet,

Ha bout en ho pouvoar donet d'en delivra!

Setu-àn var ar squeul... Ha c'houi a gred bremâ?

Selliñ nac a ini a zo en dro deàn,

Da c'bout piou azeze a grougo ancân.

RICHARD A NORMANDI, piget en squeul, a lavr:

Ah! Roue Charlamagn! possibl ve goucoudo

Goude bea mil goech exposet va bue
 Vit souten var ho pen ar gurunen a Franç,
 E lesfach va c'hrouga brema' ous eur potañç!
 Possubl ve, Duc a Nê'm, Roland hac Olier,
 Galeran, Isakar, Salomon hac Ojer,
 Ha me deus ho ligne, ho jeneracion,
 E lesfac'h va c'hrouga en ho confusion!
 Contraign' on da vervel pa on abandonet?
 Va maro gouscoude a vo dec'h reprochet.
 Ha pa na ve epqen nemet ar gouliou
 A meus ebars em c'horf en calz a andrejou,
 A meus bet recevet evidoc'h en arme,
 A grio noc'h enep venjanç dirac Douc.
 Adieu, Roue a Franç, ha dec'h oll, Baronet,
 Eur veach gouscoude o pezo din regret:
 Bigen an Normandi noc'h anzao da Roue,
 Pa lest crouga e Zuc dre eur guir lachete.
 C'houi vel brema' ekempl, Tadou demeus a Franç,
 Pegement a zaler hac eus a recompañç
 A zo e servicha Charles an den impi.
 Goude bea rentet servich mas en e di!

OJER.

Me reqet eus an ên mil boan ha mil maleur
 D'an nep a zalc'ho mui parti an Ampereur;
 Rac evit ar vech-mâ ec'h allomp lavaret
 Penos e rent an drouc elec'h ar vad bepret,
 Pa lèz dont da grouga Richard hor c'hompagnon.
 Zo eun den jenerus hac a gondicion,
 Hac en deus alies exposet e vue
 Evit dont da renta servich d'e Vajeste.
 Qercoulz e rafec'h demp ma vemp-ni en danjer;
 Rac-se me dou brema' en fe a Chevalier,
 Birvigen va c'hleze ne rent servich dec'h mui,
 Pa lezit distroja Richard a Normandi.

CHARLAMAGN.

CHARLAMAGN.

Ne m'ôn qet ac'hanoc'h en poan, cos etoutdi,
Qeneubeut ho cleze na demens e ini.

NËM.

Ar vech-mâ, Ampereür, òn contraign da laret
Penos ez oc'h eun den cruel hac obstinet,
Pa lezit distruja Richard a Normandi,
Ha refus pardoni Renod, oc'h enemi,
Fini en deus ar guir ha c'houi oc'h eus ar gaou.
Me lar dec'h franchamant ebars en ber gomzou:
Hoc'h obstinacion, ho malic, ho venjanç,
A zo cos da varo a gant mil den en Franç.
Rac-se e laràn dec'h, ep ober couardis,
Birviquen davantach ne rentàn dec'h servich,
Pa na zellvrit qet Richard hor c'hompagnon,
Hac anfin ober peoc'h gant bugale Emon.

CHARLAMAGN.

Possubl ve, Duc a Nëm, ne vech qen va mignon;
C'houi pivi a garien eus a greis va c'halon!

SALOMON.

Ne zeus tam mignonaj ebars en qementse:
Rac me ajissit qet evel eur guir Roue,
Pa deuit da renta an droug elec'h ar vad;
N'en doc'h qet eur guir den, mes qent-se eun ingrat,
Qercoutz hon lesfec'h-ni evel Richard en bet'h;
Rac-se biqen james na rentàn servich dec'h,
Pa lezit distruja Richard a Normandi:
Clasqit mignonet all; n'en don mui oc'h ini.

OJER.

Setu ni, Otrone, a eul lavar hon tri:
Ne allomp servicha pelloc'h eun den qer eri.

ROLAND.

Me ne bretantàn qet mui eget ar re-all,
Chom pelloc'h en servich eur Roue deloyat

Hac eun den obstinet cycl ma, é emàn:
 Lucifer a zo sur o tenti apéan,
 Pa é gen caledet en e ompinion,
 Ar vech-mâ ez é crenn ét ermes a réson.
 Ha seulvui a reomp o touet d'er pedi,
 Da zont da zgliyra Richard a Normandi,
 Seulvui deus a valiq a laga d'en refus,
 Hor servich fidel-pi en tent ve orgouillus.
 Arça ta, Olier, deut ganemp assamples,
 Ma voefomp c'hoas eur vech peira lato Charlemagn.

CHARLAMAGN.

Possubl ve, Otrone, penos e vech'q'q'ar sed,
 Sonjal e ve Richard distrujet gant Renod?

OLIER,

Caer oc'h eus, Charlamagn, donet d'ou abusi,
 Re on eus an anter heuiliet ho fustari.
 Ma carjemp pel a zo bout dent d'o tilezel,
 O pijs gant Renod finisset ar brezel;
 Mes evit ar vech-mâ omp n'em resolvez erenn,
 Da renonç d'o servich de james birvien,
 Pa na zelvrit demp ebara en hon reget,
 Richard a Normandi, unan hor mignonet,
 Discarit, Otrone, ar pavillon a blat
 Contz é demp partia abred vel divoat.
 Rac me gred e ranne hor o'halon gant grevanç,
 Ma velfemp distruja Richard aus eur potanç.

OLIER,

Me ya da bartia; deut an nep a gregia,
 Queuz en devo Charles pa vimp ét en hon tre.

CHARLAMAGN.

Penos, ve Barones, hac es oc'h gen lash-
 Evit gen distet tra de guitat ho Roue!

NEM.

Me hr dech adien, Sir, pa oc'h gen obstinets

Grit brema eus he penn hac a dres hac a het.

CHARLEMAGN. Ar Baronezysquis,
M'en toue dre va seper, va c'horonen royal,
Abou-ma on ganet ha deut var an douar,
N'em boa hat qement all demeus a nechamant
Evel a meus brema ebais en heur bresant,
Pa on abandonet gent va brasia Princet,
O deus on eus-tun dia ha ne c'hoarveo get.

ISABELL.

Entenat, Anperour, dija int eru pel;
Ma roit de o mennat, ez e poent o gervel;
Dre ma int coleret e poursuivont o hent;
Credit e valeont ha nonpas evit sent.

CHARLEMAGN.

Ah! Roue Charlemagn! em e er vilconi,
Pa rer dit ober peoc'h en eroug d'ar fri:
Brema on contraignet, p'otramant eaver nec'h:
Rac-se ta, Galeran, me a ro conje dec'h
Da vont varlet e Roland hac ar Prince Oier,
Hac ive Salomon hac ar superb Ojer,
Ha lavarit dezé mes ep tant tintenar,
On en em resolvet da ober o lavar:
E prometant rin peoc'h gant bagale Emou,
Hac e meus qemeret ferm va resolucion.

GALERAN.

O devez eus a joa hac a rejouissance
E voamp o c'hortos se pempzec vloz zo en Franc.
Impossible e da zen laeret gant guisone
Pec'h den o deus, stouas, bet collet o bue
Ebais er brezel-ma entre Renod ha c'houi:
Anfin ne voa en Franc nemet poun hac anui.
Hogen ar veach-ma, a drugare Doue,
Grit em em resolvet demeus a bep eoste
Da ober eus a bord jentraf entre-oc'h.

Da zilez an armodu hac ambrassi ar peoc'h.
 Me ya gant calz a joa da laret da Roland
 Ha d'ar Baronet all retorn incontinant :
 Pa glevint ar sujet, e vezint contant bras,
 Adieu eta, Sire; mont a ran en brach.

CHARLAMAGN.

It eta, Galezan, buanna mac'h elfet.
 Ha ni, en em denomp da c'hortos va Frincet.

TRI-HA-TRÉGONTVET DIALOG.

RENOD *hac e suit.*

GUICHARD *a lavar da Richard a Normandi:*

N'em gonsolit, Richard, bezit joaus ha gyê,
 Me gred o po ember eur c'hélou a neve
 Hac a vo favorabl ebays en oc'h andret:
 Me a vel aparanc e vezoc'h delivret.
 Roland hac Olier, hac an Duc Nêm ive,
 Ojer ha Salomon, Princet bras ar Roue,
 O deus-ân dilezet, Richard, balamour déc'h:
 Delivret e voc'h sur, n'o pezit qet a nec'h.

ALARD.

Eur Chevalier zo êt prest var lerc'h ar re-all,
 Me a gred d'o atrap en deveus calz a vall
 Da ober dê retorn da gavet ar Roue:
 Me gred or bo ar peoc'h, moyenant grac Doue.

RICHARD A NORMANDI.

Esper am boa bepret an Tadou eus a Franç
 A rannje o c'halon dre'n anter gant grevang
 Qent evit ma lesjent donet d'am distrujan,
 M'o ped, depordit c'hoas eun neubeudic bian.

RENOD.

N'en domp qet tam presset, Richard, d'o tistrujan;
 Nemet ho tiliurang ha peoc'h na c'houlennan.

PÉVAR-HA-TREGONTVET DIALOG.

BARONET Charlamagn o vont en o hent.

OIER.

Avancomp en hon hent, Otrone, a vagad,
Ha pa é Charlamagn qement opiniat,
O réy demp hon refus vit qen neubent a dra,
N'on eus nep avantach evit e servicha.

OLIER.

Me a vel var hon lerc'h êru eur chevalier,
Hac a deu, moç'h assur, gant calz demeure a êr.

GALERAN.

Arétit ho paziou, Otrone, p'o pedân,
Ma halin eun neubent qemeret va alan.

NEM.

Diclêriet, Galeran, ebars en ber langaj
Petra é a ra déc'h mont qer prim en beach.

GALERAN.

Êru é an amzer ar vech-mâ, Otrone,
Ervez an aparanc, a drugare Doue,
E vezo delivret Richard hor c'hompagnon,
Hac e vo grêt ar peoc'h gant bugale Emon.

AR BRINGET assambles.

O clêvet qementse hon eus joa dreist rézon:
P'an deus Charles chenchet a resolucion.

GALERAN.

Ar Roue Charlamagn en deus va supliet
Da bedi ac'hanoc'h, Princet ha Baronet,
Da return gane-me bete e bavillon,
Hac anfin e réy peoc'h en o tisgreccion.

ROLAND.

Me ne ziferin qet da vont bete'r Roue.

Me zo prest da vonet, ha Salomon ive.

PEMP-HA-TRÉGONTVET DIALOG.

CHARLAMAGN *ha é suit a antre.*

GALLRAN a éru gant ar Baronet da gaout ar Roue, hac a lavar
Grêt e méus va beach, Ampereur redoutet:
Deut é ganén brema ho Princet d'o cavet.

CHARLAMAGN.

Ha pegen obstinet oc'h-u, va Baronet,
Pa ret din ober peoc'h a enep d'am souet!

ROLAND.

Ma n'an doc'h, Ampereur, en bolonte da se,
Ni n'o contrainfomp' qet, bezit sur, va Roue.

SALOMON.

Ma na accomplissit, Sire, ho propoziou,
Ez comp' adare da zispén hor roujou.

Ober a' rednt ar vñt da vñt quit

CHARLAMAGN.

Arêtit, arêtit, Baronet orgoullus!
Gant ober ho lavar ~~es~~ em gafoc'h evrus.
Me réy en ho reget peoc'h gant mibien Enton,
Moyetiant ma réyont peder gondicion:
Ar c'henta é penos Renod ar c'houpapla
A renq dont dirazon d'en em humilha,
Da anavout e fot ha da c'houten pardon;
D'an eil e rento din an at'houe a Zordon;
D'an drede e renqo Renod delivra din
Brassa mignon am ens: Richard a Normandi;
D'ar bedervet Renod a yet e unan penit
Dilouer ha divoutou bete Jerusalem,
Da visita ar be hor Zafvet biniget,
Da ober pisiya deureus e ofand' gret.

Setu aze en bref va oll goudicion,
A ranço heuill en tout ovit bouz va mignon.

OLIER.

Ampercur Charlamagn, ne leveret netra
N'an dê mibien Emon prest da accomplissaz,
Ja, ha çalz oupen, mar goulantit euz,
Me ya, mar permetit, da anong se deze.

CHARLAMAGN.

It eta, Olier, dilijant, ipin pedan
Ma vezo laquet sin eur vech d'ar brezel-màn.

C'HOUEC'H-HA-TREGONTVET DIALOG.

RENOD a quatre gant a suit hac a lavaret.

Eun dra vras ê sonjal, Richard a Normandi,
Pegement euz a boan hon euz ha c'hevi ha n.
E clasq laqat Charles, as Roue obstinet,
Da accepti euz peoc'h zo pel zo desiret.

ADARD.

Biscoas ne vez er bed Roue nas Ampercur
A raje die benn fait qelios a vateur
Hac a ra Charlamagn brend covenant;
Ret ê ma ve tentet sus gant an xrouant.

GOICHAAS.

Gouscoudean dud simple er bon den vertus,
Dre m'en deus grés savet illoz somptus;
M'er c'hafad er pareil ma meuz-an bet cavel,
M'en hac'he qor munus evch as boued-perdet.

RICHARD.

C'hoas eur vech o pedan, Richard a Normandi,
Balamour ma ou'h sur unan hon c'henderi,
Poc'h abandon Charles, renenit-an ive,
Ha ni o laqey c'hoas ebar en liberti.
Ma na rit qemenise, breffantit en toffin.

Penos e voc'h crouget abars eun heff amân.

RICHARD A NORMANDI.

Ah! va c'hender Richard, ennes ve lachete

Goelet anvil qender o crouga egile

Ne greden birviquen ho pe ar gonsiang

Da staga ac'hanon en croug ous eur potiang.

RICHARD.

Grin, en fe a Richard, ep ober contenazç.

Me o crougo hardi huel ous eur potiang.

RICHARD A NORMANDI.

Anfin, grit a getet: piest clos on da vervel,

Ne renonçin biquen d'am Roue naturel;

Da Zoue ha d'am Prinç e vin fidel bepret;

Biscuas bete vrenâ ne meus otramant grêt.

GUICHARD.

N'em disposit, Richard, êchue a renqet;

Re e talçhit parti Charles an obstines.

RICHARD A NORMANDI.

Deportit c'hoas, Guichard, me a vel Olier

Êru gant calz a bress entreze ar perzier,

Ha gantan aparang, er sêcon mer guelân,

Deus a beoc'h evidoc'h ha me da zelvran.

OLIER.

Pebes qelou a joa hac a rejouissang

A ra din, Otrone, donet d'en em avanç

Da anonç d'êch pendt ez omp en de pini

E vezo grêt ar peec'h entr'r Roue ha c'houi,

Moyenant d'o coste ec'h acomplisoc'h ive

Bolonte ar Roue var sujet qementse.

RENON.

Va c'hender Olier, pa oc'h ambassadeur,

Lavarit din petra a fel din Ampeteur.

A renqomp da ober, ha me oc'h assure

E vint rigorus, pe me a observe.

OLIER.

OLIER.

Peoc'h a rêy ar Roue ganéc'h, mibien Emon,
 Moyenant ma heuillfoc'h peder gondicion :
 Ar genta é penos ez efoch ho pêvar,
 Da renta oc'h omaj d'e Vajeste royal;
 D'an eil gondicion, Renod, c'houi a rento
 Ho marc'h d'an Ampereur da ober a garo ;
 D'an drede ho preudeur a renço da vigen
 Servich ar Roue Franç evel o souveren ;
 D'ar bederyet, Renod, c'houi yêl oc'h unan pe
 Dilouer ha divoutou bete Jerusalem
 Da visita ar be hor Zalver biniget,
 D'ober pinijen ous o pechet tremenet.
 Setu aze ar pes ma consist oc'h açord ;
 Pa int disclêryet dêc'h, grit bremâ oc'h efor

RENOD.

Va c'hender Olier, ne lavarit netra
 N'an don me, moc'h assur, prest da acomplissat
 Petra lavarit-u c'houi ive, va breudeur ?

E DRI VREUR.

Ato ober eur vech peoc'h gant an Ampereur.

RENOD.

Va c'hender Olier, lavarit d'ar Roue
 Cavet paciamet mat be e volonte ;
 Bremâ souden vantant ez eomp hor pêvar
 Sur d'en em bresanti d'e Vajeste royal.

OLIER.

Me rêyo qementse gant joa dreist-ordinal ;
 Qen a vézo bremâ, va c'hendervi loyal.

RENOD.

Ma eta, Olier, ni ya d'en em breparis ;
 Hogen qassit ganéc'h Richard a Normandi.

OLIER.

Mat ec'h allit credi, Richard die assuranc,

Penos ez oc'h qaret gant an Tadou a Franç;
 Rac peneverte sur ho liberacion,
 Ne voa get grêt peoc'h c'hoas gant bugale Emon.

RICHARD A NORMANDI.

Me voar erfat penos ne oufen get james
 Dont d'o trugarecât demeus ho madelez,
 Poë'h eus contribuet rei din va liberte,
 Ni en em gavo tout moyenant graç Doue,

RENOD a boq da Richard a Normandi hac a lavar deus t
 Duc nobl ha puissant, deus a greis va c'halon,
 E c'houlân diganêc'h excus mibien Emon;
 Rac m'or boa menacet da gavet ho pue,
 E voa evit clasq peoc'h eo e remp qementse.

RICHARD A NORMANDI.

Me voar erfat, Renod; me o pardon a ze.
 Me a tante avoalc'h en ze ho polonte.
 Adieu, va c'hendervi, dêc'h oll a lavarân.

RENOD.

Ha dêc'h ive, Richard, qen a vezo bremân.

Richard a Normandi hac Olier a zortî.

SEIZ-HA-TRÉGONTVET DIALOG.

CHARLAMAGN hac e suit.

RICHARD A NORMANDI, var a zeoulin, a lavar d'ar Roue
 Ah! perac na meus get eloqanç Ciccion,
 Hac eun teod alaouret ha furnes Salomon,
 Evit trugarecât ac'hanoch, Ampereur,
 Demeus ar vadelez hac hiye ar faveur
 Oc'h eus bet evidon d'am bea deliyret!
 Rac sur peneverdoc'h e voan bremâ crouget.

Sevel a ra en e za, en eur drei ous an Tadou a Franç, hac e lavara,
 Ha c'houi, Tadou a Franç, o c'hortos an amzer,
 Me o trugareca oll en particulier,
 Hac a rent dêc'h graçou ebars en jeneral:

Epad va oll bue me vo d'êc'h-u loyal.

CHARLAMAGN.

En assuranc, Richard, tomic ê bet vatnoc'h;
Evit o telivra ec'h acceptàn ar peoc'h.

OLIER.

O pet paciantet, me o ped, Amperer;
Bremâ zouden e teuy Renod hac e vreudeur
D'effectui ar pez so merquet en trete.

CHARLAMAGN.

En em dennomp eta, da c'hortôs anese.

EIZ-HA-TRÉGONTVET DIALOG.

RENOD hac e suit.

Renod, guisquet en Pelerin, a gomz ouz e Bried hac e Vugale.

Clevit ta, va fried ha va bugale gêz,
Ema zo d'êc'h eun de eus a dristidigez,
Hac evidon eun de eus a rejouissanc;
Me ya da ober peoc'h gant ar Roue a Franc.

CLERA.

Otrou Doue, Renod, petra eta zo c'hoas?
Petore chanchamant so en ho personaj!
Perac na visquit get oc'h habit caer ducal,
Pa ric gant Charlamagn eun acord jeneral?
Noc'h eus get meritet ar maro seblant din,
Ma ê ret d'êc'h dougen eun habit pelerin.

RENOD.

Itron nobl ha guirion, m'o ped n'em gonsolet;
Ret ê aompliss ar pez so lavaret
Var sujet an acord entre ar Roue ha me;
Poent ê en em amant demeus va goal vue.
Ebars er brezel-mâ me o les da gompren
Et eus grêt rivierou a voad ar gristenien;
Grêt quen' tu ha sc'arlecq ar yeod glas gant ar goad.

Allas! va fried qes, en ze ez òn coupabl.
 Hac e meus prometet pel a zo d'ar Roue
 Ma carje ober peoc'h gant va breudear ha me,
 Ech' ajen va-unan en guir pelerinaj,
 Dilouer ha divoutou da visita ar plac
 Ma soufras ar març va Zalver biniget.
 Da-c'houlèn qent mervel guir pardon d'am pec'hed.

EMONET.

Allas! va zadiq qes, oma ar galonad!
 Crega ra va memproù, hervi a ra va goad
 Pa ranqit evit peoc'h ouzomp nem separt,
 Ar pes zo cruella dont d'on abandoni.

YONET.

Ne dleit qet, va zad, n'em expos evlen,
 Na monet, oc'h-unan bete Jerusalem;
 Rac calz a zangeriou a zo da yonet di:
 Hon lest da vont ganec'h, humblamaat m'o supli.

RENOD.

Doue ha va êl-mad a vo oc'h va c'hunduin;
 Pedit ôll evidon ha ne volet qet din.
 Adieu, va fried qes, ha va daou g'fousdud:
 Dispartia zo ret, an dra-se a zo sur
 Doue da rêy d'emp'grac d'an êm velet en êe,
 Ma n'or be an hini d'or guelet en bue.

CLERA.

Adieu, va fried qes, qenavo ar ratorn.

E ZAOU VOUEL.

Adieu, va zadiq paoub, en oer boqet d'o torn.

Clera hac e bugale, e monchoer ar peccadour.

RENOD.

Demp' ar vech divea, me o ped, va breudear,
 Da zina an acord dirac an Ampeteur.

Sellet a ra a druz ouz Boyard, hac a l'arç.

Ah, Boyard! ar Roue a gomand dia brema.

Donet d'a zilezel, reñ e oboissa.
Da zilezel a ran gans qez bras gousteude,
Rac cant goeph en h edo din recouret va bue
Adieu a laràn dit, ha nenpar ep daerou.

GUISHARD.

Renod, deut do peach ha lezis ho canvous
~~ma ad~~

NO-HA-TREGONTVET DIALOG.

CHARLAMAGN ha o suit, RENOD hac e Kreidder.

Renod en em dol d'ya daoulin dirac ar Roue, hac a laper
O Monarq redoutet, ya mestr ha ya Roue!
Setu deut dirazoc'h ha va breudeur ha me
Evit renta' d'ech. Sir, komaj, soumission.
Pardonit ac'hanomp, m'o ped a vir galon,
Ni a acomplissé ar pès a zeziret.
Setu amàn va march Boyard én ho souet,
Hac ive va breudeur prest clos d'o servich,
Considerit anê, va Roue, m'o supli.
Ha me en em brepar da vonet em
Bete Jerusalem en guir peletinach.

CHARLAMAGN.

Assurit me, Renod, a paus ho m'f' d'ou, em-mom
Ne allàn get m' d' da zont d'ou a d'ou
Pa remertan, Ous d'ou a d'ou gars f' d'ou
Da vont oboissant, q'ou d'ou h' h' g' d'ou

RENOD.

Me gars aspreu me llar d'ech gans daerou,
Em bize grêt gande' as peoch penzoc' va

RECHARD.

Credit ferm, va Roue, ne get gant' hon razoc'h
Ou eus-ni desir' ober ganec'h ar ped' h'
Hogen Renod a so gouchet e gonfianc' e

Balamour d'ar muntreu a zo bet grêt en Franç;
 En em gav e-unan coupabl a zarn anê;
 Biscoas ne voemp. breuvoc'h evel hizio an de.

RENOD.

Va breuq'q'q' Richard, na' gomzit qen a ze.
 Adieu a laràn dêc'h hamblamant, va Roue;
 O pet sonj em pried hac em inoçantet,
 Hac ive em breudeur, ô Monarq redoutet!

CHARLAMAGN.

Be am-bezo, Renod, n'ô pet qet a vorc'het.

RENOD.

Adieu, Tadou a Franç, Princet ha Baronet.

AN TADOU A FRANÇ.

Adieu eta, Renod, gant calz cus a regret.

RENOD.

Qemerit va Boyard, Sire, mar plij ganêc'h.

CHARLAMAGN.

Qemeret-an, Roland va niz, m'er gomand dêc'h.

ROLAND.

Sire, me a zento ous ho comandamant.

RENOD.

Dalit eta va marc'h, den jenerus Roland.

Pa meus-me qimjadet digant an Ampererq.

E qemeràn çonje diganêc'h, va breudeur.

Adieu va breur Richard, adieu va breur Guichard,

Adieu pareillamant va breur yaouanq Alard.

AN TRI VREUR.

Adieu, va breur Renod, vaillane ha redoutet;

Ni esper a quelet e setorn en yecher.

Renod a barti evit Jerusalem.

CHARLAMAGN.

Orsus roit din avis, Otrone, p'ô padân,

En'pe gis e rin-me da Veyard peramin.

ROLAND.

Pec'het va, va cont, dont bremâ d'e lazâ.
 Me e ped da zonzal ober eun dra'l ountâ.

CHARLAMAGN.

Ret e vo e deuleur ebars rivier ar Boug,
 Staga eur men melin ebars qerc'hen e c'hong,
 Ma renço sur beui pe eva anei tout;
 Mes biqen, m'en assur, ne yêlo en e ront.

ROLAND.

Sire, me a zo prest pa gerfoc'h d'ober se,
 Va brassa desir ê plijout d'o Majeste.

CHARLAMAGN.

Grit se ta, va niz qer, ma zayomp var hor his
 Buanna ma halfomp adare da Baris.

FIN EUS AR C'HOUEC'HVET ACT.

SEIZVET PROLOG.

SETU amân ar fin eus an Drajedien,
 Qement a meus cavet da verqa gant va fluen.
 Mes evit qementse pa zellân ho pizaj,
 E seblant d'am speret n'en doc'h qet contant c'hoas
 Pa noc'h eus qet dêvet raporti pen-da-ben
 Ar vuc jenerus eus ar Chevalieryen,
 Na petore finves e teuas da gavet
 Boyard ar marc'h qer caer, pa voe en dour tolet.
 Rac-se, Compagnunez, emeus c'hoant ep dale
 Da zont da gontanti dêc'h o curiosité.
 Rac me a gonto dêc'h ebars en ber amzer
 Petra êruas gant Boyard p'oe tolet er rivier,
 Hac ive gant Renod petra a êruas
 E vont da Jerusalem en guir pelerinaj,
 Hac ar rejouissanç a eure e vrender
 Pa voe goelet Renod oc'h êruout er gêr.
 Mes d'ar rejouissanç e voe bêr an termen,

Hac Renod o c'huitas da ober pinijen,
 E lec'h ma teuas-en da tenta e ene;
 Grañ deñ da vea e Rouantelez an ee.
 Me ya eta brema' gbelli' ha ma ellin
 Ar pes meus avantet da l'ont d'effectuin.
 Mes ne c'htentim qet e daqen va' sp'etet
 Da ober yejsiou dec'h hac a ve relover,
 E vit' explia dec'h ar rest eus ar vne;
 Qementse a dremen sur va c'hapacite.
 Ne metis qet a studi nac avoalc'h a amzet
 E vit n'em aquita en evelep matier.
 Rac se, Compagnunez, me o ped excusez
 Hac ebars em labour ar fotou a velet;
 Lavaret a ellit ebars en bar langaj;
 Penevert-an n'or boa qet clevet davantaj.
 Dre se ec'h esperan ec'h excusoc'h sur crenn
 An oll fotou pere a velloc'h o tremen;
 Hac ez-an d'echui gant ar c'hraç a Zoue,
 Mar gallan dont a ben, ar rest eus ar Vuc.

ACT VII. HA DIVEA.

GOUDE m'en devoa Charlamagn comzet ouz
 Renod hac e vrendeur, e teuas da boqat da Richard
 a Normandi, hac e c'houlennas digantan pesort
 prison en devoa bet digant Renod, hac e respontas
 Richard a Normandi penos e voa bet tretet ho-
 norablament: ar pez a euz calz a joa d'ar Roue.
 Evelse ar Roue a deuas da gomandi ma teujer da
 ziloja evit mont varze Liej.

Pa voe etres ar Roue var bord rivier ar Meuz,
 e tigassas da gavet Boyard, marc'h caer Renod;
 pa er goelas, e lavaras deñ: ah! Boyard, te
 c'heus grêt din alies en em facta; mes shañ
 on deut aban d'en em venji; hac etise e teñ

da ordren staga eur men mēlin en e gerc'henn, hac en teuler divar ar pont ebars rivier ar Meuz. Boyard a yas ractal d'ar fonce, ar pez a euse calz a joa d'ar Roue, hac e lavaras da Voyard : mare oc'h, ma ne allit qet eva tout douc ar rivier. Mes Boyard a scōas qement var ar men, qen a deuas d'en tēri; mar savas var gōure hac e neust bete ar c'hoste all. Pa voe sortiet eus an douc e comanças da c'hrisingal an tērupla, hac en em laqas da c'haloupat qet buan; ma sonjet e voe er c'hurinou eus er chasséal; hac ec'h astitas en forest bras Darden.

Charlamagn en devoe calz a arden pa velas Boyard achapet; mes e varonet o devoe calz a joa. Calz a lavar penos Boyard a zo c'hoas en bur ebars en forest Darden; mes pa vel den ebet e teu ractal da dec'hel, hac evelse ne aller qet e diza davantach. Goude ze ar Roue a c'halvas e varonet hac e roas dē o c'honje, ar pez o laqas da vea joaus, rac hast o devoa da velet o Bugale.

Renod a ēruas e Constantinopl, hac a lojas e ti eur vreg santel peini en servichas deus ar pez en devoa. Doue pourveet dei, ha goude e teuas da voelc'hi dean e dreid evel d'ar pelerinet all, ha goude er c'hunduas d'e gambr en eur lavaret dean : amān ē cōusq'oc'h fenos, rac ebars er gambr all eus eur pelerin all peini a zo clān bras. Itton, eme Renod, m'o pe ar vadelez, em be choant da velet ar pelerin clān-ze : volontier, eme an itron, rac me bromet dēc'h ē truezus : evelse e teuas d'e gundui el lēc'h ma voe cōusqet ar pelerin.

Renod a velas erfat penos e voa Mojis, hac e e'boletinas ountān penos a tē; mes Mojis p'en glēvas o cōuz a sortias ermes e vele exel pa vije

het vac'h, hac a deuas da bonat deân, ha goude
 e c'houennas ostant penos a rê na pesort avantur
 en digasse d'ar vro, ha petra a rê deân bea qer
 paour guiset; mes choas lavarit din ha c'houi
 qe h eus peoc'h gant Charlamagn. Ia, eme Renod,
 gant condicion. Hac eyelse Renod a deuas da gonta
 deân evel oc'h eus clêvet diarn.

Pa glêvas Mojis qement-mâ, e teuas da vea joaus
 hac e poqas deân adare en eur lavaret: me zo
 guellêr gant ho qelou mad, peini oc'h eus la-
 yaret din, hac eyelse e zayomp on daou assambles,
 rac ne gredan qet e teufemp da vervel gant an
 naon, rac me voar magnifiq an daoreou.

Pa velas an itron ar rejouissanc-mâ entre an
 daou belerin, e teuas da zonzal penos e voant eus
 a eun noblanc bras benac, hac e lavaras: Otrone,
 me o ped, mar plij ganec'h, lavarit din piou oc'h,
 hac a belec'h e tenit. Itron, eme Renod, ni a zo
 daou dijenitil pere a zo banisset eus hon bro, zo
 ret demp mont er feçon-mâ dre ar bed: qendervi
 gompes omp, hac on eus c'hoant da ober hor
 beac'h assambles, mar plij gant Doue. An itron a
 deuas da vea joaus; ha Mojis peini n'en devoz
 qet evel a vin pel a voa, a eyas eur banne aba-
 lamour da Renod.

Mes en bref comzou, den ebet ne oufe expliga
 ar joa a eure an daou gander an eil d'egile. Pa
 eruas an de, e savjont hac e qemerjont conje eus
 o hostizes hac en eur laqejont en hent; qement
 a rejont o vale, ma c'hêrjont var et eul leo da
 Jerusalem, en eur plaç a beini ec'h allent guet
 an Templ, Tour David ha qazi tout qer. Pa velas
 Renod ha Mojis qement-mâ, e rejont da vea joaus
 hac e trugareqajont Doue da vea roet de ar c'brac

da v'ea deut betec eno; ha p'v devoe grê o leden,
 en em laqejont en hent evit antren er gêr a Jeru-
 salem; mès n'o devoe qet avancet pel; na deujont
 da remerqout eur c'hamp vras en dro da gêr, e lec'h
 ma voa n'ombr bras a bavillonou Christien, pere
 a voa eno e clasq rei ar chasse d'ar Roue Pers,
 peini a zalc'he qêr dre neiz.

Renod a aretas hac a lavaras da Vojis : va c'henn-
 der, pesort tud zo er c'hamp-mâ? Pe gristenien
 pe bayanet int-y? Certen, eme Vojis, ne oun qet.
 Pa voa Renod ha Mojis evelen o cozeal, ec'h êtuas
 eun den ancien var varch, peini a deve eus
 an arme. Renod a lavaras dean : den ancien, ha
 c'houi o pe ar vadelez da lavarat din pesort tud
 a zo er c'hamp hac en qêr? Pelerin, eme an den
 c'ôs, ar re a zalc'h qêr assiejet a zo christien,
 ha ne allont qet e c'hemeret. Mes goude, eme
 Renod, piou a zo en qêr? An Admiral Pers, eme
 an den ancien, peini en deus-y gemeret dre dra-
 hison. En pe façon, eme Renod? Gouzout a dfeñt,
 eme an den c'ôs, penos an Admiral Pers a deuas
 da Jerusalem, guisqet en pelerin, gant calz eus a
 dud; ha pa voant antreet e teujont da zon en o
 c'horn ha da denna o zabrinier, ma teujont da
 ober eur gombat qen terrubl, ma qemerjont eul
 loden vad eus a gêr abars mac'h allas ar Roue
 Thomas hac e dda en em armi, ma ze en em zo-
 vetet gant eun neubeut a dud en eur vro estranjour;
 mes esper en deus, gant grac Doue, da zont d'o
 chasceal ep-dale.

Mes, eme Renod, lavarit din c'hoas : ar re a
 zo en qêr hac int a zorti alies var ar gristenien?
 Ia; eme an den c'ôs, rac eun n'ombr bras int;
 mes gossa zo, n'ou eus qet a t'heñ.

Pa glêvas Renod ar c'homzou-mâ, e comanças da c'hoarzin, hac e lavaras d'an den ancien : ni a ya da velet petra a êruq. Antren a rejont en arme ; an oll a zelle ous Renod, peini a voa eur pelerin gen vaillant ! mes Renod a zelle dumân ha duqnt, hac a lavaras da Vojis : va c'hender, rei vo demp clasq eul lojennic benac en coste ar vur. Mojis ne zessas gen a voe grât eul lojen.

Gouscoude an Admiral Pers a zortias ermes a Jerusalem gant tri-mil den armet. Ar vaillant Comt Rams a zistroas evij parlant ous Renod ha Mojis, hac o c'havas o yatissa eul lojen, hac en em laqas da zellet oute ep. lavaret gir ebet ; mes pa velas e voant qer bras ha gen brao-taillet, principalamant Renod, e lavaras deân : me o ped da avoui din ar pez a c'houlennin ouzoq'h, dre ar fe a dleit d'an templ a deuit da adori ; da c'houzou e, ma lavarfoq'h din oc'h hano piou oc'h, na petra a ra dec'h hea gen paour guisqet, Sir, eme Renod, me a lavaro dec'h va hano ha piou on volontier : Renod a Vontoban a rêr ac'hanon ; an Duc Emon e va zad, hac on deus d'an Douar-Zantel da zervij hon Zalver biniget.

Pa deuas an Duc Rams da glêvet se, e voe joaus, hac e juentras e zaouarn entreze an ên, en eur lavaret : ah ! Chevalier nobl Renod, ar vaillanta ar Chevalieryen, recevit va omach, rac me en em ro dec'h, va fuissanc ha va madou a rentân en ho tispocicion, Renod a lavaras deân : savit en ho sa, rac va outraji a rit. Parbleu, eme ar C'homt, ne zavij qet gen o po acordet din va gaulen, Otrou, eme Renod, deus a galon vad me en acord dec'h, Neuze e savas en ciza en eur lavaret : hac en zo guir oc'h eus peoc'h gant Charlamagn ? Pelec'h

eme ho preneur, an Chevalieryn vaillant, ha Mojis ho qender, en peini o pos qement a fizo; hac ho march Boyard d'Orrou, eme Renod, va breneur a zo chomet en Franç gant va greg ha va bégale, ha va c'hender Mojis, setu-àn amàn.

Pa glêvas ar C'homt andra-mâ, e teuas da griat gant joa : ha ! Comt Renod, c'houi a zo deût mad evel ar vaillant Chevalier a zo vas ar bed-mâ; hac evel Doue ravezou meulet. Me deu d'o pedi da gemer va omaj, hac e teufet da zovetât henor ar Roue Thomas, a zo prisonier gant ar bayanet mechant, pere o deus-àn qemeret abraoue ma momp amàn; mes me a gred penos ma vec'h hor c'honductor, e teufemp ep dale da zelvra Jerusalem hac ar Roue Thomas. Oll Baronet ar Syri a êruas eno, hac a voent joaus bras o velet Renod êruet en o bro, hac e teujont oll-d'er pedi da vea o chef, evel en devoa grêt ar C'homt Rams.

Pa velas Renod penos an oll Baronet eus ar Syri er pede da receo o omaj, e lavaras dê : pa blij dêc'h ober din an enor-se, me a deu d'en serco abalamour d'ar Roue Thomas, peini ê ar Roue lejitim.

P'en devoa lavaret qement-mâ, ar C'homt Rams en pedas da vont gant an d'e bavillon, hac e vas. Ar C'homt a laqas digass calz a abijou caer hac hornachou magnifiq evit rêy da Renod; mes emâ ne gemeras nemet eur marc'h, eun hornach hac eur zabren; mes ar C'homt a lavaras deân qemer abijou all, hac e respontas penos ne chanc'ho qet a abit qen en devije poqet da Ve hor Zilver. Ar C'homt a c'halvas Godefroa hac ar C'homt Jaffes; en eur lavarât dê : Otrone, senjomp da velet Doue, p'en deus digasset demp eun zvelep'isticous

eus a Renod ha Mojis. Seblantout war dñ e tleomp
caout eur houlaouen alluaret pepini en e bavillon
evit trugarecat. Done deus ar sicour en deus di-
gasset demp. Ar Baronet a respontas e lavare erfat.
Neuse pepini a zistroas d'e dantec, hac e rejont
eun iluminacion ar gaera, peini a rê eur sclêrijen
vras ebars en arme.

An Turquet a voa o tioual Tour David, o velet
gement a sclêrijen en camp ar Gristerien, a voe
estonet, hac e yas darn anê da lavarat se d'an
Admiral, peini o c'êvet gementse, a gomansas
da yudal en eur lavarat : ah! Mahom, petra a ra
dê ober gement a rejouissanc? me gred e c'hoarve
gante evel gant ar cign peini a gân pa zant e tle
mervet; rac me a so sur e vint hirio distrujet,
hac ê evit se e reont gement eus à joa. Neuze
e teuas da douet dre Mahom, dirac e Varonet,
penos e sortiije an de varlerc'h evit distruja ar
Gristerien.

Pa voe êrnet an de, ar Baronet a deuas da
zaludi Renod, peini a voa en e bavillon, hac e
leverjont deàn : Otrou, petra zonz dêc'h a dleomp
da ober? dleout a reomp-ni ataqi qêr? Otrone,
eme Renod, manifiq e comzit:

Pa voa ar Baronet evelen o tozeal, an Admiral
a rasi digeri ar porz hac e sortias gant deg-mit
den armet : er momant-se, Renod ha Baronet
Syri a redas d'o armou. Renod a voe armet ractal,
a gemeras e zabren, hac a bignas var e varc'h.
Mojis en eur armas ive, a bignas var e varc'h en
eur grial : Baronet, n'o pet son ebbt, rac me a
bromet da Zoue, evidon da vea ermit, ne retorn-
get qenza vo distrujet ar Sarazinet, hac e lavaras
d'as Baronet e chopit en tal Renod, rac ma ve-

ar Chevalieryen all evoltàn, né hardit qet pell ar Sarazinet.

Pa voe ar Barbnet en em armet, e tenjont da renji o bataillonou goella ma allent. Qerqent an Admiral a êrnas, en esper distruja ar Cristeniën. Ar c'henta bataillon Sarazin a voe cunduet gant ar Roue, p'cini a voe hanvet Margaris, hac a zouge g' e armorion zul leon piñtet en ear l'ècon euzus. Pa velas Margaris e voe p'pents qeivarar Gristeniën, e redas var Renod; o velet amràn e tont, Renod a lavaras d'ar C'homt Rams : ar payan-mâ a deu gant calz a aet da glasq e varo. Ractal e saillas var Margaris, hac er scôas qen rust gant e lant, m'eq treuzas part-nus-part.

Goude m'eri devoe grêt se e lavaras : ah! glouton, Deu d'a punisso; qê da ober compagnunez da predecessoret d'an ifern. Goude e laqas e zorn var e zabren, hac e scôas var ben eur Sarazin gant qement a nerz, m'er faoutas bete e zent; qerqent e scôas eua al, qen a saillas eiben divar e bouq.

P'en devoa lazet an tri-màn, e comanças da grial : Monohan. Pa g'êvas Mojis aneân, en em laqas er vaitail qer fier hac eul leon, hac ar honta e rancontras a laqas entre dau bes; goude e comanças da qeï a gleï hac a deo, ma touas da laz eun nombr bras a Sarazinet, qen a deuas Renod hac ar Barbnet da vea estonet; ma lavaras Renod a ha c'houi oc'h eus goelet terruploc'h ermit d'certen, qet ar C'homt, eun den â da estimout. Biniget a vo an heur ma zoc'h deut d'ar vro-màn; rac me vel bremàn, dac ho vaillantis, e vo delivret Jerusalem, hac ar Roue Thomas tennet eus ar prison.

Goude m'en devoa an Duc Rams comet eun Renod, e pignas var e varc'h, hac e scôas eun

Turq-geu urubt, ma crocenas an onart eus e
 lanc adreus dre e gorf, ma coeas maro-miq var ar
 douar; goude e tennas e zabren hac e erias Rams,
 en eur lavaret; sqoit, Baronet, rac ar Sarazinet
 a vo oll distrujet, mar plij gant Done dont da
 gonservi Renod ha Mojis. An oll Baronet en em
 laqas er gombat hac e rejont eur c'harnaj bras.
 An oll en em estene eus a vaillantis Renod ha Mojis,
 rac den ne grede en em gaout dirase. Pa velas ar
 Bayazet ne allent qet resista eus tolliou Renod ha
 Mojis, e qemenjont an tac'h var-zu Jerusalem.

Pa velas an Admiral e dud o tehel, e lavaras
 de; penes ta, canailles, ha ne ouzoc'h-u qet eo
 me ho Roue? hac e teuit da redet arac ar Gristi-
 tienien! Pelec'h emân ar Roue Margarit? Sir,
 eme eur Sarazin, maro e. Pa glêvas an drate,
 e voe var ar poent da araji, hac e c'houlennas
 qunte piau en devoa lazet azeân. Sir, eme eur Sa-
 razin, vaillanta Chevalier a gement a zo en bed,
 rac laqet en deus eun nômbr bras deus ho tud
 d'ar maro.

An Admiral a douas dre Mahom penes e ranqje
 e dreusi gant e lanc; ha p'en devoe grêt et zermant,
 e piqas e yar'h hac en em laqas er gombat. Ar
 e'henta a rancontras voe eur Chevalier hanvet
 Galeran, da beini e roas eun tol qer ponner, qeu
 a dremenas e lanc adreus dre e gorf; goude e
 tennas e zabren hac en em fouras eimesq ar foul
 en eur grial; sqoit, Baronet, var ar Gristienien,
 rac berip e rancont bea distrujet.

Pa glêvas ar G'homt Jaffes ha Jeofroa an Ad-
 miral, e teujont d'en em laqat e-mêl, e lec'h ma
 rejont eur c'harnach horubl; hac ar Gristienien
 a vije bet goâl dretet penevest Renod ha Mojis.

Jerusalem delivret dre gouraj Renod ha Mojs.

Renod o valet ar varajll, en em laqas ebare evet
sul leon furius, ma sc'as eur payen a voa niz d'as
Admiral hanvet Oriant, hac e roas eun tol zabren
war e c'houq, qen a stringas e ben pel dioutan ;
sqci a ras ive viz Vaïbon qen terrubl, ma troujas
an den hac as marc'h. Anfin en em diaquel a eure
qer vaillant, qen a voa ar bayonet spouronet; rac
tolet en devoa e rondachen var escoa, delc'hel a rë
ezabren en e zaou-zorn, abandoni a rë e d'olliou,
sqci a rë a g'lei hac a deo, ha ne sqos tol na lasc
eur payen.

Pa velas an Admirabl an domaj a rë Renod d'as
dad, e teuas da douet dre e zoue Mahom peos
ne zabre tam ebet qen en divije lazes an don vil
bras-an. Sir, eme ar G'hornt Amory, me e pest da
lecl an d'ossign-se, rac mo lavar d'as h, ma dit
dirazo e voc'h sur lazes gant eun tol epea. Mojs
a rë eur c'harnach bras dre lecl ma sromeno. Pa
velas Renod e rë Mojs qementse, e voc'contant,
hac e sq'as eun Turq qen a faqutas e r'ies entre
daou, ha goude e orias Montoban en eur daretat
sqdit, va mignonet, hac or ho ho ane.

Pa gl'enas an Admirabl cris Montoban, e teuas
da vca estonet; rac gont avrë ofat e voa an vaillant
Renod a beini en devoa olévt parlant a lico, an
terrapla Chevalier eus ar bnd; lavazas eus eont
e man e carjo bes en Pen. Ractel a qemtas pen
an tes'h; ma ar vaillant Comte Rans en heuillas,
ha n'eu leze qet da vont war e l'as.

Pa velas an Admirabl an heuillat, en em zovetas
hac en Jerusalem, hac e lemas e dad ermes, pers

a voe qazi oll lazet; rac Renod ha Mojis a eure eun distruj vras varne : neubeut anê a achapas. O velet an Admiral tec'het, en devoe calz a anqen ; qemer a ras eur sparl da zével an nor. Calz a boan en devoe gant se ; mes pa velas e voa arêtet, e terras buan e zabren, hac ech antreas e Castel Jerusalem. An Admiral o velet ar Gristenien antreet, a deuas da douet dre e zoue Apolon e ranqe ar Roue Thomas sovetat deàn e vue, p'outramant en lac'hje. Eyelse e redas d'e gavet hac e lavaras deàn : Roue Thomas, ma na sovetait din va bue, me a rêy d'êc'h mervet ; rac me o tollo d'an traon var o pen. Ar Roue Thomas a lavaras deàn : qemerit paciantet. Ar Roue en em laqas er prenest hac la velas Renod ha Mojis pere ne anavee qet ; mes eun neubeut goude e velas ar Chomt Rams, peini a anaveas, hac e lavaras : Otrone, sellit a druc ous ho Roue peini zo amàn prisonier. An Admiral a lavar pehos ma n'er lezit da vont d'e Rouantelez, en ha daou all gantàn, em tolo dre ar prenest d'an traon. Doue d'o sovetei, eme ar Chomt Rams ; rac ni a servich ar Chevalier peini a zo amàn presant ; lavarit deàn oc'h afer, rac ni n'ellomp ober netra. Mes, eme ar Roue Thomas, pe hano en deus-an ? Sir, eme an Duc, Renod a Vontoban, mab d'an Duc Emon, Comt, eme ar Roue, me o ped da rêy deàn da c'houzout ar pez am eus lavarêt d'êc'h. Sir, eme an Duc, me rêy ze volontier. Mont a ras da gaout Renod hac e laras deàn e gomission. Otrou, eme Renod, ne rêfomp qet evelse ; mes ataqomp an tour, ha ni a deuy da zelvra ar Roue Thomas ha da gemeret an Admiral. Var gementse e teujont da ataqi an tour eus a bep coste, hac e-unan e teuas da bignat da genta,

ha goude Mojis, ar C'homt Rams, hac eun antercant Chevalier benac. An Admiral a lavaras d'ar Roue Thomas : dre va doue Apolon, c'houi réyo al lam d'an traon, ma na rit cesti an assot.

Var ze en cassas da dal ar prenest, hac e crogas en e c'har en eur lavaret : me dolo d'an traon ar Roue Thomas, ma n'am pardonit qet. Renod a velet penos ar Roue Thomas a yê da goea, en devoe true hac a lavaras : Otrone, mar teuomp da lezel an assot e vo demp eur vez vras, rac an touz zo qazi qemeret; mes eun drue vras ve ma c'herufe droug abet gant ar Roue Thomas. Var ze e comanças ar Baronet da lavarat : abalamour da Zoue ne souffrit qet en defe droug hon Roue. Renod a grias d'an Admiral : lezit ar Roue Thomas hac e veet delivret gant ar gondicion ma sortifoc h c'houi hac ho tri Baron var ho troad, ep cass netra gannê'h. Dre Vahom, eme an Admiral, ne rin qet se; mes me a yêl var varc'h ha va zri Baron; ma n'acordit qet se, me lezo ho Roue da goea. Renod a lavaras d'an Admiral : ar pez a c'houlennit o po, Joaus voe an Admiral pa glêvas se; tenna eure ar Roue eus ar prenest, hac e lavaras deân : c'houi a zo qit diouzin. Digeri a ras ar porz hac e sortias. Ma voe grêt calz eus a joa entre ar Roue Thomas ha Renod, hac oll Baronet Syri. Goude ze an Admiral a c'houlennas e zof-cunduit, hac e retornas d'ar Pers.

Ar Roue Thomas ha Renod a antreas en tour, ha pa voant êruet d'an ec'h, ar Roue en em atrinqas d'an daoulin d'e drugarecât. Mes Renod a grogas en e zorn hac er zavas en e za. Pa voe sayet lavaras : biniget ravo Doue, p'en deus bet ar delez d'o pea cunduet d'ar vro-mâ, c'houi h

compagnunéz, ræ peneverdoc'h bigen Jerusalem
 ñe von delivret, ha me vije destrujet. Mes lavaré
 ñin ha c'houi oc'h eus peoc'h gant Charlamagn.
 Ia, eme Renod, hac abalamour da ze òn deut da
 Jerusalem en pelerinach. Neuze e tisgenjont eus
 ñn tour evit mont da visita Be hor Zalver biniget,
 e lec'h ma teujont da renta graçou da Zoue eus
 ar victór o devba goneet var ar Sarazinét.

P'en devoa Renod ha Mojis adoret ar Sepultur
 santel, e voent cunduet gant ar Roue Thomas e-
 lec'h ma voent regalet mad, ræ ar réjouissance a
 badañ daoù - ugent devez. Goude e voe ofret
 ealz a brésantchon da Renod ha da Mojis; mes ne
 gemerjont netra. Ar Roue Thomas a eure préparé
 eur vatimant ebars pors Chefet evit cundui Renod
 ha Mojis. Pa voe prest pep tra, Renod ha Mojis
 a gemeras conje eus ar Roue hac e Varonet. Neuze
 ec'h ambarqjont; ma voent eis mis var ar mor ep
 goelet douar. Eur zadorivez vintin e teujont da
 rouari en eur plaç hanvet Palerm, hac o vea antreet
 er pors, Renod a ordonns en débarqi, ha ma vije
 ar vatimant discarger.

Ar Roue Palerm o velet qementse eus e bréhest,
 e lavaras d'e Varonet: ret e temp mont da velet
 ar vatimant-ont. Mont a rejont d'ar pors, elec'h ma
 qejont Renod débarqet. Pa velas ar Roue antan,
 e voe joaus meurbet, hac e ras deñ eür chef
 vras en eur lavaret: deut mad ra veet em bro;
 me o peñ ña zont ganen fenos da loja, elec'h ma
 teñsomp ñe gomz deñeus ho peñch hac eus ho
 preñer.

Pa pñant evelen o dozeal assambles, ec'h eruas
 eur Chevalier peñni lavaras d'ar Roue: Sir, ar
 Admiral Pèr zo eru gant eür arme puissant d'haç

Patern. Pa glévas ar Roue qementel e terras da
 vea trist ha Renod joans. Sir, emé Renod, ne
 vezit qet estonet, rac prest e vezec'h venjet. Ar
 Roue a eure crial d'an armoù. Renod o velet se,
 a deuas da c'houlen armoù. Mojis a lavaras ive :
 abalamour dec'h on en em resolvet da zougen ive
 an armoù, rac bigen ne oufen o soufr en danjet.
 Pa glévas ar Roue Mojis e contr, e voe souezet hac
 e lavaras : dre va fe, cettu amañ eun ermit maty
 rac pa ve etom e voar laqat ar zabren en dor.
 Sir, emé Renod, c'houi lavar ar vicione, rac a
 boue e qaset var an douar eur Chevalier eveltan.

Goude qement-mañ, ar Roue pa voe armet a
 yas da gaout Mojis, hac a lavaras deñ en eur
 c'hoatzin : va mignon, m'o ped da zout da gemit
 va ambrign, rac na oufen bigen e fey da vol e
 vidoeh. Sir, emé Mojis, mar en roit dit, m'e o
 laqay da hoezi ou va hebl. Ar Roue voa content.
 P'en devoa Mojis an anseign, e lavaras deñ :
 Sir, heuillit ac'hanon nep a guto, rac an Admiral
 en devo combat, qerqent e pignas var vateh hac e
 saillas var ar Sarazin. Renod en heñflas a dost,
 a rancontras eur Sarazin hac e roas deñ gant e
 lanç eun toll qet terrubl, qen en distaras mare
 var ar ptaç, ar pes a laqas ar bayonet da vea es-
 tonet; goude e laqas e zabren en e zorn hac e sqe
 qen terrubl, ma ranverse d'an douar qement inf
 a rancontre. Pa velas an Admiral an domaj a re
 Renod d'e dud, e lavaras : dre va fe, bistoc's n'em
 boua guelet daou Chevalier qen vaillant hac ar fe-
 man. A belec'h ar diabol int-y deat amañ? rac
 me voar erfat penos int estranjouren. Me meus
 qement a zorn odnte qen a greñan. Gonscoude ar
 Roue Smeon hac e dud ar re eur harnaj bras eur

ar bayanet. Pa velas an Admiral e dud en em gompoti qer fal, e tec'has; mes pa glêvas crial Montoban, en devoe qement a spont qen na vouie pellêc'h trei, hac e lavaras : dre Mahom hac Apolon, me gred an diaoulou-se a uz dre art diabolique em andret : lezet em boa anê e Jerusalem, ha bremâ int êruet amàn, hac e lavaras dê : grêt fal on eus bea deut da ober brezel d'ar Roue Simeon, pa ma-an diaoulou-mâ gantàn, pere zo vaillanta Chevalieryen a vale. Dre va zoue Apolon, me garje bea bremâ em batimant; rac aon a meus da goll va bue er vataill-màn. Sir, eme e dud, n'o pet aon ebet, rac mar teuont etre hon daouarn, evit sur ne achapint qet. Otrone, eme an Admiral, n'ouzoc'h qet ar vaillantis eus ar Chevalieryen-ze; rac hac e vemp hoas qement all, n'en domp qet evit resistaunte, hac evelse na fel qet din chom pelloc'h amàn. Var gementse e teuas da drei bret qenta ma allas, hac e yas entrese e vatimanchou.

Pa velas Renod an Admiral e tec'hel, e yas var e lerc'h en esper e dapout, mes en em zovetêt e voa en e vatimant; deus eno e velas an domaj a rê Renod ha Mojis d'e dud; rac bôrd ar môr a voa leun eus a bayanet astennet maro var an douar, ar pes a euré d'an Admiral dont da denna e vleoa ha da zetesti an heur/ma voe ganet. Renod a êruas er pors; mes o velet an Admiral achapet, en devoe calz a c'hlac'har.

Pa velas ar Roue Simeon e voat deut aben eus e adversour, e redas da boqat da Renod, en eur lavarat : me vel penos ez òn Roue dre ho torn, evelse e prezantàn dêc'h va c'hurunen; dêc'h ê da zispos anêi. Renod a drugarcàs aneàn; ha p'o devoe conferet evelse assamples, ar Roue a geme-

ras Renod dre e zorn hac er c'hundtas d'ar pales, elêc'h ma voent regalet enorablamant. Pa voe êchu ar rejouisanç, peini a badas pêvar deves, Renod ha Mojis a gemeras conje eus ar Roue, a voa contristet eus o goelet e partia hac eus e guîtât; mes pa velas e renquent mont, e roas dê presantchou caer. Ordren a ras ive pourvei batimant Renod deus a bep sort qig, bara, hac a gement tra necesser evit o beaj. Renod eta a gemeras conje digant ar Roue hac e Varonet. Pa voe prest da bartia; ar Roue a deuas da boqat deân en eur voela, ha goude e retornas da Balerin.

Renod ha Mojis a yas da Rom, elec'h ma teujont da gôves gant ar Pap, ha goude ec'h embarqjont evit mont da Dordon, elec'h ma voent receves mat gant an habitantet; pere a avertissas Alard hac e vreudeur a ze: pa glefjont ar c'hêlou-mâ; e teujont gant ast ha joa da boqat da Renod ha da Mojis; pignat a rejont d'ar pales; oc'h ober catz a joa; mes Renod a zellas ous Alard, er c'havas trist, hac a c'houennas ountâ penos a rê e vreg hac e vugale, rac n'o goele qet: va breur, eme Alard, n'o pet aon ebet; e maint en yec'het. Neuze Renod a joaussas; mes Mojis a zavas ar gomz hac a lavaras: va chender, ar pez a lavar Alard n'e qet gouir, rac ho pried a zo maro. Abaoue ma voach partiet, n'e deus paüeset da voela; qement e deus grêt oc'h ober canvou, qen ez ê maro gant an dipljadur.

Pa glêvas Renod se, e comanças da grial en eur lavaret: ô Roue Charlamagn! me a dle o cassât; rac c'houi zo cos ma meus collet va fried, ous va c'has deus va bro; goude e lavaras da Alard: va breur, me o ped da zisqoel din be va fried. Alard

e. gunduas d'en Ilii yar be an Duqet, eloc'h ma
squillas calz a zacrou en eur lavarat : ha ! peors
pelerin qu'me ! me gred n'en deus get misera-
ploc'h evidon, rac me vel bremâ e meus collet
oll, pa meus collet ar voella eus ar grages.

Qerqent e vugale a êruas, hac en em laquejont
yar bennou o daoulin evit e saludi. Renod a buqas
dô gant calz a garante, hac en eur voela e lavaras
va bugale haour ! grit ho possib evit oher ar yar,
rac va c'halon a lavar din penos e tevin ep dalc da
rangout d'êc'h. Nense e comanças da oher muy a
gaon eget diaroq, ha Mojis ne xê get nehentoc'h.

Evelse ar glac'har a gomanças partout dre gêr
hac a badas dec deya; mca an unevet Renod an
em laqas ea hent evit mont da Montoban; Mojis
a yas gantân. Pa glêvas tud Montoban e vos êru
o mest hac o otrou, e teujont da dapissa ar ruyou
d'êc'h ma tleye tremen; mont a rejont d'e
rancontr, hac e rejont calz a reverançon deân.
Renod o recevas enorablant, o tout da zissi-
muli e c'halac'har abalamour d'ân dud a ré deân
gement eus a joa.

Pa voe Renod êruet e Montoban, e jpassas eus
nehent hac en em laqas er prañet evit sellet ois
traon, ma voe estonet o velet qement a dud deus
d'êc' goelet, ar pez a ras deân calz a joa; rac ne
sonje get bea retoenet biqen.

Gonde m'en devoa Renod hac e vrendeur tre-
menet eun nehent amzer en Montoban, e tevas
Mojis da goût Renod a goste ha da lavaret deân :
yahender, poent ê din qemer conje ouzoc'h. Gout
a rit pegement a dud zo maro abalamour din, hac
evelse ê poent din dont da c'houlen pardon ois
Dout. Evelse Mojis a druas da qemer conje deus
Renod

Renod hac e vreudeur; retorn a eure d'e ermitaeh,
 ha ne falveas qet deàn bea cunduet gant den ebet.
 Pa voe êruet eno, e teuas da gundui eur
 vue zantel bras, rac ne zebre bemde nemet griou
 touzou ha dour sclêr. Beva eure er spaç eus a zeis
 vla; mes d'an eizvet blavez e teuas an den zantel
 Mojis da vervel entro Pasq.

Ne barlantin mui dêc'h eus a Vojis: distroomp
 da c'hout petra a êruas gant Renod.

*Renod a gass e zaou Vab da Baris evit bea
 grêt Chevalieryen.*

Renod a eure eur c'haon bras qen abalamour
 da absañ Mojis qen abalamour da varo e bried;
 mes dont a ras d'en em gonsoli gant e vreudeur
 goella mach'allas. En amzer-ze e varvas an Duc
 Emon, hac e teuas Renod da herita deàn; mes
 partaji a eure ar madou entre e vreudeur, ha ne
 zalc'has evitan nemet Montoban. Evelse e chomas
 en Montoban gant e vugale, pere a instrue hac a
 zave en graç Doue, da c'hortos ma vijent en etat
 da zougen an armou.

Eun devez o c'hassas d'eur blenen, hac ec'h eure
 digas dê-lançou evit o disqi da jouti oüs ugent Che-
 valier, ma teujont d'en em gomporti qer vaillant,
 evel pa vijent bet daou vloaz er brezel. Renod hac
 e vugale a retornas da Vontoban gant calz a joa.
 Pa voant êruet er gêr e c'halvas e Senechal, hac e
 laveras deàn: me ordren dêc'h dont da visqa va
 bugale enorablant, rac me fel din mont gante
 d'ar pâles evit ma vint grêt Chevalieryen.

Var ze ar Senechal a laqas o guisqa manifiq,
 hac o c'hunduas da Renod, peini p'o guelas qes

p'fao guisoct, e vœc joaus hac a lavaras dê: actu enfa
 eur gompagnuez eus a dud vaillant, perc a deny
 d'oc'h a compagni; hac evelse it da gaout Charla-
 magn, peini a r'ey dêc'h calz a eor abalamour din.
 Bea oc'h a famili nobl, hac evelse diouallit da ober
 tatra a gement a onse trêi eç reproch. Recomandi
 a rân dêc'h, dre ar fe a dleit din, penos an arc'hant
 a roân dêc'h ma vint diapiçnet enorablant, ha
 na deuit qet d'o espern en audret ar Chevalier ysa
 baour, ha pa n'o po qen, digassit da gerc'hat.

Dreist pep tra e teuân da recomandi dêc'h dont
 bepret da servicha Doue; petra benac a reet; sou-
 lajit ar beorien; ma na zotro biçen eus ho qinou
 comz insolant na da vestrez na da vates; dongit
 enor d'an dud honest, ha na zent qet da stouç-
 comz au eil eus egile; mes dout d'en em respeta.
 Ha c'houi, Yonet, deut bepret da zougén respet
 da Emonet, dre ma e ho p'neur ena.

Yonet a lavaras d'e dad: bezit assuret, penos
 me deny da enori va breur evel ma meus, se'n
 enoret bete vromân. Dre va fe, eme Renod, mar gris
 se, o po enor partout. C'hoas e recomandês dêc'h
 ne deufoc'h qet da barlant re, rac mar bec'h ba-
 billerien, e'l lavaro ar Francisien penos nen dêc'h
 qet anval eus oc'h eontet. Hontad, eme ar vugale,
 m' r'ey pep tra en gloat Doue.

Pa glêvas Renod e vugale e comz evelse, e teuas
 da vea joaus; o zenna ras a goste, hac e lavaras
 dê: va bugale, c'houi a ya da Baris; o pet sonj
 eus ar pez a lavarân dêc'h. Gout a dleit penos en
 pales Charlamagn ez eus calz a dud pere o deus
 neubeut a jœa ouzoc'h; me recomand dêc'h na
 vit na ea zent gante, daouest petra a lavarint;
 ha mar deponit d'o contraiga, t'chit d'ea en vanji

gant enbr, ha grif d'ê anaout er oc'h bugale da Renod a Vontoban. Hon tad, eme ar vugale, n'o pet douet ebet e tefemp da souffr re a outraj. Va bugale, eme Renod, en eur laqit var bennou ho taoulin dirazon. Ar vugale en eur brosternas; Renod a roas d'ê e venedicsion, hac e poqas d'ê en eur scuilla daerou en abundanç.

Daou vab Renod a deu da gombati ous daou vab Fouges de Morillon.

T Goude m'o-devot ar vugale qemeret conje eus o zad, ec'h ejont varzu Paris; qement a rejont o vale, ma etujont enni, hac en em visqjont eno-
 tablaman evit mont d'ar pales. Pa velas ar baronet anê qer caer guisqet, e voent estonet hac ec'h ejont d'ar pales evit gout piou ec'h allent bea. Antren a rejont en eur zal gaer, elec'h ma qesjont ar Roue Charlamagn. Evel ma veljont ar Roue, en em dojont d'ê zaouhn. Sir, eme Emonet, Doue d'o conserve bepret en prosperite, hac ive oc'h oth dud. Ni zo dent d'o caout evit o pedi, mar be ho madelez, da rêy deimp an Urz eus a Chevalleryen, hac er memes amzer da ober d'êc'h offe eus hon zervich. Piou oc'h, eme ar Roue, pa gomzit evelse? Sir, eme Emonet, ni zo bugale Renod a Vontoban.

Pa glêvas Charlamagn an draze, e savas en e za hac en o recevas ensablaman en eur lavarat: deut mat raveet; penos a ra ho tad? Sir, eme ar vugale, e ma yac'h, a drugate Doue; en em recomandi a ra d'o madelez. Me o crêy Chevalleryen abalamour d'o tad, eme ar Roue, hac abalamour d'êc'h e rir cant Chevalier all; rac e'houi a zo

tud hac a dñe bea enoret. Pa glêvas Nêm, Rolanda Olier, hac an Tadou a Franç e voant bugale da Renod, e voent contant meurbet; poqat a rejont dê, en eur c'houlen oute qêlou eus o zad.

An oll barongt a voe rejouisset o velet comportamant bugale Renod, nemet daou vab Fouques de Morillon. Ar Roue a eure o zervicha ous tol evel a veritent; mes daou vab Fouques a voe fachet o velet ar Roue oc'h ober qement a stat ous bugale Renod, hac e toujont penos ne vanqjent qet da gaout o bue qent ma quitajent ar pales.

An de varlerc'h ar Roue a eure prepari eur banqet elec'h ma voa Emonet hac Yonet. Pa voant ous tol ec'h êruas eur chevalier eus an Alamagn, peini a bresantas d'ar Roue eur gontel grêt a eur c'his neve; mes ar Roue en roas ractal a bresant da Emonet. Constanç, eunan a vibien Fouques, a lavaras: penos? ret ê ober qement a vombanç evit daou bot traitour, pere ne dalont qet eun aval brein. Yonet a lavaras deân: Constanç, eur vicher fal oc'h eus disqet, o tont evelse da zrougcomz eus an dud. Clêvet emeus ac'hanoc'h o hervel va breur traitour; Charlamagn a voar penos va zad a lazas oc'h ini evel traitour ha savet eus a draitourien; mes va zad n'en dê qet eur ar sortse, na qenebeut e vreudeur: va zad, a lazas ho tad en corf defandant hac en vaillant chevalier evel ma ê. Mar doch qen hardi da lavarat penos voa dre drahison, setu amân va gaj prest cios da zouten ar c'hontrol.

Pa vetas Charlamagn ne lavare gir e varonet var an debat eus a Gonstanç hac Yonet, e savas en e za, hac e lavaras da Gonstanç: tor oc'h eus o dont da toubli va fales, rac-se sortijt. Pa glêvas

Rohars ar Roue e cōmz eus e vreur Constanc, e savas en e za hac e lavaras : Sir, me zo prest da brouvi da Emonet ha da Yonet penos o zad a lazaz hon ini dre drahison, ha setu amâ va gaj. Ar Roue a lavaras deân : qemer a rit eur gos fal hac e tissac ha caout qeun. Emonet hac Yonet en em stringas da zaoulin ar Roue, en eur lavaret : Sir, bet ar vadelez da gemer gaj Rohars, rac ni zo contant da routen ar gombat a enep dê. Ha ni, eme Constanc, e zo contant ive hon daou ounte o daou. Ar Roue a lavaras da Gonstanc ha da Rohars e ranqjent fournissa cocion. Hac ec'h ejont da gaout Idelon, Beranjer, Pinabel, pere a lavaras d'ar Roue e cocionent evite dre ma voant o c'herent. Ma, eme ar Roue, me o carg anê : c'houi renqo o rentâ pa vo poent.

Emonet hac Yonet a avanças hac a lavaras : Sir, setu amân hon gaj penos e fel demp souten ne lazaz qet hon tad Fouques dre drahison. Evelse Roland, Olier, an Duc Nêm, Ojer, Richard a Normandi, Estou, mab da Doton, a lavaras : ni gociono evite hac o fresanto dêch en de deus ar gombat. Otrone, eme ar Roue, qementse a blij dîn.

Pa voa êru an abardae, ar Roue a c'halvas e Senechal hac a lavaras deân : it da gerc'hat bugale Renod, rac varc'hoas e fel dîn o ober Chevalieryen, ha grit ma vint equipet mat, rac qementse a fel dîn da ober abalamour da Renod. Ar Senechal a eure o equipat mat hac o c'hunduas da Ilis an Itron-Varia. Goude Emonet hac Yonet a c'houlennas digant ar Roue bea grêt Chevalieryen, ar pes a deuas da ober gant calz a joa. Neuse e cassas eur messajer da Renod, da lavarat deân penos e vugale a voa galvet traitourien gant mibienn Fouques de Morillon,

en eur lavaret penos Renod en devoz lazet o tad
dre drabison, hac evelse e vibien o deus tolet o gajz
en eur lavaret e voant tud gaouyat.

Renod ne eure get min mad o c'hevret ar c'hélout
se; mes ober a eure digemen e vrendeur da Vén-
toban, ha pa voant éruet, Renod a gontas d'ê an
afer. Richard a lavaras : va breur, n'o pet aon ebet
rac an afer-se a yêl ottamant evit na sonjit; mes
m'o conseil ma zêyomp da bales ar Roue, ha neuze
ni velo penos em a ar c'hoari, rac var va ene, ma
velân ar Roue oc'h ober mepris d'am nizion, me
deuy d'en strangli var ar plag.

Var ze e c'hejont entreze Paris. Pa voent éruet,
an daouzec Tad a Franç ha mibien Renod a devoz
d'o rancontr, ha goudê ma voant en em zaludet,
Renod a lavaras d'e vugale : bremâ e vo guelot ha
c'houi a zo va bugale; rac ret e vô déc'h dont da
venji an injur a rêr din ous va gervel traitour. N'o
pet aon ebet, emeze, rac ni ho souteno betê an
divea banne deus hon goad

Pa glêvas ar Roue e voa éru Renod hac e vren-
deur, e ras o digemen da gomz outân, ha p'o guela
ec'h eure calz a stat anê. P'oa bet Renod eno en
pennat mad o parlant, e qemeras conje evit m'ont
d'e lojeis; gervel a eure e vugale hac e lavaras d'ê
va bugale, me o ped, lavarit din penos ê en em
gomporet ar Roue en ho qeven. Hon tad, emeze,
acablet omp bet gantân eus a bep sort madelez, rac
or soutenet en eus a enep an traitourien, ha grêo
omp gantân Chevalieryen.

Pa glêvas Renod hac e vrendeur qement-mâ, e
voent joaus. An de varlerc'h ar beure ec'h ejont da
gaout ar Roue evit e dragarecât humblamant. Grêo
en devoz ober diou bernach aprouvet mat evit

evibien, ha grêt p'ou'rsion eus a zeou varc'h caer. Pa voc' eru de ar varail, daou vab Fouques de Moillon a deuas dirac ar Roue, peim a lavaras de : conseil fal oc'h eus pa deuit da ober qement-mâ ; peun a dissc'h da gabut. Constance a respontas : Sit, ni o ped da lavaret demp pelec'h vo ar plac ma leomp combati hon enemiet. Me fep din, eme ar Roue, e veen Plenen an Itron Varia. Renod a gasas e zeou vab da Ilis Sant Victor, hac an traitourien a vas da Zant-Jermen-ar-Prat.

Pa voc' eru an devez, an Escop, peim a voa car da Constance, a gasas an ofern, hac an Archevop Turpin a gasas evit bugale Renod. Ar Roue a c'hallas Roland hac Olier hac a laeas de : me gomand ec'h ma vo ar blenen diouallet mad, betegout na erufe debat, rac Rohars zo leun a draitureaj. Eus ar c'hoste all, Renod hac e vreudeur zo puissant, ispecial Richard, breur Renod, rac pa fach ne esperen na Comt na Baron, hac evelse emeus dobtanc ; rac eur vech e voa darbet dean va Iaza, hac emeus souj abatch.

Bugale Fouques a vas d'ar plac assignet. Beranger ha mab Grifon en em ambusqas a goste, en zont, ma reuje Constance ha Rohars da goll, dont d'eh em stringa var mibien Renod evit o assomi.

Pa vefas Renod e voa poent mont d'ar bladen, e c'hallas Emonet hac e lavaras dean : deuit aroc, Emonet, rac c'houi e va mab ena, ha fac-se e lleit caout mui a enor eget Yonet : dalit, me a ro dec'h Flambeje, va c'heze mad ; deuit ganti da denna venjanc deus an traitourien, rac c'houi oc'h eus ar gour hac int o deus ar gaou. Va zad, eme Emonet, bezit assuet penos e velfet traou hac o crey joaus, rac ni a zistrujo an traitourien, mar plij-gant Doue.

Pa glêvas, Renod e vugale e comz evelse, e voe meurbet contant; poqat a eure dê, îey a ras dê e venedicsion, hac o c'hundyas d'ar blenen. P'en devoa grêt Renod hac e vyeudeur qementse, e teujont da gaout Charlamagn; mes er memes amzer eut messajer a êruas hac a lavaras da Renod: o pet true eus ho pugale, p'otramant int collet, raç mab Grifon zo en em ambusqet gant calz a dud armet e gichen ar blenen evit laza anê. Darbet e voa da Renod sempla o clêvet se, ma lavaras: ha possubl ve, Rouantelez Franc, ne vez biqen ep traitourien! P'en devoa lavaret se, e halvas e yeur Richard hac e lavaras deân: it d'en em armî ha grit armî ho tud; it gante d'ar blenen, ha pa veet êru eno, grit ma velo an oll ach'hanoc'h; ha mar teu mab Grifon da essât ober droug d'am bugale, lazit-an ep true. Va breur, eme Richard, n'en em sourciit qet. Racial en em armjont hac ec'h ejont d'ar plaç m'en devoa lavaret Renod.

Pa velas ar Roue Renod ep Richard, e teuas da soupçoni hac e lavaras: pelec'h emedi Richard ho preur?—E mâ, eme Renod, er plaç ma zeus afer ountân; n'o pet douet ebet aneân. Nan, eme ar Roue, qeit a ma vin beo. Mes demp var an tour evit guelet bataill ho pugale. Demp-ta, Sir, pa blij ganêc'h, eme Renod. Hac ec'h ejont acompagnet eus an Arc'hescop Turpin, Salomon hac Ojer. Pa voant pignet-var an tour e veljont Richard acompagnet gant eun nombr bras a dud armet. Pa velas Charlamagn qementse e voe estonet; gelvel a eure Renod hac e c'houlennas digantân petra zini-fie qementse. N'o pet aon ebet, eme Renod, qementmâ a zo evit an assuranc.

Pa voa pep tra preparet hac ar Chevalieryen en
poent,

poent, e voe sonet an tabourinou evit ma coman-
 chent. Redec a eure Emonet var Constanç ha Con-
 stanç varneân, m'en em rancontrjont gant calz eus a
 buissanç, qen a goeas o c'hezeq dindanne gant an
 perz eus an tolliou; mes Emonet en em gavas en e
 za hac a roas eun tol zabren da Gonstanç var e
 gasq; an tol ne allas qet antren; mes sqei a eure
 var e visier, hac e troc'has deân an anter eus e vi-
 saj, qen a velet e zent. Costanç a voe etourdisset
 gant an tol-ze; Emonet a lavaraz deân: ah! traitour,
 bremâ e vo ret dit mervel: ha te c'halvo va zad-me
 traitour? Pa glêvas Renod e vab e comz, e voe con-
 tant. Yonet a zaillas var Rohars hac a roas deân eun
 tol lanç qen en discaras divar e varc'h; mes Rohars
 o vea ajil en em gavas prest en e za, ha gant e zabren
 a zaillas var Yonet en esper en disqar d'an traon;
 mes Yonet a roas deân eun tol zabren var e gasq,
 qen en fraillas, hac an tol o coea, a droc'has eun
 tam deus e scoa glêi. Emonet o velet Constanç e
 sevel, a zaillas varnân hac a roas deân qement a
 doliq, qen ne voa qet evit en em difen. Constanç
 ne vouie petra da ober, a dolaz e rondachen hac
 a zaillas gant Emonet a vriata, evel da c'houren;
 mes Emonet a voa crén ha puissant hac a gemeras
 Constanç dre e gasq hac el lamas divar e ben en
 despét deân.

Pa velas Constanç se, e comanças da grial ha da
 c'hervel e vreur Rohars hac e lavaraz deân: ah!
 va breur, deut d'am zicour, rac ne allân mui
 en em difen. Rohars a voe nec'het o clêvet e vreur,
 ne vouie penos e zicour, rac coll a ré e voad.
 Gouçconde en em zicouras hac e saillas var Emo-
 net adre e gein en esper en sqei; mes Emonet a
 zistroas hac a roas deân eun tol var e ziouscoa qen

en escaràs d'an douar, ha goude e yas da Gonstanc
hac e' troc'has deàn e vizaj.

Emonet o vea sqoet Constanç marvelamant, a
lavaras deàn : peira voa dec'h dont da c'hervel va
zad eun traitour? me zouten ez é nnan eus ar Che-
valleryen loyala eus ar bed, hac a lazas ho tad en
é gott defandant, e lec'h ma falveas d'o tad en laza
dre trahison; rac-se anzavit ho fot, p'otramant ez
oc'h maro. En hano Doue, eme Gonstanc, n'am
lazit get: m'en em rent dec'h. Emonet a gemeras e
zabren hac er prezantas d'ar Roue, en eur lavarat:
Sit, setu Constanç amàn: grit ountàn ervez ho po-
sonte. Manifiq é se, eme ar Roue; p'am ho egile,
me réy o c'rouga assatibles. Emonet a' retornas da
sicour e vreur; delc'hel a ré e zabren en e zorn en
eur lavarat da Rohars: marvel a ri, traitour; hac
e vedas d'e gaout evite sqei; mes Yonet p'er guelab
a lavaras deàn: va breur, ne lazit-àn get, rac me
fel-din gonit va in' evel m'oc'h eus goncet oc'h in'i.
Me zo contant, eme Emonet. Var ze Yonet a yas
da Rohars hac a roas deàn eun tol var e seoa qen
a zistagas e vrec'h; neuze e lavaras deàn: traitour,
eneo erfat penos Renod a Vontoban né get eun
traitour. Pa velas Rohars penos e voa trefet, e la-
varas: va Doue, o pet fruc eus va erre. Alon' era,
eme Yonet, lavarit oc'h eus tor, p'otramant oc'h
maro; mes Rohars ne responte get, ha Yonet a
droc'has deàn e ben.

P'o doa Emonet hac Yonet goncet var o' enemiet,
e teujont da gaout Charlamagn; Emonet a lavaras:
Sit, peira a zeblant dec'h or be c'hoas da ober?
Gret oc'h eus avoalc'h, eme Charlamagn, rac-se
fi brema da repost; me réy crouga m'bién Fouges.
Renod o velet e vugale victorius a voe joans, hac

a deus da renta graçou da Zoue, Goulen a pure
oute hac int a voa blesset, hac e respontjont penos
n'o devoa droug abet.

Renod hac e vrendeur a gemeras conje digant
ar Roue hac eusan Tadou a Franç evit retorn d'o bro;
qement a rejont o vale mach êrjont en Montoban.
Goude bea eun neubeut repozet, Renod a c'halvas
e vugale hac e lavaras dê : me deu da ordren m'en
d'o Yonet Dordon evit e lot, hac Emonet Mon-
toban. Goezit penos Jesus-Christ a zo fachel ouzin
abalamour da gement a valeuriou am eus grêt er
bed-mâ, rac-se e meus aon evit va ene : êru ê an
amzer ma ê poent din ober va dever.

Renod a guita Montoban ep lavarat gir dâ zen.

Goude m'en devoa Renod distribuet e vadon
entre e vugale, e chomas en e gamb'r bete an noz.
Neuze e viscas eur zê, hac e gemeras eur bourdon
evit en em difen eus ar chass. Partial a ras eus ar
c'hastel, mont a ras da gaout dor qêr hac e ras e
digeri. Ar porcher oua e velet qen paour guisqet,
a lavaras deân : Otrou, pelec'h it-u ? me ya da la-
varat d'o preudeur ha d'o vugale, rac ez oc'h e
danjer da goça etre daouarn al laeron, fea noc'h
eus netra evit en em difen. Ne ha qet, va mignon,
eme Renod, rac me meus esperanç en Doue; mes
lavarat a ri dê tachout bepret da ober ar mat has
ar pez am eus recomandet dê, rac bigen n'em quel-
font mui : me ya da zovetât va ene, mar plij gant
Doue, hac e varvin pa vo e volonte. rac me meus
grêt da galz a dud mervel : va ene zo carget gant
se, hac em eus c'hoant da ober pinijea evit e de-
ligra; ne c'houlsnan qen nemet se.

Neuze e sellas ous e viz, hac e velas e ziamant
en peini e voa eur men precius a dallie mil scoet,
hac en roas deàn, hac e yas en e hent.

Antronos vintin ar porcher a yas da gaout breu-
deur ha bugale Renod, hac e contas dê ar peiz en
devoa lavaret Renod deàn, ma comanschont da
ober eur c'haon bras abalamour ma voa partiet
ep rei dê da c'hout.

*Renod en em laqa da zervich maçonerien, pere
en lazas dre drahison.*

Pa voe Renod sortiet eus a Vontoban, en em
laqas en eur c'hoat ep caout netra da zebri nemet
frouez sovaj, ha pa voe nos e cousqas e treid eur
vezen; mes aroc cousqet ec'h eure sin ar groas hac
e recomandas e ene da Zoue, hac e chomas cousqet;
pa voe êru an de en em laqas da vale dre ar c'hoat;
elec'h ma chomas er spaç eus a eis de ep debri ne-
met avalou zovaj. Dre fors da vale, e sortias eus ar
c'hoat hac ec'h êruas etal eur gouent, elec'h ma
teuas da dremen an nos. An de varlerc'h e par-
tias evit mont da Gologn, elec'h ma voat o vatissa
Ihs Sant Pêr, e peini ec'h antreas, hac e yas var
Bennou e zaoulin dirac an oter-vras hac ec'h ofras
e ene da Zoue.

Dont a eure c'hoant deàn da zervich an Ihs-se,
abalamour da Zoue ha da Zant Pêr. Goude be-
sonjet calz e yas da gaout ar mestr-maçoner, hac
e lavaras deàn e mestr, me zo eun' estranjour hac
an eus c'hoant servich ar plaç mâ. Va mignon, eme
ar mestr, it eta da zicour ar pèvar-ont pere a zo e
stas digass eur men din. Mestr, eme Renod, ne
fachit get eus an dud' qez-se: me ya va unan da

gere'hat ar men. Va mignon, eme ar mestr, n'en em astit qet, rac ma ne ya nemerdoc'h, e tisse chom eno, rac ponner ê. Mestr, eme Renod, bea o po-àn bremaic, ep sicour den ebet nemedon, mar plij gant Doue : mont a ras d'e gerc'hat hac en rentas d'ar mestr maçoner. Ober a eure qement dre e servij vad, qen a denas da vea mignon bras deàn; mes an darbarerien all o devoa droug outèn, hac e teujont d'en laza pa voa cousqet goude lein; o teuler eur men bras var e ben, ha goude ma voe maro en leqejont en eur zac'h hac en toljont er rivier ar Rein; mes ar pesqet en soutenas dre volonté Doue, hac ec'h aparissas eur sclêrijen vras en dro d'ar c'horf santel, ar peza eure d'an habitantef bea estonet bras; e denna a rejont hac er laqejont en eur be. Ar Baronet demeure ar vro a falveas dê en digass da Gologn evit bea entêret; mes ne aljont qet, rac pa voa laqet ar c'horf er c'har, dre eur mirac'le comanças da vont qer buan, qen na voe den evit en arêti. Tre men a eure Cologn hac ec'h arêtas en hent-bras.

Pa velas an Escop qement-mâ e lavaras / n'omp qet dign da gaout ar c'horf santel-mâ; mes heuil-lomp-àn, rac neve qet mat'ien lezel da vont e-unan; hac evelse ar veleyen hac ar bobl en heuillas. Qement a ras ar c'horf o vont, mac'h êruas en eur guerig vian hanvet Croin; eno ec'h arêtas hac eno hon Zalver a raz calz a viractou abalamour d'ar c'horf santel-se.

Ar brud eus ar Zant a raz da galz a belerinet dont eus a bep bro, ar peza eure ma voa qement eus a ofrançon; rac a eur Chapel vian a voa eno d'an Itron-Varia, e voe grêt eun Ilis vras ha caer.

Ar Arc'hecop Turpin o vea arêtet eno, a eure

ditolo deàn e visaj evit gout hac én a alje den e anavecut; mes pa velas ne anavec den ancàn, e teuas da vea trist.

Breudeur Renod a voa eun devez en tal eur feunteun, hac int trist bras, en defot ne glêvent eur c'hélou benac ancàn. Pa voant o sonjal en ze ec'h êruas eur pelerin peini a dremene eno. Pelerin, eme Alard, a belec'h e teuit? ha c'houi a voar eur c'hélou benac a neve? Otrou, eme ar pelerin, me deu deus an Alamagn, a eur gêr vian hanvet Croin, e qichen Cologn; eno emeus guelet calz a viraclou grêt gant eun den peini a voa deut da Cologn, ma lavare an dud penos e voa eur jeant. Pa êruas en Cologn en em laqas da servich maçonerien. Anfin an den-mâ a rê traou terrubl, rac gement a zouge en eur vech evel deg eus ar re vella; evelse ar mestr a voa contant bras ancàn; mes an barbarerien a voa jalous outàn hac e conclujont en laza, ar pèr a rejont, ha goude en tohjont er rivier; has e cōnias dô en poent ha poent ar pèr a voa êruet.

Alard, Guichard ha Richard a gomasqas da voela gant ar druc o devoa deus o breur, rac gout a rent erfat e voa ancàn e cōmze ar pelerin. Alas! va breudeur qer, eme Richard, ennos ê bor breur peini oa eus gement clasqet.

Qemer a rejont conja digant ar pelerin oc'h ober calz a gaon, hac e teujont da gemer an hent eus a Croin, ma hejont ractal d'an Ilis, elec'h ma veljont eun nombr bras a dud, meo devoa poan bras oc'h autren. P'oant autret an Ilis, o testajont eus eun c'horf pini a voa dixob, var eur men caer, ha pa dostajont, e veljont eur aclêrien vrasendre d'ar c'horf, evel pa vija calz a c'boulou alim. Pa voant feuet, so e gichen e hanavjont erfat penos

e voa o breur, ha gant ar glac'har o devoa, e pocijont d'an douar semplet. An Arc'hescop o velet se a voe estonet hac e lavaras d'ar c'hlerje : Otrone, me gred e vouifomp bremâ ar pez on eus pel a zo desiret, rac survoalc'h an Otrone-mâ pere a zo amâ, a ane ar c'horf santel.

Pa voa breudeur Renod disemplet, e leverjont : ah ! piou zo bet qen hardi da vea laqet an dorn varnoc'h ? me gred nec'hanveent qet. Neuze Alard a droas ous e vreudeur hac a lavaras : ah ! ni dle bea glac'haret p'on eus collet hor c'honsort, hor c'honseil, hor zouten hac on esperanç ! rac dreis-ân e voamp doujet.

An Arc'hescop a deus d'o c'haout hac a lavaras dê : Otrone, ne zisplijet qet dêc'h ar pez a lavarant tor oc'h eus da gacout qement a c'hlac'har, pa é guir o preur a zo Sapt er barados, dre m'en deus souffret ar verzerenti en servij Doue. Guelet a rit ar miraclou bras pere a ra Doue dreis-ân, rac-se me o ped da zont d'en em gonsolihâ da lavarant demp, mar plij ganêc'h, piou oc'h, ha pe sort hano a rêt eus ar c'horf santel-mâ, evit ma leqefomp e hano var ar be.

Pa glêvjont an Estop e roma, e teujont da ziminui o c'hlac'har, ha neuze Alard, peini a voe ar mab ena varlerc'h Renod, a lavaras ; Otrou, pe fel dêc'h gout piou omp ha pe sort hano a rêt eus ar c'horf-se : ni voa pêvar breur, hac ennes zo hanvet Renod a Vontoban, hon breur ena, vaillante Chevalier a voa er bed-mâ. Marteze oc'h eus clêvet comz eus ar Pêvar Mab Emon : ni é ar re-ze. Hac e comanças da voela gant true ha gant joa o velet gant e zaoulagat ar vaillante Chevalier eus ar bed maro en servij Doue, en eur ober pinijen.

**Goude m'o devoe an tri vreur'êchuet o glac'har,
e-rejont entêri o breur enorablamant hac en laqât
en eur be a guseqanç, peini en devoa laqet an
Escop da ober. Er be-ze emedi c'hoas corf ar Zant
peini a zo hanvet Sant Renod, martir. Goude m'o
devoa antêret o breur, en em denchont d'o bro.**

Fin eus ar Pévar Mab Emon.

EPITAFEN RENOD A VONTOBAN.

**Ar Chevalier vaillant Renod a Vontoban
Goude e oll boaniou a repos er be-màn :
Bretonet jenerus, pedomp a vouir galon
Jesus-Christ, hor Zalver ha gouir Roue an Tron,
Pa vezo deut hon heur da guitât eus ar bed,
Da vont en e gichen en Pales an Drindet.**

Amen.

